

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ
СЛІДЧИХ ТА КРИМІНАЛІСТІВ**

А.В. КОФАНОВ, В.В. АРЕШОНКОВ

СУДОВО-БАЛІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

*Навчально-практичний
посібник*

Серію засновано Андрієм КОФАНОВИМ у 2000 році

КИЇВ 2010

X 629.4
УДК 343.977
ББК 67.9(4 Укр)6
К74

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри криміналістичної техніки ННІПСК КНУВС (протокол №3 від 22.10.2009). Рекомендовано до друку Радою з наукової роботи КНУВС (протокол №1 від 19.01.2010).

Автори-укладачі:

Кофанов А.В. – начальник кафедри криміналістичної техніки Навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів, кандидат юридичних наук.

Арешонков В.В. – ад'юнкт кафедри криміналістичної техніки Навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів.

Рецензенти:

Орлов Ю.Ю. – начальник науково-дослідного центру розроблення та використання технічних засобів КНУВС, старший науковий співробітник, доктор юридичних наук.

Стояновський В.В. – начальник НДЕКЦ при ГУМВС України в місті Києві.

К 74 Кофанов А. В. Судово-балістична експертиза: Навчально-практичний посібник / **А. В. Кофанов, В. В. Арешонков.** – Коростень: «Тріада С», 2010. – 392 с.

ISBN 966-96156-4-24

У навчально-практичному посібнику наведені зразки оформлення результатів судово-балістичних експертиз, а також викладені теоретичні основи методики проведення ідентифікаційних та неідентифікаційних судово-балістичних експертиз.

Для курсантів та слухачів навчальних закладів системи МВС України, співробітників експертних установ, слідчих підрозділів, а також прокуратури та суду.

ISBN 966-96156-4-24

© А. В. Кофанов, 2010

© В. В. Арешонков, 2010

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
-----------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ.....

1.1. Судово-балістична експертиза: зміст, завдання та методи дослідження.....	8
1.2. Предмет, види та об'єкти судово-балістичної експертизи.....	14
1.3. Структура висновку судово-балістичної експертизи.....	18
1.4. Стадії процесу судово-балістичного дослідження.....	27
1.5. Особливості проведення ідентифікаційних судово-балістичних експертиз.	39
1.5.1. Визначення виду, системи, моделі, калібру вогнепальної зброї за слідами на компонентах боєприпасів, що застосовувались.....	44
1.5.2. Ідентифікація зброї за слідами на снарядах.....	48
1.5.3. Ідентифікація зброї за слідами на гільзах.....	51
1.6. Особливості проведення неідентифікаційних судово-балістичних експертиз.....	53
1.6.1. Дослідження матеріальної частини та бойових якостей вогнепальної зброї.....	63
1.6.2. Дослідження бойових припасів до вогнепальної зброї та їх компонентів.	67
1.6.3. Встановлення обставин та певних фактів застосування вогнепальної зброї.....	70
1.7. Техніка безпеки та правила поводження із об'єктами, що досліджуються під час проведення судово-балістичних експертиз.....	77
1.8. Типові помилки та недоліки при проведенні судово-балістичних експертиз та досліджень.....	80

РОЗДІЛ 2. ЗРАЗКИ ВИСНОВКІВ СУДОВО-БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....

2.1. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (8-мм кавалерійський карабін МАНЛІХЕР М95/30).....	92
2.2. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (автомат моделі АКС-74У калібру 5,45 мм).....	102
2.3. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (пістолет-кулемет ОЦ-22-07 калібру 9 мм).....	108
2.4. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (9-мм самозарядний пістолет Вальтер мод. 1938 (Р - 38)).....	117
2.5. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (револьвер «Наган» калібру 7,62).....	126
2.6. Експертиза нарізної вогнепальної зброї XIX ст. заводського виготовлення (револьвер системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм)).....	131
2.7. Експертиза мисливської нарізної вогнепальної зброї (мисливський карабін «MERKEL» калібру 9,3 мм).....	138
2.8. Експертиза гладкоствольної бойової вогнепальної зброї заводського виготовлення (рушниця з ковзаючим ців'єм моделі «VALTRO» 12-го калібру).....	142
2.9. Експертиза гладкоствольної мисливської вогнепальної зброї заводського виготовлення (двоствольна рушниця з вертикальним розміщенням стволів моделі «ИЖ-27» 16-го калібру).....	152
2.10. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї, переробленої із мисливської рушниці (обріз двохствольної куркової мисливської рушниці).....	162

2.11. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї переробленої із газового револьвера (переробка револьвера моделі “ME. MAGNUM” калібру .380 (9 мм) шляхом видалення зі ствола захисного елемента та встановлення лєєра).	174
2.12. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї, переробленої із газового пістолета (переробка шляхом заміни ствола газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» моделі «HSc. Mod. 84» калібру 8 мм К.).	182
2.13. Експертиза саморобної вогнепальної зброї (предмет, виготовлений за типом багатозарядних пістолетів-кулеметів під 9 мм набій зр. 08 „Парабеллум”).	190
2.14. Експертиза атипової вогнепальної зброї (стріляюча ручка калібру 5,6 мм). ..	196
2.15. Експертиза саморобної вогнепальної зброї (двохствольний дульнозарядний шомпольний пістолет калібру 7мм).	200
2.16. Експертиза вогнепальної зброї, призначеної для стрільби набоями, що споряджені металевими снарядами "несмертельної дії" (пістолет моделі “ФОРТ-17Р” калібру 9 мм Р.А.).	205
2.17. Експертиза сигнального пістолета (пістолет BLOW Compact моделі «PR. 06» калібру 9ммРА).	213
2.18. Експертиза пневматичного пістолета (пістолет моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм).	219
2.19. Експертиза револьвера під набої Флобера (револьвер моделі “ARMINIUS HW4” №1464049 калібру 4 ммRZ).	224
2.20. Експертиза масо-габаритного макета (макет автомата системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі «АКМС»).	229
2.21. Експертиза навчально-розрізної зброї, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан у промислових умовах (пістолет-кулемет ППС-42).	234
2.22. Експертиза набоїв до вогнепальної зброї (5,6мм спортивно-мисливські набой кільцевого запалення та мисливський набій 16 калібру).	240
2.23. Експертиза набоїв до вогнепальної зброї (гвинтівочні набой калібру 7,62 мм).	245
2.24. Експертиза набоїв до газової (сигнальної) та короткоствольної шротової вогнепальної зброї (револьверні та пістолетні газові (сигнальні) набой калібру 9 мм Р.А. та шротові револьверні набой калібру .35GR).	248
2.25. Експертиза саморобних набоїв до вогнепальної зброї (виготовлені за типом пістолетних набоїв калібру 8 мм К).	255
2.26. Експертиза встановлення характеру пошкодження (вогнепальне пошкодження на колесі автомобіля).	260
2.27. Експертиза визначення можливості пострілу без натискання на спусковий гачок (на прикладі гладкоствольного самозарядного пістолета калібру 9 мм Р.А. моделі «ВІЙ»).	265
2.28. Експертиза встановлення напрямку та кута викидання гільзи (на прикладі пістолета „Форт 17Р”).	269
2.29. Експертиза встановлення тотожності конкретного екземпляра вогнепальної зброї за стріляними з нього кулями (на прикладі пістолета «CRVENA ZASTAVA» модель 70 калібру 7,65 мм).	274
2.30. Експертиза встановлення тотожності гільз, стріляних з одного екземпляра вогнепальної зброї.	280

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	287
---	------------

ДОДАТОК 1. ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАНЬ ВИСНОВКІВ СУДОВО-БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	297
--	------------

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах боротьби з різного роду злочинами, вчиненими із застосуванням вогнепальної зброї, все більшого значення набуває складний процес досліджень, пов'язаних із вивченням об'єктів судово-балістичного походження, які проводяться експертом за постановою слідчого або ухвалою суду про призначення судово-балістичної експертизи. Така експертиза, як один із видів криміналістичних експертиз, є дієвим засобом боротьби із озброєною злочинністю.

Це підтверджується і статистичними даними Міністерства внутрішніх справ України* та Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. Так, тільки за дев'ять місяців 2009 року з використанням зброї було вчинено 296 злочинів, у тому числі гладкоствольної – 90 злочинів. Серед них найбільш тяжких, таких як умисних вбивств (замахів), 67 випадків та умисних тяжких тілесних ушкоджень – 10 випадків. За цей же період вилучено 2502 одиниці вогнепальної зброї та 110098 одиниць набоїв до неї.

У всіх вищезгаданих випадках вчинення злочинів із використанням вогнепальної зброї, а також вилучення зброї, набоїв до неї та конструктивно схожих з ними виробів, для встановлення істини по справі або перевірки матеріалів у обов'язковому порядку призначаються судово-балістичні дослідження та експертизи. Для прикладу, тільки експертною службою МВС України за 2008 рік проведено 8236 судово-балістичних експертиз та 15794 досліджень.

Зрозуміло, що для експертів-балістів із значним досвідом роботи у галузі проведення судово-балістичних експертиз, їх виконання та оформлення у більшості випадків не викликає великих складнощів. Оскільки, у кожного з них із часом з'являються певні напрацювання організаційного, загально-методичного та технічного характеру за найбільш типовими напрямками досліджень, що ними проводяться. Однак, значне оновлення кадрів, одним із шляхів якого є щорічний випуск Навчально-науковим інститутом підготовки слідчих і криміналістів Київського національного університету внутрішніх справ та Донецьким юридичним інститутом Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. А. Дидоренка, біля 150 фахівців експертної спеціалізації, призводить до того, що молоді фахівці або експерти, які тільки-но отримали допуски на проведення судово-балістичних експертиз, такого досвіду та звісно, що і згаданих напрацювань не мають. Результатом цього можуть стати: по-перше, збільшення часу на виконання експертиз, що в свою чергу, враховуючи великий обсяг роботи з яким доводиться стикатися експертам, може призвести до порушення термінів їх

* Дані, розміщені на офіційному сайті МВС України.

виконання; по-друге, допущення помилок та недоліків, які можуть мати різні наслідки.

На сьогодні, джерелами в яких містяться типові зразки судово-балістичних експертиз та на які можуть розраховувати молоді фахівці в галузі судової балістики при проведенні відповідних досліджень є: по-перше, «Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2: Заключение по судебно-баллистической и судебно-трасологической экспертизам», розроблений фахівцями Всесоюзного науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції СРСР; по-друге, «Образцы экспертных заключений. Баллистика», укладачами якого є В. Є. Бергер та Я. В. Рибалко.

Вказані методичні посібники вийшли у 1988 році і отримали позитивні оцінки, як практичних працівників експертних підрозділів органів внутрішніх справ, так і науково-дослідних інститутів судових експертиз Міністерства юстиції, але на сьогодні їм більше 20-ти років, вони виходили обмеженим тиражем та до цього часу жодного разу не перевидавались. Окрім цього з часу їх видання не тільки з'явилися нові види вогнепальної зброї та набоїв до неї, але й розроблені нові методики їх дослідження та порядок проведення і оформлення експертних досліджень, а також відбулися суттєві зміни у нормативно-правовому регулюванні експертної діяльності.

Усе це свідчить про те, що реалії існуючої експертної практики зумовлюють необхідність створення даного методичного посібника, до якого увійшли зразки найбільш типових висновків судово-балістичних експертиз та який може бути використаний навчальними закладами при підготовці фахівців експертної спеціалізації та курсів підвищення кваліфікації, а також практичними працівниками експертних підрозділів при проведенні судово-балістичних експертиз та досліджень.

У посібнику, окрім власне зразків висновків судово-балістичної експертизи, викладені основи методики проведення таких експертиз, а також особливості проведення ідентифікаційних та неідентифікаційних судово-балістичних досліджень. До того ж у додатках наведені приклади формулювання безпосередніх висновків судово-балістичних експертиз та короткий словник судово-балістичних термінів, що, на нашу думку, допоможе експертам під час оформлення висновків правильно вживати ключові слова, одноманітно їх розуміти, а також чітко та лаконічно відповідати на поставлені перед ними питання.

Наведені у посібнику зразки експертиз не претендують на остаточну довершеність їх кількісного та якісного складу, а навпаки можуть бути творчо та науково розширені у практичній діяльності фахівців, із врахуванням власного досвіду та індивідуального підходу до їх проведення.

Сподіваємось, що електронний варіант зразків експертних висновків, що додається до посібника, зможе стати корисним під час проведення досліджень та оформленні висновків судово-балістичних експертиз, позитивно вплине на скорочення часу виконання досліджень та підвищення їх якості.

Авторський колектив вдячний за допомогу, надану під час підготовки

даного посібника начальнику НДЕКЦ при ГУМВС України в м. Києві Стояновському В.В., начальнику НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області Венгеру М.В., головному спеціалісту НДЕКЦ при ГУМВС України в м. Києві Захарченку Р.Г., головному спеціалісту НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області Лесику В.В. та старшому експерту НДЕКЦ при УМВС України в Івано-Франківській області Танчину О.Т.

Арешонков В.В. виражає окрему вдячність своїм наставникам, під керівництвом та з якими йому довелося працювати у НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області в період із 2005 по 2008 роки, а саме Венгеру М.В., Грищенку М.М., Кирильчуку О.Л., Муравйову С.О., Хробусту С.В., Харині А.М., Омельчуку В.О., Палкіну О.В., Надуді О.П. та Лесику В.В.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

1.1. Судово-балістична експертиза: зміст, завдання та методи дослідження

Відомо, що озброєність є юридичною ознакою ряду складів злочинів, і у справах такого роду необхідно встановити, що використані злочинцями об'єкти були саме зброєю.

Для більшості складів злочинів практично не має значення, яка саме зброя застосовувалася (пістолет або обріз мисливської рушниці, автомат або карабін), але для доведення винності особи у скоєнні злочину (вбивства, розбійного нападу і ін.) необхідно встановити сам факт застосування конкретного екземпляра зброї. Скажімо, для вогнепальної зброї: шляхом її ототожнення за слідами на снарядах і гільзах, а для встановлення обставин злочину – дистанцію, напрям пострілу або місцезнаходження особи, яка проводила постріл по відношенню до потерпілого за слідами дії снаряду і супутніми пострілу явищами.

Зброя може виступати як засіб скоєння багатьох злочинів: вбивств, тілесних ушкоджень, браконьєрства і ін., де факт застосування зброї не входить до складу злочину, але істотно підвищує його суспільну небезпеку та враховується під час призначення покарання.

Із криміналістичної точки зору важливим є встановлення, що є зброєю і якою саме, бо криміналістична оцінка предмету як зброї і його групової приналежності визначатиме і його кримінально-правову оцінку.

Відносно судово-балістичної експертизи, то вона призначається при розслідуванні і судовому розгляді справ, пов'язаних із злочинами передбаченими ст. 262, 263, 264 КК України, до яких відносяться викрадення, привласнення, вимагання, незаконне поведження та недбале зберігання вогнепальної зброї, бойових припасів, або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем.

Судово-балістична експертиза – це спеціальне дослідження, що проводиться у встановленій законом процесуальній формі із складанням відповідного висновку з метою отримання науково-обґрунтованих фактичних даних про вогнепальну зброю, боєприпасів до неї і обставини їх застосування, що мають значення для розслідування і судового розгляду кримінальної справи в межах якої призначається дана експертиза.

Підставою для проведення судової-балістичної експертизи є постанова органів досудового слідства або ухвала суду про її призначення. У цьому випадку результати експертного дослідження оформлюються висновком експерта.

Судово-балістична експертиза сприяє встановленню не тільки об'єктивної, але і суб'єктивної сторони складу злочину шляхом дослідження обставин, вказуючих на умисне або необережне вбивство, самогубство або нещасний випадок. Дана експертиза покликана також з'ясувати умови і

обставини, що створюють сприятливу обстановку для здійснення злочинних діянь, тобто виконує привентивну (профілактичну) функцію.

Судово-балістична експертиза призначається для вирішення широкого кола питань ідентифікаційного та неідентифікаційного характеру, пов'язаних із дослідженням вогнепальної зброї і боєприпасів, а також слідів її застосування, які виявляються у самій зброї, на пошкоджених перешкодах та особі, що стріляла.

Проведення ідентифікаційних судово-балістичних досліджень направлено на вирішення питань, пов'язаних з ототожненням зброї (наприклад, питань: чи з даного екземпляра зброї стріляна куля (гільза); з одного або різних екземплярів стріляні надані кулі, які вилучені з різних місць події) та встановленням групової приналежності зброї, боєприпасів чи їх частин (наприклад, такі питання: до якого виду відносяться надані набої; із зброї якої моделі стріляні надані кулі та ін.).

Слід відмітити, що дослідження, які проводяться з метою встановлення групової приналежності зброї за стріляними снарядами (кулями, гільзами, множинним снарядом), може передувати її індивідуальній ідентифікації та бути етапом цього дослідження. Висновки експертизи щодо групової належності зброї чи боєприпасів, з якої чи якими був проведений постріл на місці події, допомагає організувати їх ціленаправлений пошук. У випадку неможливості ототожнення конкретного екземпляра зброї цей висновок може використовуватись для підтвердження чи спростування версії щодо приналежності зброї до злочину, що розслідується.

Під час проведення неідентифікаційних судово-балістичних досліджень встановлюється технічний стан конкретного екземпляра зброї і боєприпасів (наприклад, чи справна зброя та чи придатна для проведення пострілів; чи міг бути проведений постріл із наданої зброї без натискання на спусковий гачок при відповідних умовах стрільби та ін.), їх бойові властивості (приблизна дія снарядів, які застосовувались для стрільби; максимальна і прицільна дільність їх польоту та ін.), окремі обставини застосування зброї (з якої відстані був проведений постріл; яке було положення зброї у момент пострілу щодо об'єкта, в який влучив снаряд та ін.). Встановлення обставин проведення пострілу здійснюється з урахуванням особливостей вогнепальних пошкоджень, виявлених на уражених перепонах.

Неідентифікаційні дослідження дають можливість визначати, до якого виду, типу, моделі відноситься наданий зразок вогнепальної зброї, його технічний стан та придатність до проведення пострілів, а також придатність до проведення пострілів набоїв, вид, модель та калібр зброї, для стрільби з якої вони призначені, спосіб їх виготовлення та спорядження. Дослідження вогнепальних пошкоджень на уражених перешкодах дозволяє визначити їх характер, кількість пострілів у конкретний об'єкт, їх направлення, послідовність та відстань, з якої вони були проведені. У деяких випадках за пошкодженнями на перепонах можливо визначити вид, калібр та навіть модель зброї, з якої були проведені постріли.

У зв'язку з тим, що на даний час не розроблені надійні універсальні методи встановлення абсолютної давності пострілу, це питання судово-балістична експертиза, зазвичай, позитивно не вирішує. Однак питання про те, чи проводилась стрільба зі зброї після її останнього чищення та змащування може бути вирішене шляхом хімічного дослідження нагару в каналі ствола зброї.

Дещо суперечливими, як у криміналістиці взагалі, так і у криміналістичному зброєзнавстві зокрема, є питання виділення таких завдань, як класифікаційні та встановлення групової приналежності об'єктів балістичної природи. Залишається остаточно невизначеним питання їх співвідношення та чи не входять вони до групи ідентифікаційних.

Таким чином, за допомогою судово-балістичних експертиз, вирішуються наступні завдання:

- **ідентифікаційні**, які деякими авторами поділяються на *групову ідентифікацію та індивідуальну*. Групова ідентифікація включає в себе встановлення: загальної групової приналежності зброї та боєприпасів (їх калібра, системи, моделі); виду, моделі зброї за слідами на стріляних гільзах, стріляних снарядах та слідах на перешкоді (при умові відсутності вогнепальної зброї); вогнепального характера пошкодження та типу (калібру) снаряду, яким воно нанесено. До індивідуальної ідентифікації відноситься: ідентифікація зброї за слідами каналу ствола на снарядах; ідентифікація зброї за слідами частин зброї на гільзах; встановлення приналежності кулі та гільзи одному набою; ідентифікація обладнання та інструментів, які застосовувались для спорядження набоїв та виготовлення їх компонентів чи зброї в цілому;

- **класифікаційні** – до яких відноситься встановлення приналежності предмета до категорії вогнепальної зброї або боєприпасів;

- **діагностичні** – встановлення технічної справності зброї, придатності її для проведення пострілів; встановлення можливості проведення пострілу без натискання на спусковий гачок або при конкретних умовах; встановлення можливості проведення пострілу із зброї конкретними набоями;

- **ситуаційні** – встановлення обставин проведення пострілу (направлення, відстані, місця розташування особи, що стріляла); визначення положення особи, що стріляла та потерпілого у момент пострілу; визначення послідовності та кількості пострілів;

- **реконструктивні** – це головним чином виявлення знищених номерів на вогнепальній зброї.

Виходячи із завдань, що вирішуються за допомогою судово-балістичної експертизи, можна виділити наступні шість груп питань, які ставляться компетентними особами при її призначенні:

- 1) Визначення групової приналежності зброї та боєприпасів.
- 2) Визначення тотожності зброї, боєприпасів та інструментів.
- 3) Встановлення обставин, місця, послідовності, способів і причин проведеного пострілу.

4) Встановлення можливості проведення пострілу за конкретних обставин.

5) Встановлення факту проведення пострілу.

6) Встановлення характеру нанесених метаемим елементом (кулею, шротом, картеччю) пошкоджень на предметах зовнішнього оточення.

У певній мірі до судово-балістичних можна віднести питання:

7) Відтворення знищених номерів та встановлення цілого за частинами у випадку використання паперу у якості клейтуха до набою.

Вирішення питання встановлення моделі застосовуємої зброї, тобто питання групової приналежності, допомагає зменшити коло підозрюваних. Встановлення факту застосування однієї і тієї самої зброї на декількох місцях злочинів, дозволяє припустити, що вони скоєні однією і тією ж особою (групою осіб), та є однією із підстав для об'єднання справ по розслідуванню цих злочинів у одне діловодство. Вирішення питання щодо застосування конкретного екземпляра зброї сприяє розшуку та викриттю винного у скоєнні злочинів згаданої вище категорії.

За допомогою експертиз вогнепальної зброї та боєприпасів можливо також отримати інформацію щодо технічної підготовленості особи, щодо інструментів та приладів, які необхідні для виготовлення того чи іншого екземпляра зброї.

При проведенні судово-балістичної експертизи застосовуються різноманітні методи дослідження. Вибір останніх визначається у залежності з видом і характером об'єктів, що вивчаються, а також завдань, які вирішуються експертом. Ідентифікаційні судово-балістичні дослідження проводяться з використанням тих же методів, які застосовуються і при проведенні трасологічних досліджень (візуальні і фотографічні методи, порівняльна мікроскопія, експеримент, моделювання, реконструкція і т. п.). Для фіксації слідів, що утворюються на кулі стінками каналу ствола зброї, з якої вона стріляна, і розгортки циліндрової поверхні кулі у одну площину використовуються методи оптичної (фотографічної) розгортки, виготовляються моделі цих слідів шляхом створення гальваноскопічних копій.

При проведенні неідентифікаційних судово-балістичних досліджень також застосовуються методи, які використовуються у військово-технічних і спортивно-мисливських галузях знань. Неодмінною умовою дослідження технічного стану зброї і боєприпасів, а також їх бойових властивостей (наприклад, кучності бою, можливості ведення прицільної стрільби) є проведення різноманітних експериментів, зокрема експериментальної стрільби.

Дослідження компонентів спорядження боєприпасів проводиться експертами-балістами, хіміками і фізиками з використанням мікроскопічних, хімічних і фізичних методів (емісійний спектральний аналіз, інфрачервона спектрометрія, рентгеноструктурний аналіз і тому подібне). Ці ж методи застосовуються для вивчення слідів на уражених перешкодах, тілі і одязі особи, що стріляла, а також на зброї і стріляних гільзах. Для виявлення

металізації на перешкодах застосовуються контактнo-дифузійний і електрографічний методи.

Усі дослідження вогнепальних пошкоджень одягу та взуття, пов'язані із одночасним нанесенням тілесних пошкоджень людині, відносяться до компетенції судово-медичної експертизи.

У випадку, коли у процесі експертизи виникає необхідність дослідження вогнепальних пошкоджень у сукупності з аналізом своєрідних умов пострілу (специфікою дії конкретного екземпляра зброї та т.п.), може бути проведена комплексна медико-криміналістична експертиза, яка виконується експертом-балістом та судово-медичним експертом.

У експертній діяльності використовуються методи, які знаходять застосування у всіх галузях науки і практичної діяльності. Це загальні, або загальнонаукові (загальнопізнавальні), методи: спостереження, вимірювання, опис, експеримент, моделювання і ін.

Вирішення експертних питань неможливе, як правило, без застосування науково-технічних (інструментальних) методів, які складають наукові основи конкретного дослідження і використовуються для вирішення окремих завдань. Такими методами є фотографія, мікроскопія, рентгенографія, спектроскопія, хроматографія, профілізація. Вони використовуються в багатьох галузях науки і в практики. В умовах експертної діяльності ці методи набувають специфічні особливості (судова фотографія, судова мікроскопія і т. д.).

Експертною практикою розроблені спеціальні методи, способи і прийоми дослідження речових доказів. Вони властиві тільки криміналістичній експертизі і не знаходять застосування в інших галузях науково-практичної діяльності. Функції спеціальних методів виконують методики дослідження тих або інших речових доказів, що розробляються в цілях вирішення певних експертних завдань.

Для успішного застосування науково-технічних методів, правильної оцінки результатів дослідження і отримання достовірних знань необхідно не тільки мати в своєму розпорядженні певну сукупність знань про досліджуваний об'єкт, сутність, принципи і можливості методів, але і володіти прийомами формальної («традиційної») логіки.

У даний час існують різні класифікації методів дослідження в криміналістиці, розроблені в різних цілях, за різними ознаками і підставами, проте стосовно експертної діяльності найбільш зручною є класифікація, відповідно до якої всі методи, які використовуються експертами-балістами, можна умовно розділити таким чином:

1) всезагальні методи пізнання (категорії та закони діалектичної логіки; формально-логічні методи пізнання: аналіз, синтез, узагальнення; індукція та дедукція, гіпотеза; аналогія тощо);

2) загальні, або загальнонаукові (загальнопізнавальні) – спостереження, вимірювання, експеримент, порівняння, моделювання, опис та ін.;

3) окремі (інструментальні і допоміжні) – фотографування, мікроскопічне дослідження, інтроскопія, методи дослідження в ІЧ- і УФ-

променях, хімічні методи, електронна мікроскопія, математичні і кібернетичні методи;

4) спеціальні методи – конкретні методики експертного дослідження.

Усі методи дослідження взаємозв'язані і взаємообумовлені, доповнюють один одного. Як показує практика, успішне вирішення експертних завдань можливе при розумному поєднанні різних методів, а переоцінка будь-якого з них може призвести до серйозних помилок.

При проведенні експертних судово-балістичних досліджень використовуються: загальнотехнічні (розроблені в загальній техніці та пристосовані для виконання спеціальних криміналістичних завдань), криміналістичні (створені для вирішення спеціальних криміналістичних завдань) та спеціальні (розроблені для проведення суто балістичних досліджень) технічні засоби.

Спостереження і вимірювання при проведенні судово-балістичних експертиз знаходять застосування під час вирішення практично всіх питань. Цими методами встановлюються розмірні, вагові і деякі спеціальні характеристики, конструктивні особливості об'єкту, його стан в цілому і окремих його частин.

Експериментальний метод дослідження застосовується при вирішенні питань щодо віднесення предмету до категорії вогнепальної зброї, придатності зброї до стрільби, її справності, дистанції пострілу і багато інших.

Метод порівняння полягає у одночасному дослідженні із співвідношення і оцінці властивостей або ознак двох чи більше об'єктів. У судово-балістичній експертизі практично жодне дослідження не проводиться без порівняння об'єктів, що досліджуються між собою, з експериментально отриманими зразками або з довідковими даними. Основні прийоми порівняння у судово-балістичній експертизі – це зіставлення і суміщення.

Мікроскопія застосовується при дослідженні стану деталей і частин зброї, порівнянні мікрорельєфу слідів, встановленні інструментів, які використовувались при виготовленні зброї і боєприпасів. Мікроскопія в ультрафіолетовій і інфрачервоній частинах спектру застосовується для виявлення слідів кіптяви пострілу, рушничного мастила, частинок порошу.

Методи інтроскопії в судово-балістичній експертизі застосовуються при необхідності вивчення внутрішньої будови непрозорого предмету. Для просвічування об'єктів використовують рентгенівське і гамма-випромінювання.

Профілометрія є способом вивчення і фіксації рельєфу поверхні твердих тіл. Профілізація використовується головним чином для вивчення слідів каналу ствола на кулі, слідів керніння на кулі і гільзі.

Методи хімічного аналізу застосовуються для виявлення порошу і встановлення його вигляду, виявлення кіптяви пострілу, виявлення слідів металізації і пояска обтирання, виявлення свинцю, міді, алюмінію, металів у продуктах пострілу і ін.

Спеціальні методи дослідження розроблені для встановлення придатності зброї до стрільби, можливості проведення пострілу без натиснення на спусковий гачок, при дослідженні технічного стану зброї.

Не дивлячись на велику кількість методів, що використовуються на сучасному етапі розвитку судово-балістичної експертизи, існують проблеми, які потребують свого вирішення. Серед них можна виділити:

- визначення давності пострілу;
- визначення дистанції пострілів із великих дистанцій;
- ідентифікацію зброї за сильно фрагментованими снарядами;
- ідентифікацію гладкоствольної зброї за слідами на шроті;
- ідентифікацію сучасної зброї з високим ступенем обробки поверхні деталей.

Крім того, поява нових типів зброї та набоїв, розширює коло об'єктів судово-балістичної експертизи, що, в свою чергу, вимагає вдосконалення існуючих методик і методів дослідження.

1.2. Предмет, види та об'єкти судово-балістичної експертизи

Предметом судово-балістичної експертизи є фактичні дані щодо обставин справи, іншими словами – це інформація, що отримується особою, яка володіє спеціальними знаннями, в результаті дослідження представлених слідчим (судом) вогнепальної зброї, боєприпасів, предметів зі слідами пострілу, експериментальних зразків, сировини, інструментів і ін., які служать для встановлення слідчим (судом) фактів, що мають доказове значення і що відносяться до обставин застосування, виготовлення, зберігання вогнепальної зброї, боєприпасів, а також до встановлення тотожності зброї за слідами на снарядах, гільзах і джерелах походження боєприпасів.

Специфічною базою для судово-балістичної експертизи є наукові положення ряду науково-технічних галузей знань, що відносяться безпосередньо до матеріальної частини зброї, до процесу пострілу, балістичних характеристик відстріляного снаряду та ін. Сюди можна віднести такі галузі знань як зброезнавство, військову балістику, трасологію, судову медицину в частині, що стосується раневої балістики та ін. До базової також відносяться і загальнотеоретичні положення науки криміналістики. Проте для вирішення більшості завдань, які ставляться перед експертами-балістами, цього недостатньо. Необхідне знання спеціальних методів (методик), розроблених на основі криміналістичної практики дослідження зброї, боєприпасів і слідів їх дії.

Значною мірою в предмет експертизи вогнепальної зброї і набоїв входять:

- відновлення знищених або змінених маркувальних знаків (серії, номери, року виготовлення тощо) на частинах і деталях зброї, тому що, крім володіння методиками відновлення таких знаків на металі, дереві і пластмасі, експерту необхідні спеціальні знання у галузі судової балістики про точне

місце розташування знаків, розміру і способу нанесення та ін., таке дослідження має комплексний характер і до нього залучаються експерт-трасолог і експерт-зброєзнавець;

– встановлення частиною, якого видання (газети, книги тощо) є паперовий клейтух, знайдений на місці події або вилучений із тіла вбитого. Якщо експерт-криміналіст, що спеціалізується в галузі криміналістичного вогнестрільного зброєзнавства, не володіє техніко-криміналістичною експертизою документів та трасологічною експертизою, то до участі в такому дослідженні долучається відповідні фахівці.

Судово-балістична експертиза поділяється на види залежно від характеру завдань, що вирішуються, об'єктів і методик дослідження:

- за характером завдань, що вирішуються на ідентифікаційну і неідентифікаційну.

Різновидами ідентифікаційної судово-балістичної експертизи (як і будь-якого іншого роду експертизи) є експертизи щодо встановлення: 1) групової приналежності; 2) індивідуальної totoжності; 3) цілого за частинами.

Різновидами неідентифікаційної – експертизи щодо встановлення: 1) стану вогнепальної зброї і боєприпасів; 2) обставин, при яких відбулися конкретні дії; 3) можливості проведення певних дій; 4) способу і причини виникнення конкретних пошкоджень, мікронашарувань; 5) механізму певних дій і утворення слідів;

- за характером об'єктів – експертиза: 1) вогнепальної зброї, її частин та деталей; 2) боєприпасів та їх складових елементів; 3) слідів пострілу. Її різновид – експертиза сировини і інструментів, що використовувались для виготовлення зброї і боєприпасів, а також експертиза щодо обстановки місця події, яка тісно стикається з експертизою слідів пострілу. В даний час експертиза вибухових речовин і вибухових пристроїв як специфічних об'єктів виділена в самостійний різновид криміналістичної експертизи;

- за характером методик дослідження – експертизи з використанням: 1) традиційних криміналістичних; 2) військово-технічних прийомів і методик; 3) хімічних; 4) хіміко-фізичних методів дослідження. Проте загальним правилом проведення судово-балістичних експертиз є використання комплексу методик для виявлення оптимального об'єму корисної інформації.

Характер джерел доказової інформації обумовлює їх правовий режим, чим, у свою чергу, визначаються процесуальна форма їх існування як об'єктів судової експертизи і правові повноваження експерта відносно їх. З урахуванням цих моментів можуть бути виділені наступні види об'єктів судово-балістичної експертизи:

- речові докази;
- об'єкти, що не мають певного процесуального статусу;
- моделі речових доказів;
- зразки для порівняльного дослідження;
- інші матеріали кримінальної справи.

Речовими доказами є матеріальні предмети, отримані і залучені до справи уповноваженою особою у встановленому законом порядку.

Відповідно до КПК України речовими доказами – об'єктами судово-балістичної експертизи, можуть бути предмети, які: були знаряддями вчинення злочину або зберегли на собі сліди злочину, були об'єктом злочинних дій обвинуваченого або можуть бути засобами для розкриття злочину і виявлення винних або для спростування обвинувачення чи пом'якшення відповідальності.

У якості речових доказів – знарядь злочину, об'єктами судово-балістичної експертизи зазвичай виступають вогнепальна зброя, вогнепальні пристрої, боєприпаси, пристрої конструктивно схожі з вогнепальною зброєю, газова і травматична зброя. Діапазон цих об'єктів надзвичайно широкий:

- нарізна і гладкоствольна зброя різних видів (моделей, зразків, конструкцій) заводського і кустарного виготовлення;
- старовинна зброя (шомпольна, кремнієва);
- саморобна зброя, зокрема примітивні пристрої для проведення пострілів («самопали» і ін.);
- перероблена зброя;
- атипова зброя у вигляді парасольок, тростин, авторучок та обрізів мисливських рушниць;
- пристрої, конструктивно схожі з вогнепальною зброєю (ракетниці, стартові, будівельно-монтажні пістолети, зброя для підводного полювання та ін.);
- газові пістолети і револьвери;
- пристрої для відстрілу набоїв, споряджених кулями несмертельної дії;
- пневматична зброя.

У методичному плані під предметами, що зберегли на собі сліди злочину, рекомендується розуміти:

- стріляні з вогнепальної зброї снаряди – кулі, картеч, шріт, що вилучені з тіла потерпілого або виявлені на місці події;
- стріляні гільзи, клейтухи і інші елементи набою, знайдені на місці проведення пострілу;
- сліди дії снаряда (кулі, картечі, шроту) на уражених перешкодах (одязі потерпілого, різних предметах) у вигляді вогнепальних пробоїн (отворів), каналів, вм'ятин і інших пошкоджень, так звані основні сліди пострілу;
- сліди дії на уражену перешкоду (найчастіше на одяг потерпілого) не самого снаряда, а явищ, супутніх пострілу – додаткових чинників пострілу: динамічна і термічна дія порохових газів у вигляді розривів і обпалення перешкоди, відкладення і заглиблення у перешкоду кіптяви пострілу і порохових зерен, що не згоріли повністю, сліди зерен порошу, відкладення на перешкоді мастила зброї або осалки кулі.

У злочинах проти життя і здоров'я громадян із застосуванням вогнепальної зброї боєприпаси, разом із цією зброєю, є знаряддями злочину. Очевидно, що стріляні кулі, стріляні гільзи і інші елементи набою, який використовувався для проведення пострілу на місці події, слід відносити до знарядь злочину. Але в той же час ці об'єкти несуть на собі сліди злочину.

На практиці такі об'єкти судово-балістичної експертизи виступають у різних якостях: при вирішенні одних завдань – це знаряддя злочину, інших – предмети, що несуть на собі сліди злочину, при вирішенні третіх – предмети, дослідження яких дозволяє встановити одну з обставин події (наприклад, рикошет снаряду).

До речових доказів – інших предметів, які можуть служити для розкриття злочину і виявлення винних або для спростування обвинувачення чи пом'якшення відповідальності, залежно від особливостей конкретної справи і завдань експертизи можуть бути і знаряддя злочину, і предмети, що несуть на собі сліди злочину, і об'єкти злочинної діяльності, до яких можна віднести, наприклад, інструменти і матеріали, використані для виготовлення і спорядження набоїв.

Так, при вирішенні питання щодо джерела походження боєприпасів до мисливських рушниць у якості таких предметів – об'єктів експертизи, виступають боєприпаси, інструменти, прилади, пристосування, сировинні матеріали; при вирішенні завдань, пов'язаних із встановленням різних обставин пострілу – одяг обвинуваченого, потерпілого, зброя, снаряди, елементи матеріальної обстановки події і ін.

Об'єктами, що не мають певного процесуального статусу, можуть бути труп людини, будівля, споруда, огорожа, стіна і стеля житлового або нежилого приміщення, автомобіль, інші агрегати, дерева і так далі. Через їх особливості вони безпосередньо не залучаються до справи як речові докази, але зазначаються у протоколах огляду місця події. Сліди на них можуть бути вивчені в процесі експертного огляду.

У деяких випадках при неможливості безпосереднього дослідження самого об'єкту обмежуються предметами, що копіюють властивості об'єкту-оригіналу. Ними є похідні речові докази: зліпки і інші матеріальні моделі речових доказів і елементів матеріальної обстановки події. Моделі відображають властивості самих речових доказів і, отже, є носіями певної частини тієї ж самої інформації, що і речові докази, але у відображеному, «знятому», «перетвореному» вигляді.

У судово-балістичній експертизі модель застосовується, наприклад, при дослідженні внутрішньої поверхні каналу ствола і набійника вогнепальної зброї, глибоко вдавленого сліду бійка на капсулі гільзи, поверхні набійного упору, вогнепальних пошкоджень у твердих предметах.

Фізична природа зразків для порівняльного дослідження і моделей схожа, проте їх процесуальний статус різний: моделі створюються шляхом копіювання самого речового доказу, а зразки для порівняльного дослідження – в процесі штучного відтворення умов, аналогічних тим, в яких сформувався речовий доказ. У цьому випадку точне відтворення умов забезпечує отримання результатів, схожих з досліджуваними. Наприклад, відтворюються вогнепальні пошкодження на експериментальних мішенях при вирішенні питання щодо дистанції пострілу.

При отриманні зразків для порівняльного дослідження під час ототожнення вогнепальної зброї сліди на експериментальних кулях і гільзах

утворюються в процесі пострілу в умовах, аналогічних тим, які мали місце у момент події, що розслідується. У цих випадках безпосередній зв'язок між кулею (гільзою), виявленою на місці події, і кулею (гільзою), отриманою в процесі експериментальної стрільби, відсутній. Кулі (гільзи), отримані експериментально, безпосередньо не пов'язані з досліджуваною подією.

Інші матеріали справи, які використовуються у процесі проведення експертиз, у першу чергу, необхідно відмежувати від об'єктів експертного дослідження, які також у більшості випадків є матеріалами справи. Тому під матеріалами справи – об'єктами експертизи – слід розуміти процесуально-оформлені джерела відомостей про властивості об'єкту експертного дослідження або подію, що є предметом експертизи, у вигляді різних процесуальних документів (протоколів слідчих і судових дій, актів судово-медичного дослідження, висновків експерта, історій хвороби і так далі).

У судово-балістичній експертизі матеріали справи найчастіше використовуються при вирішенні питань, пов'язаних із встановленням обставин події (відстані, напряму і числа пострілів, взаємного положення потерпілого і зброї у момент пострілу, можливості проведення пострілу потерпілим у себе). В цих випадках у цілях отримання відомостей, необхідних для побудови експертних версій і вирішення питання, вивчаються протоколи огляду місця події, акти судово-медичного дослідження, історії хвороби, рентгенівські знімки та ін.

Отже, об'єктами судово-балістичної експертизи, виступають насамперед:

- вогнепальна зброя заводського і саморобного виготовлення, її частини, деталі і приналежності;

- набої та їх елементи: гільзи, капсулі, металевий елемент, клейтухи, кулі, шріт, картеч та ін.;

- матеріали, інструменти й інші засоби для виготовлення зброї або набоїв і їх спорядження;

- сліди дії вогнепальної зброї – вогнепальні ушкодження і відкладення продуктів пострілу на перепонах від зброї, з якої проведено постріл;

- фактичні дані про обставини виготовлення і застосування зброї і набоїв та їх збереження, носіння, тощо, що містяться в протоколах слідчих дій, додатках до них, висновках експертів (судових медиків та ін.) та інших процесуальних документах, що містяться у кримінальній справі;

- пристрої, конструктивно схожі з вогнепальною зброєю (ракетниці, стартові, будівельно-монтажні пістолети, зброя для підводного полювання, газові пістолети та револьвери та ін.).

1.3. Структура висновку судово-балістичної експертизи

Основу висновку експерта складають зміст і результати досліджень. У висновку повинно бути вказано: які дослідження проведені експертом; які при цьому отримані результати. Саме ця частина роботи експерта служить

обґрунтуванням висновків, які він зробить, відповідаючи на поставлені питання. Ці дві позиції не тільки повинні бути переконливо обґрунтованими, але між ними має простежуватися чіткий логічний зв'язок. Висновки повинні витікати з результатів дослідження. В певній мірі задля цього існують стадії експертного дослідження та структура, якій відповідатиме висновок експерта.

Проведення експертиз, у тому числі і судово-балістичних, експертною службою МВС України регламентується методичними рекомендаціями ДНДЕКЦ МВС України під назвою: «Порядок проведення та оформлення експертних досліджень».

У даних рекомендаціях міститься розділ, який передбачає загальну структуру висновку експерта при оформленні експертних досліджень. Судово-балістична експертиза проводиться за визначеними загальними правилами, але з деякими особливостями.

Пункт 3.1. передбачає, що висновок експерта оформлюється з дотриманням вимог, установлених стандартами, іншими нормативними актами, які регламентують порядок оформлення документів, з використанням наукового стилю мови.

Висновок експерта складається з трьох частин: **вступної, дослідницької та висновків** – відповідей на поставлені питання. Ілюстративний матеріал може розташовуватись у дослідницькій частині по мірі проведення послідовних її етапів, а може бути у якості додатку у вигляді ілюстративної таблиці чи фототаблиці.

У вступній частині висновку експерта зазначається:

- найменування експертного підрозділу, в якому проводилося експертне дослідження; його юридична адреса, телефон секретаріату (канцелярії); найменування документа (висновок), його номер, місце та дата складання;

- посада експерта (спеціаліста), який проводив дослідження, освіта, наявність у нього наукового ступеню, вченого звання, спеціальне звання, прізвище, ім'я та по батькові, кваліфікація судового експерта (експертна спеціальність), свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи;

Трирівневе рецензування висновків судово-балістичної експертизи, яке проводиться у підрозділах експертної служби МВС України, засвідчує, що експерти досить часто не вказують вихідні дані свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта з правом проведення судово-балістичних досліджень, що є певним недоліком, оскільки це може викликати сумніви у осіб, які приймають участь при розслідуванні і розгляді кримінальної справи щодо компетентності проведення експертом відповідного виду експертних досліджень.

- підстави для проведення дослідження: коли і ким (посада, прізвище, ініціали особи та (або) найменування органу) винесені постанова або ухвала про призначення експертизи;

Окрім цього необхідно зазначати номер кримінальної справи, по якій призначено судово-балістичну експертизу, оскільки це полегшує послідовну роботу із висновком експертизи на стадіях досудового розслідування та судового розгляду справи.

- про попередження експерта щодо кримінальної відповідальності за завідомо неправдивий висновок з посиланням на відповідну статтю Кримінального кодексу України;

- обставини справи, які мають безпосереднє відношення до проведення експертизи (дослідження), з обов'язковим зазначенням джерела їх отримання.

Практика вивчення висновків експертизи показує, що у багатьох випадках експерти використовують наступне формулювання: „обставини справи відомі експерту в межах інформації викладеної слідчим у постанові про призначення експертизи”, хоча це є також недоліком оформлення висновку. В будь-якому випадку обставини повинні бути коротко та лаконічно, але зазначені, що в свою чергу полегшить послідовну роботу з висновком експерта та сприйняття викладеної у ньому інформації під час судового розгляду справи.

- перелік об'єктів дослідження (їх коротке найменування та основні характеристики); у разі надання зразків для проведення порівнювального дослідження наводиться їх перелік;

Стосовно об'єктів дослідження, то окрім найменування та характеристик, рекомендовано зазначати місце, час, особу, у якої вилучені або знайдені зазначені об'єкти.

- відомості про надані матеріали справи (у тому числі вид (назва) матеріалів (документів) та кількість аркушів);

- питання, поставлені на вирішення експертного дослідження (дослівно у формулюванні постанови, ухвали тощо).

У разі, коли у висновку експерта питання зазначаються дослівно у формулюванні постанови про призначення експертизи, на наш погляд, доречно було б вказувати формулювання про те, що: „Питання викладені в редакції особи, яка призначила дану експертизу”. Оскільки на практиці зустрічаються випадки некоректного та алогічного формулювання питань у постанові, а оскільки змінювати питання на власний розсуд експерт не вправі, то це в певній мірі впливає на формування негативного іміджу експертів.

- відомості про процесуальні підстави та осіб, які були присутні під час проведення досліджень (прізвище, ініціали, процесуальний статус);

- у випадку проведення повторної експертизи – відомості про попередні експертизи; прізвища, ініціали експертів, найменування експертних установ чи місця роботи експертів, номери та дати висновків, зміст повторно поставлених питань; висновки попередніх експертних досліджень із цих питань, а також мотиви призначення повторної експертизи, які зазначені в постанові (ухвалі) про її призначення; у разі, якщо такі мотиви в постанові (ухвалі) не вказані, про це робиться відповідний запис;

- дату направлення клопотання експерта про надання додаткових матеріалів, уточнення експертного завдання та зміст цього клопотання; дату надходження додаткових матеріалів або відомостей про наслідки розгляду клопотання;

- перелік довідково-нормативних матеріалів, інших інформаційних джерел, що використовувалися при проведенні дослідження, оформлений за бібліографічними правилами.

Обов'язковим є зазначення всіх методик дослідження та методичних рекомендацій, які експерт застосовує під час проведення судово-балістичної експертизи, оскільки від цього в певній мірі залежить повнота та об'єктивність висновку та в результаті це може суттєво вплинути на прийняття рішення компетентними органами під час оцінки висновку експертизи. Ця умова є дуже важливою тому, що будь-яка методика експертизи – це програма використання комплексу методів, прийомів і технічних засобів, які застосовуються послідовно для вирішення експертних завдань. У програмі дій містяться розпорядження стосовно умов використання методів і засобів, та у результаті від цього можуть залежати результативність застосування методики, а також рекомендації щодо оцінки значення кожного з варіантів очікуваних результатів.

У дослідницькій частині вказується:

- спосіб доставки та вид упакування об'єктів, що досліджуються із зазначенням у необхідних випадках відомостей про те, чи впливав спосіб упакування на їх збереженість;

Окрім зазначення виду упакування, воно повинно бути, по можливості, детально описано та проілюстровано. Також описуються та ілюструються бірки з пояснюючими написами та відтисками печатки, які можуть знаходитись на самій упаковці або бути приєднані до неї за допомогою клею, липкої стрічки або мотузки. В результаті огляду упаковки потрібно встановити її стан, наприклад: “Цілісність пакування не порушена та забезпечує збереженість наданих об'єктів”. У випадку виявлення порушення цілісності пакування або неналежного збереження об'єктів, дані факти повинні бути зазначені у дослідницькій частині, а також детально описані та проілюстровані наявні ушкодження;

- відповідність наданих на дослідження об'єктів їх переліку в постанові (ухвалі) про призначення експертизи;

- результат перевірки набійника (та магазину за наявності) зброї на предмет наявності чи відсутності у ньому набою (набоїв), чи зведений курок (курки) зброї, в якому положенні знаходиться запобіжник, а також те, що послідовний опис об'єктів дослідження для його зручності буде проводитись із використанням термінології, яка застосовується під час опису вогнепальної зброї (або набоїв у разі їх надходження), що пояснюється їх схожістю з відповідними різновидами вогнепальної зброї чи набоїв;

- чи протягувався ватний тампон через канал (канали) зброї з метою можливості подальшого хімічного дослідження продуктів пострілу;

- характеристики досліджуваних об'єктів, їх частин та деталей, явищ, процесів (їх ознаки та властивості);

- методи, засоби та технічні прийоми, які використовувалися для вивчення об'єктів, явищ, процесів (в тому числі при ілюстрації);

- мета, умови і кількість, матеріали, прилади, використані при проведенні експертних експериментів, їх результати, способи фіксації отриманих результатів.

Опис результатів застосування інструментальних методів дослідження та проведення експертних експериментів може обмежуватися викладенням кінцевих результатів; у зазначених випадках графіки, діаграми, таблиці, матеріали експертних експериментів мають зберігатися в наглядних експертних провадженнях і на вимогу осіб, які мають право знайомитися з матеріалами експертного дослідження, надаватися їм для вивчення;

- характеристика основних ознак і властивостей порівнювальних матеріалів;

- хід порівнювального дослідження: відзначаються збіг і розбіжність істотних загальних й окремих ознак; якщо встановлено ознаки, що збігаються, та ознаки, що різняться, експерт описує їх, пояснюючи причини утворення та значення таких ознак для формування висновку; якщо наявні тільки істотні ознаки, що збігаються, чи ознаки, що різняться, то експерт відзначає тільки їх; спочатку описують загальні ознаки, що збігаються, або ознаки, що різняться, а потім – окремі.

Експерт може провести дослідження з питань, поставлених на вирішення експертного дослідження, у порядку, обумовленому логічною послідовністю проведення експертного дослідження;

- узагальнення та оцінка результатів окремих досліджень, які є підставою для формулювання (синтезу) висновків – відповідей на поставлені питання;

- коли при проведенні експертизи експерт виявить факти, які мають значення для справи, і з приводу яких йому не були поставлені питання, він вправі на них вказати в своєму висновку;

- вимірювальні прилади, техніку, яка використовувалася при проведенні дослідження, оформленні висновку, ілюстративного матеріалу до нього;

- посилання на ілюстрації, додатки і необхідні пояснення до них;

- при проведенні повторної експертизи вказуються причини розбіжності з висновками попередніх експертиз, якщо такі були;

- відомості про кількість об'єктів, використаних для проведення дослідження, кількість об'єктів, що повертаються ініціаторові, упакування об'єктів (характер, розміри упаковки, спосіб запобігання несанкціонованому доступу до об'єктів дослідження, зміст написів, кількість та належність підписів, відтисків печаток, їх розташування на упаковці, подальша доля упаковки, в якій об'єкти надійшли на дослідження), подальший рух об'єктів дослідження.

Слід зазначити, що окремі елементи структури дослідницької частини висновку судово-балістичної експертизи залежать від різновидів та кількості наданих об'єктів; завдань, які необхідно вирішити за допомогою експертизи; методики, яка застосовується у конкретному випадку та деяких інших обставин. Все це буде описано нижче під час розгляду особливостей проведення ідентифікаційних та неідентифікаційних судово-балістичних експертиз та у наведених зразках висновків експерта.

У **висновках** викладаються відповіді в тій послідовності, в якій наведені питання у вступній частині висновку експерта.

Формулювання відповідей повинні бути короткими, але зрозумілими, повними, конкретними, такими, які б не допускали двозначних тлумачень.

На кожне з поставлених питань має бути дана відповідь по суті або вказано, з яких причин неможливо його вирішити.

При формулюванні висновків неможна застосовувати будь-які позначення, які для зручності використовувалися при описі об'єктів, явищ, подій у ході дослідження.

Переконливість і об'єктивність будь-якого доказу, пов'язані з його інформативністю. Низька інформативність мовних повідомлень не дозволяє передати повний опис об'єкту або процесу. Складання такого опису вимагає великих витрат часу. Інформативність ілюстрацій більша у декілька разів, а витрати на їх виготовлення можуть бути у декілька разів менше. Тому виготовлення ілюстрацій дозволяє підвищити переконливість і об'єктивність висновків, оскільки завдяки ним виконуються дві функції – фіксація доказової інформації та її візуалізація. Ось чому до висновку експерта додається **ілюстративний матеріал** (фотознімки, зображення, виконані за допомогою цифрової та розмножувальної техніки, в тому числі з розміткою ознак, зарисовування ознак, схеми, креслення, діапозитиви, макети тощо), який робить висновок більш зрозумілим і переконливим. Ілюстративний матеріал може розміщуватися в тексті висновку, він повинен наочно висвітлювати процес експертного дослідження та його результати.

У ілюстративному матеріалі повинно бути відображено:

- упакування об'єктів дослідження (можливі порушення упаковки);
- надані об'єкти дослідження з початку у зібраному стані, потім, за можливістю, розібраними, у варіанті неповної розборки, а один із набоїв у демонтованому вигляді; при наявності серії та номери об'єктів, їх таврування та маркувальні позначення;
- встановлені конкретні властивості (ознаки) об'єктів, зміна їх стану;
- ознаки об'єктів дослідження, що збігаються або різняться, з розміткою; при нанесенні на зображення розмітки нижче розміщують аналогічні зображення, але без розмітки (контрольні зображення); розмітка здійснюється по колу за годинниковою стрілкою, починаючи з нижнього лівого кута зображення, ознак, що збігаються, – барвником червоного кольору; ознак, що різняться – барвником синього кольору, діагностичних ознак – барвником зеленого кольору; з лівого боку розміщують ілюстрації об'єкта, що ідентифікується, з правого – порівнювального об'єкта.

Кожна ілюстрація повинна супроводжуватися пояснювальним текстом, який містить інформацію про зображення на ній.

Слід зазначити, що всі знімки отримуються за правилами масштабного фотографування із застосуванням масштабної лінійки, яка повинна розташовуватись знизу або праворуч об'єкта дослідження та не перекривати його. Виключення становлять тільки макрозйомка із застосуванням мікроскопів та автоматизованих комп'ютерних систем та установок ідентифікації вогнепальної зброї („Рикошет”, „Таис” та ін.), де для вимірювання можуть використовуватись програмні або функціональні засоби.

Нижче наводиться типовий зразок оформлення судово-балістичної експертизи у разі призначення первинної експертизи. Особливості оформлення повторних експертиз можна знайти у вищезазначених методичних рекомендаціях ДНДЕКЦ МВС та у довідково-інформаційній літературі.

Зразок оформлення судово-балістичної експертизи

**УПРАВЛІННЯ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР**

вул. Луначарського, 38, м. Житомир, 91000,
тел. (0412) 40-23-55
zhndekc@ukr.net

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА

21.09.2009

м. Житомир

№ 01/122

Головний спеціаліст відділу криміналістичних досліджень НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області майор міліції Петров Іван Іванович, який має вищу юридичну освіту, кваліфікацію судового експерта з правом проведення судово-балістичної експертизи (свідцтво № 1456, видане ЕКК МВС України 14.03.1994), стаж експертної роботи з 1994 року, на підставі постанови від 19.09.2009 про призначення судової експертизи, винесеної слідчим СУ УМВС України в Житомирській області Удовенком В.М. по кримінальній справі № 05/1412, провів судово-балістичну експертизу.

Про відповідальність за завідомо неправдивий висновок за ст. 384 КК України попереджений.

_____ І. І. Петров

Обставини справи (відомі з постанови слідчого про призначення експертизи): 15.09.2009 року приблизно о 30 годині 30 хвилин Івасюник П.Г., знаходячись по вул. Першотравневій 27, в м. Житомирі, був затриманий працівниками патрульно-постової служби міліції. Під час огляду речей якого було виявлено та вилучено предмет, схожий пістолет іноземного виробництва та магазин до нього з чотирьма предметами, схожими на набої, який він зберігав без законного дозволу.

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет з магазином із чотирьма предметами, схожими на набої, вилучені у гр. Івасюника П. Г. 15.09.2009 року по вул. Першотравневій, 27 в м. Житомирі.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет схожий на пістолет вогнепальною зброєю, якщо так, то до якого виду, моделі, калібру належить? Яким способом виготовлено наданий на дослідження предмет?
2. Чи є надані чотири предмети, схожі на набої, боєприпасами та чи придатні вони для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.
2. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.
3. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.
4. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкти, представлені на дослідження, були упакованими в пакет із полімерного матеріалу білого кольору. Горловина пакету перев'язана ниткою білого кольору, кінці якої обклеєні складеним удвоє аркушем паперу розмірами 20 мм на 60 мм. На аркуші з двох боків нанесені написи "Предмет, схожий на пістолет з магазином із чотирьма предметами, схожими на набої, вилучені 15.09.2009 року по вул. Першотравневій, 27 в м.Житомирі під час особистого огляду речей у гр.Івасюника П. Г. ", виконані рукописно барвником синього кольору та скріплені відбитком круглої печатки "НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області відділ криміналістичних експертиз Для довідок та експертиз № 1". Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й запобігання несанкціонованому доступу до них (зображення 1-2 ілюстративної таблиці, що додається до висновку експерта).

При відкритті упаковки встановлено, що в ній знаходяться предмет, схожий на пістолет №С1452 із магазином з чотирьма предметами, схожими на набої, що відповідають переліку, наведеному в постанові про призначення експертизи (зображення 3-4 ілюстративної таблиці, що додається до висновку експерта).

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний із певним видом вогнепальної зброї та набоями до неї, подальший їх опис буде проводитись із використанням найменувань частин і деталей відповідного виду вогнепальної зброї та боєприпасів до неї.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан пістолет був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані, набійник порожній, у магазині знаходились чотири набої, які були витягнуті для проведення подальшого дослідження.

Для можливості проведення в подальшому хімічної експертизи продуктів пострілу канал ствола пістолету був оглянутий та через нього протягнутий ватний тампон. При огляді тампону встановлено, що на його поверхні відклалась речовина темно-сірого кольору. Тампон упакований в окремий паперовий пакет.

Далі описується хід проведення дослідження

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль ШЦ-1 ГОСТ 166-89, рулетка ГОСТ 7502-80, мікроскоп МБС-10 (із зазначенням відомостей про їх повірення). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери "Panasonic-122", персонального комп'ютера "AMD Athlon(tm) 3000", лазерного принтера "HP LaserJet 1320".

Примітка 1. Пістолет Браунінг №С1452 калібру 6,35 мм із магазином та два 6,35 мм набої «Браунінг», виробництва фірми „Sellier & Bellot” і бірка, упаковані в пакет, у якому вони надійшли на дослідження. Горловина пакету перев’язана ниткою, кінці якої оклеєні біркою, на якій розташований рукописний текст: „Пістолет Браунінг №С1452 калібру 6,35 мм із магазином та два 6,35 мм набої «Браунінг», виробництва фірми „Sellier & Bellot” і бірка. Досліджено згідно висновку експерта №01/122 від 21.09.2009 року. Судовий експерт І. І. Петров” та відтиск печатки „Пля пакетів №1 НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області”.

Примітка 2. Надані два 6,35 мм набої «Браунінг», виробництва фірми „Sellier & Bellot”, використані під час проведення судово-балістичного дослідження.

Примітка 3. Ватний тампон протягнутий через ствол пістолета Браунінг №С1452 калібру 6,35 мм, упакований у паперовий конверт із пояснювальними написами. Клапан конверту заклеєний та опечатаний відтиском печатки „Пля пакетів №1 НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області”.

Примітка 4. До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на 1-му аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет із магазином, вилучений у гр.Івасюника П. Г. 15.09.2009 року по вул. Першотравневій, 27 в м.Житомирі є нарізною вогнепальною зброєю – 6,35 мм, пістолетом Браунінг №С1452, виробництва Бельгії. Даний пістолет справний та придатний для проведення пострілів.

2. Представлені чотири предмети, схожі на набої, які знаходились у магазині предмету, схожого на пістолет, який був вилучений у гр.Івасюника П. Г. 15.09.2009 року по вул. Першотравневій, 27 в м.Житомирі, є боеприпасами до нарізної вогнепальної зброї – 6,35 мм, набоями «Браунінг» виробництва фірми „Sellier & Bellot”, місто Прага (Чехословаччина). Дані набої придатні для проведення пострілів.

Судовий експерт

І. І. Петров

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №01/122 від 21.09.2009 року по кримінальній справі №05/1412

Іл.1. Упаковка предмета,
схожого на пістолет, з магазином
із чотирьма предметами,
схожими на набої, наданими на
дослідження

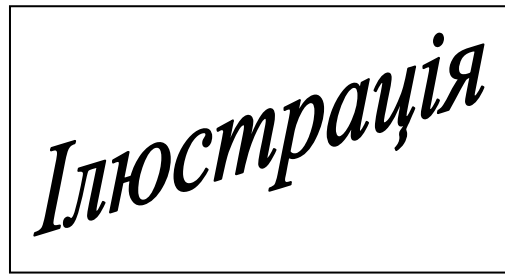

Іл.2. Бірка із пояснювальними
написами та відтиском печатки
приєднана до упаковки, у якій
надані об’єкти дослідження

Іл.3. Предмет, схожий на
пістолет, з магазином із
чотирьма предметами, схожими
на набої, вилучені у
гр.Івасюника П. Г. 15.09.2009
року по вул. Першотравневій, 27
в м.Житомирі

Судовий експерт

Іл.4. Неповна розборка предмета,
схожого на пістолет №С1452,
який був наданий на
дослідження

І. І. Петров

1.4. Стадії процесу судово-балістичного дослідження

Методику судово-балістичної експертизи утворює сукупність застосовуваних у певній послідовності окремих методів, найбільш ефективних наукових прийомів криміналістичного дослідження вогнепальної зброї, боєприпасів, слідів їх дії, а також науково-технічних засобів дослідження. Вона розробляється шляхом широкого узагальнення експертної, слідчої і судової практики на основі різних криміналістичних теорій з урахуванням специфіки дослідження судово-балістичних об'єктів.

Методики судово-балістичної експертизи складаються з сукупності прийомів експертного огляду об'єктів, експертного експерименту, роздільного, порівняльного дослідження і оцінки виявленої сукупності ознак. Процес експертного дослідження повинен здійснюватися в певній послідовності, що забезпечує високу якість експертизи і отримання достовірних висновків. Ряд криміналістів процес експертизи розділяє на різні стадії. Однак в основному це відноситься до ідентифікаційних експертиз.

Чітка послідовність дослідження допомагає експертові успішно вирішити поставлені перед ним питання. Сутність і послідовність стадій витікає із специфіки конкретного процесу дослідження, де важливого значення набувають якісь певні стадії, а деякі стадії взагалі відсутні. Наприклад, для встановлення, чи до однієї партії відносяться набої, або для визначення способу виготовлення шроту немає необхідності проводити експертний експеримент. При вирішенні деяких неідентифікаційних судово-балістичних питань іноді зовсім відсутня стадія порівняльного дослідження (наприклад, при вирішенні питань про кінетичну енергію кулі, стріляної з наданої саморобної зброї, можливості прицільної стрільби з конкретної зброї).

Не дивлячись на зовнішню самостійність, всі стадії дослідження взаємозв'язані, і нерідко експертові доводиться для перевірки і уточнення окремих фактів повертатися до попередніх стадій дослідження.

Враховуючи специфіку дослідження вогнепальної зброї, боєприпасів і слідів застосування зброї, а також велике коло питань, що вирішуються у процесі судово-балістичної експертизи, слід розрізняти шість її стадій:

- 1) попереднє дослідження;

Інколи автори називають цю стадію – підготовкою експерта до дослідження.

- 2) роздільне дослідження;

- 3) експертний експеримент;

- 4) порівнювальне дослідження;

- 5) оцінка результатів дослідження та формулювання висновків;

- 6) оформлення експертного дослідження.

Залежно від виду завдань, які вирішуються експертним дослідженням, стадії експертного експерименту і порівнювального дослідження можуть бути відсутні.

Послідовність застосування методів дослідження та технічних засобів визначається експертом відповідно до методик проведення певних досліджень. При цьому експерт повинен максимально використати неруйнуючі методи і тільки в разі, якщо в результаті їх застосування не досягнута мета дослідження, застосовувати руйнуючі методи.

Підготовка експерта до дослідження (попереднє дослідження):

Завданнями, які ставляться перед експертом на цій стадії є: з'ясування мети дослідження; оцінка представлених у розпорядження експерта матеріалів із точки зору достатності для вирішення поставлених питань; формування загальної уяви про досліджувані об'єкти, явища, події, їх ознаки; побудова гіпотез; планування експертного дослідження.

Ретельна підготовка до дослідження багато в чому визначає його кінцевий результат.

Характер завдання і об'єм дослідження з'ясовуються шляхом ознайомлення з постановою (ухвалою) про призначення експертизи, що містить питання експертові. Іноді у постанові містяться питання, що відносяться до компетенції судово-медичної, судово-біологічної або судово-хімічної експертиз, тому слід визначити, які питання взагалі не будуть вирішуватись, а у разі призначення комплексної експертизи, визначити послідовність дослідження різними фахівцями.

При необхідності, знайомитися з матеріалами справи експерт повинен всебічно, повно і об'єктивно. Для цього слідчий повинен повідомити йому всі дані за кожною версією, з якої витікають поставлені експертові питання. Не можна обмежуватися повідомленням експерту матеріалів справи, що відносяться тільки до перевірки однієї версії, якщо їх може бути декілька. Круг обставин справи, з якими експерт повинен ознайомитися, практично визначається органом, що призначив експертизу. Проте при недостатності

наданих матеріалів експерт має право порушити клопотання про надання нових матеріалів, необхідних для відповіді на поставлені питання.

У всіх випадках експерт повинен знати обставини справи, що відносяться до предмету експертизи, загальні завдання слідства до моменту призначення експертизи, яку допомогу і в рішенні якого питання може надати експертиза, що ним проводиться. Такі відомості іноді надають експертові істотну допомогу у вирішенні нових питань. Вивчивши обставини справи, експерт може судити про те, наскільки повно йому представлені речові докази і чи всі питання поставлені у даному конкретному випадку. Після вивчення постанови про призначення експертизи та обставин справи експерт приступає до огляду досліджуваних речових доказів.

На даному етапі має місце загальне ознайомлення з об'єктами експертизи (стан упаковки, відповідність представлених об'єктів із зазначеними у постанові (ухвалі), їх стан, необхідність вживання заходів до збереження ознак, наявність сторонніх речовин і т. д.).

Використовуючи отримані в результаті огляду дані, експерт визначає порядок подальшого дослідження залежно від особливостей об'єктів, їх стану, характеру питань, що підлягають вирішенню, конкретних обставин справи, наявності науково-технічних засобів, що є у розпорядженні експерта.

У визначенні шляхів подальшого дослідження важливе значення мають експертні версії (гіпотези), які імовірно пояснюють причини певного факту і явища. Експертні версії будуються на основі отриманих даних виходячи з сутності поставлених експертові питань, а також обставин, що мають значення для розслідування злочину. Цього вимагає всебічність, повнота і об'єктивність дослідження.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що шляхами вирішення завдань даної стадії є:

- ознайомлення з наданими матеріалами (постанова, ухвала тощо), встановлення цілісності упаковки, наявності об'єктів дослідження (досліджуваних та порівнювальних), їх відповідності переліку в супровідних документах;
- вивчення стану об'єктів дослідження (їх цілісність, відсутність змін, спричинених транспортуванням тощо);
- встановлення достатності та якості представлених матеріалів, об'єктів дослідження;
- вивчення питання про необхідність порушення клопотань про надання додаткових матеріалів, необхідних для дачі висновку;
- визначення необхідного комплексу методів дослідження і послідовності їх застосування.

Роздільне дослідження

Основними завданнями, що вирішуються під час роздільного дослідження є всебічне і повне вивчення властивостей та ознак досліджуваних об'єктів, явищ, процесів. Формування проміжних висновків про придатність об'єктів для ідентифікації (ототожнення), встановлення

механізму дії, наслідків події тощо.

Відносно ідентифікаційних досліджень, то основний зміст роздільного дослідження у такому разі полягає у вивченні ідентифікаційних ознак досліджуваних об'єктів. Вивченням загальних і окремих ознак в слідах на кулях і гільзах визначається система зброї і її індивідуальність, що дозволяє відрізнити її від всіх інших екземплярів зброї однієї системи. На підставі вивчення загальних ознак вирішуються багато питань неідентифікаційних судово-балістичних експертиз (вивченням конструктивних ознак встановлюється система зброї або вид набою і т. д.).

Шляхами вирішення завдань на цій стадії є:

- вивчення виявлених загальних (форма, розмір, рід, вид тощо) та окремих ознак (своєрідні деталі зовнішньої будови, характерні властивості тощо) кожного з об'єктів дослідження, явищ, подій;
- оцінка кожної виявленої ознаки з точки зору механізму її утворення, стійкості, індивідуальності та частоти зустрічаємості ознак;
- формування проміжного висновку (щодо встановлення групової належності, щодо придатності для ідентифікації тощо) за результатами проведеного вивчення.

На цій стадії також проводиться ілюстрація всіх ознак, що досліджується та мають значення для надання висновку.

Слід зауважити, що найбільш доцільно спочатку досліджувати загальні ознаки, а потім – окремі у речових доказах і експериментальних кулях і гільзах. Така послідовність індивідуалізації зброї за її відображеннями дозволяє у ряді випадків без вивчення численних окремих ознак заперечити тотожність тільки за відмінностями загальних ознак. Кожна ознака вивчається окремо, потім всі вивчаються у сукупності.

Для дослідження слідів на снарядах і гільзах не потрібні збільшення в сотні і тисячі разів, оскільки із збільшенням масштабу зменшується поле зображення. Неможливо використовувати велике збільшення і унаслідок рельєфності самої поверхні оболонки кулі або гільзи, що не є ідеально гладкою (рельєф помітний вже при збільшенні 12*). Крім того, велика деталізація призводить до фіксації нестійких дрібних слідів, що ускладнюють ототожнення зброї. Найбільш доцільним збільшенням для вивчення загального характеру відображення ознак на стріляних снарядах або гільзах потрібно вважати 6-12*, для вивчення і фіксації окремих ділянок слідів – 12-24*. Порівняння невеликих ділянок (слід зачепа викидача на гільзах або слід каналу ствола на шроті) іноді проводиться із 36* збільшенням. Збільшення більше 50* використовувати недоцільно, з огляду на те, що крім обмеженого поля зображення самі траси передаються не суцільними лініями, а переривистими, «розмитими».

Експертний експеримент

Сутність даної стадії полягає у встановленні механізму слідоутворення, взаємодії певних частин механізмів – об'єктів дослідження, виявлення

причинного зв'язку між певними явищами, процесами, отримання зразків для порівнювального дослідження.

Завдання, що ставляться на даній стадії, вирішуються через відтворення певних умов, максимально наближених до тих, у яких відбувалося формування досліджуваних об'єктів, явищ та процесів; перевірку експертних версій, що виникли на попередніх етапах дослідження, отримання даних, необхідних для вирішення поставлених питань; а також проведення оцінки результатів експерименту з точки зору індивідуальності та стійкості відображення виявлених ознак досліджуваних об'єктів, явищ, процесів, формування попередніх висновків.

Експертний експеримент дуже широко застосовується в неідентифікаційній судово-балістичній експертизі. Без нього часто не можливо обійтись навіть при вирішенні найбільш розповсюджених питань – про справність вогнепальної зброї і придатність її до стрільби. Для цього слід не тільки оглянути деталі зброї, але і перевірити, чи правильно взаємодіють ці деталі. Причому одного ручного перезарядження буває недостатньо, а потрібно провести експериментальну стрільбу (особливо з автоматичної зброї).

При визначенні можливості настання пострілу без натиснення на спусковий гачок без експериментів обійтись зовсім неможливо; вони як обов'язкова стадія включаються у методикку вказаних досліджень. Для вирішення даного питання експертні експерименти проводяться завжди з дотриманням умов, викладених у постанові слідчого або ухвалі суду про призначення експертизи. Експерименти для перевірки можливості роботи пострілу без натиснення на спусковий гачок включають, як правило, такі дії, як: сильне струшування зброї; удари дерев'яним предметом по прикладу, колодці, стволу, курку, передній частині затвора пістолета і іншим деталям зброї, а також удари прикладом об підлогу, стіну, землю і інші поверхні; різке відкриття і замикання стволів мисливської рушниці; зпуск курків з положення перед постановкою на бойовий звід. У експериментах гільза набою споряджається тільки капсулем і повстяним пижем, а в бойову зброю поміщається холостий набій.

Справність набоїв також визначається двома-трьома експериментальними пострілами з кожної партії (окрім мікроскопічного дослідження всіх набоїв). Обов'язкові експертні експерименти для визначення дистанції стрільби за осипом шроту і кінетичної енергії снаряду. Особливо велике значення експертних експериментів у ідентифікаційній експертизі, оскільки неможливо безпосередньо порівнювати ознаки каналу ствола з ознаками, що відобразилися в слідах снарядів, або ознак деталей зброї з ознаками, що відобразилися у слідах тертя на гільзах.

Успіх ототожнення багато в чому залежить від якості підготовки і проведення експерименту. Часто одним експериментом досягається відразу декілька цілей. Експертів майже ніколи не відомий стан каналу ствола у момент пострілу на місці події, тому експеримент буває направлений не тільки на отримання порівняльного матеріалу, але і на з'ясування механізму

утворення слідів на кулі, стріляної на місці події. Крім того, зазвичай одночасно отримують експериментальні кулі і гільзи для порівняльного дослідження.

Отримання повного і незміненого відображення ознак каналу ствола на експериментальних кулях залежить від правильної підготовки зброї до експериментальної стрільби. Так, наприклад, існують певні особливості ідентифікації зброї, поверхня каналу ствола якої вкрита іржею, або навпаки при пострілі на місці події канал ствола був сильно змащений.

Підготовка до експертного експерименту не обмежується тільки підготовкою зброї до стрільби. Важливу роль в отриманні експериментом необхідних результатів має і правильний підбір боєприпасів для відстрілу, особливо при ідентифікації зброї за слідами на гільзах. У криміналістичній літературі наголошувалося, що набої для експериментів за можливістю повинні бути однаковими з тими, що застосовувалися на місці події за роком і партії випуску.

Підбір боєприпасів для експериментальної стрільби і кількість проведених пострілів мають велике значення. Не можна захоплюватися стрільбою холостими набоями. Їх слід використовувати лише в тому випадку, якщо в експертній установі немає умов для експериментальної стрільби бойовими набоями. У зв'язку із значною варіаційністю відображення ознак зброї у слідах відбивача вікна затвора (ствольної коробки) і інших, не можна обмежувати кількість експериментальних пострілів із сучасної зброї трьома-чотирма.

Експеримент у науковому пізнанні дуже тісно пов'язаний моделюванням – методом, що набув великого поширення. Широке використання моделей у всіх галузях знань пояснюється тим, що модель дозволяє встановити у явищі, що вивчається, об'єкті, процесі властиві їм основні закономірності і відволіктись від другорядних ознак.

Специфіка моделювання, що відрізняє його від інших методів пізнання, полягає в тому, що з його допомогою об'єкт вивчається не безпосередньо, а шляхом дослідження іншого об'єкту, аналогічного у певному відношенні першому.

Різні види моделювання застосовуються і в судовій балістиці при проведенні експертиз. У ідентифікаційних експертизах до моделювання, в якійсь мірі, можна віднести оптичну розгортку слідів каналу ствола на кулях, а також – виготовлення профілограм слідів. Ці моделі відображають тільки одну властивість поверхні гільзи або кулі – їх мікрорельєф. Для глибшого вивчення поверхні каналу ствола іноді виготовляються полімерні зліпки (тверді гальваноскопічні копії об'єктів дослідження).

Велика роль моделювання і в неідентифікаційних судово-балістичних дослідженнях. Сюди включаються різні види знакового моделювання, наприклад, схеми і плани місця події, схематичні креслення траєкторії або прямого польоту снаряда, і схеми можливого взаєморозташування окремих елементів системи (зброї і потерпілого або кульових пробоїн і стріляючого та ін.).

До знакового моделювання відносяться також деякі графіки і номограми (швидкості польоту шроту на різних дистанціях, кінетичній енергії різних номерів шротин на різних дистанціях стрільби, діаметру розсіювання шроту на різних відстанях стрільби і т. д.).

На думку деяких вчених, одним з різновидів моделей слід розглядати і реконструйовані об'єкти. Такі об'єкти, як і моделі, володіють певними ознаками оригіналу, які в конкретному випадку цікавлять експерта. Зрозуміло, що будь-яка реконструкція не може обійтися без уявного моделювання, оскільки об'єкт відсутній або значно змінений і його ознаки відтворюються за наявними описами або іншими відомостями.

Отже, основними вимогами, які висуваються до проведення експертного експерименту є:

- вжиття заходів із запобігання руйнування об'єктів дослідження;
- створення умов, максимально наближених до тих, у яких відбувалося формування досліджуваних об'єктів, явищ та процесів;
- проведення експерименту до отримання бажаного результату, але не менше 3-х разів.

Порівнювальне дослідження

На даній стадії проводиться дослідження щодо встановлення ознак тотожності та (або) відмінності досліджуваних об'єктів. Вказане завдання вирішується шляхом порівнювання встановлених загальних та окремих ознак досліджуваних об'єктів.

У судовій балістиці порівнювання ознак здійснюється способами зіставлення, накладення і суміщення.

Кінцевим результатом порівняння є формування проміжного висновку про наявність чи відсутність подібності та (або) розбіжності ознак об'єктів, що порівнювались між собою.

Всі результати, отримані під час порівнювання з метою наочності, ілюструються з послідовним нанесенням розмітки та позначень відповідними кольорами (червоний – ознаки, що співпали; синім – ознаки, що розрізняються).

Порівнювальне дослідження є обов'язковою стадією при проведенні всіх різновидів ідентифікаційних досліджень у судовій балістиці, а також деяких неідентифікаційних, наприклад, ситуаційних – під час визначення відстані стрільби за осипом шроту та класифікаційних – у разі порівняння об'єкту дослідження із довідниковими даними під час визначення до якого типу, виду зброї, набою або ж їх частин та деталей вони відносяться.

Оцінка результатів проведеного дослідження і формулювання висновків

У криміналістичній літературі зазначається, що остаточна, підсумкова оцінка, виявлених в ході дослідження ознак, є завершальною стадією криміналістичної експертизи. Підсумкова оцінка ознак і властивостей переслідує конкретну мету – визначити їх достатність для індивідуалізації об'єктів або встановлення певних фактів і сформулювати остаточні висновки

експерта. Висновок про наявність або відсутність тотожності, або якого-небудь факту може бути заснований на достовірній якісній і кількісній сукупності встановлених співпадаючих ознак або таких, що розрізняються, на їх всесторонній оцінці і поясненні.

На даній стадії проведення судово-балістичної експертизи здійснюється комплексна оцінка результатів проведеного експертного дослідження, наукове обґрунтування походження встановлених ознак, формулювання висновків.

Оцінка результатів проведеного експертного дослідження здійснюється через:

- ❖ по-перше, визначення стійкості й індивідуальності виявлених ознак;
- ❖ по-друге, визначення суттєвості комплексу ознак, що збігаються і різняться, їхньої значимості для висновку про наявність чи відсутність тотожності.

Оцінка результатів повинна ґрунтуватись на всебічному, повному й об'єктивному науковому аналізі всіх ідентифікаційних ознак. При цьому повинно бути встановлено: чи утворюють ознаки, що збігаються, сукупність, достатню для ідентифікації конкретного об'єкта; чи є розбіжність стійкою і суттєвою, чи достатня вона для висновку про відсутність тотожності; якщо в процесі порівнювального дослідження виявлені ознаки, що збігаються, й ознаки, що різняться, то чим це пояснюється, та які з них більш суттєві.

Оцінка ознак, що збігаються, здійснюється на основі:

- визначення стійкості ознак (чи повторюються ознаки, чи не випадкові вони, чи не піддалися ознаки викривленню, якщо так, то якою мірою);
- визначення частоти зустрічальності ознак;
- збігу варіацій ознак;
- визначення достатності сукупності ознак, що збігаються, для ідентифікації конкретного об'єкта, явища, події;

Відповідно оцінка ознак, що різняться, здійснюється на основі визначення:

- стійка чи випадкова розбіжність ознак;
- чи не обумовлена розбіжність ознак їх видозміною або викривленням унаслідок різних умов формування і відображення ознак;
- чи не є розбіжність результатом того, що в розпорядженні експерта було недостатньо зразків (якщо розбіжність стійка і не може бути пояснена причинами, зазначеними в попередніх двох підпунктах, то експерт визнає її суттєвою, а це є підставою для негативного висновку);

У питанні щодо послідовності оцінки ознак, що співпадають та різняться, немає єдиної точки зору. Так, ряд криміналістів оцінку ознак рекомендують починати з пояснення відмінностей. У балістиці достатньо відмінності лише однієї ознаки, яка є необхідною властивістю певної системи зброї (наприклад, кількості нарізів), щоб зробити негативний висновок. Такий же висновок може бути зроблений і в результаті істотної відмінності ознак зношеності каналу ствола зброї (у випадку виявлення збігу ознак системи зброї).

Великі труднощі виникають у оцінці відмінностей окремих ознак, особливо, коли з моменту пострілу на місці події до дослідження пройшло багато часу, а зброя зберігалася в несприятливих умовах. У таких випадках необхідно встановити стійкість відображення ознак, що розрізняються, якщо вони є на експериментальних снарядах і гільзах і відсутні на досліджуваних. Коли неможливо пояснити причину відсутності відображення яких-небудь ознак на досліджуваних об'єктах, то робити позитивний або негативний висновок про тотожність не можна. У таких випадках експерт найчастіше вимушений визнати, що питання вирішити неможливо.

Мають місце і такі ситуації, коли окремі траси чітко виражені на досліджуваних об'єктах, а на експериментальних вони не відображаються. Тут, як правило, немає підстав для негативного висновку, оскільки наявність даних трас на досліджуваних об'єктах могла бути викликана не особливостями самої зброї, а іншими причинами; прослідкувати ж стійкість їх відображення по одному об'єкту неможливо. Таким чином, ознаки, що розрізняються, можна оцінити як істотні лише у тому випадку, коли пояснити їх змінами зброї неможливо (від настрелу, корозії, мастила).

Іноді відмінності у відображенні ознак неможливо пояснити унаслідок відсутності у експерта даних про умови зберігання, експлуатації і догляду за зброєю до вилучення, а оглядом зброї таких даних отримати не вдається. За наявності вказаних обставин вирішення питання про тотожність може виявитися неможливим. Тому належна оцінка ознак, що розрізняються, багато в чому залежить від знання експертом чинників, що впливають на зміну зброї і слідоутворення, умов зберігання, експлуатації і догляду за конкретним екземпляром зброї.

Стадія оцінки ідентифікаційних ознак полягає у аналізі кожної окремої ознаки та послідувочої оцінки їх сукупності. Оцінка кожної окремої ознаки полягає у з'ясуванні її ідентифікаційного значення. Оцінюючи ж сукупність, потрібно вирішувати питання про достатність встановлених ознак для індивідуалізації зброї або визначення родової приналежності. При ідентифікаційному дослідженні необхідний збіг загальних і окремих ознак, які складають індивідуальну (неповторну) сукупність для висновку про тотожність. Проте у формуванні позитивного висновку про тотожність основне значення мають окремі ознаки, а збіг лише загальних ознак є підставою для висновку про групову приналежність або для подальшого дослідження в цілях встановлення тотожності. Відмінність же загальних ознак служить достатньою підставою для негативного висновку про тотожність.

Дослідження і оцінка співпадаючих ознак значно ускладнені тим, що на стріляних снарядах і гільзах відображаються не всі ознаки, що є на контактуючих деталях зброї, а тільки частина з них, що визначається конкретними умовами слідоутворення. Звідси сукупність ознак, які використовуються для ототожнення конкретного екземпляра зброї, визначається тією їх кількістю, яка відобразилася на об'єкті дослідження. Це викликає необхідність отримання із зброї, що досліджується, декількох

експериментальних об'єктів. Отже, в процесі ототожнення часто використовується тільки якась частина ознак зброї. Так, у разі ототожнення зброї за декількома кулями, стріляними з одного екземпляра, об'єм і склад ознак може бути різним для кожної кулі; для однієї кулі сукупність складають одні ознаки, а для іншої кулі – інші.

Щоб визнати сукупність співпадаючих ознак достатньої для індивідуалізації певного екземпляра зброї, потрібно бути твердо упевненим у неможливості повторення цього комплексу ідентифікаційних ознак на деталях іншого екземпляра тієї ж системи і моделі зброї. Окремі співпадаючі ознаки можуть зустрітися і в інших екземплярах зброї, оскільки вони завжди виражені у вигляді борозенок і валиків (вм'ятин і опуклостей). Неповторну сукупність, що дає можливість ідентифікувати конкретний екземпляр зброї, створює своєрідне поєднання, унікальне взаєморозташування трас і однаковий загальний характер відображення слідів на снарядах і гільзах.

Оцінка здійснюється впродовж всього експертного дослідження, а не є лише одномоментним актом або тільки завершуючою стадією дослідження. Вона починається із стадії підготовки експерта до дослідження і закінчується після порівняльного дослідження формулюванням певних висновків. Тому оціночна діяльність є складовою частиною всього процесу експертного дослідження.

Щоправда, не на всіх стадіях дослідження діяльність експерта, щодо оцінки виявлених ознак, має однакове значення. У початковий період, коли експерт оглядає речові докази, він звертає увагу тільки на найбільш доступні спостереженню загальні ознаки на гільзі або кулі, а також на тип і вид самих боєприпасів і мисленево попередньо зіставляє отримані дані з ознаками представленої зброї. Вже в цей період у нього виникають певні версії: досліджувана гільза або куля могла бути (не могла бути) стріляна з представленої зброї. Маючи досвід практичної роботи, експерт зіставляє конкретний випадок із найбільш схожими з його попередніх досліджень, що дозволяє висунути найбільш правильні версії. Надалі діяльність експерта за оцінкою виявлених ознак набуває набагато більшого об'єму, а найважливіше значення вона має у стадії порівняльного дослідження, підсумкової оцінки і формулювання висновків.

Формулювання висновків.

У відповідності з вимогами кримінально-процесуального закону на кожне поставлене перед екпертом питання він повинен дати відповідь по суті або ж вказати на неможливість його вирішення з певних причин.

Висновок по суті є кінцевою метою експертного дослідження і визначає доказове значення експертизи у кримінальній справі.

Висновок – це умовивід експерта, сформульований за результатами проведених досліджень на основі виявлених чи наданих йому даних щодо об'єкта дослідження.

Слід згадати, що існують, так звані, проміжні висновки, які зазвичай фіксуються в дослідницькій частині експертного дослідження і є посилкою для кінцевого висновку, який є відповіддю на поставлене питання.

Наприклад, висновок про те, що представлений предмет є вогнепальною зброєю. Проміжним буде висновок про те, що всі вузли і деталі у наявності взаємодіють правильно. Іноді проміжний висновок виноситься у завершальну частину при неможливості вирішити поставлене питання.

Доказова цінність висновків багато в чому залежить від їх *логічної форми*. У літературі з судової експертизи дається наступна класифікація висновків за цією підставою:

1) *за змістом предмету твердження, що висловлюється:*

- висновки щодо індивідуального об'єкту або родову (групову) приналежності.

Висновок щодо індивідуального об'єкту є прямим доказом факту тотожності. У цьому висновку характеризується відношення тотожності ідентифікуемого із ідентифікуючим об'єктами, встановлюється, чи є вони однаковими або різними (наприклад, кулі знайдені під час огляду декількох місць подій стріляні з одного екземпляра зброї чи ні).

Підставою для висновку щодо тотожності є достатня сукупність співпадаючих ознак за відсутності ознак, що різняться та наявності яких неможливо пояснити. Діагностичні висновки формулюються у випадках, коли об'єкт відомий, тобто віднесений до заздалегідь встановленого класу об'єктів, і необхідно з'ясувати його властивості і стан; час (давність) виготовлення об'єкту, первинний стан; механізм утворення слідів і така можливість у конкретних умовах; спосіб і послідовність, зокрема напрям нанесення пошкоджень або утворення слідів і тому подібне.

Висновок щодо родової (групової) приналежності будується за типом класифікаційного, тобто у ньому констатується, що порівнювані об'єкти належать до одного і того ж класу, роду, виду або групи. Такий висновок є непрямим доказом тотожності, причому цінність його тим вище, чим вужче група, до якої віднесений об'єкт. Підставою для такого висновку служить достатня сукупність родових (групових) ознак за відсутності або недостатній кількості індивідуалізуючих ознак;

2) *за ступенем підтвердження фактів, що встановлюються:*

- категоричні і вірогідні;

Категоричний висновок формулюється тоді, коли він повністю обґрунтований і не викликає сумнівів у рамках проведеного експертного дослідження.

Вірогідний висновок робиться експертом лише у випадку досить високого ступеня вірогідності встановлюваного факту. При сумнівах у правильності відповіді експерт повинен робити висновок щодо неможливості вирішення поставленого питання. Слід відмежовувати висновки щодо родової (групової) приналежності від вірогідного висновку. При її встановленні висновок формулюється в категоричній формі.

За своєю логічною природою вірогідні висновки є непрямим доказом встановлюваного факту. Вірогідні висновки формулюються тоді, коли недостатні або неякісні представлені на дослідження об'єкти, коли використана методика обмежена у своїх можливостях. Вірогідні висновки

мають орієнтуюче та інформаційно-пізнавальне значення у розкритті і розслідуванні злочинів.

Вірогідні висновки слід відрізняти від висновків щодо можливості яких-небудь фактів, які цікавлять слідство. Ці висновки зовні схожі, але різняться принципово. Вірогідність - це міра обґрунтованості, глибини знання про об'єкт. Можливість - це констатація об'єктивного стану речей. Вірогідність по мірі поглиблення знання про об'єкт може підвищуватися, перетворюватися на достовірність. Можливість не має ступенів, встановлюється достовірно і не міняється від того, чи реалізувалася вона фактично чи ні (характерні приклади: можливість «мимовільного» пострілу). На відміну від висновку щодо фізичної можливості якої-небудь події, в ідентифікаційному дослідженні пізнається конкретний факт, що мав місце у минулому, тому під час ідентифікаційного дослідження експерт не повинен застосовувати формулювань типу «могло бути».

3) за наявністю (відсутністю) логічних союзів:

- альтернативні та однозначні;

Альтернативний висновок формулюється, коли експертові не вдалося прийти до єдиного варіанту вирішення і у результаті він встановлює вичерпний перелік варіантів (наприклад, пошкодження на досліджуваному об'єкті залишені саморобною картечкою діаметром від 6 до 8 мм).

Однозначний висновок формулюється, коли експерт приходить до єдиного варіанту вирішення питання. Доказове значення альтернативного висновку полягає в тому, що він обмежує кількість об'єктів, що перевіряються, підвищує вірогідність тих, що залишилися. Він нерідко дає можливість, шляхом виключення інших варіантів, прийти до висновку, що є однозначним, про об'єкт, який досліджується, провівши для цього необхідні слідчі дії (наприклад, у підозрюваного при обшуку виявлені набойі, споряджені саморобною картечкою діаметром 6 мм, і при цьому достовірно встановлено, що інших у нього не було).

4) за якістю зв'язків:

- стверджувальні та заперечувальні.

Стверджувальний висновок формулюється, коли експертові вдалося встановити тотожність або віднести об'єкт до якогось класу.

Заперечувальний висновок формулюється, коли факт тотожності об'єкту, що перевіряється, не підтвердився. Він також має велике доказове значення, найчастіше виправдувальне. На відміну від негативного висновку, висновок про неможливість вирішення поставленого питання не має такого характеру, оскільки не несе доказового значення.

У судовій балістиці за результатами проведеного дослідження, експерт може використовувати такі форми висновків, як:

- категорична – категорично позитивний чи негативний;
- вірогідна – вірогідно позитивний чи негативний;
- висновок про неможливість вирішення поставленого питання.

При відповіді на питання у вірогідній формі або ж у випадку неможливості вирішення поставленого питання, у висновках обов'язково

потрібно зазначати причину такого формулювання. Такими причинами в залежності від конкретної ситуації можуть бути, наприклад, певні властивості або стан наданого об'єкту; недостатність даних, якими володіє експерт для надання висновку; відсутність методики вирішення поставленого питання; або ж питання поставлене на експертизу, знаходиться у компетенції фахівців інших галузей знань та багато інших.

Заключною стадією проведення судово-балістичної експертизи є **оформлення експертного дослідження**. Дана стадія реалізується через складання висновку експерта, який повинен відповідати встановленій структурі, що наведена вище.

1.5. Особливості проведення ідентифікаційних судово-балістичних експертиз

При вирішенні **ідентифікаційних** завдань, тобто для ототожнення конкретного екземпляра вогнепальної зброї, з якої був зроблений постріл на місці події, а також для встановлення приналежності кулі і гільзи одному набою або окремій деталі конкретному екземпляру зброї, призначаються судово-балістичні експертизи, об'єктами дослідження яких є: зброя, кулі, гільзи, шріт, картеч, клейтухи-концентратори, частини і деталі вогнепальної зброї, а також предмети з вогнепальними пошкодженнями і іншими слідами зброї.

Ідентифікація вогнепальної зброї (як і інших об'єктів криміналістичних ідентифікаційних експертиз) проводиться шляхом аналізу і порівняння загальних і окремих ознак об'єктів, що порівнюються.

Ідентифікаційні експертизи вогнепальної зброї і набоїв поділяються на два підвиди – для встановлення індивідуальної та групової тотожності (групової приналежності):

1) експертиза для встановлення індивідуальної тотожності включає:

- ідентифікацію зброї, що застосовувалась на місці події за слідами на снарядах (кулях, шроті, картечі або їхніх заміниках) і стріляних гільзах, приналежність кулі і гільзи одному набою;

- встановлення єдиного джерела походження набоїв і їх елементів за місцем їх виготовлення, застосовуваним інструментам (устаткування, матеріали) для їх виготовлення або спорядження чи збереження.

Для встановлення індивідуальної тотожності судово-балістичною експертизою вирішуються такі питання:

 Чи стріляні кулі та гільзи, вилучені на місці події, із вогнепальної зброї, що надана на дослідження?

 Чи придатні сліди на кулях і гільзах для ототожнення вогнепальної зброї?

 Чи стріляні гільзи та кулі, які вилучені на місці події, із мисливської рушниці, що надійшла на дослідження?

 Чи стріляна картеч або шріт, вилучені з трупа гр. М., з мисливської рушниць, що надійшла на дослідження?

 Чи є частинами одного набою куля, видалена з трупа гр. М., і гільза, вилучена під час обшуку в будинку гр. К?

 Чи стріляні кулі та гільзи (із двох місць подій) з одного зразка вогнепальної зброї?

2) експертиза вогнепальної зброї і набоїв для встановлення групової приналежності вогнепальної зброї і набоїв до неї

У залежності від того, чи досліджуються самі об'єкти, їх матеріально фіксовані відображення або сліди пострілів, така експертиза має такі різновиди:

– встановлення виду, моделі (системи, зразка), калібру зброї за слідами на стріляних гільзах і снарядах (в залежності від поставлених питань може проводитись як окремо, так і на проміжному етапі під час встановлення індивідуальної totoжності);

– встановлення виду, моделі і зразка зброї за слідами пострілу на перепонах, на тілі потерпілого або факту про те, що ушкодження є вогнепальним.

При встановленні групової приналежності вогнепальної зброї і набоїв до неї експертизою вирішуються такі питання:

 Частиною яких набоїв є кулі та гільзи, які вилучені з місця злочину?

 З якого виду і зразка (моделі) зброї стріляні дані кулі та гільзи?

 Чи є на кулях і гільзах сліди, котрі свідчать, що набій, частину якого вони становлять, був відстріляний з нештатної зброї або зброї, що підлягала переробці, або має сліди зносу (роздуття ствола, заміни частин та механізмів)?

Для вирішення вищезгаданих завдань в основному використовуються криміналістичні методики, опубліковані в наступних виданнях:

➤ *Гущин В. Ф.* Идентификация гладкоствольных ружей по следам на снарядах / Василий Фёдорович Гущин. – К.: РИО МВД УССР, 1973. – 31 с.

➤ *Ермоленко Б. Н.* Отождествление нарезного огнестрельного оружия по пулям: Методическое пособие / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1969. – 56 с.

➤ *Жбанков В. А.* Получение образцов для сравнения при экспертном отождествлении орудий взлома и огнестрельного оружия по их следам / Виктор Андреевич Жбанков. – М.: НИ и РИО Высшей школы МВД СССР, 1971. – 27 с.

➤ *Закутский Д. М.* Установление групповой принадлежности охотничьих гладкоствольных ружей по следам на стреляных гильзах / Д. М. Закутский // Экспертная техника. – М., 1970. – №32.

➤ *Кальницкий А. Ф.* Метод определения калибра гладкоствольного оружия по следам на выстреленных пулях / А. Ф. Кальницкий // Экспертная практика и новые методы исследования. – М., 1980. – №1.

➤ *Комаринец Б. М.* Криминалистическое отождествление огнестрельного оружия по стреляным гильзам / Борис Максимович Комаринец. – М.: ННИК ГУ милиции МВД СССР, 1955. – 387 с.

➤ *Комаринец Б. М.* Идентификация огнестрельного оружия по выстреленным пулям: Методика криминалистической экспертизы. Вып. №3 / Борис Максимович Комаринец. – М.: Из-во „Московская правда”, 1961. – 315 с.

➤ *Лазари А. С.* Установление модели огнестрельного оружия по следам выстрела на преграде / А. С. Лазари, Л. Ф. Потапова // Экспертная техника. – М., 1983. – №78.

➤ *Носко Ю. Л.* Устойчивость и идентификационная значимость признаков современного боевого огнестрельного оружия и их отображений на выстреленных пулях и гильзах / Ю. Л. Носко; под общ. ред. Е. И. Сташенко. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1981. – 26 с.

➤ *Сташенко Е. И.* Отождествление канала ствола огнестрельного оружия по выстреленной пуле (Механизм образования следов и устойчивость признаков). Учебно-методическое пособие / Евгений Иванович Сташенко. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1973. – 117 с.

➤ *Филиппов В. В.* Методика определения модели огнестрельного оружия по следам на пулях и гильзах / Вадим Васильевич Филиппов. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1971. – 40 с. – (из серии „Библиотечка эксперта”).

➤ *Филиппов В. В.* Условия выстрела и следы на пулях (Криминалистическое значение условий выстрела при идентификации оружия по пулям) / Вадим Васильевич Филиппов ; [под. ред. А. И. Устинова]. – М.: ВНИИОП МООП СССР, 1967. – 48 с.

➤ *Шевченко Б. И.* Идентификация оружия по пуле в судебной баллистике: Лекция / Борис Иванович Шевченко. – М.: Из-во МГУ им. М. В. Ломоносова, 1962. – 48 с.

Ототожненню зброї зазвичай передуює встановлення загальної групової її приналежності, боєприпасів, їх частин і компонентів спорядження.

У тих випадках, коли в результаті дослідження експертів не вдається виявити у досліджуваних об'єктах ознаки, що індивідуалізують конкретний екземпляр зброї, висновок про загальну групову приналежність зброї, що перевіряється, і зброї, з якої стріляні кулі або гільзи, виявлені на місці події, може використовуватися слідством і судом в сукупності з іншими доказами для підтвердження або спростування відповідних версій.

На початку дослідження об'єкти умовно підрозділяються на ті, що ідентифікуються і ті, за допомогою яких ідентифікують перші. Об'єкти, що ідентифікуються (ідентифікаємі) – вогнепальна зброя, інструменти і пристосування для виготовлення і спорядження зброї і боєприпасів; що ідентифікують (ідентифікуючі) – об'єкти із слідами такої зброї: стріляні кулі,

гільзи, шріт, картеч та інші, а також зразки (кулі або гільзи, отримані при експериментальній стрільбі із зброї, що перевіряється).

Зв'язок об'єктів, що ідентифікуються, з подією, яка розслідується, зазвичай фіксується при проведенні слідчих дій і встановлюється шляхом виконання ідентифікаційних судово-балістичних експертиз.

У дослідницькій частині ідентифікаційної судово-балістичної експертизи повинні бути відображені:

- особливості об'єктів, що надані на експертизу. В першу чергу описуються ідентифікуючі об'єкти (кулі, гільзи, шріт, картеч, вилучені на місці події або такі, що витягнуті з тіла потерпілого), а потім ідентифікуємі (вогнепальна зброя). Опис досліджуваних об'єктів повинен містити загальні і індивідуальні характеристики;

- результат роздільного дослідження об'єктів і зразків. При роздільному дослідженні аналізуються загальні, а потім окремі ознаки кожного об'єкта, вказуються методи дослідження, що застосовувались, умови і технічні засоби, які використовувались при цьому. Якщо в процесі експертизи досліджується більше п'яти однотипних об'єктів, опис їх ознак може бути викладено у вигляді таблиць. Роздільне дослідження кожного об'єкта або групи однотипних об'єктів доцільно завершувати проміжним висновком про придатність об'єкта для подальших ідентифікаційних досліджень і про приналежність його до певної класифікаційної групи.

Оскільки порівняння слідів на стріляних кулях і гільзах безпосередньо з каналом ствола зброї і з іншими слідоутворюючими деталями неможливо, на етапі роздільного дослідження вивчаються не тільки ознаки зброї, що перевіряється, але і відповідно сліди на експериментальних кулях і гільзах, отриманих при стрільбі з цієї зброї.

Правильна організація експериментальної стрільби має велике значення для отримання експериментальних слідів, що зіставляються із слідами на об'єктах. Експериментальні сліди повинні більш повно, стійко і адекватно відображати ідентифікаційні ознаки екземпляра зброї, що перевіряється. Тому експериментальні постріли слід проводити набоями такого ж типу, як і ті, що були використані при пострілах на місці події.

Основними вимогами до експериментальної стрільби є:

1. Експериментальна стрільба повинна бути безпечною для експерта і оточуючого середовища.
2. Експериментальна стрільба повинна забезпечити одержання стріляних експериментальних куль та гільз без їх деформації від перепрон.
3. При експериментальній стрільбі повинна бути гарантія того, що стріляні кулі не переплутаються.
4. Зброю ретельно готують для проведення експериментальної стрільби.
5. Для чистоти експерименту слід зробити кілька пострілів.
6. Набої для експериментальної стрільби повинні бути спеціально підібрані.

7. Експериментальна стрільба виконується так, щоб експерт без особливих труднощів міг орієнтуватися в положенні відповідних слідів полів нарізів на експериментальних кулях.

При ототожненні вогнепальної зброї за стріляними гільзами зазвичай отримують не більше трьох-п'яти експериментальних гільз, а при ототожненні за кулями – не більше трьох куль. Іноді в процесі роздільного дослідження слідів на експериментальних кулях або гільзах виникає необхідність змінити умови стрільби і провести додаткові постріли.

У цілому ж кількість експериментальних пострілів зі зброї, особливо при дослідженні зношених і поржавілих екземплярів, повинно бути мінімальним, щоб не призвести до зміни мікрорельєфу слідоутворюючих поверхонь. Щоб не удаватися до додаткових пострілів, необхідне ретельне вивчення слідів на кожній з отриманих куль і коректування результатів експериментів залежно від характеру цих слідів.

Основне завдання роздільного дослідження слідів на експериментальних кулях і гільзах – виявлення ідентифікаційних ознак, що стійко відображаються, комплекс яких властивий конкретному екземпляру вогнепальної зброї, що перевіряється. Основну увагу слід приділяти тим слідам, які утворюються на кулі і гільзі у момент пострілу, а не тим, які виникають як при пострілі, так і при заряджанні або розряджанні зброї, оскільки останні могли утворитися під час знаходження набою в іншому екземплярі зброї.

При порівняльному дослідженні об'єктів і зразків зіставляються загальні і окремі ознаки об'єктів і відповідних зразків, дається оцінка стійкості й істотності (ідентифікаційної значущості) комплексу співпадаючих ознак та таких, що розрізняються, достатності їх для обґрунтування висновку. Описуються методи і прийоми порівняльного дослідження, використані прилади і умови їх застосування. Результати порівняння слідів, виявлених на об'єктах, що порівнюються, обов'язково ілюструються. Якщо на ілюстрацію наноситься розмітка відповідних ознак, поряд з нею слід помістити дублікат цієї ж ілюстрації без розмітки. Найбільш поширеними прийомами ілюстрації збігів ознак в слідах є зіставлення, суміщення і накладення.

При зіставленні ілюстрації слідів, що порівнюються, виконані в однакових умовах освітлення в одному масштабі, поміщаються на ілюстративній таблиці поряд і співпадаючі ознаки або ознаки, що різняться, розмічаються стрілками з цифровими або буквеними позначеннями барвниками червоного або синього кольору відповідно.

Методом зіставлення доцільно ілюструвати збіг слідів складної конфігурації, що мають макро- або мікрорельєф у вигляді несистемно розташованих опуклостей і заглиблень.

Суміщення застосовується для ілюстрації збігів достатньо протяжних слідів ковзання. У тих випадках, коли сліди ковзання переривисті і відображаються на різних ділянках об'єкту, слід застосовувати монтаж одномасштабних ілюстрацій, одна з яких розрізається так, щоб лінія розрізу перетинала найбільш чітко виражені ділянки слідів. Потім знімок, що

розрізається, накладається на знімок порівнюваного об'єкту. Лінія розрізу в цих випадках не може бути прямолінійною. Оптичне поєднання за допомогою порівняльного мікроскопа доцільно використовувати при порівнянні невеликих слідів (первинні сліди на кулях, сліди зачепа викидача або загину магазина на гільзах). У цьому випадку суміщення здійснюється по прямій лінії.

Для ілюстрації збігів методом накладення виготовляють два діапозитиви на фотоплівці, або використовується один позитив, віддрукований на фотопапері, і діапозитив на плівці. Потім діапозитиви (або фотографія і діапозитив) поєднуються і вивчаються на просвіт. На фотографіях або діапозитивах може бути зроблена розмітка відповідних ознак. Слід зауважити, що на сьогодні для зручності використання всіх перерахованих методів використовуються автоматизовані системи ідентифікації із спеціальним програмним забезпеченням або ж звичайні графічні редактори.

Завершальний розділ – формулювання висновків.

Висновки поділяються на категоричні (позитивні або негативні), вірогідні (позитивні або негативні), а також такі, що містять вказівку на неможливість вирішення поставлених питань.

Категоричні позитивні висновки даються на підставі збігу комплексу стійких індивідуально-характерних ознак, виявлених у досліджуваних і експериментальних слідах. Категоричний негативний висновок може бути даний при виявленні відмінностей тільки загальних ознак порівнюваних слідів. У таких випадках порівняння окремих ознак проводити недоцільно.

Висновок про неможливість вирішення поставленого питання дається у тих випадках, коли деталі макро- і мікрорельєфу у слідах на об'єктах, що досліджуються, слабо виражені, нечисленні, і такий же характер мають сліди на експериментальних зразках; окрім того, ці ознаки не утворюють індивідуального комплексу або виявляються нестійкими. До такого ж висновку приходять і тоді, коли між об'єктами, що порівнюються, виявляються як збіги, так і відмінності, і оцінити причини їх походження і істотність в процесі дослідження не вдається.

1.5.1. Визначення виду, системи, моделі, калібру вогнепальної зброї за слідами на компонентах боєприпасів, що застосовувались

Визначення виду, системи, моделі зброї за слідами на кулях і гільзах, вилучених на місці події, є одним із видів встановлення групової приналежності об'єкту за допомогою криміналістичних методів дослідження. Воно засноване на виявленні, дослідженні і оцінці комплексу як загальних ознак самих куль і гільз, так і ознак зброї, що відобразилися у слідах. Загальними ознаками куль і гільз є їх конструктивні характеристики. Ознаки слідів на кулях і гільзах у тій або іншій мірі передають форму, розміри, розташування деталей зброї, які створюють сліди, у поєднаннях, властивих всім або більшості екземплярів зброї певних моделей.

Визначення системи, моделі вогнепальної зброї за слідами на гільзах

Завданням експертизи є встановлення системи, моделі вогнепальної зброї за слідами на гільзах на основі вивчення характеристик гільз і слідів деталей зброї на них.

Вирішенню цієї задачі передуює визначення виду і зразка набою, частиною якого є гільза, що надана на дослідження.

Основними ознаками зброї, що відображаються у слідах на гільзах, є наявність у зброї певних деталей, їх форма, розміри, розташування, взаємне розташування.

Визначальне значення для встановлення системи, моделі зброї мають сліди, що відобразилися на гільзі: бойок ударника, набійного упору, викидача, відбивача, сигнальної спиці (штифта), ребер вивідного вікна для викидання гільз і загинів магазину.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі сукупності ознак слідів, виявлених при дослідженні, співпадаючих з даними довідкових матеріалів для конкретної системи, моделі зброї, з урахуванням форми, розмірів, розташування і взаєморозташування слідів.

Визначення системи, моделі нарізної вогнепальної зброї за слідами на кулі

Завданням експертизи є встановлення системи і моделі зброї за слідами на кулі, обумовлених конструктивними ознаками каналу ствола зброї.

Вирішенню цієї задачі передуює визначення виду і зразка набою, частиною якого є куля. Основними даними служать: калібр зброї, кількість слідів полів нарізів, їх напрям (правий, лівий), кут нахилу і ширина, а також глибина слідів. Порівняння їх характеристик з довідковими даними дозволяє визначити систему, модель зброї.

У судовій балістиці при дослідженні куль кількість нарізів прийнято визначати за відповідною кількістю слідів їх полів, оскільки сліди полів стійкіші ніж самі нарізи.

Експертний висновок ґрунтується на результатах порівняння ознак каналу ствола, що відобразилися в слідах на кулі, з довідковими даними.

Визначення калібру гладкоствольної зброї за слідами на снарядах (картечі, шроті, кулі, клейтуху-концентратору)

Методика ґрунтується на вимірюванні ширини і кривизни сліду на шротині, картечині, кулі за допомогою профілізації і математичної обробки отриманих даних.

Для вирішення завдання використовуються довідкові таблиці, що характеризують розміри шроту і сліди на ньому при пострілах із зброї різних калібрів.

Експертний висновок ґрунтується на збігу величин кривизни слідів на снарядах з довідковими даними для гладкоствольної зброї (в т. ч. мисливської) різних калібрів.

Встановлення системи, моделі вогнепальної зброї за слідами пострілу на перешкоді

Завданням експертизи є встановлення групи зброї за слідами на перешкоді на основі вивчення закономірностей відображення додаткових слідів пострілу.

На першому етапі вивчається поясок обтирання, вимірюється його діаметр, визначається кількість секторів як на пояску, так і в зоні відкладення кіптяви, визначається ширина кожного з секторів, виявляються ознаки, що відображають устрій дульної частини зброї («штанцмарку»), наявність, кількість і розміри розривів матеріалу перешкоди, щільність відкладення кіптяви і зерен пороху.

Після цього виявлені ознаки порівнюються з довідковими даними, що характеризують пошкодження, які утворюються при стрільбі із зброї різних систем, моделей.

У необхідних випадках таке порівняння здійснюється з експериментальними пошкодженнями, нанесеними системами, моделями зброї, які на думку експерта могли бути застосовані на місці події.

Експертний висновок ґрунтується на результатах порівняльного аналізу слідів близького пострілу.

Визначення виду, системи, моделі зброї за *слідами на кулях і гільзах* у кожному окремому випадку передбачає попереднє вирішення двох проміжних питань:

- а) про визначення типу набою, до якого належить куля або гільза;
- б) про виключення можливості пострілу із зброї тих моделей, для стрільби з яких даний набій не призначений (іншого калібру), а також саморобної зброї.

Визначення типу набою проводиться шляхом встановлення ознак кулі або гільзи (розміри, вага, форма, особливості конструкції, матеріали) і зіставлення їх із довідковими даними про набої різних типів і їх елементи, а також з відповідними ознаками колекційних екземплярів таких набоїв.

Дослідження, метою якого є встановлення, чи немає на кулі або гільзі слідів пострілу із зброї невідповідного калібру або саморобної зброї, засноване на виявленні ознак, характерних для подібних випадків. Якщо такі сліди виявлені, необхідно встановити, яким міг бути калібр зброї, шляхом яких операцій вона могла бути пристосована для стрільби набоями невідповідного типу, заводського вона виготовлення або саморобного. Велика роль у цьому належить експертному експерименту, за допомогою якого можуть бути перевірені можливі варіанти використання набою певного типу для стрільби із зброї різних моделей.

Визначення моделі зброї проводиться шляхом встановлення її ознак, що відобразилися у слідах на кулі або гільзі, і зіставлення їх з довідковими даними про ознаки слідоутворюючих деталей зброї різних моделей і слідів, що ними утворюються. Якщо встановлено, що сліди на кулі або гільзі не залишені зброєю невідповідного калібру або саморобною зброєю, при зіставленні використовуються довідкові дані про зброю, для стрільби з якої призначені набої того типу, до якого належить куля або гільза, що

досліджуються. У протилежному випадку використовуються довідкові дані про зброю, для якої даний набій не призначений, але яка могла бути використана шляхом пристосування її до стрільби набоями цього типу.

Якщо з яких-небудь причин (обмежена кількість ознак зброї у слідах, схожість їх з ознаками ряду моделей зброї і ін.) встановити конкретну систему, модель зброї, яка застосовувалась на місці події, неможливо, дослідження обмежується встановленням найбільш вірогідної групи таких моделей.

Окрім зіставлення ознак зброї в досліджуваних слідах з довідковими даними, необхідне порівняння їх з ознаками зброї у слідах на кулях і гільзах, отриманих при експериментальній стрільбі із зброї різних моделей і зразків. За допомогою такого порівняння, по-перше, перевіряється правильність висновків, зроблених за результатами використання довідкових даних. По-друге, безпосереднє порівняння слідів надає можливість виявлення і обліку в ході дослідження варіацій ознак зброї залежно від умов пострілу.

У ряді випадків для визначення виду, системи, моделі зброї потрібно провести порівняльне дослідження слідів на кулях або гільзах, виявлених на місці події. Воно необхідне, якщо на дослідження представлено декілька куль або гільз, але не всі вони мають на собі сліди, придатні для вирішення поставленого питання. (Наприклад, на окремих гільзах не представляється можливим визначити кут взаємного розташування слідів викидача і відбивача.) У таких випадках експерт йде до мети непрямым шляхом: модель (система) зброї визначається за придатними для цього слідами, а потім встановлюється, чи не утворені сліди на всіх представлених кулях або гільзах одним і тим же екземпляром зброї. Дане дослідження проводиться відповідно до методики ідентифікації зброї по кулях і гільзах.

Висновок експерта, що дається в результаті проведення досліджень за визначенням виду, системи, моделі зброї за слідами на кулях і гільзах, повинен містити докладний опис як самих досліджуваних об'єктів, так і всіх встановлених обставин (види слідів, ознаки зброї в них), а також способів, за допомогою яких вони встановлені (науково-технічні засоби, методики їх застосування, точність результатів і т. п.). Обов'язковим є приведення довідкових і експериментальних даних, на яких засновані висновки.

Висновки експерта залежно від можливостей вирішення питання можуть бути наступними:

- ❖ категоричне твердження про певні вид, систему, модель зброї, з якої зроблений постріл на місці події («Представлена на дослідження гільза є частиною набою, що використовувався для пострілу з пістолета «Маузер» зразка 1908 р. калібру 9 мм»);

- ❖ визначення декількох найбільш вірогідних моделей і зразків зброї («Представлена на дослідження куля могла бути стріляна з мисливського карабіна однієї з наступних моделей: ТОЗ-11, ТОЗ-16, ТОЗ-17, ТОЗ-18»);

- ❖ визначення тільки виду і калібру зброї («Представлена на дослідження гільза є частиною набою, який використовувався для пострілу з пістолета калібру 6,35 мм; зважаючи на відсутність на ній відповідних слідів,

визначити модель зброї або групу моделей не представилося можливим»);

❖ неможливість встановлення навіть виду і калібру зброї («Унаслідок сильної деформації представленої на дослідження кулі і повного знищення слідів каналу ствола, визначити модель, а також вид і калібр зброї, з якої вона стріляна, не представилося можливим»).

1.5.2. Ідентифікація зброї за слідами на снарядах

Ідентифікація нарізної зброї за слідами на кулях

Завданням такої експертизи є ідентифікація зброї за слідами на стріляних з неї кулях на основі порівняння виявленої при дослідженні сукупності ознак, що індивідуалізують канал ствола.

Вирішенню цієї задачі передуює встановлення системи, моделі представленої на дослідження зброї, визначення виду і зразка набоїв, частиною якого є куля, системи і моделі зброї, з якого стріляна дана куля.

Проведення експериментальної стрільби є обов'язковою частиною експертного дослідження. Мета експериментів: отримання куль із слідами каналу ствола, а також вивчення механізму слідоутворення конкретного екземпляра зброї. Стрільба проводиться набоями однієї партії. Лакові покриття з куль перед експериментальною стрільбою потрібно зняти за допомогою розчинника. При цьому рекомендується використовувати ватяний, а краще рідинний кулеуловлювач або установку «Швидкість».

Сліди на досліджуваних і експериментальній кулях порівнюють між собою за загальними і окремими ідентифікаційними ознаками. На кулях, стріляних з пневматичної зброї, сліди каналу ствола аналогічні слідам, що утворюються каналами стволів вогнепальної зброї. Проте ідентифікація за ними ускладнена сильною їх деформацією унаслідок пластичності матеріалу, з якого виготовлені кулі.

Висновок про тотожність зброї обумовлений збігом ідентифікаційних ознак в слідах на досліджуваних і експериментальній кулях.

Існують такі особливості дослідження, які належить враховувати при ідентифікації зброї за стріляними кулями:

1. Зброя, що ідентифікується, і стріляні кулі (як речові докази, так і експериментальні) **розглядаються в їх видозмінах**. При дослідженні важливо з'ясувати виникнення, зміну і зникнення тих ознак, за якими проводиться ідентифікація. Тут мається на увазі необхідність вивчити зміни поверхні каналу ствола зброї після події, погіршення чіткості слідів на стріляних кулях від корозії, від удару по перешкоді і так далі.

2. Важливо, по можливості, **визначити походження** кожної як загальної, так і окремої ідентифікуючої ознаки на кулях, яка істотна для вирішення питання про ідентичність.

3. Ознаки, що виникли на стріляній кулі від каналу ствола зброї, **розглядаються в їх взаємозв'язку**. Усі чотири або шість слідів від полів нарізів, подряпини від поверхні дна нарізів належить досліджувати як єдиний слід, як єдиний «відбиток» каналу ствола зброї. У дотриманні цього принципу полягає можливість достовірної ідентифікації зброї за стріляними

кулями. При дослідженні необхідно також враховувати взаємозв'язок мінливості ознак вогнепальної зброї, оскільки одні і ті ж чинники викликають зміни слідів дещо по-різному.

4. Дослідження повинне бути проведене повно і детально. Чим більше ознак використовується для вирішення питання про тотожність, тим достовірнішими будуть результати дослідження. Ось чому так важливо більш повно вивчити загальні ознаки у слідах на стріляних кулях і детальніше проаналізувати траси і подряпини в цих слідах.

5. Необхідно широко використовувати експеримент для вирішення завдань, що ставляться перед експертом. Відношення, що є у деяких експертів, щодо експериментальної стрільби, як тільки до «відстрілу» для отримання порівняльних зразків принципово неправильно. Експериментальна стрільба із зброї, що ідентифікується, ставить за мету, окрім отримання максимально якісних для порівняння зразків – стріляних куль, з'ясувати дію зброї, походження особливостей на стріляних кулях від каналу ствола зброї, а також вирішити питання про можливість пострілу з досліджуваної зброї взагалі і зокрема набоєм, до якого відноситься куля – речовий доказ.

6. Вивчати ідентифікаційні ознаки слід від загальних ознак до окремих і від великих до дрібних. Такий порядок дослідження є необхідною умовою для того, щоб аналіз був проведений повно і детально, щоб не був втрачений зв'язок між ознаками, які вивчалися, щоб не був зроблений висновок за випадковим збігом або відмінністю деталей.

При проведенні експертизи, перш ніж перейти безпосередньо до самої ідентифікації зброї за кулями, слід вирішити два попередні питання:

1) Чи можна із зброї, що ідентифікується, стріляти? Зазвичай це питання досить швидко з'ясовується позитивно на підставі огляду зброї і проведення з нього першого експериментального пострілу. У спірних випадках необхідно вивчити можливі зміни зброї після події, а також спробувати привести зброю у придатний для проведення пострілів стан для того, щоб отримати порівняльні зразки (стріляні кулі) і провести ідентифікаційне дослідження.

2) Чи міг бути із зброї, що ідентифікувалася, проведений постріл кулею того розміру, який має досліджувана куля? Найчастіше для дослідження вилучається відповідна кулі зброя; у інших випадках питання вирішується з урахуванням криміналістичної практики, що знає багато прикладів використання нештатних набоїв і зіставлення розмірів кулі і каналу ствола зброї.

Ідентифікація гладкоствольної зброї за слідами на снарядах (шроті, картечі, кулі, клейтуху-концентратору)

Завданням експертизи є ототожнення гладкоствольної мисливської зброї за слідами на снарядах, засноване на порівнянні виявленої сукупності співпадаючих ідентифікаційних ознак.

Спочатку досліджується канал ствола рушниці, потім сліди на картечних, шротових або кульових снарядах.

Дослідженням каналу ствола можна отримати дані щодо кількості пострілів (за кількістю слідів освинцювання), щодо виду снаряда (шротини наносять смуги меншої ширини, ніж картечини).

За слідами на снарядах визначається калібр і діаметр каналу ствола зброї, з якої вони стріляні.

Найважливішою стадією дослідження є проведення експериментів з метою отримання порівняльних зразків. Експерименти можуть здійснюватися двома способами: проведенням експериментальної стрільби або протягненням спеціального снаряду через канал ствола зброї.

Отримані сліди на експериментальних снарядах порівнюються між собою для визначення стійкості їх відображення. Порівняння слідів на досліджуваному і експериментальному снарядах проводиться за родовими (загальними) ознаками, а потім окремими.

Експертний висновок щодо тотожності зброї ґрунтується на збігу ідентифікаційних ознак, які відобразилися у слідах на стріляних снарядах.

Ототожнення гладкоствольної зброї за слідами на снарядах (шроті, картечі, кулі, клейтухах) є однею з невирішених проблем судової балістики. Це викликано, по-перше, складністю експериментального відтворення стійких слідів від поверхні каналу ствола; по-друге, обмеженістю розмірів сліду на окремій шротині або картечині по відношенню до всієї поверхні каналу ствола при однотипності мікрорельєфу; по-третє, можливими видозмінами як досліджуваного, так і експериментальних слідів в результаті освинцювання ствола.

Проте, все ж таки, принципова можливість позитивного вирішення питання ідентифікації гладкоствольної зброї за слідами на шроті і картечі науково обґрунтована В. Ф. Гуциним, а її окремі питання Є. І. Сташенком.

При будь-якому способі отримання експериментальних слідів від поверхні каналу ствола в першу чергу необхідно виявити стійкий комплекс ознак, що індивідуалізує конкретний ствол зброї. Як показують експериментальні дослідження, залежно від стану каналу ствола зброї, ступеня його зносу, освинцювання, а також від часу, що пройшов з моменту події до моменту дослідження, отримання стійких слідів на експериментальних снарядах навіть при двох-трьох послідовно зроблених пострілах часто виявляється неможливим. Використовувати ж для порівняння експериментальні сліди, отримані при одному пострілі, не можна, оскільки у такому разі експерт позбавлений можливості оцінити стійкість і індивідуальність комплексу тих ознак, що відобразились у слідах. Крім того, порівнюючи сліди, мікрорельєф яких має однотипну вираженість (траси приблизно однакової глибини і ширини), на обмеженій ділянці (розміри слідів на шроті не перевищують 3-4 мм, на картечі – 5-6 мм), часто можна виявити схожі комбінації декількох трас. Тому оцінка таких «збігів» вимагає ретельності і обережності.

Категоричний позитивний висновок при ототожненні гладкоствольної зброї за слідами на шроті і картечі може бути зроблений лише у тих випадках, коли у порівнюваних слідах співпадають форма, розміри, взаємне розташування більшості деталей мікрорельєфу, які відобразилися в слідах, а окремі відмінності можуть бути пояснені відповідними причинами (влучення у перешкоду і ін.).

У процесі порівняння деталей мікрорельєфу слідів необхідно враховувати видозміни їх в процесі слідоутворення. Валики у слідах виявляються зазвичай стійкішими, ніж борозенки. Останні можуть міняти свою ширину і глибину впродовж довжини сліду у результаті потрапляння сторонніх частинок (іржі, бруду і ін.). Тому при аналізі збігу деталей мікрорельєфу слід перш за все звертати увагу на такі з них, які відображаються стабільно на всій довжині сліду.

Значно полегшується ототожнення гладкоствольної зброї у випадках дослідження шроту, картечі або клейтухів-концентраторів стріляних з обріза мисливської рушниці, а також при дослідженні круглих, циліндрових і інших куль. Пояснюється це тим, що на передньому зрізі ствола обріза, зазвичай, залишається безліч нерівностей, які утворюють на снарядах чіткі і глибокі сліди у вигляді грубих трас; на кулях відображаються сліди від більшої ділянки поверхні каналу ствола.

1.5.3. Ідентифікація зброї за слідами на гільзах

Завданням експертизи є ідентифікація зброї на основі порівняння сукупності ознак у слідах на досліджуваних і експериментальних гільзах набоїв.

Вирішенню цієї задачі передують встановлення системи представленої на дослідження зброї, виду і зразка набою (частиною якого є представлена на дослідження гільза), для якої системи і моделі зброї він призначений і визначення системи, моделі вогнепальної зброї, з якої стріляна дана гільза.

Ідентифікаційними ознаками при ототожненні вогнепальної зброї за стріляними гільзами є розміри, положення, форма і особливості поверхні тих частин зброї, які залишають сліди на гільзі, з якими гільза стикається при заряджанні зброї, у момент пострілу і при видаленні її із зброї. Отже, всі висновки щодо тотожності зброї повинні ґрунтуватися виключно на аналізі слідів, що залишаються нею на гільзі.

На стріляній гільзі можуть спостерігатися сліди таких деталей вогнепальної зброї: 1) магазину; 2) нижньої поверхні затвора; 3) нижнього краю переднього зрізу затвора або досилачей; 4) заднього (казенного) зрізу набійника; 5) внутрішньої поверхні набійника; 6) набійного упору затвора; 7) бойка ударника; 8) викидача; 9) відбивача; 10) сигнального штифта; 11) кожуха затвора; 12) казенного краю ствола і деяких інших частин.

Не всі ці деталі дають однаково чіткі сліди, які передають індивідуальні ознаки зброї. Отже, значення цих слідів для ототожнення зброї різне.

Частина слідів (наприклад, набійного упору, бойка ударника) забезпечує ототожнення у більшості випадків, інші сліди (наприклад, викидача,

відбивача, набійника) дають можливість провести ототожнення у багатьох випадках, деякі ж сліди (наприклад, від нижньої поверхні затвора, від заднього зрізу набійника, від сигнального штифта) дозволяють виконати ототожнення лише зрідка і зазвичай виступають не більше, ніж додатковими доказами тотожності.

При дослідженні набоїв-замінників на гільзах можуть бути виявлені: сліди, які утворюються в результаті пристосування набоїв до зброї; сліди, характерні для конкретної системи, моделі зброї при стрільбі штатними набоями; сліди, які вказують на невідповідність зброї набою, що застосовувався. Основну увагу необхідно приділяти механізму, способу і місцю утворення слідів частин зброї.

У випадках ототожнення зброї за слідами осічок потрібно вивчати стан її основних частин і деталей з метою встановлення дефектів, що сприяли зниженню надійності проведення пострілу. Експертові необхідно розглянути мікрорельєф сліду, зафіксувати його нахил і розташування щодо поверхні капсуля, заміряти ширину і глибину, виділити ознаки, які можуть свідчити про подвійний удар бойка.

Попереднє дослідження полягає у ознайомленні з матеріалами, що поступили на експертизу, у огляді всіх представлених речових доказів. Тут же вивчаються, щоправда попередньо, окремі ідентифікаційні ознаки. В той же час на підставі даних обставин справи і результатів огляду речових доказів будуються ті або інші версії походження і механізму утворення цих ознак.

Найважливішою стадією дослідження є проведення експериментів. Їх мета – отримання експериментальних гільз для порівняльного дослідження. Стрільба проводиться набоями однієї партії, лакове покриття з них треба зняти за допомогою ацетону або подібних речовин. Для запобігання деформації гільз рекомендується використовувати кулеуловлювач у вигляді тканевого екрану.

В процесі проведення експериментів оглядаються зброя і стріляні гільзи, встановлюється наявність особливостей зброї на її поверхнях і з'ясовується, як ці особливості відтворюються у слідах на стріляних гільзах.

Кількість експериментальних гільз, яку необхідно отримати у кожному конкретному випадку залежить від складності експертизи і наявних початкових даних. З метою визначення стійкості і ідентифікаційної значущості експериментальних слідів їх порівнюють між собою.

У стадії роздільного дослідження переважають елементи аналізу – детальніше вивчаються індивідуальні ознаки у кожному об'єкті, що порівнюється. Але є і елементи синтезу – проводяться детальні вивчення слідів для з'ясування закономірностей передачі особливостей зброї на стріляних гільзах, індивідуальні ознаки розглядаються не тільки ізольовано, але і в їх сукупності.

Порівняння полягає у зіставленні об'єктів, що досліджуються, за загальними і окремими ознаками. Тут можливі додаткові експерименти, повернення до роздільного дослідження. В цілому ж порівняння більшою

мірою синтетична робота, оскільки об'єкти порівнюються за сукупністю їх загальних і окремих ознак.

На підставі результатів порівняння робиться висновок про наявність або відсутність тотожності. Висновок щодо тотожності зброї обумовлюється збігом сукупності загальних і окремих ознак у слідах на гільзах, властивих конкретному екземпляру зброї. Окремі неспівпадання можуть виникати у зв'язку із різними умовами утворення слідів на досліджуваних і експериментальній гільзах. Висновок щодо відсутності тотожності робиться у випадку відмінності загальних та окремих ознак.

1.6. Особливості проведення неідентифікаційних судово-балістичних експертиз

Як вже зазначалось вище, неідентифікаційні експертизи умовно можна поділити на класифікаційні, діагностичні та ситуаційні.

При вирішенні **класифікаційних** завдань судово-балістичної експертизи необхідно, як правило, відповісти на наступні питання:

- Чи є предмет, вилучений у підозрюваного, вогнепальною зброєю?
- Якщо є, то який його тип, калібр, модель?

Для вирішення вищезгаданих завдань в основному використовуються криміналістичні методики, викладені у наступних виданнях¹:

- *Блюм М. М.* Охотничье ружьё: Справочник / [М. М. Блюм, И. Б. Шишкин]. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экология, 1994. – 288 с.: ил.
- *Боевое огнестрельное оружие.* Справочник эксперта-криминалиста / [Н. М. Макаров, С. И. Стройков, М. М. Фещенко и др.] ; под общ. ред. Н. В. Мартыникова. – М.: ГУ ЭКЦ МВД России, 2002. – 177 с.
- *Гамов Д. Ю.* Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.
- *Дворянский И. А.* Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах. Судебно-баллистический справочник / Иосиф Абрамович Дворянский; [под ред. и с предисловием А. И. Устинова]. – Том 1. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1972. – 440 с.
- *Дворянский И. А.* Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах: Судебно-баллистический справочник / И. А. Дворянский, А. И. Устинов. – Том 2. – М.: РИО ВНИИ МВД СССР, 1973. – 428 с.
- *Жук А. Б.* Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.

¹ Список наведених джерел не є вичерпним, у ньому наведені найбільш необхідні та розповсюджені джерела. Більш детальний перелік наведений у кінці посібника у «Списку використаних та рекомендованих джерел».

➤ *Комаринец Б. М.* Судебно-баллистическая экспертиза: Учебно-методическое пособие / Борис Максимович Комаринец. – М.: ВНИИСЭ СССР, 1974. – 166 с.

➤ *Кофанов А. В.* Криміналістичне дослідження гладкоствольної вогнепальної зброї. Монографія / Андрій Віталійович Кофанов. – К.: Видавництво «КІЙ», 2005. – 192 с.

➤ Криминалистическое исследование огнестрельного оружия. Методическое пособие для экспертов, следователей и судей / [И. В. Горбачев, В. И. Каледин, Ю. В. Мишин и др.]; под. ред. Е. И. Стащенко, А. И. Устинов. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1987. – 152 с.

➤ Методика криміналістичного дослідження шротових пістолетів та револьверів / [Прохоров-Лукін Г. В., Самусь В. Р., Ягодін О.П. та ін.]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

➤ Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / [В. О. Михальов, Я. В. Рибалко, В. Р. Самусь, О. П. Ягодін]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

➤ *Устинов А. И.* Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия / Аркадий Иванович Устинов. – М.: НИИМ МООП РСФСР, 1964. – 59 с.

 Чи є предмети, вилучені у підозрюваного, бойовими припасами до вогнепальної зброї?

 Для зброї якого типу, калібру і моделі призначені представлені боеприпаси?

Для вирішення цих завдань необхідно використовувати методики, викладені в наступних виданнях:

➤ *Гамов Д. Ю.* Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

➤ *Голенев В. С.* Справочное пособие для экспертов по пулям к охотничьим гладкоствольным ружьям / В. С. Голенев . – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1980. – 60 с.

➤ Клейма на патронах и оружии. Часть 1-4 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: Можайск-Терра, 1995-2000.

➤ *Коленціонок В. С.* Боеприпаси та їхні компоненти вітчизняного та іноземного виробництва для мисливської гладкоствольної та нарізної зброї: Посібник для експертів і судово-слідчих робітників / В. С. Коленціонок, О. І. Лішутанов. – Одеса: Астропринт, 2002. – 88 с.

➤ Комплексное судебно-баллистическое исследование боеприпасов к охотничьим гладкоствольным ружьям. Учебно-методическое пособие для

експертів / [А. С. Лазарі, Л. Ф. Потапова, М. Н. Ростов і др.]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1979. – 146 с.

➤ *Михальов В. О.* Спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії / Михальов В. О., Бернацький С. Д., Сіденко Ю. Г. – К.: РВВ МВС України, 2000. – 16 с.

➤ Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

Для віднесення об'єкту до *вогнепальної зброї* необхідно встановити, що він є зброєю, діє за принципом використання енергії порохових газів (або замінників пороху) і забезпечує необхідну надійність у експлуатації. Проте якщо об'єкт і діє за принципом використання енергії порохових газів, але призначений не для ураження, а для інших цілей, він не є зброєю. Так, в сигнальних пістолетах (ракетницях) освітлювальна суміш викидається зарядом пороху, проте ці пістолети призначені для подачі світлових сигналів, а не для ураження цілей, і тому вогнепальною зброєю не є. Те ж саме відноситься і до будівельно-монтажних пістолетів, які використовуються як монтажні прилади.

Достатня вражаюча здатність вогнепальної зброї визначається кінетичною енергією снаряда і повинна забезпечувати реальне ураження цілі хоча б з мінімальної відстані одного метра. Для стандартної стрілецької зброї мінімальною вважається кінетична енергія снаряда приблизно 1,5 Дж/мм², проте у криміналістичній і судово-медичній практиці достатньою вважається кінетична енергія рівна чи більша 0,5 Дж/мм².

Конструктивні ознаки матеріальної частини вогнепальної зброї характеризують її цільове призначення та поділяються на основні й додаткові.

До основних конструктивних ознак відноситься наявність вузла, що складається з камери для розміщення набою (набійника) чи металюного заряду зі снарядом (зарядна камера) і направляючої частини, призначеної для розгону снаряда й надання йому направлениого руху; пристрою запирання каналу ствола (може бути конструктивно не відокремленим елементом конструкції ствола); пристрою запалення металюного заряду. Об'єкти, у яких відсутня хоча б одна з цих ознак, до вогнепальної зброї не належать.

Крім того, зброя може мати додаткові конструктивні ознаки, до яких відносяться наявність спускового, ударного механізмів, механізму запирання каналу ствола, прицільного пристрою, пристрою для утримання й керування та ряду інших механізмів, пристроїв і вузлів, що підвищують ефективність застосування вогнепальної зброї, а також указують на її призначення.

Судово-балістичне дослідження вогнепальної зброї складається з огляду, експериментальної стрільби і визначення пробивної дії стріляного снаряду. Для вогнепальної зброї повинні бути вказані:

- устрій ствола (гладкий, нарізний), товщина стінок, калібр, кількість нарізу, їх напрям і розміри;

- принцип дії ударно-спускового і запобіжного механізмів;
- спосіб заряджання зброї;
- форма, матеріали і розміри руків'я (ложі);
- стан каналу ствола, наявність у ньому сторонніх нашарувань, а також слідів;
- зусилля, необхідні для спуску кожного курка, вимірюються пружинним динамометром; у мисливських рушницях курків визначається відладка курків (при зриві курка, що зводиться, правильно відладжені курки не повинні залишати слідів бойка на поверхні дощечки, щільно притиснутої до щитка колодки).

У висновку повинні бути відображені ознаки, що індивідуалізують конкретний об'єкт і що відрізняють його від подібних. До висновку додаються фотографії загального виду досліджуваного об'єкту.

Проводиться виявлення та вивчення ознак, що характеризують конструкцію, стан об'єкта та спосіб його виготовлення. Під час цього здійснюється:

- фіксація зовнішнього вигляду об'єкта;
- визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик об'єкта, конструктивних і розмірних характеристик його деталей, частин і механізмів (вузлів);
- встановлення калібру, типу, зразка набоїв (штатних, саморобних, перероблених) або елементів заряджання, які можуть використовуватися для проведення пострілів з досліджуваного об'єкта;
- встановлення принципу роботи механізмів (вузлів) об'єкта;
- встановлення правильності взаємодії деталей, частин і механізмів (вузлів) об'єкта, їх комплектності та стану (знос, поломки, корозія та ін.);
- виявлення (за їх наявності) та вивчення маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм;
- визначення способу виготовлення об'єкта.

Якщо на дослідження представлена зброя заводського виготовлення (визначається, як правило, за маркувальними позначеннями), її конструкція описується відповідно до термінології, яка використовується у спеціальній літературі. При дослідженні саморобних предметів необхідно застосовувати терміни, що характеризують аналогічну зброю заводського виготовлення.

Маркувальні позначення на зброї іноземного виробництва приводяться в транскрипції оригіналу, а значення їх, за можливістю, вказується українською мовою. Якщо ж маркувальні позначення пошкоджені, вказуються їх фрагменти, що читаються.

У криміналістичній літературі і в експертній практиці стосовно *саморобної і переробленої вогнепальної зброї* нерідко застосовується термін «атипова». Але застосування його до будь-якого екземпляра саморобної зброї неправильно, оскільки, по-перше, далеко не кожна саморобна зброя

виготовляється без наслідування якому-небудь зразку стандартної зброї; по-друге, деякі види саморобної і переробленої зброї мають досить типову конструкцію і принцип дії.

Тому атиповою вогнепальною зброєю можна визнавати тільки екземпляри, що не мають аналогів серед стандартної або такої, що часто зустрічається в експертній практиці саморобної зброї.

Наприклад, саморобні шомпольні (дульнозарядні) пістолети, як правило, мають однотипний устрій: один кінець ствола закритий заглушкою, розклепаний або заварений, а в казенній частині ствола знаходиться запальний отвір для займання заряду пороху або його замітника.

Типові для саморобної вогнепальної зброї обрізи, виготовлені з гвинтівок, карабінів і мисливських рушниць шляхом укорочення ствола і ложі, а іноді заміни стандартної ложі саморобним пістолетним руків'ям. Шомпольні пістолети, обрізи та інші слід відносити не до атипової, а до нестандартної зброї.

Незалежно від поставленого перед експертом питання в дослідницькій частині його висновку повинні бути відображені наступні відомості:

- спосіб упаковки досліджуваного об'єкту;
- написи на упаковці та бірці та інш.;
- конструкція досліджуваного об'єкту (з яких частин і деталей він складається), матеріали, з яких виготовлений об'єкт або його частини, спосіб обробки і з'єднання деталей, загальні розміри об'єкту, його вага;
- маркувальні і інші позначення, що є на об'єкті;
- форма і розміри окремих деталей їх стан, вага (наявність захисних покриттів, забарвлення, корозія і тому подібне).

Фотографувати саморобну вогнепальну зброю необхідно до експериментальної стрільби, бо у її процесі може відбутися пошкодження досліджуваного об'єкту.

Обов'язковий елемент судово-балістичної експертизи щодо вирішення питання класифікації – порівняння досліджуваного об'єкту з відповідними еталонними зразками вогнепальної зброї і боєприпасів. Такими зразками можуть бути як предмети, що знаходяться в натурній колекції експертної установи, так і описи різних зразків зброї і боєприпасів (фотознімки, малюнки, схеми).

При дослідженні боєприпасів необхідно, не обмежуючись описом їх розмірних, вагових і інших характеристик, встановлювати, для зброї якого типу, вигляду, моделі, калібру вони призначені, а також в якій зброї можуть бути використані як набої-замінники (Тихонов Е. Н. Судебно-баллистические исследования огнестрельного оружия, патронов-заменителей и следов их применения. (Методическое пособие для экспертов-криминалистов) / Евгений Николаевич Тихонов. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1974. – 95 с.).

Для вирішенні **діагностичних** завдань судово-балістичної експертизи призначаються у разі необхідності встановлення стану та функціонування

вогнепальної зброї або її окремих деталей, а також придатності її для стрільби або проведення окремих пострілів. У випадку дослідження боєприпасів визначається їх придатність для стрільби. Ці експертизи, як правило, відповідають на питання:

 Чи справна зброя (тільки для зброї заводського виготовлення) і чи придатна вона для стрільби?

 Чи придатні набої, вилучені у підозрюваного, для стрільби?

 Чи могла зброя вистрелити без натиснення на спусковий гачок при конкретних обставинах, що мали місце у момент події?

При вирішенні діагностичних завдань використовуються криміналістичні методики, викладені в перерахованих вище виданнях, а також у наступних:

➤ *Гущин В. Ф.* Криминалистическое исследование причин и условий выстрелов из охотничьих ружей без нажатия на спусковой крючок: Методическое пособие / Василий Фёдорович Гущин. – К.: РИО МООП УССР, 1967. – 36 с.

Під *справністю вогнепальної зброї* прийнято розуміти відповідність технічних характеристик всіх деталей і механізмів конкретного екземпляра зброї, його балістичних властивостей вимогам ГОСТу або ДСТУ, технічним умовам, що пред'являються до певного зразка зброї для забезпечення його надійного функціонування в різних умовах експлуатації.

Поняття справності не розповсюджується на саморобну або перероблену вогнестрільну зброю, оскільки якою-небудь офіційною документацією виготовлення такої зброї не регламентується.

Слід зазначити, що при вирішенні діагностичних завдань нерідко виникає необхідність встановлювати не технічну справність зброї, а її придатність для стрільби, тобто можливість проведення з неї систематичної стрільби. Наприклад, відсутність на мисливській рушниці антабки або на пістолеті щічки рукоятки є несправностями, оскільки технічні умови передбачають їх наявність, проте ці несправності не впливають на можливість проведення пострілу з такої зброї.

Незалежно від поставленого перед експертизою питання в дослідницькій частині висновку повинні бути відображені наступні відомості:

- конструкція досліджуваного екземпляра зброї, розміри, маркувальні і інші позначення;

- стан окремих деталей;

- принцип дії вогнепальної зброї;

- взаємодія її частин і механізмів, зусилля, необхідні для спуску курків (вимірюються пружинним динамометром), правильність їх відладки.

Після неповного розбирання зброї указується стан робочих поверхонь деталей, ударно-спускового і запобіжного механізмів затвора, перевіряється їх взаємодія і оцінюються результати експериментів.

Потім проводяться експерименти з метою визначення працездатності окремих механізмів і зброї в цілому.

Для експериментів можуть бути використані гільзи набоїв відповідного калібру, споряджені тільки капсулом (без кулі і порохового заряду).

Експерименти необхідно повторювати не менше 3-5 разів до отримання стабільних результатів. Якщо однозначні результати не виходять, кількість експериментів збільшують, з'ясовувавши одночасно причини нестабільності результатів. Іноді для з'ясування причин отримання негативних результатів виникає необхідність повного розбирання окремих механізмів зброї. Механізми зброї розбираються послідовно, з обов'язковим вивченням робочих поверхонь кожної деталі.

В процесі повного розбирання деталей зброї доцільно використовувати як еталон відповідні деталі завідомо справного зразка зброї тієї ж системи і моделі, що і досліджується. Основну увагу слід звертати на стан граней бойового і запобіжного взводу курка, шепотіла, стан бойових і поворотних пружин, наявність слідів корозії і експлуатаційного зносу на деталях.

Перед розбиранням механізмів зброї необхідно перевірити, чи правильно вони зібрані. Для цього використовують еталони (справна зброя), фотографічні знімки і креслення, опубліковані в спеціальній літературі. Слід зазначити, що не будь-яке відхилення від схем і креслень – результат неправильної збірки зброї. Іноді зміни до конструкції вносить підприємство-виробник. Після розбирання механізмів зброя збирається і перевіряється взаємодія частин і механізмів.

Якщо деталі зброї взаємодіють нормально, проводиться експериментальна стрільба бойовими набоями. Для визначення придатності зброї до стрільби зазвичай досить двох-трьох пострілів. Якщо окремі деталі зброї взаємодіють неправильно (наприклад, курок не утримується на бойовому взводі), експериментальну стрільбу бойовими набоями необхідно проводити з дотриманням відповідних правил безпеки: зброю закріплювати в спеціальний верстат або у лещата, досилання набою у набійник, зведення і спуск курка проводити тільки з укриття за допомогою дистанційного керування.

У випадках, коли виникає небезпека розриву ствола зброї, відділення при пострілі його деталей, слід спочатку зробити два-три постріли гільзами з капсулом, а після цього бойовими набоями. Стріляти з такої зброї можна тільки з укриття.

Складно проводити експериментальну стрільбу з саморобної шомпольної зброї, коли невідома кількість порохового заряду (або іншої вибухової речовини), що застосовувалася на місці події.

Для проведення експериментальної стрільби із саморобної дульнозарядної зброї рекомендується використовувати круглі кулі із сплаву на основі свинцю та димний порох. У якості пажів використовуються шмати паперу; щільність заряджання – близько 5 кг. Діаметр снаряда повинен відповідати діаметру каналу ствола.

Теоретичний розрахунок мінімальної маси заряду димного пороху, достатньої для ураження цілі при пострілі з конкретного зразка, виконується в наступному порядку:

- визначається площа поперечного перерізу використовуваного снаряда за формулою:

$$S = \pi d^2/4, \text{ де } \pi - \text{стала, що дорівнює } 3,14; d - \text{діаметр снаряду, мм.}$$

- проводиться розрахунок мінімальної маси заряду димного пороху в грамах (ω , гр.) за формулою:

$\omega = C/100$, де C – цифрове значення величини площі поперечного перерізу снаряду S .

Якщо об'єм розрахованої мінімальної маси порохового заряду не достатній для заповнення зарядної камери ствола (при його вертикальному положенні) до рівня запального отвору, то в даному випадку об'єм порохового заряду збільшується до рівня запального отвору, після чого проводиться експериментальна стрільба.

Для вирішення питання, *чи є боєприпасами набої*, разом з дослідженнями конструктивних параметрів необхідно оцінити їх справність, придатність до стрільби і ефективність дії (пробивну здатність), оскільки кримінальна відповідальність може наступати тільки за незаконне володіння або розкрадання придатної до стрільби вогнепальної зброї і боєприпасів.

Головним критерієм для випробування придатності набоїв до стрільби являються результати експериментальної стрільби. Для встановлення реальної кінетичної енергії снаряда, використовуючи, по можливості, прилади, що фіксують швидкість польоту кулі. За відсутності приладу як перешкоди можна використовувати пакет сухих соснових дощок завтовшки 20-25 мм кожна.

Реальну пробивну здатність кулі і її початкову швидкість порівнюють з довідковими даними для штатних набоїв зброї того ж калібру, для якого призначені досліджувані набої.

Для вирішення питання про *можливість пострілу без натиснення на спусковий гачок* необхідно мати в своєму розпорядженні відомості про обставини, при яких, за даними слідства, відбувся постріл на місці події. Ці відомості (витяги з відповідних процесуальних документів) необхідно приводити у вступній частині висновку, після перерахування питань, поставлених на вирішення експертизи.

Якщо експертом встановлено, що із зброї можливий постріл без натиснення на спусковий гачок без врахування конкретних обставин події, це може привести до негативних наслідків. Обвинувачений, що не посилався раніше на те, що постріл відбувся без натиснення на спусковий гачок, ознайомившись з таким висновком експерта, може змінювати свої свідчення і пояснювати обставини події інакше.

Якщо в процесі дослідження виявлені несправності зброї: знос деталей, неправильна збірка, саморобне їх виготовлення та інші, необхідно

сфотографувати відповідні деталі та їх робочі поверхні, зазори між ними. Як порівняльний матеріал доцільно також фотографувати аналогічні деталі і вузли завідомо справної зброї тієї ж системи. До висновку можуть бути додані схеми вузлів і механізмів зброї.

Ситуаційні і класифікаційні завдання, як правило, вирішують судово-балістичні експертизи вогнепальних пошкоджень. Спочатку необхідно встановити, чи є пошкодження вогнепальним, а потім визначити обставини, при яких воно було утворене.

Судово-балістичні експертизи вогнепальних пошкоджень відповідають на такі питання:

 Чи є пошкодження на перешкоді (на склі, деревині, металі, пластмасі) вогнепальним?

 Снарядом якого виду (кулею, шротом) утворено вогнепальне пошкодження на перешкоді?

 У якому напрямку здійснений постріл, що утворив пошкодження на перешкоді?

 З якої відстані здійснений постріл у перешкоду?

 Яким було взаєморозташування зброї і потерпілого у момент нанесення йому вогнепального поранення з утворенням пошкоджень на одязі?

Для вирішення вищезгаданих завдань зазвичай використовують криміналістичні методики, викладені в наступних виданнях:

➤ *Дворянский И. А. Судебно-баллистическая экспертиза. Вып. 2: Установление места производства выстрела при больших дистанциях стрельбы / Иосиф Абрамович Дворянский. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1976. – 64 с.*

➤ *Ермоленко Б. Н. Определение расстояния выстрела из дробового оружия и кинетической энергии снаряда / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1974. – 52 с.*

➤ *Манкевич С. А. Определение направления и дистанции выстрела по внешней баллистике дробового заряда: Методические рекомендации / С. А. Манкевич, А. Т. Молдавер. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1977. – 17 с.*

Експертне дослідження вогнепальних пошкоджень вимагає застосування широкого кола природничо-наукових методів (хімічних, фізичних), а тому більшість таких експертиз доцільно проводити у вигляді комплексних. До проведення таких комплексних експертиз залучаються разом з експертами-криміналістами, що спеціалізуються у галузі судової балістики, експерти-хіміки, фізики, а у необхідних випадках і судові медики (найчастіше – співробітники бюро судово-медичної експертизи). Необхідність проведення комплексних експертиз обумовлена тим, що у вогнепальних пошкодженнях відображаються властивості вогнепальної зброї і боєприпасів, які залежать від характеру ураженої перешкоди; для вивчення ознак пошкоджень використовується комплекс природничо-наукових методів, і результати цих

досліджень вимагають сукупної оцінки різними фахівцями, а також врахування особливостей пошкодження тіла людини.

Дослідницька частина висновку судово-балістичної експертизи вогнепальних пошкоджень (а також висновків комплексної медико-криміналістической експертизи) повинна містити опис:

- об'єктів дослідження і пошкоджень, що на них наявні;
- стану об'єктів експертного дослідження;
- процесу експертного дослідження і отриманих результатів;
- методів дослідження і умов їх застосування;
- а також посилання на довідково-методичні матеріали і літературні джерела, що використалися при проведенні досліджень.

Якщо експертами використовуються дані, які містяться в матеріалах справи, у дослідницькій частині висновку наводяться ці дані (переважно у вигляді цитат) з посиланням на листи справи.

Окремі види досліджень, що проводяться в рамках комплексної медико-криміналістичної експертизи фахівцями різних напрямів, можуть оформлюватись у вигляді самостійних розділів дослідницької частини. За результатами відповідних досліджень (як у звичайній, так і в комплексній експертизі) можуть бути сформульовані проміжні висновки.

Дослідницька частина висновку завершується оцінкою виявлених ознак об'єктів, результатів експериментів, обґрунтовується висновок по суті питань, що вирішуються.

У висновку комплексної експертизи може бути виділений синтезуючий розділ дослідницької частини, у якому міститься оцінка результатів дослідження, проведених експертами різних спеціальностей стосовно кожного з поставлених питань разом, і обґрунтування висновків щодо встановлених фактів.

Опис досліджуваних об'єктів повинен відображати їх основні характеристики (вид, матеріал, колір, розміри і т. п), а також індивідуалізуючі ознаки (маркувальні позначення, різні позначки, написи і ін.).

При описі пошкоджень слід указувати локалізацію їх на об'єкті, форму, розміри, взаємне розташування, а також ознаки, виявлені при мікроскопічному дослідженні. Дані про стан досліджуваних об'єктів необхідно зазначати у дослідницькій частині висновку для подальшого аналізу залежності властивостей об'єкту від зовнішніх чинників. Так, якщо досліджуваний об'єкт піддавався дії вологи і був доставлений на експертизу у вологому стані, на ньому могла не зберегтися кіптява від пострілу. На старому одязі хрестоподібні розриви при пострілі з близької дистанції зазвичай мають значно великі розміри, чим такі ж пошкодження на новому одязі.

Процес експертного дослідження описується у висновку у певній логічній послідовності: спочатку описуються дослідження, направлені на встановлення вогнепального характеру пошкодження, потім – виду снаряда, напряму, дистанції пострілу і, в останню чергу, взаємного положення зброї і

ураженої перешкоди. Кожен етап експертного дослідження доцільно завершувати оцінкою виявлених ознак об'єктів, результатів відповідних експериментів і формулюванням проміжного висновку.

В першу чергу застосовуються методи, що не змінюють виду досліджуваних об'єктів і що не руйнують їх матеріал: візуальні, мікроскопічні, фотографічні, фізичні (дослідження в ультрафіолетових, інфрачервоних і рентгенівських променях). Ті, що відносно не змінюють зовнішній вигляд досліджуваного об'єкту і сліди, які є на ньому. Контактно-дифузійний і електрографічні методи виявлення слідів металів на різних поверхнях можна застосовувати після проведення досліджень, що не руйнують об'єкт. Якщо не руйнуючі методи дослідження не дали позитивних результатів, після фотографування досліджуваних об'єктів можна застосовувати методи руйнуючого характеру (спектральний аналіз, хімічне дослідження і ін.). У таких випадках для досліджень бажано використовувати частину досліджуваного об'єкту, щоб була можливість при необхідності провести повторне дослідження.

Обґрунтовуючи висновки по суті поставлених питань, необхідно приводити ознаки досліджуваних об'єктів і експериментальних зразків, розкривати сутність цих ознак і пояснювати їх значення для встановлення певного факту.

Якщо експерт робить висновок на підставі даних, отриманих шляхом статистичної обробки експериментального матеріалу, а експерименти, що проводяться ним, не дають абсолютно однозначних результатів, слід вказати у висновку, що відповідні відомості є наближеними, і вказати межу точності.

На кожне з поставлених перед експертом питань повинна бути дана відповідь по суті або повідомлено про неможливість вирішення питання з вказівкою причин. Допускається об'єднання відповідей на два (і більш) питання, якщо вони фактично дублюють або уточнюють одне одного.

Висновки формулюються чітко, ясно і не повинні допускати різних тлумачень. При комплексних медико-криміналістичних експертизах висновки підписуються експертами, що брали участь у загальній оцінці результатів дослідження і їх формулюванні. Тому експерти, які самостійно проводили проміжні дослідження і не брали участь у загальній оцінці результатів всіх досліджень, підписують частковий (проміжний) висновок, викладений перед загальним.

У додатки до висновку необхідно давати додаткові матеріали: ілюстративні таблиці, схеми, креслення, діаграми і графіки – з підписами тих експертів, які виконували дані дослідження.

1.6.1. Дослідження матеріальної частини та бойових якостей вогнепальної зброї

Визначення виду, моделі, зразка вогнепальної зброї

Завданням даної експертизи є встановлення виду, моделі, зразка представленої на дослідження вогнепальної зброї.

Вирішення задачі починають з розгляду маркувальних позначень. Вони у більшості випадків, у залежності від виду зброї містять інформацію про її модель, зразок і калібр. Потім вимірюють вагу, довжину зброї, довжину і калібр її ствола (стволів).

Вивчають конструктивні особливості: кількість, розташування і конструкцію стволів, кількість і напрям нарізів, вид механізму замикання, тип ударного, викидаючого і відбиваючого механізмів, наявність магазину або барабана, його ємність, наявність і розташування поворотної або поворотно-бойової пружини, наявність і особливості запобіжників, прицільних пристроїв. Отримані результати зіставляють з довідковими даними і зразками зброї, наявним в колекції експертного підрозділу.

Вид, модель, зразок зброї можуть бути встановлені і за її окремими частинами, які були виявлені при огляді місця події, а також при обшуку місця зберігання або виготовлення зброї.

Експертний висновок ґрунтується на глибокому аналізі сукупності конструктивних особливостей зброї, змісті маркувальних позначень і результатах порівняння з довідковими даними.

Визначення справності вогнепальної зброї і придатності її до стрільби

Вирішенню цих завдань передуює визначення виду, моделі і зразка вогнепальної зброї. Шляхом зовнішнього огляду встановлюють наявність (відсутність) на поверхнях зброї корозії і дефектів її частин. Вивчають роботу механізмів подачі набою і видалення стріляних гільз за допомогою перевірки взаємодії їх деталей при заряджанні і розряджанні учбовими набоями (гільзами у мисливських рушницях). Визначають величину зусилля, яке потрібно прикласти до спускового гачка, для зняття курка або ударника з бойового зводу. Отримані результати порівнюють з нормами для даної моделі, зразка вогнепальної зброї, які наведені у довідниках.

Обов'язковим етапом дослідження є проведення експериментальної стрільби з представленої зброї, необхідної для підтвердження придатності зброї до стрільби або проведення окремих пострілів. З автоматичної зброї проводиться як одиночна стрільба, так і чергами (серіями), якщо у її конструкції це передбачено.

Питання про можливість проведення зі зброї окремих пострілів вирішується після встановлення у неї несправностей, які виключають проведення систематичної стрільби відповідним її конструкції способом. Після встановлення стану зброї необхідно здійснити експерименти з метою визначення можливості спрацювання ударного механізму при безпосередній дії на його деталі, а також із застосуванням тих або інших прийомів. Вибір конкретних дій і прийомів обумовлюється конструкцією представленої на дослідження зброї і її несправностями.

Після експериментальної стрільби проводиться розбирання зброї. В ході розбирання аналізується стан і взаємодія деталей, механізмів, які не могли бути вивчені без розбирання. При розбиранні необхідно звертати увагу на

відповідність (невідповідність) маркувальних позначень і номерів на всіх деталях, а також на факти заміни стандартних деталей саморобними, на правильність збірки частин і механізмів. Розбирання дозволяє встановити дефекти, що перешкоджають проведенню стрільби з даної зброї. Експертний висновок ґрунтується на дослідженні конструкції зброї, стані її частин, деталей і результатах проведеної експериментальної стрільби.

Визначення можливості пострілу із зброї без натиснення на спусковий гачок

З даним завданням тісно пов'язано визначення справності зброї і придатності її до стрільби або проведення окремих пострілів.

Постріли без натиснення на спусковий гачок відбуваються через дефекти деталей, в окремих випадках – конструктивних особливостей зброї. Постріл без натиснення на спусковий гачок можливий також унаслідок дефекту набоїв (збільшення висоти ковадла у гнізді капсуля металевої гільзи набоїв до мисливських рушниць при багаторазовому спорядженні набоїв). Тому доцільно вивчати не тільки зброю, але і стріляну гільзу. При вирішенні поставленої задачі необхідно уважно вивчати обставини, за яких відбувся постріл.

Відповідальною стадією дослідження є проведення експериментальної стрільби для перевірки обставин пострілу без натиснення на спусковий гачок. Особливо ретельно перевіряється можливість настання таких пострілів у випадках, вказаних слідчим.

Розбирання зброї служить для встановлення дефектів її деталей, що призвели до пострілу без натиснення на спусковий гачок. Експертний висновок ґрунтується на результатах дослідження стану деталей, механізмів зброї і проведених експериментів.

Встановлення можливості проведення прицільних пострілів із зброї на певну відстань

Можливість ведення прицільної стрільби встановлюється при дослідженні саморобної і переробленої зброї, а також у випадках використання для стандартної зброї нештатних набоїв.

Експериментальна стрільба проводиться з однієї дистанції набоями однієї партії. Експерименти необхідно проводити у закритому тирі, нерухомо закріплюючи зброю у спеціальному пристрої.

Для стандартної зброї вірогідність результативного пострілу визначається порівнянням площі цілі з площею серцевини круга розсіювання попадань. Ширина мішені, як правило, рівна 50 см, що є середнім розміром грудної клітки людини. Для вирішення питання про можливість ведення прицільної стрільби на заданій дистанції визначають радіус круга розсіювання попадань і його відношення до половини ширини цілі. Середня точка вісей круга розсіювання встановлюється графічним способом або обчисленням. Якщо вказаний радіус перевищує ширину цілі, то можливість прицільної стрільби з представленої зброї практично виключається.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі матеріальної частини представленої зброї, результатів експериментів і розрахунків для визначення радіусу круга розсіювання попадань.

Криміналістичне дослідження атипової та саморобної вогнепальної зброї

Завданням експертизи є визначення відношення об'єкту до вогнепальної зброї на основі вивчення його конструкції і визначення питомої кінетичної енергії стріляного снаряду.

Спочатку встановлюють наявність у об'єкта основних конструктивних елементів вогнепальної зброї: ствола, замикаючого і ударного (запалюючого) механізмів, а також встановлюють спосіб виготовлення об'єкта. Перевіряють взаємодію деталей і механізмів при заряджанні, пострілі, витяганні гільзи.

Потім проводять експерименти щодо визначення можливості проведення пострілу і швидкості польоту снаряда.

Отриманий результат дозволяє встановити величину питомої кінетичної енергії снаряда.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі наявності у об'єкта основних конструктивних елементів вогнепальної зброї і результатах проведених експериментів.

Встановлення виду і зразка набою, призначеного для конкретного екземпляра вогнепальної зброї

Вирішенню цієї задачі передують з'ясування виду, моделі, зразка, калібру зброї. Потім за довідковими даними визначається вид і зразок набою, призначеного для стрільби з даної зброї. В окремих випадках виникає необхідність заздалегідь отримати відомості про розміри (діаметр і довжину) і форму набійника, калібр каналу ствола.

Перевіркою рішення може стати експеримент – досилання в набійник відповідного набою.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі ознак, характеризуючих вид і зразок набою, призначеного для даної зброї.

Встановлення можливості проведення пострілів з досліджуваної зброї представленими боєприпасами

Завданням експертизи є встановлення можливості проведення пострілів із зброї з використанням набоїв, які для нього не призначені.

Це завдання пов'язане з виявленням ознак групової приналежності представлених набоїв.

На першому етапі визначається вид і зразок представлених набоїв, встановлюються і порівнюються форма, розміри набійника зброї і набою.

На другому етапі експериментально перевіряється можливість поміщення набою у набійник і в магазин. При цьому слід враховувати, що окремі постріли можливі, якщо форма і розміри набою-замінника дозволяють поміщати його у набійник зброї. Автоматична перезарядка і стрільба можливі, якщо набої-замінники поміщаються в магазині зброї, без затримок

досилаються в набійник, а стріляні гільзи викидаються. Якщо набій утримується у магазині, то проводяться експерименти по заряджанню і розряджанню зброї. У разі їх позитивних результатів проводиться експериментальна стрільба.

Експертний висновок ґрунтується на результатах зіставлення форми, розмірів набою і набійника зброї і даних проведених експериментів.

1.6.2. Дослідження бойових припасів до вогнепальної зброї та їх компонентів

Визначення виду і зразка набою

Завданням експертизи є встановлення приналежності кулі, гільзи, набою до певного виду і зразка набою на основі їх конструктивних ознак.

На першому етапі дослідження визначають: довжину набою, кулі, гільзи, діаметр фланця, дульца, корпуса гільзи і кулі; вагу набою; розташування ударного складу у гільзі; форму гільзи і кулі; колір матеріалів кулі, гільзи і капсуля; спосіб кріплення кулі у гільзі; наявність на кулі оболонки і склад її матеріалу; наявність і зміст маркувальних позначень на гільзі; наявність і колір маркувального забарвлення кулі і гільз, інші ознаки.

Деформовану кулю або її частини зважують. Частини оболонки і сердечника зважують окремо, частини фрагментованої кулі зіставляють один з одним. У сильно деформованій кулі можна відокремити оболонку від сердечника, зважити їх окремо і зміряти товщину розпрямленої ділянки оболонки. Якщо на оболонці збереглися сліди керніння, визначається їх кількість, форма, розміри, відстань між ними.

Результати вимірювань, зміст маркувальних позначень, конструктивні особливості набою, гільзи, кулі порівнюються з довідковими відомостями щодо різних видів і зразків стандартних набоїв. Об'єкт, що досліджується, зіставляється з різними видами і зразками набоїв і їх компонентами, зібраними у колекції або зображеними у довідниках та посібниках.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі конструктивних ознак набою, кулі, гільзи, які співпадають з довідковими відомостями для конкретного виду і зразка набою.

Встановлення справності і придатності набоїв до стрільби

Завданням експертизи є встановлення справності і придатності набоїв до стрільби на основі виявлення наявності або відсутності у них внутрішніх і зовнішніх дефектів.

Вирішенню даної задачі передуює визначення виду і зразка набою.

Спочатку визначається цілісність набою і проводиться його огляд з метою виявлення забруднень, корозії, деформацій гільзи (вм'ятин, тріщин та ін.), з'ясування щільності посадки кулі і глибини її розташування у гільзі, виявлення слідів осічок на капсулі.

Для вирішення питання про справність і придатність набоїв до стрільби мають значення наявність їх внутрішніх дефектів. Наприклад, зміна

хімічного складу речовини капсуля або пороху може привести до повної або часткової втрати ними металевих або запалюючих властивостей.

Головними критеріями визначення набоїв такими, що придатні для стрільби, є результати експериментальних пострілів. При цьому важливе значення має як сам факт проведення пострілів, так і наявність у стріляного снаряда енергетичних характеристик, достатніх для ураження цілі.

Експериментальна стрільба повинна проводитися з технічно справної зброї.

Для віднесення набою до справних він не повинен мати серйозних зовнішніх дефектів і повинен забезпечувати необхідну початкову швидкість кулі. Слід враховувати, що відносно саморобних і перероблених набоїв питання про справність не вирішується.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі виявлених ознак, які властиві боєприпасам, і результатах проведених експериментів.

Встановлення однорідності набоїв і способу їх виготовлення

Завданням експертизи є встановлення однорідності набоїв і способу їх виготовлення на основі конструктивних ознак, маркувальних позначень аналізу слідів виробничого обладнання.

На першому етапі дослідження визначається вид і зразок набою, його елементів.

Потім вивчаються колір кулі, гільзи, капсуля, наявність, колір і розташування маркувальних позначень, ознаки кріплення між собою кулі, гільзи, капсуля. Досліджуються ознаки (сліди) механізмів і обладнання, що використовувались при виготовленні. Особлива увага приділяється наявності, розташуванню і змісту маркувальних позначень, ознакам штампів (матриць), що виявилися у них, а також особливостям, що відобразилися в слідах кріплення.

При визначенні однорідності саморобних боєприпасів вивчаються спосіб з'єднання, матеріали їх компонентів, сліди обладнання, яке застосовувалось для виготовлення і спорядження (сліди вирубки пижів, відливання картечі, шроту і ін.).

Експертний висновок ґрунтується на аналізі встановлених збігів конструктивних властивостей і ознак виготовлення.

Визначення номера шроту за слідами на пижах

Завданням експертизи є визначення номера шроту, що знаходився до пострілу у гільзі, на основі аналізу слідів його тиснення, на пижі (пижі-контейнері). Спочатку вимірюють діаметр пижа і встановлюють калібр зброї. Потім підраховують кількість шротин, що залишили сліди тиснення на пижі і вивчають сліди шроту, прилеглого до стінок (пелюсткам) пижа-контейнера.

Шляхом порівняння отриманих результатів з табличними даними визначають номер шроту.

Визначення виду снаряда за слідами на внутрішній поверхні стріляних паперових гільз

Завданням експертизи є встановлення виду снаряда, яким була споряджена паперова гільза до пострілу.

Для вирішення вказаного завдання гільзу, що поступила на дослідження, розрізають уздовж корпусу і розпрямляють.

В цілях виявлення топографії розподілу слідів свинцю рекомендується застосовувати дифузно-копіювальний метод. Для цього використовують заздалегідь відфіксований і промитий фотопапір. При копіюванні фотопапір промочують 20-25%-вим розчином оцетової кислоти протягом 8-10 хв., а потім накладають желатиновим шаром на внутрішню поверхню гільзи і поміщають на 10-12 хв. під прес. Після цього фотопапір обробляють насиченим розчином сірчастого натрію. Потім, його промивають і сушать. У місцях, де він контактував із слідами свинцю, виникає темно-коричнє забарвлення. За забарвленими ділянками можна судити про розташування, кількість, форму і розміри слідів. Характер слідів залежить від виду снаряда, що використовувався при пострілі (шріт, картеч, куля). Відмінності є стійкими і дозволяють за слідами диференціювати снаряд шроту від картечі і кулі.

Визначення номера шроту за слідами на внутрішній поверхні стріляних паперових гільз

Завданням експертизи є встановлення номера шроту, яким була споряджена паперова гільза до пострілу.

Вирішенню даної задачі передуює виявлення виду снаряда, яким була споряджена гільза.

Для дослідження можна використовувати як сліди у вигляді паралельних вертикальних смуг, так і початки слідів двох шротин, розташованих у будь-якому порядку.

У першому випадку вимірюють відстань між слідами і за довідковими даними визначають номер шроту.

У другому випадку вимірюють довжину відрізка між початками слідів і кут їх нахилу щодо горизонталі. Потім за номограмою знаходять номер шроту. Згідно цієї методики розмір шроту можна визначати з точністю до одного номера ($\pm 0,25$ мм).

Встановлення приналежності кулі і гільзи одному набою

Завданням експертизи є встановлення приналежності кулі і гільзи одному набою на основі вивчення слідів взаємного контакту.

Взаємна приналежність куль і гільз визначається за слідами керніння, їх взаємним розташуванням, за розміщенням слідів полів нарізів на кулі і слідів затвора на гільзі, слідами обтиску на кулі і гільзі.

Приналежність кулі і гільзи одному набою встановлюється за слідами керніння з використанням їх форми, кількості, відстані між ними по колу, зсуву по висоті один щодо одного, глибині, особливостям мікрорельєфу.

Виявлення подібної приналежності за розташуванням слідів керніння, полів нарізів і затвора засновано на геометричних побудовах за фіксованими точками цих слідів і аналізі збігів і відмінностей побудови.

Використання у вказаних цілях динамічних слідів обтиску можливо, якщо вони збереглися на хвостових частинах куль. При цьому важливим є отримання експериментальних слідів поверхні дульця гільзи. Для їх отримання доцільно застосовувати розплавлений свинець, який заливають всередину гільзи. Пробку, що утворилася, витягують за допомогою приладу для демонтажу набоїв.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі збігів ознак слідів взаємного контакту кулі і гільзи.

1.6.3. Встановлення обставин та певних фактів застосування вогнепальної зброї

Визначення вогнепального характеру пошкоджень

Завданням експертизи є визначення вогнепального характеру пошкоджень на основі сукупності ознак, властивих застосуванню вогнепальної зброї.

На першому етапі дослідженню піддається об'єкт, на якому виявлено пошкодження. Розглядаються його форма, розміри, матеріал, колір. Далі вивчається пошкодження: місце розташування, стан країв, форма, розміри, глибина і напрям каналу.

При виявленні багатьох пошкоджень визначається їх розташування на об'єкті, кучність, кількість, розмір і глибина кожного. Встановлюється наявність ознак термічної дії навколо пошкодження (колір, розміри). Важливе значення мають наявність, форма, розміри нашарування металу на краях пошкодження (поясок обтирання), а також наявність незгорілих і частково згорілих зерен пороху, їх розміщення, форма, колір.

Виявлення і вивчення слідів пострілу проводиться за допомогою інфрачервоних, ультрафіолетових і рентгенівських променів. Нашарування металу і їх розташування навколо пошкодження виявляється за допомогою контактно-дифузного і електрографічного методів.

При вогнепальних пошкодженнях вражаючими чинниками є дія снаряда вогнепальної зброї (кулі або її частин, шроту, картечі), інших елементів заряду (пижів), порохових газів. Особливості вогнепальних пошкоджень значною мірою залежать від відстані, з якої проведений постріл.

Характер вогнепального пошкодження визначається на підставі ознак:

- крізного пошкодження у перешкоді;
- каналу пошкодження;
- наявність пояса обтирання навколо пошкодження;
- наявності кіптяви, частинок порохових зерен і мастила навколо пошкодження;
- снарядів і їх частин в глибині некрізних (сліпих) пошкоджень.

Про вогнепальний характер пошкодження можна судити на підставі комплексу вказаних ознак, а не за однією з них.

Вирішення питання про те, чи є пошкодження вогнепальним, безпосередньо пов'язано із встановленням виду снаряда, яким воно утворене.

Кульові пошкодження зазвичай мають діаметр «пояска обтирання», рівний або близький до стандартних калібрів вогнепальної зброї (5,6 мм; 6,35 мм; 7,62 мм; 7,65 мм; 7,92 мм; 9 мм).

Пошкодження шротом мають вид великої кількості дрібних круглих отворів одного діаметру, причому отвори більше в центрі, ніж на периферії.

Пошкодження, утворені картеччю, за виглядом нагадують кульові, проте, як правило, розташовуються досить кучнісно (при стрільбі з близьких дистанцій). У випадку влучення шроту і картечі у тіло людини більшість снарядів залишаються в тілі. Крізні пошкодження спостерігаються рідко.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі і синтезі сукупності виявлених ознак.

Встановлення напрямку пострілу за пошкодженнями на перешкоді

Дане завдання вирішується завдяки визначенню вхідного і вихідного отворів, а також дослідження каналу пошкодження. Спочатку необхідно визначити, в якому напрямі рухалася куля, а потім – під яким кутом вона пройшла через перешкоду.

Слід зазначити, що поняття «напрямок пострілу» і «напрямок польоту кулі» не рівнозначні.

Напрямок пострілу – це напрям, в якому був направлений ствол зброї у момент пострілу. Напрямок пострілу співпадає з напрямом польоту кулі тільки у випадках її прямолінійного руху. При рикошеті, а також у разі проходження кулі через перешкоду, напрям її польоту може більшою чи меншою мірою відрізнитися від напрямку пострілу.

Якщо ж постріл здійснювався, наприклад, з автомата «АК-74» калібру 5,45 мм, визначити напрям пострілу за характером кульового каналу при стрільбі з неблизької дистанції неможливо. Найбільш точний напрям пострілу встановлюється при пострілах уприуту із близької відстані.

Напрямок польоту кулі за вогнепальними пошкодженнями зазвичай встановлюється за допомогою диференціації вхідного і вихідного отворів. При цьому виходять з того, що від вхідного до вихідного пошкодження куля рухається у перешкоді прямолінійно. Проте далеко не у всіх випадках куля зберігає прямолінійний рух при проходженні перешкоди. Відхилення від первинного напрямку руху залежить від щільності і неоднорідності перешкоди. Так, при влученні у деревину, а також в тіло людини куля відхиляється від первинної лінії польоту. Чим більше кут зустрічі кулі з перешкодою, тим більше її відхилення. Загострені кулі менше відхиляються в перешкоді, ніж кулі з овальним або сферичним кінчиком. Тому найбільш інформативною для визначення напрямку польоту кулі є ділянка кульового каналу, що безпосередньо примикає до вхідного отвору. Визначення напрямку польоту кулі шляхом візування лінії між вхідним і вихідним отворами без урахування вказаних чинників може призвести до помилкових результатів.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі сукупності виявлених ознак.

Встановлення відстані близького пострілу

Відстань, з якої проведений постріл (дальність пострілу), визначається на підставі вивчення так званих «вторинних чинників (слідів)» пострілу (у випадках кульових пошкоджень) і закономірностей розсіювання шроту (у випадках стрільби із гладкоствольної зброї шротовим або картечним зарядом).

Дистанцією пострілу є відстань від переднього зрізу ствола зброї до вхідного отвору на об'єкті.

У судовій балістиці і судовій медицині дистанції пострілу поділяються на *постріли упритул* (повний або частковий), *близький постріл* – в межах дії додаткових (механічна і термічна дія порохових газів, характер розповсюдження кіптяви) чинників, і *постріл з неблизької відстані* – за межами дії додаткових чинників.

При повному упорі переднього зрізу ствола у перешкоду на її поверхні нерідко спостерігаються відтиски переднього зрізу ствола і деталей зброї, що примикають до нього («штанц-марка»).

Порохове окопчення розташовується навколо вхідного отвору і в глибині кульового каналу. Частинки матеріалу перешкоди іноді виявляються у каналі ствола зброї і на передній частині ствола. На текстильних тканинах і на трикотажі спостерігається опалення волокон, а на одязі з ватяним прошарком – обуглена вата.

Термічна дія пострілу виявляється на дистанції до 8-10 см.

Внаслідок дії порохових газів на тканинах і трикотажі утворюються хрестоподібні розриви. Розміри розривів залежать від міцності тканин (на тонких і старих тканинах розриви більші, ніж на щільних і міцних). Залежно від потужності зброї хрестоподібні розриви спостерігаються на тканинах при стрільбі з дистанції до 10-12 см.

При дистанції до 5-7 см на перешкоді можна виявити сліди механічної дії незгорілих порошинок. На тонких тканинах вони мають вид дрібних точкових або лінійних розривів (посіченість), на деревині – точкові або лінійні вм'ятини, іноді – з потраплянням порошинок.

Основною ознакою близького пострілу є наявність навколо вхідного отвору нашарувань кіптяви. Кіптява від пострілу – це різні пилоподібні частинки, які викидаються пороховими газами з каналу ствола зброї. До складу кіптяви входять продукти вибухового розкладання пороху; складу капсуля, що ініціює; метали, що входять до складу кулі і гільзи; частинки нашарувань, що знаходилися в стволі до пострілу (мастило, іржа, металізація ствола і ін.). Форма зони окопчення, склад компонентів кіптяви і їх кількість залежать від дистанції пострілу, вигляду і стану зброї, боєприпасів, особливостей перешкоди.

При виявленні порохової кіптяви на поверхні об'єкту навколо вогнепального пошкодження необхідно визначити її форму і розміри (діаметр). При пострілі під прямим кутом до перешкоди зона окопчування округлої форми, при пострілі під гострим кутом – овальної.

Для визначення дистанції стрільби за характером окопчування можна користуватися таблицями, які складені на підставі експериментів і

опублікованими у криміналістичній і судово-медичній літературі. Наприклад, для газової зброї: «Кофанов А. В. Визначення відстані пострілу при стрільбі з газових пістолетів і револьверів: метод. посіб. / А. В. Кофанов, В. В. Назаров. – К.: Знання України, 2008. – 59 с.». Проте слід мати на увазі, що ці дані є середніми, орієнтовними. Для точнішого визначення дистанцій пострілу необхідно проводити експериментальну стрільбу з досліджуваної зброї, боєприпасами такого ж виду, як і використані на місці події; у мішені з таких же матеріалів, як і уражена перешкода. Спочатку слід за таблицями визначити найбільш вірогідну дистанцію стрільби, потім з відповідної відстані провести три-п'ять експериментальних пострілів. Якщо перші постріли не дають стійкої картини окопчування, експерименти слід продовжити до отримання стабільних результатів. У випадках, коли на експериментальних мішенях характер окопчування відрізняється від окопчування на об'єкті, який досліджується, умови експерименту (дистанція пострілу, кут нахилу ствола до мішені і т. п.) необхідно змінити. Коректуючи умови експериментальної стрільби, експерт намагається отримувати стабільну картину окопчування, схожу з окопченням на об'єкті. Слід мати на увазі, що і в цих випадках дистанція пострілу визначається приблизно з точністю до 5-10 см.

Експертизу щодо встановлення відстані близького пострілу можна розділити на два етапи.

На першому етапі дослідження розглядається пошкодження, його розташування, характер, форма, розміри, стан країв. Потім вивчається наявність, кількість, розташування, інтенсивність і форма відкладення продуктів пострілу.

Подальше дослідження здійснюється з урахуванням ряду обставин:

1. Наявний конкретний екземпляр зброї, з якої заподіяно пошкодження. По додаткових слідах пострілу встановлюють інтервал дистанцій, в межах яких заподіяно пошкодження (на основі довідкових даних). Після чого проводиться експериментальна стрільба з представленої зброї в межах знайденого інтервалу. Експериментальні пошкодження порівнюють з досліджуваними і встановлюють дистанцію пострілу.

2. Відома тільки модель, система, зразок зброї, з якої заподіяно пошкодження. В цьому випадку сліди близького пострілу, виявлені на об'єкті, порівнюють з довідковими даними для даної моделі вогнепальної зброї.

За результатами порівняння визначається приблизна відстань пострілу.

3. Конкретного екземпляра зброї немає, і не відомі його система, модель, зразок. Для вирішення завдання досліджують пошкодження і орієнтування встановлюють калібр зброї, кількість нарізів, наявність дульно-гальмівного пристрою і т. д., що дозволяє звузити круг пошуку. Виявлені сліди близького пострілу порівнюють з довідковими даними для певної групи вогнепальної зброї. За результатами порівняння формують висновок про дальність пострілу.

Встановлення відстані дальнього пострілу за елементами настільної траєкторії

На першому етапі досліджують вогнепальне пошкодження і виявлену кулю. За слідами на ній визначають модель зброї, що застосовувалася.

При вивченні пошкодження встановлюють кут зустрічі кулі з перешкодою. Потім, за спеціальними довідковими таблицями стрільби, визначають кут падіння і пов'язану з ним горизонтальну дальність польоту кулі. Для виконання розрахунків доцільно використовувати спеціальні комп'ютерні засоби та програмне забезпечення. У розрахунках необхідно враховувати топографічні, балістичні і метеорологічні умови, що супроводжували постріл, через який було уражено об'єкт дослідження.

Експертний висновок ґрунтується на аналізі вимірювань лінійних, кутових величин, азимута і визначення елементів траєкторії польоту кулі.

Встановлення відстані дальнього пострілу за глибиною кульового каналу

Завданням експертизи є встановлення дальності пострілу за глибиною наскрізного кульового каналу на основі експериментальних даних.

Вирішенню даної задачі передують визначення діаметру і глибини пошкодження, а також міцнісних властивостей матеріалу перешкоди. За слідами на виявленій кулі встановлюють систему, модель, зразок зброї, що застосовувалась.

Наступний етап експертного дослідження направлений на отримання порівняльного матеріалу (експериментальні постріли проводять у перешкоду з аналогічними властивостями та із зброї, встановленої згідно з попередніми даними). Потім отримані експериментальні пошкодження порівнюють з досліджуваним.

Експертний висновок ґрунтується на результатах порівняльного дослідження.

Встановлення дальності і кута пострілу з гладкоствольної зброї за осипом шроту

При стрільбі з гладкоствольної мисливської зброї зарядами шроту і картечі для визначення дистанції пострілу разом з особливостями дії додаткових чинників пострілу (механічна і термічна дія порохових газів, характер розподілу кіптяви) використовується характер розсіювання заряду.

Оскільки шріт і картеч розсіюються на відстані більше 1 м від переднього зрізу ствола зброї, навіть за відсутності додаткових чинників на мішені і слідів близького пострілу можна визначити дистанцію стрільби з мисливської зброї. Якщо ж на досліджуваному об'єкті є пошкодження від шроту або картечі, необхідно визначити розміри осипу заряду (діаметр по вертикалі і горизонталі) і її центр. Діаметр осипу шроту (картечі) вимірюється по прямій між найбільш віддаленими пошкодженнями, центр – точка у зоні найбільш кучнісного їх розташування. Оскільки в більшості випадків шріт або картеч залишаються на перешкоді і діаметр «поясків

обтирання» відповідає діаметру снаряда, подальші розрахунки проводяться з урахуванням номера шроту або картечі.

Для орієнтовного визначення дистанції пострілу за діаметром осипу шроту (картечі), використовуються таблиці, наявні у криміналістичній і судово-медичній літературі.

Методика заснована на закономірностях розльоту шроту із збільшенням відстані пострілу. Визначення відстані за осипом шроту здійснюється за відсутності слідів близького пострілу.

На першому етапі дослідження визначають форму і розміри осипу шроту (картечі), кількість, розміри і розташування окремих пошкоджень. Отримані дані дозволяють знайти вказані параметри пострілу за спеціальними таблицями. При необхідності доцільне проведення експериментів для порівняння досліджуваного і експериментальних осипів.

Експертний висновок формується на основі детального дослідження пошкоджень, результатів експериментів і порівняльного дослідження.

Визначення кількості і черговості пострілів

Завданням експертизи є визначення кількості і черговості пострілів на основі вивчення їх слідів на перешкодах, деталях зброї, кулях і стріляних гільзах.

При встановленні кількості пострілів береться до уваги кількість пошкоджень на перешкоді. У той же час необхідно враховувати, що при одному пострілі можуть утворитися декілька пошкоджень (на складках одягу і у випадках фрагментації снаряду).

Про кількість пострілів можливо судити за залишками рушничного мастила на деяких частинах зброї і за відкладеннями кіптяви на їх елементах.

Невід'ємною частиною експертизи є проведення експериментів для отримання порівняльного матеріалу. У зв'язку з цим кількість пострілів визначають шляхом порівняльного дослідження слідів, що вивчаються, і експериментальних.

При встановленні черговості утворення пошкоджень на перешкоді розглядають їх розташування, перетини розривів або тріщин, інтенсивність відкладення продуктів пострілу. Виявлені ознаки кожного пошкодження порівнюють між собою. У тих же цілях вивчають сліди полів нарізів, відкладення мастила і кіптяви на кулях. Із збільшенням кількості пострілів кулі несуть менше мастила, але більше кіптяви.

Встановити черговість утворення декількох пробоїн в одному предметі пострілами, проведеними з одного, двох і більш стволів зброї, представляється можливим за пошкодженнями у стінці, кахелі, пластмасі, кістці, а також і на тканині. Послідовність нанесення пошкоджень в цих матеріалах вдається встановити за тріщинами, що виникають навколо пробоїн і розривів. Якщо дві пробоїни розташовані недалеко одна від одної на одному предметі і від них розходяться тріщини, то тріщини другого пошкодження, досягнувши тріщин першого, далі по предмету не розповсюджуються. Це відноситься і до розривів.

Для визначення, хто з двох потерпілих уражений першим, а також яким за рахунку пострілом, проведеним з одного ствола зброї, був уражений переслідуваний або нападаючий необхідно встановити:

- черговість відстрілу набоїв за гільзами (яка гільза стріляна першою і так далі);
- взаємну приналежність кулі, що витягнута з тіла потерпілого, з однією з гільз набою, стріляного першим, другим і так далі.

Черговість відстрілу гільз виявляється точною фіксацією їх розташування при огляді місця події або огляді зброї.

Визначивши, яка з представлених гільз стріляна першою, другою і так далі, встановлюють слідами кріплення, яка з них складала з представленою кулею один набій.

Можна визначити черговість пострілів також за слідами частин зброї і слідами окопчення на кулях і гільзах набоїв, стріляних з АК і СКС. При досипанні набоїв у набійник на кулі і гільзі від зрізу набійника утворюються сліди. Ці сліди на першому набії виражені менш чітко, ніж на подальших. Крім того, на першому і третьому набії сліди утворюють одну ділянку зрізу набійника, а на другому і четвертому іншу ділянку. Відмінність слідів дозволяє визначити також кулю і гільзу третього набою, якщо зроблено не більше чотирьох пострілів. Додатково до цих слідів виявляється кіптява на гільзах і частково на кулях. При стрільбі із змащеної зброї на кулі і гільзі першого набою кіптяви немає, на подальших вона з'являється і з кожним пострілом на гільзі осідає більше.

На черговість відстрілу гільз можуть вказувати місцезнаходження їх одна відносно одної, а також характер відкладень кіптяви на різних поверхнях гільз.

Висновок ґрунтується на аналізі виявлених слідів пострілу на перешкоді, зброї, кулях і гільзах, а також результатах порівняння.

Встановлення положення зброї і ураженої перешкоди у момент пострілу

Взаємне положення зброї і ураженої перешкоди у момент пострілу встановлюється на підставі даних про напрям і дистанцію пострілу, особливостей розподілу слідів пострілу на перешкоді з урахуванням специфіки дії конкретного екземпляра зброї. Коли у результаті пострілу утворені вогнепальні пошкодження на тілі і одязі людини, а також на предметах навколишнього середовища, дослідження всіх пошкоджень і слідів необхідно проводити у вигляді комплексної медико-криміналістичної експертизи. До проведення такої експертизи доцільно залучати експерта-криміналіста, що спеціалізується у галузі судової балістики, володіє знаннями у галузі судової медицини, а також судово-медичного експерта, знайомого з основами криміналістики і, зокрема, судової балістики. Таку спеціальну підготовку мають судово-медичні експерти.

В процесі комплексних медико-криміналістичних досліджень експерти зіставляють результати проведених ними роздільно досліджень, спільно

оцінюють ці результати і на підставі їх синтезу обґрунтовують загальний висновок. Важливим елементом комплексних медико-криміналістичних експертиз є натурне моделювання обставин пострілу, реконструкція обстановки події.

1.7. Техніка безпеки та правила поводження із об'єктами, що досліджуються під час проведення судово-балістичних експертиз

При проведенні судово-балістичних досліджень слід пам'ятати, що вогнепальна зброя і боєприпаси через свою специфіку є об'єктами підвищеної небезпеки, тому по техніці безпеки з моменту надходження їх до експертної установи і до повернення органу, що призначив експертизу, необхідно дотримуватись і виконувати ряд правил і вимог.

Найбільша небезпека виникає під час первинного огляду представленої зброї, особливо у тих випадках, коли вона поступає до експертної установи в упаковці, яка не забезпечує її правильного транспортування. Будь-яку представлену на дослідження зброю необхідно рахувати зарядженою, до тих пір, поки вона не буде перевірена і при необхідності розряджена. Проте і після розрядження зброї експерт повинен поводитися з нею обережно, як із зарядженою зброєю.

Огляд зброї експерт починає з набійника ствола, перевіряючи чи немає в ньому набою, а також встановлення положення ударно-спускового механізму з метою перевірки знаходження його на бойовому або запобіжному зводі. Якщо зброя заряджена, її слід розрядити відповідно до правил і поставити на запобіжник за його наявності.

Так, у автоматичній або самозарядній зброї з магазином спочатку відокремлюють магазин, а потім витягують набій з набійника. У магазинній зброї з магазинами, що не від'єднуються, спочатку звільняють магазин від набоїв, після чого витягують набій з набійника. У револьверних конструкціях відкривають барабан і розряджають його камори. У одно-, двох- і багатоствольних конструкціях зброї під унітарний набій відкривають затвор і витягують набій з набійника.

Серед зброї під унітарний набій найбільш небезпечні при розрядженні саморобні стріляючі пристрої, особливо ті, принцип роботи яких, на перший погляд, недостатньо ясний. У таких випадках розрядження повинно проводитись дуже обережно і лише після з'ясування принципу роботи даного механізму.

Із зброї з роздільним спорядженням найбільшу небезпеку представляє саморобна шомпольнозарядна зброя, у якій як металевий заряд може використовуватися запальна маса сірникових голівок. Розряджається така зброя з боку дульної частини ствола шляхом послідовного витягання снаряду, клейтуха і металевих заряду за допомогою металевого предмету. Сірникова маса вельми чутлива до тертя, тому під час розрядження можливе займання металевих заряду. Щоб уникнути цього, рекомендується спочатку просочити сірникову масу водою і потім розряджати зброю, поки вона не висохла. Якщо при проведенні експертизи потрібно досліджувати продукти

пострілу з того ж каналу ствола, їх заздалегідь витягують з нього з дотриманням заходів безпеки.

При вирішенні деяких судово-балістичних завдань вогнепальна зброя може бути досліджена фахівцями фізико-хімічного профілю (наприклад, при встановленні факту проведення пострілу із зброї). У таких випадках вона спочатку оглядається експертом-балістом, а потім іншими фахівцями. Іноді можуть виникати ситуації, в яких для огляду об'єктів судово-балістичної природи не зайвим буде залучити фахівця у галузі вибухотехніки.

Необхідно дотримуватись певних правил поводження із зброєю вже безпосередньо при роботі з нею. На столі експерта, по можливості, повинна знаходитись лише та зброя, яка підлягає дослідженню в даний момент. Вона повинна бути розрядженою. Заряджати, розряджати і проводити інші експерименти, особливо із саморобною зброєю, слід тільки у тирі або у спеціально відведеному для цих цілей приміщенні. При роботі із зброєю категорично забороняється направляти її ствол у бік людини. Не можна залишати зброю без нагляду, брати її сторонніми особами без дозволу експерта. В кінці робочого дня не залежно від того, закінчено дослідження чи ні, обідньої перерви або іншого відлучення з робочого місця, експерт зобов'язаний повернути зброю на місце її зберігання.

Різноманіття і специфіка вирішення судово-балістичних завдань деяких видів досліджень будь то діагностичні, ситуаційні або ідентифікаційні питання, рівень складності цих досліджень обумовлюють необхідність дотримання ряду вимог і правил, що пред'являються до методики проведення експериментальної стрільби із зброї. Головними з них є її безпека. Особливу обережність слід проявляти при стрільбі з автоматичної зброї, зброї безперервного вогню і саморобної, а також з несправної.

Експериментальна стрільба повинна проводитись тільки в спеціально обладнаних приміщеннях (тирах) експертної установи або на стрільбищах (полігонах) співробітником сектору (відділу, відділення), якому доручено дане дослідження, бажано у присутності супроводжуючого (дублера) з числа співробітників, що мають право проведення судово-балістичних або вибухотехнічних досліджень. При проведенні експериментальної стрільби забороняється знаходитись у приміщенні тиру стороннім особам, тому двері від початку до кінця експериментальної стрільби повинні бути надійно зачинені.

Стрільба може проводитись експертом або з рук, або зі станка (приладу для дистанційного відстрілу вогнепальної зброї та конструктивно схожих з нею засобів), у якому надійно закріплюється зброя. Експериментальна стрільба з рук ведеться лише із зброї заводського виготовлення будь-якого призначення (бойового, мисливського, спортивного) з використанням стандартних споряджених набоїв. Проте заздалегідь необхідно досліджувати технічний стан зброї, внаслідок чого експерт повинен визначити якісний стан ствола зброї і надійність роботи замикаючого пристрою. У разі зношеності зброї або сумніву відносно можливості розриву ствола, пошкодження механізму утримання зброї, поломки замикаючого механізму і прориву

порохових газів у казенну частину у момент пострілу, стрільба з рук категорично забороняється. Не можна стріляти з рук із обрізів рушниць і гвинтівок (карабінів), особливо розрахованих під набій „магнум” відповідними набоями, оскільки балансування зброї істотно порушене і при стрільбі невиключений варіант вильоту їх з рук з переверотом назад, внаслідок чого експертові можуть бути нанесені важкі травми. Також категорично забороняється стріляти з рук із саморобної і атипової вогнепальної зброї.

Стрільба з такої зброї, як і із заводської, але несправної, повинна проводитись зі станка з дотриманням особливих заходів безпеки. Зброя спочатку міцно закріплюється у станку, потім відмикається ствол, вміщується набій у набійник. Постріл слід проводити з укриття за допомогою дистанційного автоматичного пристрою, зв'язаного із спусковим механізмом зброї, або за допомогою запального пристрою (електроспалахувача заряду). Ці ж правила розповсюджуються і на стрільбу мисливськими набоями, які надані експертові вже спорядженими вручну, оскільки можуть бути порушені норми і правила їх спорядження, і набоями, виготовленими саморобним способом.

При проведенні експериментальної стрільби зброю слід споряджати тільки одним набоем. Не дозволяється стрільба зі зброї з повністю або частково спорядженим магазином, безперервним вогнем (чергами), якщо це не обумовлено експертним завданням. У разі потреби її проведення зброю слід закріпити на станку. При осічках (може мати місце так званий затяжний постріл) затвор або інший замикаючий набой пристрій відкривають, покидаючи укриття тільки після 20–30 - секундної паузи.

Заряджати і розряджати зброю потрібно в положенні, коли ствол направлений у бік мішені, безпосередньо перед стрільбою і лише після надійного закріплення на станку. Не дозволяється залишати зброю зарядженою. Перш ніж винести з тиру, її обов'язково слід розрядити. Якщо це зробити неможливо, зброю необхідно акклюдатно розібрати і у такому вигляді доставити у кабінет (лабораторію).

У тирі експертної установи категорично забороняється проводити стрільбу кулями спеціального призначення (трасуючими, бронебійно-запалювальними, пристрілювальними і ін.), а також набоями, спорядженими димним порохом, у ватяний кулеуловлювач.

Після закінчення стрільби співробітники повинні покинути тир, переконавшись в його пожежній безпеці і привівши в порядок усі прилади й устаткування. З кабінету (лабораторії) у тир і назад довгоствольну зброю (гвинтівки, карабіни, рушниці) слід переносити у чохлах, а короткоствольну (пістолети, револьвери) в спеціальному футлярі.

Повна безпека при проведенні експериментальної стрільби значною мірою залежить від стану приміщення тиру, його технічної оснащеності й устрою, а також правильної експлуатації.

Тир повинен знаходитися у підвальному приміщенні будівлі експертної установи або в спеціально призначеній тільки для цих цілей будівлі з

цегляними або кам'яними стінами без вікон. Усі конструкції зони ведення вогню, повинні не пробиватись кулями (снарядами). Стіна приміщення, у напрямку якої проводяться постріли, повинна мати протирикошетну обшивку: або дерев'яну з протипожежним обробленням, відсунуту від стіни на 40-50 см, або спеціальної конструкції. Інші стіни приміщення і стелю, за можливості, слід покрити звукопоглинаючим негорючим матеріалом.

У тирі необхідно мати укриття для стрільби з технічно несправної або саморобної зброї. Приміщення потрібно забезпечити витяжною вентиляцією для видалення порохових газів, а вхід – зовнішньою світловою сигналізацією, яка б сповіщала про проведення експериментальної стрільби.

Приміщення тиру повинно бути оснащено комплектом протипожежних інструментів і засобів гасіння пожежі. За станом його пожежної безпеки повинен стежити відповідальний з числа співробітників сектору (відділу, відділення) судово-балістичної експертизи.

1.8. Типові помилки та недоліки при проведенні судово-балістичних експертиз та досліджень

Згідно сучасного тлумачного словника, помилка – це неправильність у діях і вчинках, яка призводить до некоректного результату. Отже, експертну помилку можна визначити як судження експерта, які не відповідають об'єктивній дійсності, або його дії, що не призводять до мети експертного дослідження, якщо і перекручене судження, і невідповідні дії є результатом свідомої помилки. Саме це відрізняє експертну помилку від злочину проти правосуддя, що може вчинити експерт.

Правильне вирішення завдань залежить від можливостей і підготовленості експертів (знань, навиків і умінь, інших особливостей особистості експерта). У той же час причина помилкового висновку експерта не завжди є наслідком неправильних дій саме експерта. Його дослідження може бути проведено бездоганно, а зроблені висновки можуть цілком відповідати отриманим результатам, але якщо вихідні для експертизи дані були помилковими або об'єкти, що досліджувались, фальсифіковані тощо, висновок експерта в аспекті встановлення істини в справі буде помилковим.

Аналіз експертної практики дозволяє виявити і класифікувати помилки, що допускаються під час проведення експертиз та досліджень вогнепальної зброї та набоїв. За своєю природою вони не однорідні і можуть бути поділені на три групи:

- операційні;
- гносеологічні;
- процесуальні.

Операційні помилки пов'язані з порушенням установлених вимог до послідовності дій експерта і до впорядкування висновку. Вони характерні майже для всіх етапів дослідження, частіше зустрічаються у практиці починаючих фахівців.

Сутність даного виду помилки експерта або спеціаліста на практиці може виражатися у:

- неправильній вказівці у тексті дат надходження матеріалів, винесення постанови, номера справи тощо;

- відсутності результатів дослідження за одним із питань.

Гносеологічні помилки – пов’язані власне з вирішенням експертом або спеціалістом певних завдань. Їх поява залежить від багатьох чинників: рівня підготовки та досвіду експерта, особливо при дослідженні складних завдань, які рідко зустрічаються у практичній діяльності; від наукової розробленості окремих положень експертизи вогнепальної зброї і набоїв; а також від інтелектуальних здібностей особи, що проводить експертизу чи дослідження. У свою чергу гносеологічні помилки можна поділити на логічні і фактичні (предметні).

Логічні – це помилки, пов’язані з порушенням у змістовних розумових актах законів і правил логіки, а також із некоректним застосуванням логічних прийомів і операцій.

Фактичні або предметні помилки – перекручене уявлення про відношення між предметами об’єктивного світу.

У практичній діяльності спеціаліста та експерта гносеологічні помилки виявляються у:

- неправильній оцінці комплексу ознак істотності збігів і характеру розходжень;

- неправильній оцінці інформативності ознак, що збігаються.

Помилки процесуального характеру полягають у порушенні експертом процесуального режиму і процедури експертного дослідження. До їх числа можна віднести:

- вихід експерта за межі своєї компетенції, зокрема, його вторгнення у сферу правового характеру;

- надання висновку з питань, вирішення яких не вимагає спеціальних знань у певній галузі;

- необґрунтовані, недостатньо мотивовані висновки або обґрунтування висновків проведено не за результатами дослідження, а за матеріалами справи;

- невідповідність об’єму проведеного дослідження і відповідей експерта на поставлені йому питання;

- недотримання встановлених нормативними документами правил упорядкування висновку експерта, зокрема, відсутність у висновку необхідних реквізитів.

Причини вищевказаних помилок можуть бути: об’єктивні – ті, що не залежать від експерта, і суб’єктивні, що ґрунтуються на особливостях мислення або діях експерта.

Типові причини об’єктивних помилок:

- несправність апаратури;

- непридатність і невідповідність криміналістичних матеріалів вимогам дослідження;

- невідповідність методик вимогам криміналістичного дослідження об’єктів.

Суб'єктивні причини помилок:

- професійна некомпетентність експерта або спеціаліста. Вона може виражатися у незнанні сучасних експертних методик, невмінні користуватись наявними технічними засобами дослідження і застосовувати методи найбільш ефективні у конкретній ситуації;

- професійні недоліки експерта, до яких можна віднести недбалість та неухважність;

- вплив матеріалів справи, у тому числі висновків попереднього експертного дослідження.

Експертні помилки можуть бути виявлені:

- при перевірці самим експертом у ході і в результаті дослідження на будь-якій його стадії й особливо на стадіях узагальнення і формулювання висновків;

- при перевірці результатів дослідження керівником експертної установи або підрозділу;

- у ході проведення додаткової, повторної та комісійної експертизи;

- при оцінці висновків слідчим і судом;

- під час проведення рецензування висновків експерта та в інших випадках.

Стосовно недоліків, то слід зауважити, що це недогляд, упущення чи помилка у проведеному дослідженні, або іншими словами негативна ознака, яка виявилась у відхиленні від норми.

При проведенні судово-балістичних експертиз найчастіше зустрічаються такі недоліки:

- неповнота і неточність опису об'єктів, зразків й інших матеріалів, що досліджуються;

- неповнота самого дослідження;

- неправильна оцінка ознак досліджуваних об'єктів і зразків;

- неправильне або недостатнє обґрунтування висновків.

Наслідками вказаних недоліків можуть стати як зниження достовірності і обґрунтованості судово-балістичних досліджень, так і взагалі хибні висновки судово-балістичної експертизи, що, у свою чергу, не дозволить використовувати отримані результати в процесі розслідування кримінальних справ та їх розгляду у судовому засіданні.

Неповнота і неточність, допущені при описі об'єктів і зразків, що досліджуються, як правило, не тягнуть за собою помилкових висновків, проте відбиваються на їх обґрунтованості.

Найбільш типовий недолік при описі вогнепальної зброї – використання неправильних термінів, відсутність відомостей про важливі ознаки досліджуваного об'єкту.

Цей недолік виникає, швидше, не від незнання або нерозуміння експертом судово-балістичної термінології або ж певних відомостей про об'єкти балістичної природи, а від недостатньої розробленості термінологічного апарату в галузі судової балістики та інформаційно-методичних матеріалів.

На сьогодні чітко встановленого або затвердженого переліку термінів у галузі судової балістики, які б використовувались як науковцями, так і практичними працівниками експертних установ, немає. Виключення становлять незначна їх кількість, яка міститься у методиках експертних досліджень, які затверджені ДНДЕКЦ при МВС України та МЮ України. Наприклад, такі методики, як: «Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби», «Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів)» та деяких інших. У них містяться, як там зазначено, тільки основні терміни і визначення: «вогнепальна зброя», «вогнепальна стрілецька зброя», «боєприпаси», «боєприпаси вогнепальної зброї», а також наведені їх класифікації.

Однак у науковій і практичній діяльності, термінологічний апарат, яким необхідно оперувати як досліднику, так і експерту-криміналісту, у сотні разів перевищує той, який зазначений у існуючих нормативних документах.

Така ситуація пояснюється тим, що до 90-х років існував та застосовувався термінологічний апарат створений російською мовою. Зокрема це і словник судово-балістичних термінів за редакцією Є.І. Сташенка, затверджений у 1984 році Всесоюзним науково-дослідним інститутом судових експертиз, ДСТ 28653-90 «Оружие стрелковое. Термины и определения» та деякі інші. У результаті цього в експертних та науково-дослідних установах, досить часто почали вживати різні терміни, які за своєю суттю позначали один і той самий об'єкт чи явище.

На нашу думку, найбільш реальні результати у розробці понятійного апарату судової балістики, може дати створення словника судово-балістичних термінів, у процесі створення якого має бути уточнено багато питань, які на сьогодні є, так би мовити, «білими плямами». Така робота повинна сприяти визначенню судової балістики як комплексної галузі криміналістичної техніки, яка знаходиться на межі зброезнавства, військової балістики, трасології та судової медицини.

Поки не буде створено та затверджено словник судово-балістичних термінів, слід користуватись термінологією, яка розміщена у Держстандартах України та колишньої УРСР, а також у існуючих методиках та спеціальній військово-технічній або криміналістичній літературі.

У процесі судово-балістичних експертиз вогнепальних пошкоджень (при дослідженні дистанції, напряму, послідовності проведення пострілів, положення зброї і перешкоди у момент пострілу та ін.) найчастіше зустрічаються неповний і неправильний опис об'єктів з вогнепальними пошкодженнями і самих пошкоджень. У описах не вказуються ознаки, характерні для вогнепальних пошкоджень, і ознаки, супутні утворенню цих пошкоджень (додаткові сліди пострілу).

Зокрема, не вказуються локалізація й орієнтація пошкоджень на об'єкті, що досліджується: відстань від відповідних базисних крапок (країв предмету і ін.), точні розміри пошкодження, характер і розміри пошкоджень на різних частинах предмету (зовнішній, внутрішній), особливості каналу пошкоджень,

наявність, локалізація і розміри нашарувань сторонніх речовин та ін. Часто описи пошкоджень проводяться дуже коротко і неповно.

У будь-якому випадку, неповнота дослідження негативно позначається на якості експертизи, яка значно втрачає доказову значущість.

Неповним буде дослідження вогнепальної зброї і в тому випадку, якщо експерти не встановили рік її випуску, не розшифрували значення маркувальних позначень; іноді експерти обмежуються твердженням про те, що зброя іноземного виробництва, хоча є відповідні літературні джерела, що дозволяють визначати не тільки країну, але і фірму, яка виготовила зброю, а також її модель.

Окремими експертами порушується порядок проведення досліджень об'єктів з вогнепальними пошкодженнями. Для повного і послідовного вивчення ознак вогнепальних пошкоджень необхідно дотримуватися наступної послідовності експертних досліджень: візуальне (за допомогою лупи, штучних і природних джерел), а потім мікроскопічне дослідження; дослідження об'єктів з пошкодженнями в ультрафіолетовій та інфрачервоній зонах спектру; фотографічна фіксація результатів досліджень; хімічні методи дослідження (контактно-дифузійний метод виявлення слідів металів і їх локалізації щодо вхідного пошкодження); фізичні методи дослідження (спектральні й інші методи дослідження металів у зоні пошкодження).

Слід пам'ятати, що порушення цієї послідовності, а саме первинне застосування хімічних або фізичних методів, може призвести до спотворення або взагалі знищення слідової картини на об'єкті, що досліджується.

Під час судово-балістичних експертиз, пов'язаних зі встановленням дистанції пострілу за особливостями вогнепальних пошкоджень на перешкодах, деякі експерти обмежуються зіставленням пошкоджень з характеристиками вогнепальних пошкоджень, описаними в спеціальній (криміналістичній та судово-медичній) літературі. Обґрунтування висновку щодо дистанції стрільби лише на підставі літературних даних є істотним недоліком і може бути причиною експертної помилки.

По-перше, описані в літературі ознаки вогнепальних пошкоджень, отримані при стрільбі з різних дистанцій з відповідної зброї, утворюються при використанні високоякісних боєприпасів заводського спорядження.

По-друге, ці дані у різних літературних джерелах певним чином різняться, що може бути пояснене використанням для експериментів різної зброї (за ступенем зносу й іншими показниками), а також різних боєприпасів.

По-третє, якщо експертові не відомо, які боєприпаси були використані під час пострілу на місці події, порівнювати утворені в таких умовах вогнепальні пошкодження з отриманими при стрільбі стандартними набоями не можна.

З урахуванням викладеного під час визначення дистанції пострілу за пошкодженнями обов'язковим етапом експертизи є експериментальна стрільба зі зброї, що перевіряється, набоями, спорядженими аналогічно набоям, які були застосовані на місці події. Як експериментальні мішені використовуються перешкоди, аналогічні за матеріалом ураженому об'єкту.

Заздалегідь на підставі дослідження пошкоджень на перешкоді (з урахуванням довідкових даних) визначають найбільш вірогідну дистанцію стрільби, при якій утворено пошкодження. Потім зі зброї, що перевіряється, набоями, спорядженими аналогічно набоям, використаним на місці події, проводять з вказаної дистанції три-п'ять експериментальних пострілів. Після дослідження пошкоджень на мішенях, залежно від відповідності або невідповідності ознак пошкоджень на досліджуваній і експериментальних мішенях, або припиняють експериментальну стрільбу, або проводять серію пострілів з інших дистанцій (по три-чотири постріли з кожної дистанції).

Результати порівняння всіх отриманих мішеней дозволяють визначити дистанцію, з якої був проведений постріл, завдяки якому утворено пошкодження, що досліджується.

Слід мати на увазі, що дистанція пострілу визначається, як правило, з точністю від десятків сантиметрів (відстань у межах дії додаткових чинників пострілу) до декількох метрів (відстань за межами дії додаткових чинників пострілу, а також при стрільбі шротом або картеччю). Точніше визначається дистанція стрільби під час пострілу упритул.

Іноді експерти неточно трактують поняття «вогнепальна зброя», вважаючи, що вогнепальною зброєю можуть бути визнані тільки пристрої, придатні до стрільби. З цієї причини, наприклад, обріз гвинтівки, у якому відсутній затвор, не визнається вогнепальною зброєю.

Слід мати на увазі, що зброєю є пристрої і засоби, які застосовуються для ураження і знищення супротивника, призначені як для нападу, так і для захисту (оборони). Тому основною ознакою, що свідчить про приналежність предмету до зброї, є його цільове призначення, а не технічний стан на момент дослідження. Обріз гвинтівки без затвора є вогнепальною зброєю, у представленому вигляді непридатним до стрільби зважаючи на його некомплектність, у яких викидання снаряду з каналу ствола здійснюється під дією сили тиску

Вогнепальною зброєю є пристрої, у яких викидання снаряду з каналу ствола здійснюється під дією сили тиску газів, які утворюються під час горіння металюї вибухової речовини або спеціальних сумішей. Ось чому пневматичний пістолет не відноситься до категорії вогнепальної зброї, а сигнальний, будівельно-монтажний та газовий пістолети не є зброєю взагалі.

Нерідко експерти, вирішуючи питання, чи можливий постріл зі зброї без натиснення на спусковий гачок, не заміряють спускові зусилля, а при дослідженні куркових мисливських рушниць не перевіряють, чи правильно відладжені курки. Експерименти за визначенням можливості пострілу без натиснення на спусковий гачок проводяться в неповному об'ємі (без врахування обставин, що мали місце у момент події).

В окремих випадках при визначенні можливості проведення пострілу без натиснення на спусковий гачок роблять висновок про можливість проведення «випадкового», «мимовільного» пострілу. При цьому випускається з уваги та обставина, що постріл без натиснення на спусковий гачок завжди обумовлений певними технічними причинами

(конструктивними недоліками, експлуатаційним зносом, неправильними прийомами поводження зі зброєю). Категорія випадковості відноситься до суб'єктивної сторони складу злочину, яка досліджується судом, а не експертом.

Придатність зброї до стрільби іноді встановлюється і без експериментальної стрільби, на підставі лише зовнішнього огляду і перевірки взаємодії деталей. У разі виявлення неправильної взаємодії частин і механізмів зброї не завжди проводиться розбирання і дослідження відповідних деталей, а отже, технічна причина несправностей не встановлюється.

Неприпустимими є ситуації перевірки придатності зброї до стрільби без проведення експериментальної стрільби, а використання з цією метою гільз з капсулями без порохового заряду і снаряда. У цьому випадку не встановлюється такий важливий критерій як надійність зброї при стрільбі. У свою чергу це може призвести до помилкових висновків.

Іноді експерти змішують поняття справності зброї і придатності її до стрільби з придатністю її до стрільби і можливістю проведення окремих пострілів. Зброя може бути несправною, але придатною до стрільби (проведення систематичних пострілів); може бути непридатною до проведення систематичних пострілів (наприклад, до стрільби автоматичними чергами), але з неї можливо проводити окремі постріли (як правило, з використанням спеціальних прийомів зведення або спуску курка тощо).

При дослідженні саморобної і переробленої зброї деякі експерти вирішують питання про справність такої зброї, хоча фактично вони визначають лише придатність її до стрільби (або до проведення окремих пострілів). Справність може визначатися тільки стосовно зброї заводського виготовлення, на яку є відповідна нормативно-технічна документація.

Серйозним недоліком є відсутність у висновку експерта оцінки результатів дослідження матеріальної частини зброї й експериментів, без яких остаточний висновок про справність зброї і придатність її до стрільби не витікає з проведених досліджень.

Порушенням процесу експертного дослідження є повне розбирання зброї до проведення експериментів за визначенням придатності її до стрільби. Слід мати на увазі, що в процесі розбирання зброї можна змінити положення деталей і таким чином усунути окремі дефекти.

При вирішенні ідентифікаційних завдань у процесі судово-балістичних досліджень (ототожнення зброї за кулями і гільзами) часто у висновках не наводяться ознаки, що індивідуалізують досліджувані об'єкти (кулі, гільзи, зброю): різні маркувальні позначення, протикорозійні і пізнавальні покриття (кольоровий лак на краю дульця і на капсулі гільзи, забарвлення кінчика кулі і тощо), сліди обробки абразивними матеріалами і металообробними інструментами, деформації і пошкодження, сторонні включення, нашарування та ін. До висновку доцільно додавати фотографії загального вигляду досліджуваних куль, гільз і зброї. Це необхідно, щоб при оцінці і

використанні висновку експерта слідство і суд могли переконатися в дослідженні належних об'єктів.

Іноді неповно описуються або взагалі не описуються важливі ознаки. Зокрема, при розгляді пристрою каналу ствола вогнепальної зброї не завжди описуються кількість, ширина нарізів і полів нарізів, їх знос (округлення граней), наявність мастила, нагару і інших нашарувань. Нерідко нашарування з каналу ствола не витягуються для подальшого хімічного дослідження.

При ідентифікації зброї за стріляними гільзами не завжди описується стан деталей зброї, що контактують при пострілі з гільзою набою, наявність на них мастила, сторонніх нашарувань і частинок. Слід мати на увазі, що іноді сторонні частинки, зафіксовані на поверхні набійного упору, можуть залишати на капсулі гільзи достатньо чіткі і стійкі сліди, цілком придатні для ототожнення зброї.

У ряді судово-балістичних експертиз при вирішенні ідентифікаційних завдань допускаються методичні спрощення: у висновках описуються поверхнево або взагалі не описуються стадії роздільного і порівняльного дослідження порівнюваних об'єктів. Важливо, щоб співпадаючі ознаки утворювали індивідуально-характерний, неповторний комплекс, властивий екземпляру зброї, що перевіряється, і були, по можливості, детально описані у висновках експерта при проведенні судово-балістичної експертизи, оскільки під час судового розгляду можуть виникнути обставини для їх детального дослідження. Тому спрощення у проведенні й описі процесу роздільного і порівняльного дослідження недопустимі.

Також у процесі роздільного дослідження слідів на кулях і гільзах часто не описуються загальні ознаки слідів: взаємне розташування і ступінь виразності слідів від деталей зброї на гільзі, форма ліній початку і закінчення слідів на кулі та ін. Основна увага звертається на окремі ознаки.

Рідко описуються у висновках умови проведення експериментальної стрільби, хоча ці умови (підбір набоїв, положення набоїв у набійнику зброї, тип кулеуловлювача та ін.) в значній мірі визначають якість порівняльного матеріалу: отримання експериментальних слідів, найбільш схожих зі слідами на досліджуваній кулі.

Залежно від того, які сліди утворилися на експериментальних кулях, після їх попереднього дослідження експерт може внести відповідні корективи до умов роботи подальших експериментальних пострілів.

Дослідження слідів на експериментальних кулях і гільзах доцільно проводити поетапно, після двох-трьох пострілів. Якщо при цьому з'ясовується, що ознаки деталей зброї відображаються у експериментальних слідах стабільно, змінювати умови експериментів не слід і можна обмежитися трьома-чотирма пострілами.

Якщо ж після перших експериментальних пострілів сліди на кулях або на гільзах відображаються нестійко, необхідно з'ясувати причину цього явища і продовжити стрільбу до отримання стійких результатів. Подальше вивчення слідів на експериментальних кулях і гільзах необхідно проводити в таких випадках після одного-двох пострілів. Зайва кількість

експериментальних пострілів (особливо при значному зносі зброї) може призвести до отримання нестійкого відображення ознак зброї у слідах на кулях або гільзах. Іншими словами, слід пам'ятати про ідентифікаційний період слідів, що залишаються частинами зброї.

Після вивчення слідів на експериментальних кулях або гільзах у висновку експертизи необхідно зробити проміжний висновок, заснований на оцінці стійкості й індивідуальності комплексу ознак, що відображаються в цих слідах. Відсутність у висновку оцінки виявлених в експериментальних слідах ознак з погляду їх стійкості й індивідуальності для ототожнення конкретного екземпляра зброї є істотним і, разом з тим, достатньо поширеним недоліком ідентифікаційних судово-балістичних експертиз.

На стадії порівняльного дослідження іноді не вказується, які ознаки (загальні і окремі) порівнюваних слідів співпадають, а робиться лише посилення на фотографії, виконані за допомогою порівняльних мікроскопів (МБС-10, МС-51, МСК-1) або методом фотомонтажу. Слід мати на увазі, що фотознімки є ілюстрацією до висновку, але не замінюють описи виявлених збігів і оцінку істотності цих співпадінь. Нерідко експерти захоплюються виявленням збігу окремих ознак і випускають з уваги аналіз загальних ознак. При цьому випадкові збіги окремих ознак можуть бути помилково прийняті за істотні збіги індивідуальних ознак і бути причиною експертної помилки.

Підставою для категоричного позитивного висновку експерта при ототожненні вогнепальної зброї за кулями і гільзами можуть бути тільки збіги комплексу загальних і окремих ознак, що стійко відображаються в експериментальних слідах. Усі неспівпадиння і випадкові відмінності повинні бути оцінені з погляду їх походження і відбиті у висновку експерта.

Якщо в процесі порівняльного дослідження виявлені як збіги, так і відмінності деяких загальних і окремих ознак та в результаті проведення додаткових експериментів не вдається виявити причину відмінностей, а ні співпадаючі, ні такі, що розрізняються ознаки не утворюють достатньо характерного комплексу, експерт повинен зробити висновок про неможливість ототожнення зброї або про непридатність слідів на досліджуваному об'єкті для ототожнення. До такого ж висновку приходять у тих випадках, коли зброя після події зберігалася у несприятливих умовах, піддалася корозії або іншим діям, які зумовили значну зміну мікрорельєфу слідоутворюючих деталей.

Потрібно мати на увазі, що при дослідженні такої зброї не можна відмовлятися від спроб її ототожнення без проведення експериментальної стрільби і порівняльного дослідження відповідних слідів. Необхідно спробувати видалити іржу й інші нашарування слідоутворюючих деталей зброї, провести експериментальну стрільбу і порівняльне дослідження слідів. Якщо в слідах на досліджуваній і експериментальних кулях або гільзах будуть виявлені збіги ряду загальних ознак і відмінності окремих ознак, останні можуть бути оцінені експертом як викликані умовами зберігання зброї або іншими чинниками. Встановлені збіги загальних ознак можуть бути підставою для висновку про те, що куля або гільза стріляні зі зброї такого ж

калібру, системи, моделі, з таким же устроєм ствола (взаємним розташуванням і розмірами інших деталей зброї), як і зброя, що перевіряється (висновок про групову приналежність). У висновку також наголошується, що індивідуальне ототожнення неможливе (або сліди на досліджуваній кулі або гільзі непридатні для ототожнення конкретного екземпляра зброї), з вказівкою причин, що зумовили неможливість ототожнення зброї.

Найбільш складною при проведенні ідентифікаційних судово-балістичних експертиз є оцінка ознак, що розрізняються, яка служить підставою для категоричного негативного виводу.

Безперечними показниками для заперечення тотожності є відмінності загальних ознак. Наприклад, якщо на досліджуваній кулі відбилися чотири сліди від полів нарізу, а в каналі ствола шість нарізів, така відмінність дозволяє стверджувати, що досліджувана куля стріляна не із зброї, що перевіряється. У той же час така ознака, як ступінь вираженості слідів від каналу ствола на кулі, залежно від стану і кількості порохового заряду у набоях, може відображатися на кулях по-різному. Так, при пострілі зі зброї із значним зносом каналу ствола або роздуттям в стволі сліди на кулі набою, що має повний і якісний пороховий заряд, можуть відображатися у вигляді суцільної покресленості (окремі поля нарізу в слідах не відображаються). Якщо ж з даної зброї вистрілити набоем з неповним або таким, що частково розклався пороховим зарядом, у слідах на кулі можуть достатньо чітко відобразитися окремі поля нарізу.

При пострілах із змащеного каналу ствола у слідах на кулях, як правило, відображається набагато менше трас і виражені вони менш чітко, ніж у слідах на кулях, стріляних з цієї ж зброї з сухим каналом ствола.

Нерідко експертами не враховується специфіка ототожнення револьверів за кулями. Для ідентифікації револьверів за стріляними кулями необхідно отримати при експериментах кулі, стріляні з тієї ж камори барабану, що і досліджувана куля. Якщо експерт не встановить, з якої камори барабана був зроблений постріл на місці події, а зробить три-чотири постріли з іншої камори барабана, сліди на експериментальних кулях можуть мати значні відмінності від слідів на досліджуваній кулі.

Тому при ототожненні револьверів за стріляними кулями необхідно дотримуватися наступних правил: якщо відомо, з якої камори барабана був зроблений постріл на місці події (у ній, наприклад, залишилася стріляна гільза), з цієї камори необхідно зробити три-чотири експериментальні постріли. Потім сліди на експериментальних кулях порівнюються між собою і зі слідами на досліджуваній кулі. Якщо при цьому встановлюються збіги індивідуально-характерного комплексу стійких ознак, експерт робить категоричний позитивний висновок.

Якщо ж в слідах на експериментальних кулях виявляються ознаки, які співпадають з деякими загальними ознаками в слідах на досліджуваній кулі, але не співпадають з окремими ознаками (або частково співпадають), експериментальну стрільбу необхідно продовжити. Для цього з кожної

камори барабана револьвера проводять по одному пострілу і порівнюють сліди на отриманих кулях із слідами на досліджуваній кулі. З тієї камори барабана, з якої стріляна експериментальна куля, що має сліди, найбільш схожі зі слідами на досліджуваній кулі, роблять два-три постріли і знов проводять порівняльне дослідження.

Дотримання такої послідовності досліджень і експериментів дозволяє отримувати найбільш достовірні результати.

Слід зазначити, що при ототожненні за кулями зброї, для стрільби з якої використовуються набої з двох- або триточковим кернінням кулі в гільзі (револьверні набої калібру 7,62 мм і пістолетні набої зразка 1930 р. калібру 7,62 мм), разом з іншими ознаками слід враховувати положення вм'ятин від кернера на кулях відносно полів нарізу в каналі ствола.

Оскільки при кернінні відбувається зміна форми поперечного перетину кулі (у місці керніння оболонка кулі дещо вдавлюється, а між слідами керніння утворюється опуклість оболонки), щільність контакту різних ділянок ведучої частини кулі з внутрішньою поверхнею каналу ствола виявляється різною, що відбивається на характері слідів від поверхні каналу ствола. Для усунення негативного впливу положення слідів від кернера на слідоутворення необхідно дотримуватися наступної рекомендації: при ототожненні за кулями револьверів системи Наган, пістолетів системи Токарева («ТТ») і пістолетів-кулеметів систем Дегтярьова, Шпагина, Судаєва («ППД», «ППШ», «ППС») перший експериментальний постріл роблять для визначення орієнтації кулі щодо нарізу в каналі ствола зброї. Для цього на кулі і, відповідно, на гільзі наносять мітки на рівні одного зі слідів керніння. Набій вміщується у набійник (камору барабана) міткою вгору (або вниз). Після проведення першого експериментального пострілу сліди на експериментальній кулі порівнюють зі слідами на досліджуваній кулі і визначають взаємне положення відповідних слідів від полів нарізів щодо вм'ятин від кернера. Подальші експериментальні постріли роблять при такому положенні експериментальних куль, у якому вм'ятини від кернера розташовуються відносно полів нарізу в каналі ствола зброї аналогічно положенню в стволі досліджуваної кулі. Такий спосіб експериментальної стрільби забезпечує отримання найбільш стабільних слідів від каналу ствола зброї, особливо якщо глибина вм'ятин від кернера на експериментальних кулях співвідносна з вм'ятинами на досліджуваній кулі.

У деяких висновках ідентифікаційних судово-балістичних експертиз висновок щодо неможливості ототожнення зброї обґрунтовується пошкодженням частини слідів на кулі в результаті її влучення у перешкоду або «згладженістю» цих слідів.

Поняття «згладженість слідів від поверхні каналу ствола на кулі» може застосовуватись тільки до тих випадків, коли куля після пострілу контактувала з об'єктами, що частково пошкодили сліди, які були на її поверхні. Термін «згладженість» припускає зміну слідів у результаті зовнішньої дії. У решті випадків можна констатувати нечітку вираженість слідів, відсутність у них стійких деталей мікрорельєфу. Зазвичай нечітка

вираженість слідів від поверхні каналу ствола на кулі пояснюється недостатньо щільним контактом кулі з внутрішньою поверхнею ствола внаслідок його зносу, роздуття або невідповідності діаметру ведучої частини кулі калібру ствола. Слід мати на увазі, що навіть при пострілі зі зброї кулею меншого калібру, коли вона контактує з каналом ствола не всією ведучою поверхнею, а лише окремими ділянками, ототожнення зброї за кулею цілком можливо.

Пошкодження слідів від поверхні каналу ствола на кулі може бути причиною неможливості вирішення питання щодо тотожності зброї тільки в тих випадках, коли всі сліди на ній знищені або повністю пошкоджені. Якщо ж хоч би один зі слідів від полів нарізу зберігся непошкодженим або в ньому можна виявити фрагменти первинного сліду, необхідно проводити порівняльне дослідження і намагатися ототожнити зброю за частиною сліду, що зберігся.

Думка, яка існує у деяких експертів, про те, що для ототожнення зброї необхідно виявити збіг на всій поверхні кулі, помилкова. Індивідуальна сукупність ознак, характерна для конкретного екземпляра зброї, може відобразитися і в одному сліді від поля або від дна нарізу і навіть у фрагменті такого сліду.

При подібних дослідженнях вирішального значення набуває виявлення й оцінка мікроознак у слідах, що вимагає від експерта-баліста високої професійної майстерності.

У висновках ідентифікаційних судово-балістичних експертиз іноді зустрічаються висновки про те, що куля або гільза «могла бути стріляна з досліджуваного екземпляра зброї». Такий висновок зазвичай робиться у випадках, коли при порівняльному дослідженні у слідах на кулі або гільзі виявляють збіг ряду загальних ознак, а збіги окремих ознак або незначні, або разом зі співпадаючими окремими ознаками є і нез'ясовні розбіжності. Фактично висновок у вигляді констатації можливості є завуальованим формулюванням вірогідного висновку. Оскільки таке формулювання може ввести в оману слідство і суд при оцінці і використанні висновку, її не слід застосовувати.

У висновках ідентифікаційних судово-балістичних експертиз здебільшого потрібно застосовувати категоричні (позитивні або негативні) висновки та висновки про неможливість вирішення питання щодо тотожності. Ймовірних висновків (вірогідних позитивних і негативних) по можливості потрібно уникати, оскільки вони не сприяють об'єктивності та повноті розслідування кримінальної справи.

Усунення всіх вказаних недоліків при проведенні судово-балістичних експертиз сприятиме підвищенню їх якості, обґрунтованості висновків і, отже, дозволить підвищити ефективність використання експертних висновків на слідстві і в суді.

РОЗДІЛ 2. ЗРАЗКИ ВИСНОВКІВ СУДОВО-БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

2.1. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (8-мм кавалерійський карабін МАНЛІХЕР М95/30)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на карабін, який був вилучений під час обшуку з приміщення господарського призначення у домогосподарстві гр-на Н.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий предмет вогнепальною зброєю?
2. Якщо так, то яка її марка, калібр, спосіб виготовлення?
3. Чи технічно справна та придатна до стрільби надана зброя?

(Питання викладені в редакції особи, що призначила експертизу).

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. «Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, наданий на дослідження у НДЕКЦ при УМВС України в М-ий області ініціатором, запакований у непрозорий мішок, виготовлений з білого полімерного матеріалу. Мішок обмотаний навколо об'єкта та перев'язаний навхрест чорною полімерною ниткою. Кінці її зав'язані на вузол та заклеєні на паперовій бірці прямокутної форми з розмірами сторін 104x148мм (Іл. №1).

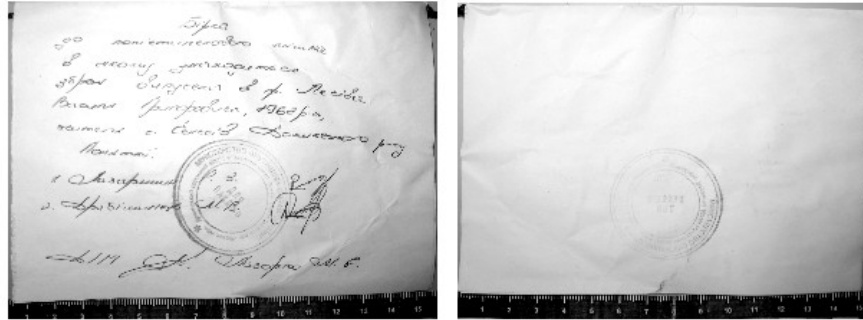
Іл. №1. Загальний вигляд упаковки

На бірці є пояснюючі напис «Бірка до поліетиленового мішка, у якому знаходиться зброя, вилучена в гр.Н», виконаний стійким барвником чорного кольору.

Нижче написів знаходяться підписи понятих, виконані стійким барвником чорного кольору та підпис ДІМ. Над написами виконано три відтиски круглої печатки «Для пакетів» УКР УМВС (Іл. №2, 3).

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й

запобігання несанкціонованого доступу до них..

Іл. №2,3. Бірка упаковки

При відкритті упаковки встановлено, що в ній знаходиться предмет подібний до карабіну в зібраному стані. Кількість об'єктів відповідає їх переліку у постанові про призначення експертизи.

Іл. № 4,5. Об'єкт дослідження вийнятий з упаковки

Предмет характеризується наступними технічними даними :

⇒ загальна довжина	- 1070 мм ;
⇒ довжина ствола	- 485 мм ;
⇒ діаметр каналу ствола коло дульного зрізу	- 8.3 мм ;
⇒ довжина набійника	- 56 мм ;
⇒ діаметр ствола на дульному зрізі	- 15 мм ;
⇒ діаметр ствола в казенній частині	- 24 мм ;
⇒ число нарізів	- 4 (правого нахилу);
⇒ зусилля спуску	- 1,6 кг .

При візуальному огляді з використанням денного освітлення встановлено, що поверхні механізмів та деталей предмету вкриті багаточисельними дрібними подряпинами, забоїнами та дрібними нашаруваннями іржі, а також зберегли залишки захисного покриття - вороніння. При огляді зброї встановлено, що металеві частини та дерев'яні частини цілі, видимих дефектів не мають. Ствол запертий затвором, прапорець запобіжника в лівому положенні. При відведенні затвору в крайнє заднє положення встановлено, що гільзи чи набій у набійнику відсутні (Іл. № 6).

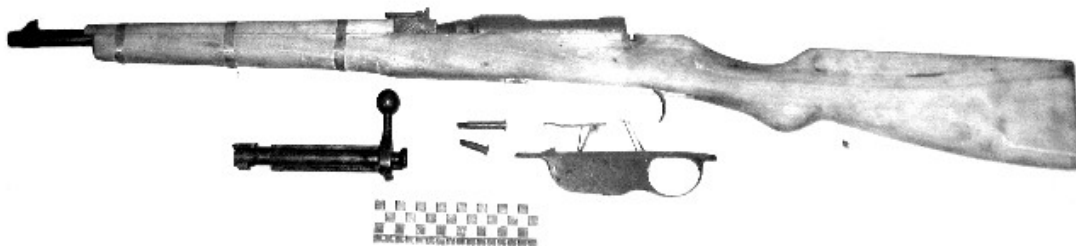

Іл. №6. Вид на вікно ствольної коробки , затвор у крайньому задньому положенні, набійник пустий

На даному етапі дослідження можна стверджувати, що даний предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, яка є характерною лише для одного виду довгоствольної вогнепальної зброї – магазинних карабінів з повздовжно-ковзаючим затвором прямої дії та нарізним стволом, тому при проведенні подальшого дослідження будемо використовувати лексику та термінологію, притаманну даному виду зброї.

Для проведення подальшого фізико-хімічного дослідження ствол було протерто чистим ватним тампоном, який поміщено в паперовий конверт з пояснюючим написом на лицевій стороні, виконаний барвником синього кольору рукописним способом: „Тампон, який протягнуто через ствол карабіну, вилученого в гр. Н”. Клапани конверта заклеєно та скріплено підписом експерта та зроблено відтиск трикутної печатки “Для експертних досліджень” НДЕКІЦ при УМВС України в М-ий області.

Для проведення подальшого дослідження було проведено неповне розбирання даного карабіну (іл. №7).

Іл. №7. Основні частини карабіну при неповному розбиранні

Представлений на дослідження карабін складається з таких основних частин:

- ствола зі ствольною коробкою та спусковим механізмом;
- ложі з прикладом ;
- магазинної коробки;
- затвору;
- прицільних пристосувань;
- запобіжника;
- прибору ложі.

Ствол зброї по зовнішній поверхні перемінного перерізу зменшується з казенної до дульної частини, має виступи в дульній та казенній частинах, які є основами для мушки і прицільної колодки відповідно. На пеньку, казенній частині ствола нарізана різьба, на яку накручена ствольна коробка. Нарізна частина каналу ствола має чотири нарізи правого нахилу.

Канал ствола з ознаками корозії та невеликими вищербленнями на кульовому вході. На стволі розміщені прицільні пристрої:

- біля дульного зрізу – тонка трапецевидна мушка (іл. № 7, 8);

Іл. № 8. Мушка

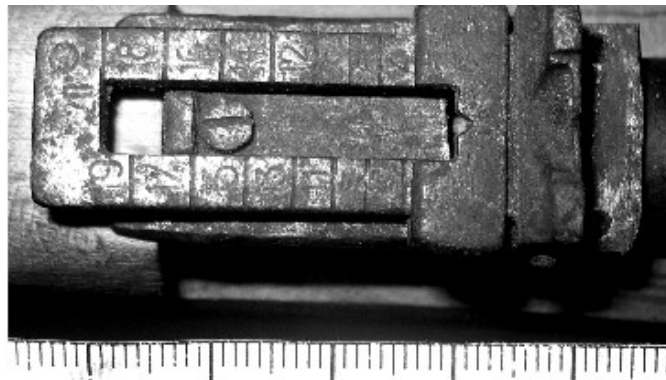

Іл. № 9. Приціл

- біля казенної частини на колодці закріплено рамочний приціл з прицільною планкою з хомутиком (іл. №9, 11). Планка має проградуйовану шкалу від 5 до 20 та цілик постійного прицілу(іл. №11).

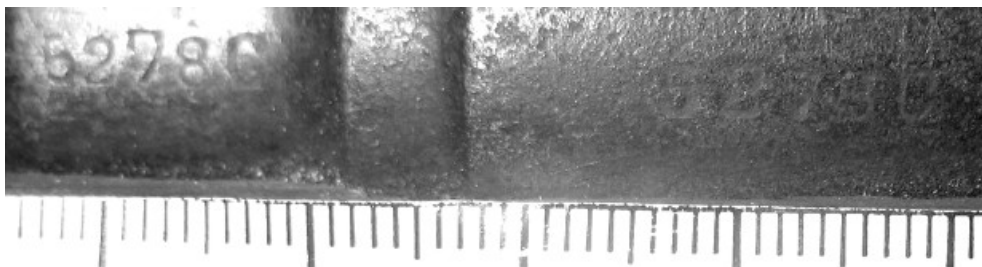

Іл. №10. Мушка

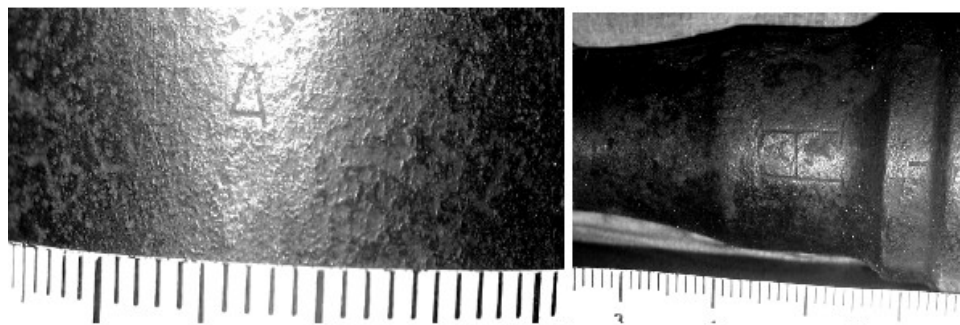

Іл. № 11. Приціл, вид на прицільну планку

- на пеньку з лівої сторони знаходиться маркувальне позначення „62788” (іл. № 12), а зверху нанесене тавро у вигляді великої літери «Н» (іл. № 14).

Іл. №12. Маркування в казенній частині ствола та на лівій бічній стінці ствольної коробки

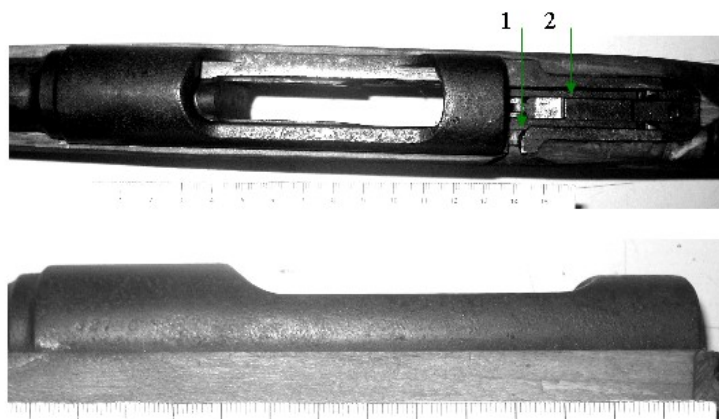
Іл. № 13,14. Маркування на передній перетинці ствольної коробки

Ствольна коробка - масивна деталь з циліндром в основі, має різьбове з'єднання в передній частині для кріплення ствола, наскрізний канал для розміщення затвора з двома поздовжніми пазами в горизонтальній площині для бойових виступів бойової личинки та кільцевий паз для поміщення бойових виступів при запертому каналі ствола, а також виріз для виходу зуба шептала при русі затвора і входження його в зачеп з ударником для його зведення (іл. 16, поз.2), а також для надання ствольній коробці більшої жорсткості. У даному пазу знаходиться також спусковий важіль, відбивач і затворна затримка.

Іл. №15. Ствольна коробка (вигляд справа)

На лівій стінці знаходиться паз для розміщення в ньому п'ятки запобіжника(іл. 17, поз.2). Посередині ствольної коробки розміщені верхнє та нижнє вікна. В задній частині утворено хвостовий прилив, по всій довжині якого проходить доріжка для бойового зводу курка (див. фото №12) Права стінка верхнього вікна зрізана для поміщення гребеня стебла затвора, а на задній знаходяться пази для направлення руху пачки з набоями в низ при наповненні магазину.

Іл. №16,17. Ствольна коробка (вигляд зверху та зліва)

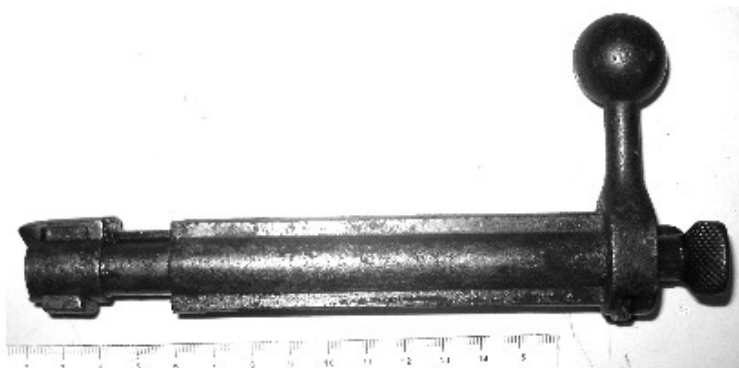
Зверху на ствольній коробці знаходяться залишки напису «**BUDAPEST M95**», нанесені впоперек (див. іл. №13).

Для з'єднання ствольної коробки з ложею, спусковим механізмом та магазинною коробкою є нарізні отвори під хвостовий гвинт і гвинт упора. Прилив передньої частини утворює продовження магазинної коробки, а в задній частині гніздо для спускового механізму, запобіжника, затворної затримки і відбивача.

До ствольної коробки кріпляться такі вузли та деталі зброї:

- ⇒ ствол;
- ⇒ спусковий механізм;
- ⇒ магазинна коробка;
- ⇒ ложа з прикладом.

Затвор (іл. № 18,19) болтового типу повздовжно-ковзаючий відноситься до затворів прямої дії без повороту при запиранні з рукояткою, розміщеною в середній частині стебла затвора. На затворі змонтовано прапорцевий запобіжник у хвостовій частині стебла затвора, що має два положення: прапорець повернутий уліво - готовність до стрільби, прапорець повернутий управо – положення запобігання.

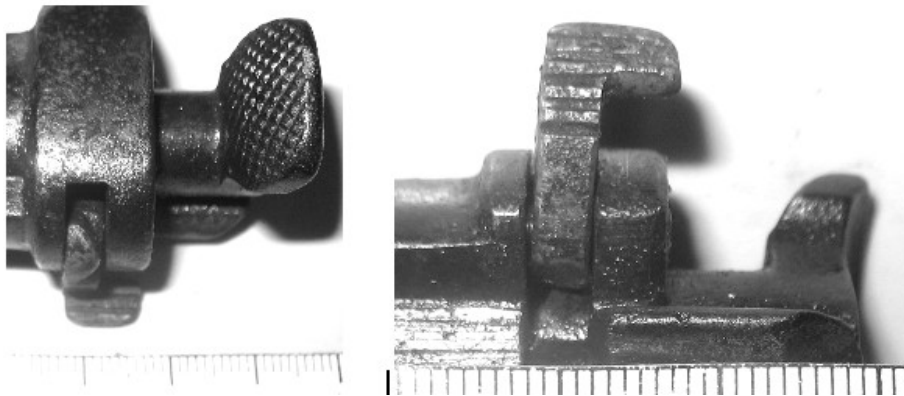
Іл. № 18

Іл. № 18, 19. Затвор карабіну

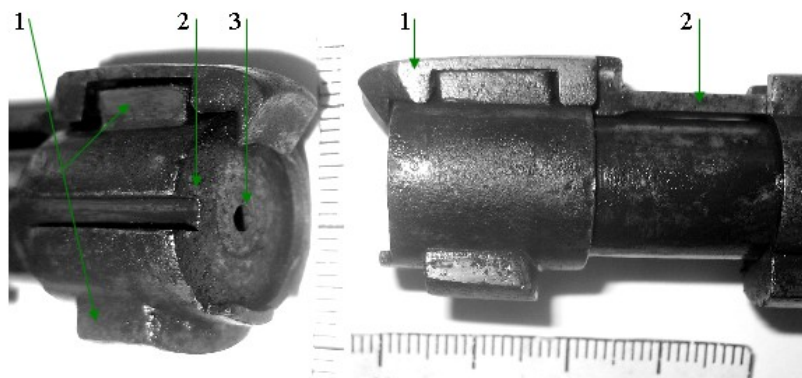
У затворі змонтовані запираючий механізм, ударний механізм та викидач. Складається з стебла затвора, бойової личинки, ударника, бойової пружини, з'єднувальної муфти, курка, викидача і запобіжника з гвинтом (іл. № 18,19).

Стебло затвора складається з остова та рукоятки. По обидві сторони його осі симетрично розміщені два гребені, котрі відіграють роль направляючих при його русі в ствольній коробці (див. іл. № 18,19). На нижній площині спереду є прилив для затворної затримки, а ззаду виступ для запобіжника від попередніх пострілів, а ззаду зліва паз для кріплення на гвинті запобіжника від випадкових пострілів та самовідкривання (див. іл. №19 поз 1, іл. 20,21). Усередині стебла затвора проходить канал для бойової личинки і на правому гребені паз для викидача; у каналі утворені гвинтові виступи, які взаємодіють з гвинтовими вирізами бойової личинки.

Іл. № 20,21. Запобіжник у двох положеннях

Бойова личинка проводить безпосереднє запирання каналу ствола, для чого в передній частині має два симетрично розташовані бойових виступи (див. іл. 22, поз. 1). Хвостова частина бойової личинки має гвинтові вирізи в повздовжні порожнини для виступу пружинної п'ятки викидача (див. іл. №23. поз. 2). На передньому потовщенні її утворений паз для проходу головки відбивача (див. іл. №22 поз. 2). Усередині бойової личинки знаходиться канал для розміщення в ньому ударника з бойовою пружиною, що закінчується в передній частині отвором для виходу бойка ударника (див. іл. №22 поз. 3), а в задній різьбою для закручення з'єднувальної муфти.

Іл. №22, 23. Бойова личинка затвора

Викидач підпружинений, розташований у пазах бойової личинки затвора. Складається з головки та пружинної п'ятки. П'ятка в задній частині має виступ для утримання бойової личинки в закритому та у відкритому

положеннях. Головка в передній частині має зачіп і виріз для проходження бойового виступу(див. іл. № 23 поз. 1).

Курок має циліндричну частину, унизу якої утворений прилив, який є бойовим взводом, а на лівій стороні виріз для проходу п'ятки запобіжника при постановці в положення «запобігання» і спиці для постановки курка на запобіжний взвод, котрим є торець циліндричної частини курка. Усередині курка є канал з різьбою в задній частині для з'єднання його з ударником.

Ударник складається з бойка, вінчика для упору бойової пружини і в задній частині різьбовий канал для з'єднання з курком.

У процесі подальшого дослідження затвору встановлено, що бойові виступи, копірні пази стебла та направляючі затвору не виходять за межі конструкції суміжних елементів та забезпечують надійне його функціонування. Деталі ударного та спускового механізмів, необхідні для проведення пострілів, у наявності, правильно зібрані, що забезпечує їх надійну взаємодію. Детальним оглядом поверхні ударно-спускового механізму встановлено, що всі його деталі - штатні. Запобіжник функціонує правильно та надійно замикає затвор у положенні запобігання.

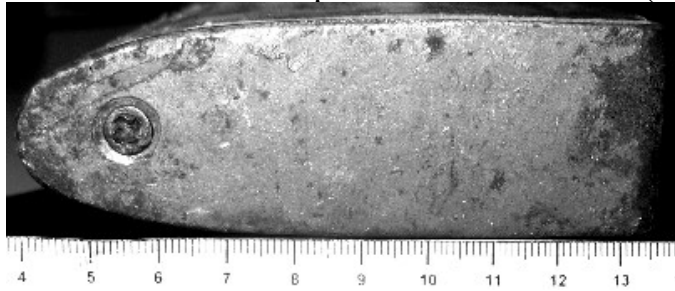
Магазинна коробка вертикального типу з однорядним розміщенням набоїв, складає єдине ціле зі спусковою скобою, яка в передній частині має отвір під гвинт упору, а в задній – під хвостовий гвинт. У корпусі магазинної коробки є пази та виступи для направляючих обойми з набоями. Знизу магазинна коробка частково закрита кришкою, наявне вікно служить для випадання обойми при використанні набоїв. У передній частині спускової скоби утворене вікно для проходу заціпки, яка утримує обойму від випадання (див. іл. № 24, 25).

Іл. № 24, 25, Магазинна коробка із заціпкою магазину та подавачем

Ложя з прикладом та ствольною накладкою виконана з напівпістолетною шийкою, виготовлена з дерева світло-жовтого кольору,

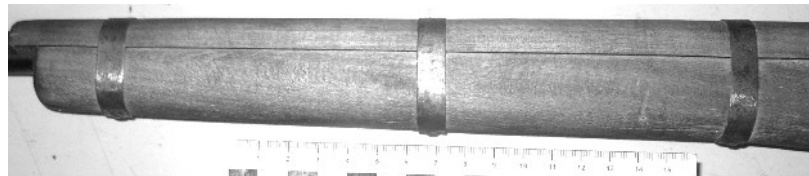
поверхня ложі зашліфована, виконана ретельно. Затильник прикладу Г-подібної форми металевий, з металу сірого кольору, що притягується магнітом. Він кріпиться до заднього торця двома гвинтами (див. іл. №26).

Іл. №26. Затильнику прикладу

Детальним оглядом внутрішньої поверхні встановлено, що всі вирізи під механізми ствольної коробки мають гострі грані та забезпечують надійну та правильну посадку виступаючих частин ствольної коробки зі стволом у відповідні гнізда. Ствольна накладка входить задніми вирізами в колодку прицілу і з ложею скріплюється спереду хомутами.

Прибор ложі складають три ложеві кільця, які служать для з'єднання ствольної накладки з ців'ям ложі (іл. №27). Усі три кільця виготовлені з металевої смуги із металу сірого кольору кінці якої з'єднані з допомогою мідних заклепок.

Іл. № 27. Ложеві кільця

При порівнянні основних конструктивних даних і маркувальних позначок даного предмету з довідниковими даними, вміщеними в довіднику (Жук А.Б. Стрелковое оружие. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты пулеметы, автоматы. - М.: Воениздат, 1992. стр. 481 - 509) встановлено, що він є кавалерійським карабіном системи МАНЛІХЕР М95/30 №62788, зразка 1895, калібру 8 мм, промислового виробництва (м. Будапешт, Угорщина, 1930р.), під набій 8х56R Mannlicher, зразка 1930 року. У даного карабіну штатне ложе з прибором замінено саморобним.

Літера «Н» на казенній частині ствола вказує на те, що карабін МАНЛІХЕР М95 №62788 зразка 1895, калібру 8 мм під набій 8х50R Mannlicher, зразка 1888 року, був перествольований після 1930 року під набій 8х56R Mannlicher, зразка 1930 року у зв'язку з прийняттям останнього на озброєння угорської армії, внаслідок чого карабін отримав назву МАНЛІХЕР М95/30 (див. іл. №29).

Іл. №29. Зображення карабіну М95/30 у довідковій літературі

Перевіркою взаємодії частин і механізмів зброї встановлено наступне (при перевірці карабін споряджався набоєм без порохового заряду з капсульованою гільзою):

- при відводі стебла затвора курок відходить назад, бойок ударника втоплюється, а бойова личинка подається вперед ;
- у направляючі задньої стінки вікна магазину вставляється пачка з п'ятьма набоями та натисканням втоплюється в магазин до відчуття характерного звуку – заціпка магазину увійшла в зчеплення з виступом пачки;
- при відведенні затвора назад, коли він перейде за перший набій магазину, так як пружина подавача відсутня, набой не піднімаються, і кожен раз набій потрібно спочатку вручну злегка подати вперед для заряджання;
- при русі затвора вперед, затвор досилає набій у набійник, зуб курка заходить за шептало спускової пружини і ставить курок на бойовий звід, утримуючи курок з ударником від руху вперед, і бойова пружина отримує кінцеве стискання ;
- при натисканні на спусковий гачок він відтискає шептало спускової пружини донизу, звільнюючи курок, який з ударником під дією бойової пружини енергійно поступовим рухом діє на капсуль Набою для запалювання в ньому ініціюючої речовини і виконується постріл ;
- після пострілу бойова пружина знаходиться в звільненому стані. Спусковий гачок вертається в початкове положення, а шептало піднімається догори ;
- при відпиранні затвора в зворотному відбувається екстракція гільзи вистріляного набою, наступний набій з магазину стає на місце останнього, і гвинтівка готова до наступного пострілу.

Цикл повторюється п'ять раз до випорожнення магазину. При досиланні останнього набою з магазину через нижнє вікно випадає пачка з під набойів.

З метою перевірки придатності карабіну для проведення пострілів та перевірки міцності конструкції як в цілому, так і окремих деталей було проведено 4 постріли штатними набоями кал. 8 мм – 8x56R Mannlicher. Усі постріли пройшли безвідмовно, з першого спуску курка. При цьому пошкоджень деталей не спостерігалось. Для визначення питомої кінетичної енергії вистріляних куль стрільба проводилась на вимірювальному комплексі ИБХ – 371 (заводський номер №АУ021, свідоцтво про державну атестацію №985 від 04 липня 2007 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»), при цьому встановлено, що початкова швидкість вистріляних куль становить 605м/с, а питома кінетична енергія вистріляних куль становить 35,77Дж/мм², значно вище граничного значення (0,5Дж/мм²), необхідного для спричинення проникаючого поранення людини, тобто вистріляні з неї кулі мають достатню вражаючу здатність (см. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2. ВНИИСЭ МЮ СССР, М., 1988 г., стр. 13) достатня для

визнання досліджуваного карабіну нарізною вогнепальною зброєю, справною та придатною для стрільби.

Тому предмет, який був вилучений під час обшуку з приміщення господарського призначення у домогосподарстві гр-на Н., є військовою нарізною вогнепальною зброєю – кавалерійським карабіном МАНЛІХЕР М95/30 №62788, зразка 1895, калібру 8 мм, промислового виробництва (м. Будапешт, Угорщина, 1930р.), під набій 8x56R Mannlicher, зразка 1930 року. Карабін придатний для стрільби.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм, лупа ЛІІ-3 –10^x з мірною шкалою (свідectво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Об'єкти (карабін, тампон) після дослідження упаковано в ту саму упаковку, у якій надавались на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою “№1 НДЕКЦ при УМВС в М-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № *** від **.**.****року, к/с *****».

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на карабін, який був вилучений під час обшуку з приміщення господарського призначення у домогосподарстві гр-на Н., є військовою нарізною вогнепальною зброєю.

2. Даний предмет є кавалерійським карабіном МАНЛІХЕР М95/30 №62788, зразка 1895, калібру 8 мм, промислового виробництва (м. Будапешт, Угорщина, 1930р.), під набій 8x56R Mannlicher, зразка 1930 року.

3. Карабін придатний для стрільби.

Судовий експерт _____

2.2. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (автомат моделі АКС-74У калібру 5,45 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет схожий на автомат, вилучений 24.02.2002 року під час обшуку за місцем проживання Хильчука А.К. за адресою: м. Глухів, вул.Кірсанова, 7, кв.158.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет схожий на автомат № 878887 вогнепальною зброєю?

2. Якщо так, то до якої моделі відноситься наданий на дослідження автомат № 878887?

3. Чи справний він та придатний для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

5. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

6. Жук А. Б. Винтовки и автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1987. – 222 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на автомат, наданий на дослідження упакованим у картонну коробку прямокутної форми, яка вміщена в полімерний пакет чорного кольору. Горловина пакету перев'язана капроною ниткою, кінці якої оклеєні паперовою біркою. На паперовій бірці барвником чорного кольору нанесений друкований текст „Предмет схожий на автомат, вилучений 24.02.2002 року під час обшуку за місцем проживання Хильчука А.К.» та барвником фіолетового кольору нанесені підписи понятих та слідчого (див. ілюстративну таблицю, іл. №№1,2). Упаковка об'єкту виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на автомат (див. ілюстративну таблицю, іл. №3-4).

Об'єкт відповідає вказаному у постанові про призначення судово-балістичної експертизи. Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний до певного виду вогнепальної зброї, а саме до автомату, подальший його опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей автоматів.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет схожий на автомат, був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що набійник та магазин порожні, курок знаходиться в спущеному стані.

Для можливості проведення в подальшому хімічної експертизи продуктів пострілу канал ствола предмету схожого на автомат був оглянутий та протертий ватним тампоном. При огляді тампону встановлено, що на його поверхнях відклалась масляниста речовина сіро-зеленого кольору. Тампон упакований в окремий полімерний пакет.

Для визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик предмету схожого на автомат, конструктивних і розмірних характеристик деталей, частин і механізмів (вузлів) була проведена його неповна розборка, при цьому встановлено, що він складається з наступних основних частин і механізмів (див. ілюстративну таблицю, іл. №№-5):

- ствола зі ствольною коробкою;
- ударно-спускового механізму;
- прицільного пристосування;

- пістолетної рукоятки та прикладу;
- дульного тормозу-компенсатора;
- кришки ствольної коробки;
- затворної рами з газовим поршнем;
- затвора;
- зворотнього механізму;
- газової трубки зі ствольною накладкою;
- ців'я.

Усі частини та механізми предмета крім ців'я, ствольної накладки та рукоятки, виготовлені з металу сірого кольору, який притягується магнітом та вкритий речовиною чорного кольору. Ців'є та ствольна накладка виготовлені з деревини, вкритої речовиною коричневого кольору. Ців'є кріпиться до предмета з однієї сторони за допомогою тугої посадки, з іншої – за допомогою хомута. Рукоятка виготовлена з твердого синтетичного матеріалу коричневого кольору. Загальна довжина предмета – 493 мм (зі складеним прикладом); максимальна товщина в області ців'я – 43,7 мм; товщина в області ствольної коробки – 34,5 мм.

Ствол незйомний, циліндрично-ступінчастої форми, жорстко закріплений у ствольній коробці та фіксований штифтами. Довжина ствола предмета (з набійником) – 412 мм, зовнішній діаметр ствола в середній частині 14,8 мм. Канал ствола діаметром з боку дульного зрізу 5,4 мм з чотирма нарізами правого нахилу. З казенної частини ствол має потовщення, що й утворює набійник. Набійник конусної (пляшкоподібної) форми. На дульну частину ствола за допомогою тугої посадки та фіксуючого штифта закріплена муфта, яка є єдиною деталлю для прицільного пристрою (мушки і намушника) та газової камери. З дульної частини на муфті виконана зовнішня різьба, яка призначена для кріплення на ствол дульних пристроїв. Також на стволі знаходиться хомут для кріплення ців'я.

У ствольній коробці розміщені ударно-спусковий та зворотний механізми, затворна рама і затвор, також знизу до неї прикріплена за допомогою одного гвинта пістолетна рукоятка, спускова скоба з защіпкою магазину. З правої сторони на ній розташований перевідник режиму ведення вогню – безперервний (верхнє положення), по одному пострілу (нижнє положення), котрий також виконує функцію запобіжника (крайнє верхнє положення). Зверху ствольна коробка закривається незйомною кришкою, яка підіймається вверх та кріпиться на вісі до накладки, що з'єднується зі ствольною накладкою. Кнопка управління магазином знаходиться попереду спускової скоби, перед якою також розміщене вікно прямокутної форми для магазину. Позаду на ствольній коробці виконаний паз з отворами для кріплення розкладного прикладу. У затворну раму міститься затвор, що обертається в ній. Зверху в затворну раму вставляється зворотний механізм, що складається з пружини, направляючих скоб та упору з кнопкою.

Робота автоматики даного предмету заснована на використанні енергії порохових газів, які відводяться з каналу ствола до газового поршню затворної рами. Запирання каналу ствола здійснюється бойовими виступами

затвору, що обертається навколо повздовжньої вісі. Ударний механізм курково-ударникового типу. Спусковий механізм дозволяє вести вогонь як одиночними пострілами, так і чергами.

Живлення набоями здійснюється зі змінного приставного коробчастого магазину з дворядним розташуванням набоїв у шаховому порядку на тридцять набоїв. Екстракція стріляних гільз здійснюється одноплечим викидачем, що розташований у гнізді правої верхньої частини затвора. Відбивання стріляної гільзи здійснюється виступом направляючої планки руху затвора.

При розборці предмету, схожого на автомат, наданого на дослідження, встановлено, що на поверхнях частин і деталей нанесені наступні маркувальні позначення (див. ілюстративну таблицю):

- з лівої сторони на ствольній коробці – позначення клейма заводу виробника у вигляді п'ятикутної зірки, року випуску (1983) у вигляді двох останніх цифр „83” та номеру «878887» (іл. №6);
- зверху на ствольній коробці – позначення номеру «Н 8513»;
- на затворній рамі та самому затворі – позначення номеру «878887» (іл. №7);
- також інші технологічні та випробувальні клейма.

Виходячи з особливостей конструкції предмета схожого на автомат, обробки деталей, способів з'єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм, можна зробити висновок про промисловий спосіб виробництва даного предмета.

Виходячи з конструктивних особливостей відповідних деталей і вузлів предмета, схожого на автомат (форми й розмірів набійника, розмірів і особливостей будови каналу ствола, розташування бойка, інших особливостей пристрою запалення метального заряду, особливостей пристрою запирання каналу ствола), встановлено, що даний предмет призначений для стрільби набоями проміжного типу центрального бою калібру 5,45 мм (5,45x39).

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками вогнепальної зброї, даними, приведеними в інформаційно-довідковій літературі, а також виходячи з конструктивних особливостей, розмірних характеристик, маркувальних позначень, матеріалу виготовлення, якості обробки та зборки частин і деталей, встановлена схожість його з нарізним автоматом моделі АКС-74У калібру 5,45 мм (5,45x39), виробництва СРСР.

При перевірці наявності та взаємодії частин і механізмів автомата, наданого на дослідження, встановлено, що останній зібраний правильно, усі частини та механізми необхідні для проведення пострілів є в наявності і взаємодіють правильно.

Для визначення придатності наданого на дослідження автомату АКС-74У була проведена експериментальна стрільба. Завідомо справні набої по черзі розміщувалися в набійнику даного автомата, при цьому відводився затвор у крайню задню точку, зводився курок, потім затвор відпускався –

набій досилався у набійник. Затвор обертався вправо, замикаючи канал ствола. При натиску на спусковий гачок курок зривався з бойового взводу та наносив удар по ударнику, ударник рухався вперед, наколюючи капсуль набою – відбувався постріл. Постріли проходили безвідмовно, з першого удару бійка по капсулю набою, осічок та затримок не спостерігалось, стріляна гільза автоматично викидалась. Кулі вилітали з каналу ствола і пробивали наскрізь 3 сухих соснових дошки товщиною 25 мм кожна, розташовані перпендикулярно лінії польоту куль. Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що автомат, наданий на дослідження, справний та придатний для стрільби.

Результати досліджень конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що наданий предмет схожий на автомат, є нарізним автоматом моделі АКС-74У калібру 5,45 мм (5,45х39) №878887, виробництва СРСР. Автомат справний, придатний для стрільби та відноситься до військової нарізної вогнепальної зброї.

Огляд об'єкту проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Автомат моделі АКС-74У калібру 5,45 мм (5,45х39) №878887, упакований у надану коробку за правилами пакування речових доказів разом з ватним тампоном, протягнутим через канал ствола зазначеного автомата.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Наданий на дослідження предмет, схожий на автомат, вилучений 24.02.2002 року під час обшуку за місцем проживання Хильчука А.К. за адресою: м. Глухів, вул.Кірсанова, 7, кв.158, є військовою нарізною вогнепальною зброєю.

2. Наданий на дослідження предмет є автоматом моделі АКС-74У калібру 5,45 мм (5,45х39) №878887, виробництва СРСР.

3. Автомат справний та придатний для стрільби.

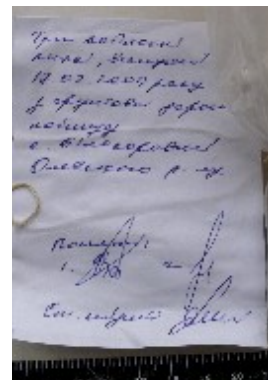
Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл. №1.

Іл. №2.

Іл. №№1,2: Зображення упаковки та бірки з написами наданого на дослідження предмета

Іл. №3.

Іл. №4.

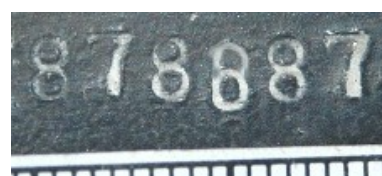
Іл. №№3,4: Зображення лівої та правої сторони предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження

Іл. №5: Зображення предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження в стані неповної розборки

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №№6,7: Зображення маркувальних позначень на деталях предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.3. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (пістолет-кулемет ОЦ-22-07 калібру 9 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет схожий на пістолет-кулемет з двома магазинами, що вилучений 15.02.1999 року з приміщення контори Л-ського лісництва ДП «Л-ське лісове господарство».

2. Предмет схожий на прилад безшумної стрільби.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є предмети, представлені на дослідження, вогнепальною зброєю?

2. До якого виду, системи, моделі відносяться?

3. Чи придатні для стрільби?

4. Чи виготовлені представлені предмети заводським способом, якщо так, то якою країною-виробником?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Боевое огнестрельное оружие. Справочник эксперта-криминалиста / [Н. М. Макаров, С. И. Стройков, М. М. Феценко и др.] ; под общ. ред. Н. В. Мартыникова. – М.: ГУ ЭКЦ МВД России, 2002. – 177 с.

2. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

3. Жук А. Б. Винтовки и автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1987. – 222 с.

4. Зброя підрозділів спеціального призначення / [В. М. Грицак, Ю. М. Голуб, О. В. Ильїн та ін.]; за ред. В. М. Грицака. – К.: „Імідж-Принт”, 2008. – 272 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмети, надані на дослідження в НДЕКЦ при УМВС України в К-ій області, представлені слідчим, упакованими в не прозорий полімерний пакет чорного кольору. Верх пакету перев'язаний ниткою чорного кольору, кінці якої зав'язані вузлом і закріплені на паперовій бірці білого кольору прямокутної форми з допомогою контрольної марки. На бірці знаходяться підписи спеціаліста та понятих. Вище підписів понятих знаходиться пояснюючий напис виконаний барвником чорного кольору рукописним способом: „15.02.1999 року пістолет-кулемет з двома магазинами, що вилучений з приміщення контори Л-ського лісництва ДП «Л-ське лісове господарство». Нижче знаходяться підписи слідчого та понятих. Цілісність упаковки не пошкоджена - упаковка без вільного доступу до вмісту (див. іл. №1).

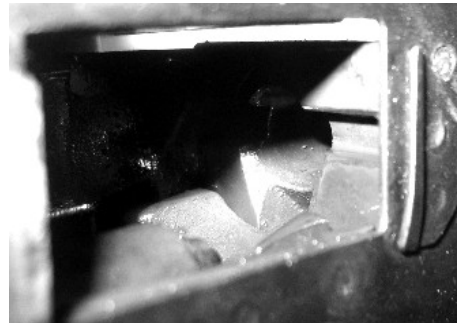
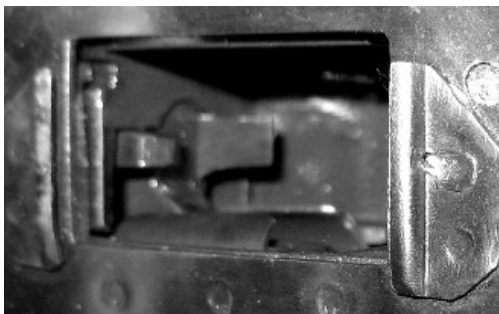
Іл. №1.

При відкритті пакету шляхом розрізання нитки виявлено (іл. № 2): предмет подібний на пістолет з 2 магазинами та предмет подібний на пристрій безпалуменевої безшумної стрільби.

Іл. № 2.

Оглядом вилученого предмету встановлено, що набійник ствола пустий, магазин вставляється в ручку та фіксується заціпкою, у магазинах набої відсутні. Поверхні частин та механізмів зброї чисті, присутні сліди мастила (іл. № 3, 4).

Іл. 3,4. Вид на казенну частину ствола пістолета-кулемета, набійник та передній зріз затвору. Затвор у крайньому задньому положенні

Іл. № 5,6. Загальний вигляд пістолета, представленого на дослідження

Пістолет характеризується наступними тактико-технічними даними:

- Загальна довжина пістолета в розкладеному виді - 400/570мм .
- Висота пістолета з магазином - 150/250 мм .
- Довжина ствола - 120 мм .
- Довжина прицільної лінії - 154мм .
- Калібр - 9мм .
- Вага з порожнім магазином - 3000 г .
- Зусилля на спусковий гачок - 3.4 кг .
- Кількість і напрямлення нарізів - 4 шт правого нахилу.
- Місткість магазину - 30 набоїв.

Отже, на даному етапі дослідження можна стверджувати, що даний предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, яка є характерною лише для одного виду короткоствольної вогнепальної зброї – автоматичних нарізних пістолетів-кулеметів середнього калібру.

Для подальшого криміналістичного і фізико-хімічного дослідження пістолет-кулемет було розібрано на складові частини, а канал ствола прочищений ватним тампоном. Тампон загорнуто в аркуш паперу з написами барвником синього кольору „Тампон, яким прочищено ствол пістолета-кулемета, що вилучений 15.02.1999 року з приміщення контори Л-ського лісництва ДП «Л-ське лісове господарство».

Іл. № 7. Деталі пістолета-кулемета (неповна розборка)

Представлений на дослідження пістолет є конструкцію, яка складається з наступних основних частин та механізмів (іл. № 7):

- ствола зі ствольною коробкою та рукояткою із защіпкою магазину;

- складного прикладу;
- ударно-спускового механізму;
- прапорцевого запобіжника;
- магазину;
- затвору із зворотним механізмом;
- кришки ствольної коробки;
- ПББС;
- відвідного кожуха.

Усі частини пістолета-кулемета, крім затильника рукоятки, покриті захисним покриттям чорного кольору, виготовлені з металу сірого кольору, який має магнітні властивості.

Ствольна коробка з рукояткою складають одне ціле. Коробка - проста коробчата конструкція, служить основою пістолета-кулемета, на якій монтується решта його деталей і механізмів. У передній частині рамки розміщується подушка ствола з поперечними каналами у які входять виступи затвора. У середній частині ствольної коробки з низу кріпиться пустотіла рукоятка в середині якої, розміщується магазин з набоями. Спереду рукоятки знаходиться спускова скоба. Усередині коробки зроблено виріз для вміщення спускового гачка; крім того, в задній частині змонтовано деталі ударно-спускового механізму та гумовий амортизатор під задньою стінкою, а перед віном магазину знаходиться направляючий скіс для набою (іл. №10). З лівої сторони ствольної коробки знаходиться запобіжник. Запобіжник неавтоматичний, у вигляді плоскої пластини з виступами, що має три положення (зверху вниз):

- а. «вимкнено»;
- б. «одиначний режим вогню»
- с. «автоматичний вогонь».

На частинах пістолета-кулемета можна прочитати наступні маркувальні позначення:

На лівій стінці ствольної коробки (іл. №8):

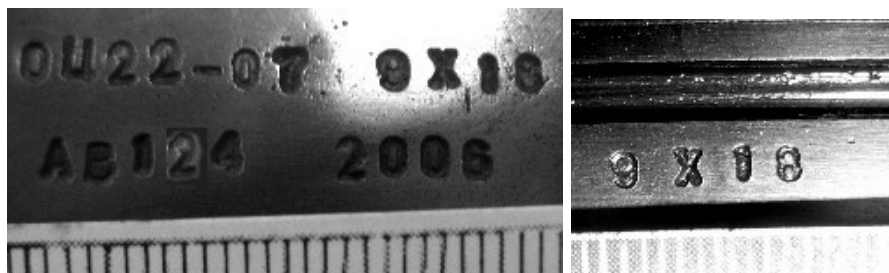
буквено-цифровий напис "**ОЦ 22-07 9x18 АВ 124 2006**", який вказує на модель, модифікацію, набій, під який він призначений, серію та номер виробу та рік виготовлення.

На колодці ствола, затворі, магазині, прикладі та ПББС читається:

цифровий напис "**124**", який вказує на приналежність зборочних одиниць одному комплекту виробу;

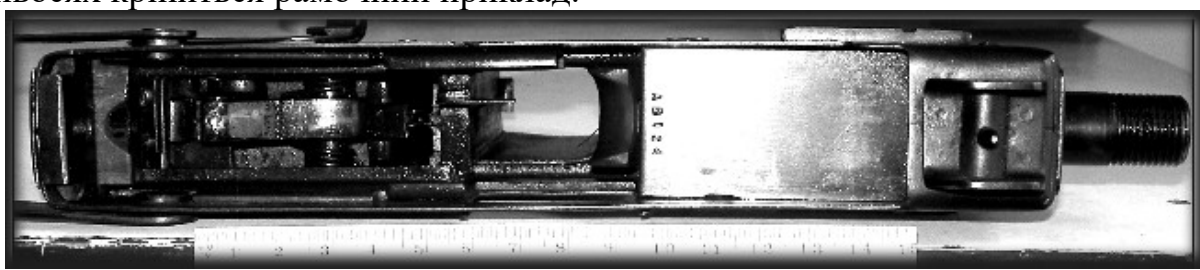
На затворі з правої сторони читається(іл. №9):

цифровий напис "**9x18**", який вказує на набій, під який він призначений.

Іл. №8, №9.

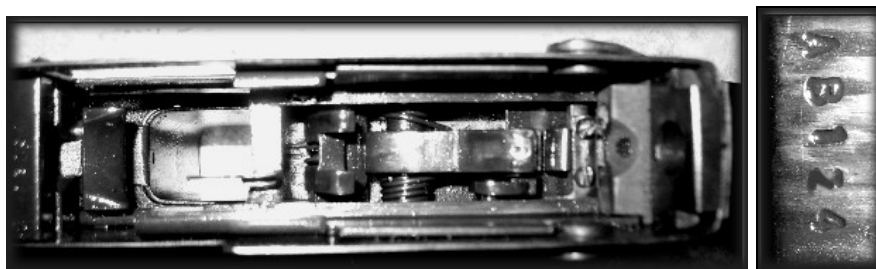
При візуальному дослідженні рамки представленого пістолету виявлено, що всі зовнішні поверхні рамки гладкі, чисті без забруднень та мають високу чистоту поверхні. Крім того, значна частина внутрішньої поверхні рамки покрита шаром мастила. На внутрішніх поверхнях рамки проступають групи паралельних трас, які є наслідком механічної заводської обробки, яка проводилась із рамкою пістолету для приведення її в той стан, у якому рамка та пістолет в загальному надані на дослідження. У хвостовій частині на двох півосях кріпиться рамочний приклад.

Іл. № 10. Направляючий скіс набою, вікно магазину та УСМ

Ударний механізм – курково-ударникового типу, бойова пружина вита петлева, циліндрична, розміщена у ствольній коробці. Прицільні пристосування – мушка та цілик на кришці ствольної коробки.

Екстракція гільзи здійснюється двоплечевим викидачем зі спіральною пружиною, який розміщений з правої сторони затвору через відвідний кожух. Зачіп викидача розміщений справа, прямокутної форми. Відбивач розміщений на рамці у виді зуба-виступу зліва вниз (іл. №3), форма робочої поверхні прямокутна. Діаметр бойка ударника – 2,1мм, кінчик сферичної форми.

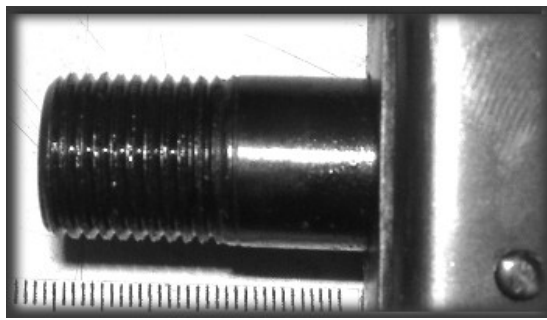

Іл. №11, № 12.

Спусковий механізм з роз'єднувачем складається зі спускового гачка, шептала, спускової тяги. Спусковий гачок - масивна деталь складної форми. Має вигляд півмісяця з напливами по боках, вушком, до якого кріпиться спускова тяга. Спускова тяга пластинчата із зубом, кінематично зв'язана з шепталом. Шептало підпружинене, у вигляді складної просторової деталі, посаджене на вісь у порожнині коробки і своїм зубом взаємодіє з вирізом

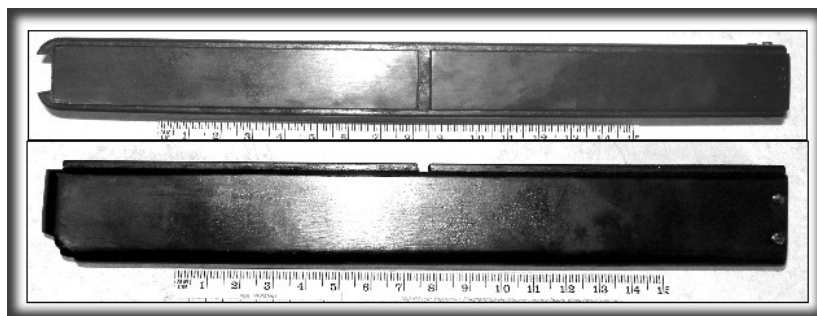
затвора.

Ствол представляє собою циліндричну трубку з прямокутним потовщенням у казенній частині, на якому розміщений пази для входження виступів затвора. Ствол виготовлений з металу сірого кольору, довжина його (разом з набійником) 120мм. Канал ствола має чотири нарізи правого нахилу. Зовнішній діаметр ствола на дульному зрізі – 16мм, калібр 9мм. Принцип роботи автоматики – віддача масивного затвора при нерухомому стволі. Механізм запирання – масивний кожух-затвор, що підпирається зворотньою пружиною. Передній зріз затвору – чашка затвору має сліди обробки (іл. № 12а).

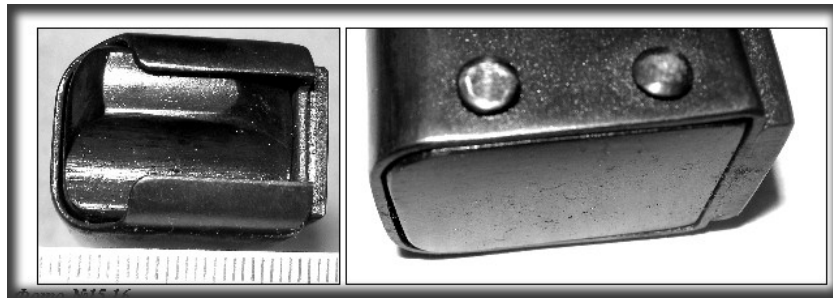

Іл. №12а.

Магазин (іл. № 2, 13, 14, 15, 16) коробчатий, дворядний, змінний, на 30 набойів. Складається з коробки, подаючої пружини, подавача та кришки магазину. Коробка магазину профільна, зроблена по формі набойою і має загини для утримання і направлення набойів при досиланні, виготовлена з листової сталі товщиною 0.5мм; подаюча пружина вита коробчата; подавач (іл. №15) складної форми виготовлений з металу сірого кольору, розміщується всередині коробки і рухається всередині магазину. Знизу пружина впирається в кришку магазину, закріплену в коробці магазину шляхом запресовки у бічних пазах. Кришка виготовлена у формі плоскої пластини з бічними пазами. Магазин вставляється знизу в основу рукоятки і кріпиться там за допомогою заціпки.

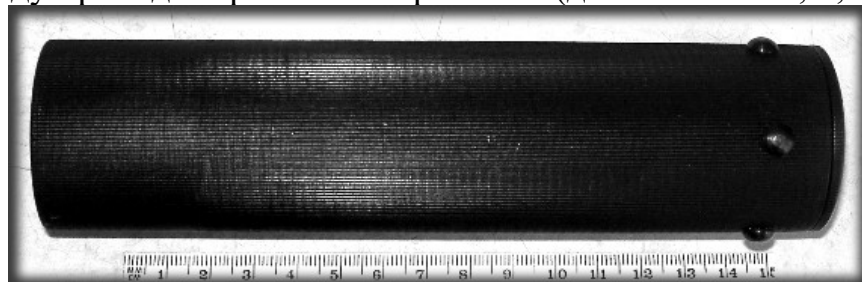
Іл. №13,14.

Іл. №15,16.

Спосіб виготовлення та з'єднання деталей, якість їх обробки, наявність маркувальних позначок дозволяє зробити висновок про те, що пістолет-кулемет виготовлений промисловим способом.

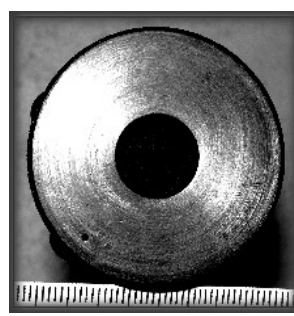
ПББС. Пристрій безшумної безполум'яної стрільби наданий разом з пістолетом-кулеметом, конструктивно складається з корпусу, у задню частину якого вкручується головка. У корпусі знаходиться сепаратор. У середині сепаратор має перегородки, які від зміщення утримують одягнені на стержень втулки з отворами для проходження кулі. Головка скріплює корпус та сепаратор. Головка включає обтюратор з гумовою пробкою, патрубок на неї має внутрішню різьбу для кріплення на дульну частину ствола. На головці знаходиться маркування «124». Уся внутрішня конструкція фіксується за допомогою п'яти заклепок із зовнішніми головками у носовій частині. Спереду прилад закривається кришкою (див. іл. № 16 а, б, в).

Іл. № 16 а.

Іл. № 16 б.

Іл. № 16 в.

При порівнянні зовнішнього вигляду, будови та розмірних характеристик пістолета-кулемета з довідковими даними (А.И. Устинов “Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах”. ВНИИ МВД СССР, М., 1973. Т-2, с.64-69), встановлено, що вилучений предмет є військовою автоматичною короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю - пістолетом-кулеметом ОЦ22-07, 7 модифікації, промислового

виробництва (Російська Федерація, м.Тула ЦКДБЗ – центральне конструкторське дослідне бюро зброї (рос. ЦКИБО), 2006 року випуску, призначеним для стрільби 9-мм набоями Макарова (ПМ), який може вести стрільбу двома режимами – одиночними пострілами та чергами з серії пострілів. Призначений для озброєння спец підрозділів міліції та спецслужб.

Ознак внесення змін у конструкцію не виявлено.

При огляді пістолета-кулемета встановлено, що всі деталі та механізми пістолета є в наявності, перевіркою взаємодії частин і механізмів пістолета-кулемета встановлено:

- затвор під дією зворотної пружини – у крайньому передньому положенні, чашечка затвора впирається у казенний зріз ствола, в результаті чого ствол замкнений вільним затвором. Поздовжні виступи затвора входять у пази, які розташовані в задній частині ствола. Затвор з рамкою замкнений виступом запобіжника;

- курок під дією бойової пружини спущений та впирається передньою площиною у задню стінку затвора так, що не може відхилитися назад;

- шептало зубом на осі запобіжника піднято вгору і утримується в такому положенні так, що між запобіжним зводом курка і носика шептала є зазор. При натискуванні на хвіст спускового гачка курок не зводиться, але має деякий вільний хід назад;

- при відімкненні запобіжника виступ запобіжника піднімається та звільняє курок;

- при відведенні затвора назад, затвор, рухаючись поздовжніми пазами рамки, зводить курок. Шептало під дією пружини заскакує своїм зубом за бойовий звід курка, стискається зворотна пружина, здійснюється відпирання каналу ствола; рух кожуха-затвора далі назад обмежується амортизатором та стінкою ствольної коробки, зворотна пружина в найбільш стиснутому стані;

- курок зводиться і стає на шептало;

- для проведення стрільби потрібно вставити магазин в основу рукоятки, натиснути на спусковий гачок та відвести лівою рукою енергійно затвор назад і відпустити одночасно зі спусковим гачком. При цьому досилається набій у набійник, а далі переводиться запобіжник з положення запобігання в положення готовності до стрільби;

- для проведення пострілу потрібно натиснути на спусковий гачок;

- якщо постріл робити не потрібно, то, не спускаючи курка з бойового зводу, необхідно ввімкнути запобіжник, повернувши його прапорець вверх.

З метою перевірки придатності пістолета-кулемета для проведення пострілів та перевірки міцності конструкції як в цілому, так і окремих деталей, було проведено 20 пострілів штатними набоями калібру 9-мм. Усі постріли пройшли безвідмовно, з першого спуску бойка. При цьому пошкоджень деталей не спостерігалось. Для визначення питомої кінетичної енергії вистріляних куль стрільба проводилась у пакет з п'яти сухих соснових дошок товщиною 25мм кожна, розміщених на відстані 100мм одна від другої. Кулі з 5м пробивали п'ять дошок пакету на виліт. Крім такого

експерименту для визначення кінетичної енергії вистріляних куль, проводилась стрільба на вимірювальному комплексі ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»), при цьому встановлено, що питома кінетична енергія вистріляних куль значно вище граничного значення ($0,05 \text{ кгм/мм}^2$), необхідного для спричинення проникаючого поранення людини (см. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2. ВНИИСЭ МЮ СССР, М., 1988 г., стр. 13) достатня для визнання досліджуваного пістолета-кулемета нарізною вогнепальною зброєю, справною та придатною для стрільби.

Результати проведених досліджень свідчать про те, що вилучений пістолет-кулемет справний, придатний для стрільби, питома кінетична енергія вистріляних з пістолету куль значно вище порогового значення, необхідного для заподіяння проникаючого поранення людині, тобто вистріляні з нього кулі мають достатню вражаючу здатність.

Результати досліджень конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що наданий предмет схожий на пістолет-кулемет з двома магазинами, що вилучений 15.02.1999 року з приміщення контори Л-ського лісництва ДП «Л-ське лісове господарство», є автоматичною короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю - пістолетом-кулеметом ОЦ22-07, промислового виробництва (Російська Федерація, м.Тула ЦКДБЗ – центральне конструкторське дослідне бюро зброї (рос. ЦКИБО), 2006 року випуску, призначеним для стрільби 9-мм набоєм Макарова (ПМ), оснащений пристроєм безшумної безполум'яної стрільби. Призначений для озброєння спец підрозділів міліції та спецслужб. Ознак внесення змін у конструкцію не виявлено.

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль КЛ2 № 375901, лупа ЛІ-3 – 10^x з мірною шкалою, (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-2545 від 02.11.2008р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери “NICON COOLPIX 7600”, персонального комп'ютера “CeleronTM”, лазерного принтера “CANON LASER SCHOT LBR 1120” без зміни форм та співвідношення розмірів зображення об'єктів в цілому та його окремих деталей чи рельєфних елементів поверхонь, з використанням масштабної лінійки загальною довжиною 150мм з ціною найменшої поділки в 1мм.

Примітка 1. Речові докази після дослідження упаковані в ту саму упаковку у якій вони надавались на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

ВИСНОВКИ

1. Предмет схожий на пістолет-кулемет, вилучений 15.02.1999 року з приміщення контори Л-ського лісництва ДП «Л-ське лісове господарство», є автоматичною короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю.

2. Даний предмет є пістолетом-кулеметом ОЦ22-07 №124, промислового виробництва 2006 року випуску, призначеним для стрільби 9-мм набоями Макарова (ПМ), оснащений пристроєм безшумної безполум'яної стрільби.

3. Пістолет-кулемет справний та придатний для стрільби. Ознак внесення змін у конструкцію не виявлено.

4. Пістолет-кулемет виготовлено на виробничій базі (заводі) ЦКДБЗ – центрального конструкторського дослідного бюро зброї (рос. ЦКИБО), Російська Федерація, м.Тула.

Судовий експерт

2.4. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (9-мм самозарядний пістолет Вальтер мод. 1938 (Р - 38))

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 07.12.2002 року у гр.Т-ка, який проживає по вул. Зарічна 57, у м.Хмільник.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є предмет, подібний до пістолета, вогнепальною зброєю?
2. Якщо так, то до якого виду він відноситься та яким способом виготовлений?

3. Чи придатна дана зброя для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. «Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт (предмет подібний до пістолета) для дослідження в НДЕКЦ при УМВС в Л-ий області надано ініціатором разом з постановою про призначення експертизи. Об'єкт запакований у непрозорий сірий пакет виготовлений з полімерного матеріалу. Горловина пакету перев'язана з допомогою товстої білої нитки. Кінці нитки зав'язані та заклеєні на бірці прямокутної форми розмірами 148x210мм (іл. №1).

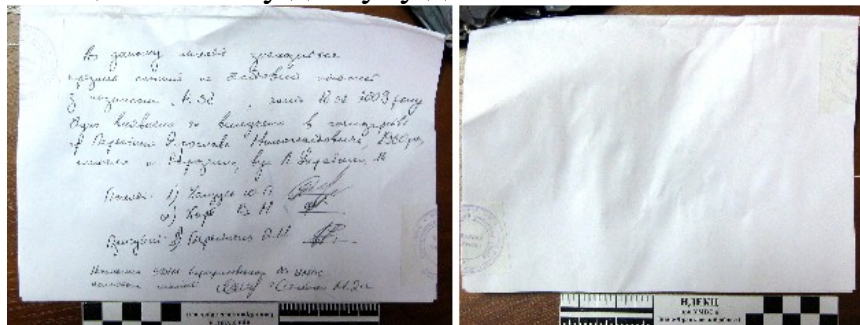
Іл. №1. Загальний вигляд упаковки об'єкту

На лицевій стороні бірки знаходиться пояснюючий напис:

„У даному пакеті знаходиться предмет схожий на бойовий пістолет з написом «Р.38», який вилучений 07.12.2002 року у гр.Т-ка, який проживає по вул. Зарічна 57, у м.Хмельник», виконаний стійким барвником чорного кольору рукописним способом (іл. №2). Нижче напису знаходяться підписи учасників, понятих, та особи, яка опечатала упаковку, виконані стійким барвником чорного кольору рукописним способом (іл. №3).

З обох сторін бірку скріплено відрізками паперу з відтисками круглої мастичної печатки «Чергова частина» Хмельниківського РВ УМВС в області.

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й запобігає несанкціонованому доступу до них.

Іл. №2,3. Бірка упаковки

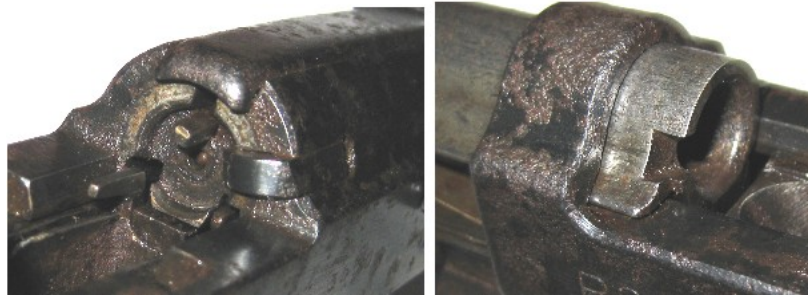
При відкритті упаковки в ній виявлено предмет, подібний до пістолета. Кількість об'єктів відповідає опису у відношенні про призначення дослідження (див. іл. №4, 5).

Іл. № 4, 5. Загальний вигляд пістолета

Оглядом вилученого пістолета встановлено, що набійник ствола пустий, запобіжник у положенні – „вимкнено”, курок спущено, магазин вставлений у

рукоятку пістолета і фіксується заціпкою, магазин пустий. Поверхні частин та механізмів зброї чисті, присутні сліди мастила та є незначні корозійні пошкодження(іл. № 6,7).

Іл. № 5, 6. Вид на казенну частину ствола пістолета, набійник та передній зріз затвору. Затвор у крайньому задньому положенні

Для подальшого криміналістичного і фізико-хімічного дослідження пістолет було розібрано на складові частини (іл. №11), а канал ствола прочищений ватним тампоном. Тампон загорнуто в аркуш паперу з написами барвником чорного кольору „Тампон, яким прочищено ствол пістолету, », який вилучено 07.12.2002 року у гр.Т-ка, який проживає по вул. Зарічна 57, у м.Хмельник”. Клапани конверту заклеєно та опечатано круглої печаткою “Для експертних досліджень” НДЕКЦ при УМВС в області.

На частинах пістолету можна прочитати наступні маркувальні позначення:

d. на лівій стінці кожуха-затвора (іл. №7) об’ємний (вдавлений) напис «Р.38» та тавро технічної прийомки, а також цифровий напис : "3530"(іл. №8).

e. під стволом з переднього торця об’ємний (вдавлений) цифровий напис : "3530"(іл. №9) ;

f. на рамці перед отвором ствольної затримки з лівої сторони - об’ємний (вдавлений) цифровий напис : "3530"(іл. №10)

Іл. № 7, 8. Маркування на кожусі-затворі пістолета

Іл. № 9,10. Маркування під стволом та на рамці пістолета

Предмет характеризується наступними технічними даними :

- загальна довжина -215мм;
- довжина ствола -125мм;
- висота пістолета -135мм;
- кількість та напрям нарізів - 6 правосторонніх;
- калібр - 9мм;
- довжина набійника -19мм;
- діаметр бойка -1,5мм;
- виступання бойка - не виступає;
- зусилля спуску : - 1,35кг

Представлений на дослідження пістолет являє собою конструкцію, яка складається з наступних основних частин та механізмів (іл. № 8):

- кожуха-затвора з ударником, викидачем, прицільними пристосуваннями та запобіжником;
- ствола з запираючою заціпкою,
- зворотного механізму – двох зворотних пружин з направляючими стержнями та прижимною кулькою;
- рамки з ударно-спусковим механізмом, заціпкою магазину та замикачем ствола;
- затворної затримки;
- магазину.

Іл. № 11. Деталі пістолету (неповна розборка)

Рамка з рукояткою складають одне ціле. Рамка - складна фрезерована деталь, служить основою пістолету, на якій монтується решта його деталей і механізмів. У верхній частині рамки, розміщуються направляючі виступи, по яких рухається ствол та кожух затвора. З обидвох сторін рамки в отворах направляючих виступів затвора розташовані дві зворотні пружини з стержнями. Нижня частина рамки разом з пластмасовими щічками (на момент дослідження відсутні) утворює рукоятку, усередині якої розміщується магазин з набоями. Спереду рамка утворює спускову скобу та виріз для ствольної затримки. Усередині рамки зроблено виріз для вміщення спускового гачка; крім того, маються глибокі вікна для магазину (іл. № 12). Поблизу нижнього зрізу рукоятки знаходиться заціпка магазину. У середині рукоятки та по її сторонах у верхній частині монтуються ряд деталей

ударно-спускового механізму. У задній порожнині рукоятки розміщуються бойова пружина з направляючою та штовхачем (іл. №12).

Іл. № 12. Рамка пістолета

При візуальному дослідженні рамки представленого пістолета виявлено, що всі зовнішні поверхні рамки гладкі, чисті, без забруднень та мають високу чистоту поверхні. Крім того, значна частина внутрішньої поверхні рамки покрита шаром мастила.

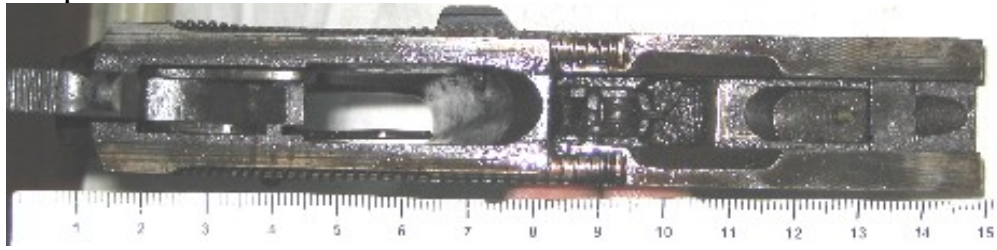

Фото № 13. Вікно магазина, спусковий вузол, відбивач та подушки ствола

Ударний механізм – курково-ударникового типу, з відкритим розміщенням курка, подвійної дії. У задній порожнині рукоятки розміщуються бойова пружина з направляючою та штовхачем (іл. №14). Опорою штовхача служить заціпка магазина.

Фото № 14. Бойова пружина зі штовхачем

Спусковий механізм з роз'єднувачем, складається з спускового гачка, спускового важеля, нижня частина якого своїми вирізами відіграє роль шептала, спускової тяги, пружини спускового гачка, пружини спускової тяги та пружини спускового важеля. Спусковий гачок - деталь складної форми, підпружинений. Має вигляд різьки з напливами по боках, вушком до якого кріпиться штовхач спускової тяги. Спускова тяга пластинчата, виконана

окремо і знаходиться на осі з правої сторони рамки та підпирається пружиною. Тяга з зубом спускового важеля кінематично зв'язана з ним. Шептало своїм вирізом взаємодіє із запобіжним та бойовими вирізами курка.

Ствол являє собою циліндричну трубку з масивним приливом у казенній частині. Ствол виготовлений з металу сірого кольору, що притягується магнітом, довжина його (разом з набійником) 125мм. Канал ствола має шість нарізів правого нахилу. Сам канал має невелике зношення, грані нарізів та полів чіткі, без пошкоджень. Зовнішній діаметр ствола на дульному зрізі – 13,1мм, калібр ствола 9мм (згідно європейських стандартів - по нарізах) (іл. № 15, 16).

Іл. №15, 16. Ствол

Іл. №17, 18. Дульний та казенний зрізи ствола

Ствол з рухомою мушкою вставляється в передню частину масивного кожуха. Знизу в гнізді ствола розташована защіпка ствола, розташована між переднім та заднім виступами, котра здійснює запирання ствола затвором

Кожух-затвор - масивна деталь складної форми, причому більша частина його маси знаходиться ззаду, утворюючи власне затвор (іл. № 19,20). Передній зріз затвору – чашка затвору має повздовжні кільцеві, концентричні сліди обробки (іл. № 22).

У середній частині має вікно для екстракції стріляних гільз. З лівої сторони на затворі поблизу заднього нижнього кута вікна є гніздо для

викидача з пружиною. Зачіп викидача має дугову опуклу форму, ширина зачепу викидача 2,7мм.

Іл. № 19, 20, 21. Кожух- затвор

Прицільні пристосування – мушка та цілик на кожусі-затворі (іл. № 19,20).

Екстракція гільзи здійснюється двоплечевим викидачем зі спіральною пружиною, розміщеним з лівої сторони в пазі кожуха-затвору. Відбивач розміщений на рамці у вигляді зуба-виступу справа, форма робочої поверхні трапецевидна, розміром 1,5х1,7мм. Діаметр бойка ударника – 1,5мм, кінчик півсферичної форми.

У прямокутному вирізі затвору над гребенем затвору розміщується ударник та сигнальний штифт з пружинами. Бойок ударника не виступає за площину чашечки затвору. Ударник запирається в каналі вертикальною задвижкою, а виріз закривається кришкою затвора. У задній частині на боковій поверхні затвора знаходяться вертикальні паралельні виїмки для полегшення взводу затвору при заряджанні.

Іл. № 22. Чашка затвору

Магазин коробчатий, однорядний, змінний, на 8 набоїв (іл. №23). Складається з коробки, подаючої пружини (на момент дослідження відсутня), подавача та кришки магазину(на момент дослідження відсутня).

Коробка магазина профільна, зроблена по формі набою і має загини для утримання і направлення набоїв при досиланні, виготовлена з листової сталі товщиною 0.5мм; подавач складної форми виготовлений з металу сірого кольору, розміщується всередині коробки і рухається всередині магазина. На лівій стінці магазина є опуклий повздовж ний направляючий паз, а в місці його закінчення стінка коробки має виріз для входження зуба подавача (іл. №24). Магазин вставляється знизу в основу рукоятки і кріпиться там за допомогою заціпки. Поверхня його має пошкодження корозійного характеру у вигляді раковин.

Іл. № 23. Магазин

Принцип роботи автоматики – віддача ствола та затвора при короткому ході ствола. Механізм запирання – коливання ствола у вертикальній площині та зчеплення поперечними упорами з виступами кожуха-затвора.

При порівнянні зовнішнього вигляду, будови та розмірних та конструктивних характеристик пістолета з довідковими даними (Жук А.Б. „Стрелковое оружие. Револьверы, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулеметы, автоматы.» - М.: Воениздат, 1992 г.; А.И. Устинов “Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах”.ВНИИ МВД СССР, М., 1973.Т-2,с.354-355) встановлено, що вилучений пістолет є вогнепальною зброєю – 9-мм самозарядним пістолетом Вальтер мод. 1938 (Р - 38) № 3530 (іл. №24), промислового виробництва (Фабрика військового озброєння Вальтера, м. Целла-Меліс, Тюрінгія, Німеччина), 1944 року випуску, призначений для стрільби 9-мм набоєм зразка 1908року (9х19 мм, «Парабелум»).

Іл. № 24. Зображення пістолета у довідниковій літературі

При огляді пістолету встановлено, що всі деталі та механізми пістолета є в наявності, перевіркою взаємодії частин і механізмів пістолета встановлено:

1) оскільки магазин несправний, то постріли проводяться у режимі одиночного вогню з почерговим ручним заряджанням;

2) для заряджання пістолету необхідно відвести затвор назад та поставити його на затворну затримку. При відведенні кожуха-затвора назад стискаються зворотна та бойова (пружина ударника) пружини. Вставити набій у набійник. Зняти затвор з затримки та заперти набій у набійнику;

3) при натискуванні на спусковий гачок ударник зривається з бойового взводу і під дією бойової пружини стрімко направляється вперед, ударяючи бойком по капсулі гільзи. При цьому відбувається постріл.

4) при русі кожуха-затвора назад відбувається екстракція гільзи.

Процедура повторюється при кожному наступному пострілі.

Для визначення кінетичної енергії вистріляних куль проводилась стрільба на вимірювальному комплексі ИБХ – 371 (заводський номер №ВА021, свідоцтво про державну атестацію №04-7845 від 25 листопада 2004 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК», повірений 25.11.2006 року, свідоцтво № 2578 від 25.11.2006 року) при цьому встановлено, що початкова швидкість вистріляних куль становить у середньому 335м/с, а питома кінетична енергія вистріляних куль становить 7,05Дж/мм², значно вище граничного значення (0,5Дж/мм²), необхідного для спричинення проникаючого поранення людини, тобто вистріляні з неї кулі мають достатню вражаючу здатність (см. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2. ВНИИСЭ МЮ СССР, М., 1988 г., стр. 13) достатня для визнання досліджуваного пістолета нарізною вогнепальною зброєю, справною та придатною для стрільби.

Результати проведених досліджень свідчать про те, що вилучений пістолет придатний для стрільби, питома кінетична енергія вистріляних з пістолету куль значно вище порогового значення, необхідного для заподіяння проникаючого поранення людини, тобто вистріляні з нього кулі мають достатню вражаючу властивість.

Таким чином предмет, схожий на пістолет, який вилучений 07.12.2002 року у гр.Т-ка, який проживає по вул. Зарічна 57, у м.Хмільник, є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю – 9-мм самозарядним пістолетом Вальтер мод. 1938 (Р - 38) № 3530, промислового виробництва (Фабрика військового озброєння Вальтера, м. Целла-Меліс, Німеччина), 1944 року випуску, призначений для стрільби 9-мм набоями зразка 1908 року (9х19 мм, «Парабелум»).

Пістолет придатний для стрільби.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з

використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1. Об'єкт (пістолет та тампон, яким протерто ствол) після дослідження упаковано в упаковку, у якій він надавався на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою «Для експертних досліджень №1 НДЕКЦ при УМВС в Л-ий області», а також зроблено напис рукописним способом «Висновок експерта №*** від **.**.**** року».

ВИСНОВОК

1. Предмет, схожий на пістолет, який вилучений 07.12.2002 року у гр.Т-ка, який проживає по вул. Зарічна 57, у м.Хмільник, є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю

2. Дана зброя є 9-мм самозарядним пістолетом Вальтер мод. 1938 (Р - 38) № 3530, промислового виробництва (Фабрика військового озброєння Вальтера, м. Целла-Меліс, Німеччина), 1944 року випуску, призначений для стрільби 9-мм набоями зразка 1908року (9х19 мм, «Парабелум»). У пістолеті відсутні щічки рукоятки та подаюча пружина магазину з кришкою.

3. Пістолет придатний для стрільби.

Судовий експерт _____

2.5. Експертиза нарізної вогнепальної зброї заводського виготовлення (револьвер «Наган» калібру 7,62)

На експертизу надано:

1. Предмет схожий на револьвер, вилучений 28.09.2008р. у гр.Мазура О.П. на пл. Привокзальній, 1 у м.Ковель.

На вирішення експертизи поставлене питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет схожий на револьвер, вогнепальною зброєю, до якого виду, системи, моделі, калібру відноситься, яким способом виготовлений та чи придатний він для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Револьверы и пистолеты / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1983. – 303 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт, наданий на дослідження, упакований у напівпрозорий полімерний пакет білого кольору. Пакет зав'язаний ниткою білого кольору. Кінці нитки скріплені двома прямокутними фрагментами нелінованого аркушу паперу білого кольору. На одному з фрагментів паперу барвником синього кольору нанесений рукописний пояснювальний текст "Предмет, вилучений у гр-на Мазура О.П. Понятыє 1. (підпис) 2. (підпис) о/у ОУР Нестерчук". На іншому фрагменті паперу барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки „Для довідок”. Упаковка об'єкту виключає доступ до вмісту та ушкоджень не має (див. ілюстративну таблицю, іл. №1).

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на револьвер (див. ілюстративну таблицю, іл. №2,3).

Об'єкт відповідає зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний до вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводитись із використанням найменувань частин і деталей вогнепальної зброї відповідного типу.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет, схожий на револьвер, був оглянутий. У результаті огляду встановлено, що камори барабану пусті.

Предмет схожий на револьвер, що наданий на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №2,3) складається з наступних основних частин і механізмів: рамка зі стволом, рукоятка, шомпольна трубка, бічна кришка і спускова скоба, барабан, замковий механізм.

Предмет схожий на револьвер довжиною 235 мм, висотою 131 мм, найбільшою шириною (в області барабана) 40 мм. Усі частини і механізми предмета (крім накладок на рукоятці) виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості, вкритий речовиною чорного кольору. На всій поверхні предмету спостерігаються сліди корозії у вигляді раковин на металі.

Ствол східчасто-циліндричної форми, довжиною 114 мм, має наскрізний отвір внутрішнім діаметром 7,5 мм зі сторони боку дульного зрізу. Канал ствола має чотири нарізи правого напрямку. Набійник у вигляді розточеної ділянки для поміщення дульця гільзи. Казенна частина ствола має пеньок на якому нарізана гвинтова різьба для з'єднання з рамкою, шийку та поясок з вирізом для приєднання шомпольної трубки. Ствол кріпиться до рамки за допомогою гвинтової нарізки на пеньку на казенній частині ствола, і отвору з внутрішнім різьбленням у передній частині рамки. На шийці ствола кріпиться шомпольна трубка довжиною 18,2 мм і зовнішнім діаметром 15,5 мм. Знизу шомпольної трубки мається прилив, у якому виконаний отвір, що призначений для направлення руху шомполу. Сам шомпол відсутній.

Канал ствола для можливості в подальшому проведення хімічного дослідження був протертий ватним тампоном.

Рамка предмета являє собою складну фрезеровану деталь, з великою кількістю пазів, вирізів та запресованих штифтів для з'єднання всіх частин і механізмів предмета. Задня відігнута частина рамки разом з окремою бічною

кришкою, з двома накладками, передньою і задньою панелями утворюють рукоятку. З'єднання бічної кришки з рамкою здійснюється за допомогою сполучного гвинта, для якого в рамці і бічній кришці виконані отвори. У середній частині рамки передбачене вікно прямокутної форми з розмірами 40x41,5 мм для барабана та отвір внутрішнім діаметром 8,8 мм для вісі барабана. У рукоятці і задній частині рамки містяться деталі замкового механізму, закриті ліворуч боковою кришкою. Знизу рамка закривається за допомогою спускової скоби.

Барабан, довжиною 37 мм, одночасно є набійником і магазином. Має сім камор для розміщення набойів. Камори мають конічну форму, діаметром 8,3 мм зі сторони ствола. З казенної частини: дві камори мають діаметр 9 мм, чотири камори – 9,8 мм на глибину 21 мм, на внутрішніх поверхнях яких спостерігаються сліди механічної обробки за допомогою метало-ріжучого обладнання у вигляді концентричних трас різної величини. З казенного зрізу однієї камори спостерігаються вм'ятини формою близькою до кола діаметром приблизно 1,5 мм – сліди кернення. Унаслідок чого діаметр даної камори з казенного зрізу по слідам кернення складає 8,7 мм. Таким чином, виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що зміни в геометрії п'яти камор барабану (у чотирьох каморах збільшення діаметру шляхом розточування, в одній каморі зменшення діаметру за допомогою кернення) внесені саморобним способом.

На зовнішній поверхні барабана виконано сім виїмок для зменшення ваги. На передньому торці барабану концентрично його каморам виконані виточки по зовнішньому діаметру пенька ствола для поміщення його при насуванні барабана. Вісь барабана міститься спереду в отвір рамки та утримується в рамці. Екстракція стріляних гільз здійснюється вручну.

Замковий механізм конструктивно з'єднаний з ударно-спусковим механізмом та забезпечує поворот і насування барабана на казенну частину ствола, щоб уникнути прориву порохових газів під час пострілів. Ударно-спусковий механізм дозволяє виконувати постріли шляхом натиску на спусковий гачок без попереднього взведення курка (подвійної дії), тип ударно-спускового механізму – курковий (бійок закріплений на курку за допомогою штифта). Прицільні пристосування складаються з рухомої по горизонталі мушки на дульній частині ствола та цілика у вигляді проточки на верхній частині рамки. Кріплення мушки до приливу ствола здійснюється за допомогою з'єднання “ласточкин хвіст”.

Рукоятка револьверу має дві накладки з деревини темно-коричневого кольору, скріплені одним гвинтом. До нижньої торцевої частини рукоятки за допомогою гвинта кріпиться наконечник з антабкою.

При проведенні огляду частин і деталей предмета на поверхнях останніх виявлені наступні маркувальні позначення:

- на передній торцевій частині барабана – номер “12395” та зображення п'ятикутної зірки;

- на рамці зліва – знак заводу-виробника у вигляді п'ятикутної зірки зі стрілою у середині і року випуску «1935» та №12395 (див. ілюстративну таблицю, іл. №4,5), також технічні та випробувальні клейма.

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками нарізної вогнепальної зброї з колекції НДЕКЦ, даними інформаційно-довідкової літератури, а також виходячи з його форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей, маркувальних позначень і матеріалу виготовлення, встановлений його збіг з револьвером зразка 1895 року системи «Наган» (офіцерський варіант) калібру 7,62 мм, №12395, випуску 1935 року Тульського збройного заводу №173 м. Тула, СРСР. Даний револьвер виготовлений заводським способом.

Усі частини і механізми револьвера, що надійшов на дослідження, необхідні для проведення пострілів у наявності і взаємодіють правильно. Відсутність шомпола не впливає на процес проведення пострілів.

У зв'язку з тим, що в п'ять камор барабана саморобним способом внесені зміни в їх геометрію, проводився підбір набоїв з числа наявних у колекції НДЕКЦ, якими можна проводити постріли. У результаті чого встановлено, що:

- двом каморам (геометрія камор не змінювалась) – відповідає 7,62 мм набій до револьверу «Наган»;

- чотирьом каморам (діаметр збільшений шляхом розточування) – відповідає 7,62 мм набій до пістолету зразка 1930-33р.р. конструкції Токарева (ТТ);

- одній каморі (діаметр зменшений шляхом кернення) – відповідає 7,65 мм набій «Браунінга».

Для визначення придатності для проведення пострілів, наданого на дослідження револьвера №12395 вище зазначеними набоями, була проведена експериментальна стрільба. Справні вказані набой вміщувалися в камори барабана револьвера відповідно своїм розмірним та геометричним характеристикам. Потім зводився курок. При натиску на спусковий гачок курок зривався з бойового зводу, бойком наносив удар по капсулю набоїв і проходив постріл. Постріли проходили безвідмовно, з першого удару бійка по капсулям набоїв, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність револьвера №12395 для стрільби. Кулі вилітали з каналу ствола та наскрізь пробивали дві сухі соснові дошки товщиною 25 мм кожна, які розташовані перпендикулярно лінії польоту куль, що у свою чергу відповідає результатам експериментальної стрільби, наведеним у довідково-інформаційній літературі. На ведучих частинах куль відображались сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола зброї.

Таким чином, виходячи з результатів порівняльного дослідження та результатів експериментальної стрільби, можна зробити висновок про те, що наданий на дослідження револьвер придатний для проведення пострілів та відноситься до нарізної вогнепальної зброї.

Результати досліджень і експериментів свідчать про те, що наданий на дослідження предмет схожий на револьвер, є нарізною вогнепальною зброєю

- револьвером зразка 1895 року системи “Наган” (офіцерський варіант) калібру 7,62 мм, №12395, випуску 1935 року Тульського збройного заводу №173 м. Тула, СРСР. Револьвер виготовлений заводським способом та придатний для стрільби.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Револьвер системи “Наган” калібру 7,62 мм, №12395, упакований у наданий полімерний пакет білого кольору за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів №1 НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року»..

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

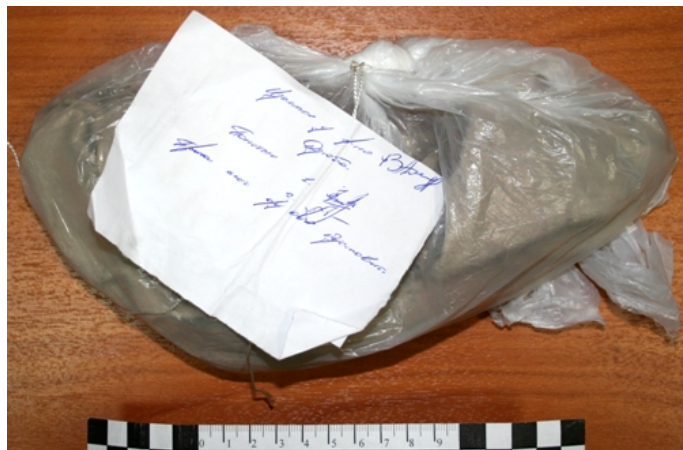
ВИСНОВКИ:

1. Наданий на дослідження предмет схожий на револьвер, вилучений 28.09.2008р. у гр.Мазура О.П. на пл.Привокзальній, 1 у м.Ковель, є нарізною вогнепальною зброєю – револьвером зразка 1895 року системи “Наган” (офіцерський варіант) калібру 7,62 мм, №12395, випуску 1935 року Тульського збройного заводу №173 м. Тула, СРСР. Револьвер виготовлений заводським способом та придатний для стрільби.

Судовий експерт _____

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1: Зображення упаковки предмета схожого на револьвер, наданого на дослідження

Іл. №2

Іл. №3

Іл. №2,3: Зображення предмета схожого на револьвер, наданого на дослідження (ліва та права сторони)

Іл. №4

Іл. №5

Іл. №4, 5: Збільшені зображення маркувальних позначень (№4) та номерного позначення (№5) на рамці зліва предмета схожого на револьвер, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.6. Експертиза нарізної вогнепальної зброї XIX ст. заводського виготовлення (револьвер системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм))

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на револьвер, вилучений 10.02.2001 року на даху домогосподарства гр.Овдійчука Г.О. за адресою пров.Партизанський, 8 у м.Миргороді.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є вогнепальною зброєю предмет, схожий на револьвер? Якщо так, то до якого виду, системи, моделі, калібру належать?

2. Яким способом виготовлений, чи справний він та чи придатний для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична

методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Революеры и пистолеты / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1983. – 303 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на револьвер, наданий на дослідження упакованим в напівпрозорий полімерний пакет чорного кольору. Горловина пакету зав'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені двома аркушами паперу білого кольору. На одному з них нанесений барвником фіолетового кольору рукописний пояснювальний текст «10.02.2001 року на даху домогосподарства гр.Овдійчука Г.О. за адресою пров.Партизанський, 8 у м.Миргород, вилучено предмет, схожий на пістолет, з металу білого кольору на якому містяться номери 1) 82416 2) 6841, рукоятка чорного кольору. Предмет знаходиться в дерев'яній коробці, у якій містяться протирки. Вилучено (підпис) Поняті: 1. (ініціали, прізвище та підпис) 2. (прізвище та підпис) Вилучив: о/у в ОВС УБОЗ (підпис, прізвище та ініціали)». На іншому фрагменті паперу барвником синього кольору нанесений відбиток круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1,2). Упаковка об'єкту виключає доступ до вмісту та ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на револьвер, у дерев'яному футлярі та дві протирки (див. ілюстративну таблицю, іл. №3).

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний до певного виду вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводитися з використанням найменувань частин і деталей відповідного типу вогнепальної зброї.

З метою приведення предмету, схожого на револьвер, у безпечний для дослідження стан, останній перед проведенням дослідження був оглянутий. У результаті огляду встановлено, що камори предмету порожні, курок знаходиться в спущеному стані.

Предмет, схожий на револьвер, наданий на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №4,5), складається з наступних частин та механізмів:

- основа на якому змонтований замковий механізм;
- ствола з приливом;
- барабана;
- механізму видалення стріляних гільз;
- накладки на рукоятці.

Предмет, схожий на револьвер, наданий на дослідження, довжиною 320 мм, висотою 165 мм, товщиною (в області тильної частини рамки) 49,7 мм. Поверхня частин та деталей предмету сріблясто-сірого кольору, також спостерігаються сліди механічної обробки у вигляді мілких трас хаотичного або спрямованого напрямку, сліди мастила у вигляді рідини коричневого кольору та сліди корозії у вигляді нашарувань речовини коричневого кольору. Усі частини та деталі предмета, крім накладок на рукоятці та

фіксатора стрижня екстрактора, виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості. Фіксатор стрижня екстрактора виготовлений з металу жовтого кольору, що не має магнітних властивостей.

Остов складається з рамки з рукояткою та спускової скоби, яка кріпиться до рамки двома гвинтами.

Ствол циліндричної форми, довжиною 182 мм, зовнішнім діаметром 16,9 мм. У нижній частині ствола виконаний прилив, який нагвинчується на нерухому вісь барабана та фіксується гвинтом, що скріплює прилив ствола з передньою частиною рамки – таким чином відбувається з'єднання ствола з рамкою. Канал ствола має наскрізний отвір внутрішнім діаметром зі сторони дульного зрізу 11 мм з шістьма нарізами лівого нахилу. На відстані 97 мм від дульного зрізу на стволі спостерігається потовщення (роздуття). З правої сторони на приливі ствола виконаний виступ, у якому розміщений механізм видалення стріляних гільз у вигляді стрижня та фіксатора.

Канал ствола був протертий ватним тампоном, при цьому на поверхні тампону відкладалась жироподібна речовина коричневого кольору. Тампон упакований у полімерний пакет.

Рамка предмета являє собою суцільну складну деталь „Г” – подібної форми, з пазами, вирізами і запресованими штифтами та призначена для з'єднання барабана, замкового механізму та накладок на рукоятці. У передній частині рамки передбачений виріз прямокутної форми для барабана. У нижній частині рамки виконаний прямокутний отвір для спускового гачка та спускової скоби. У рамці змонтований замковий механізм. Задня відігнута частина рамки утворює рукоятку.

Барабан циліндричної форми, довжиною 50 мм, діаметром 47,5 мм, одночасно є набійником і магазином. Барабан має шість камор для поміщення набоїв. Внутрішня поверхня камор має циліндричну форму, діаметром 11,2 мм. Вхідні та вихідні отвори камор барабану співвісні. Канал ствола та камори барабану співвісні. З казенної частини камори мають виїмки діаметром 15,5 мм та глибиною 1,6 мм під виступаючі закраїни гільз. На зовнішній поверхні барабана виконано шість виступів для взаємодії з поворотним механізмом. Барабан обертається на нерухомій вісі, у сторони не відкидається. Екстракція стріляних гільз здійснюється шляхом відмикання стрижня екстрактора та натискання на нього рукою.

Замковий механізм конструктивно з'єднаний з ударно-спусковим і поворотним механізмами. Спусковий механізм дозволяє виконувати постріли шляхом натиску на спусковий гачок без попереднього взведення курка - самовзводом (подвійної дії), тип ударного механізму – куркового типу. Поворотний механізм забезпечує поворот барабана при взведенні курка. Прицільні пристосування складаються з нерухомої мушки на дульній частині ствола та рухомого по горизонталі цілика на верхній частині рамки, закріпленого способом «ласточкин хвост». З правої сторони на тильній частині рамки розташована рухома пластина з ручкою (відкидається до низу), що закриває камори барабана (при відкриванні якої можливе заряджання камор барабана та видалення стріляних гільз).

Рукоятка предмета, схожого на револьвер, має дві накладки з деревини темно-коричневого кольору, скріплені одним гвинтом. У нижній частині рукоятки прикріплена антабка.

На поверхнях частин і деталей предмета нанесені наступні маркувальні позначення у вигляді втиснених знаків:

- з лівої сторони на приливі ствола – цифри «82416» (див. ілюстративну таблицю, іл. №6);

- на рамці зліва попереду – «??41» (див. ілюстративну таблицю, іл. №7), частина цифр не читається внаслідок корозії та видалення поверхневого шару металу з корозією.

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками нарізної вогнепальної зброї, даними і описами зброї в спеціальній довідковій та інформаційній літературі, а також виходячи з форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей і матеріалу виготовлення, способу, якості обробки та зборки частин і деталей, встановлено, що даний предмет є армійським шістьзарядним револьвером системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», номер на рамці ??41. Поверхня даного револьверу була корошована, після чого піддавалась механічній обробці саморобним способом з метою видалення певної частини металу, який піддався корозії. Унаслідок механічної обробки, з певним шаром металу були видалені деякі геометричні особливості рамки, ствола та барабану револьвера. Також встановлено, що стрижень екстрактора виготовлений саморобним способом. Тому питання щодо справності даного револьверу не вирішувалось, так як згідно п. 2.8 Методики ВЗ «Питання щодо справності переробленої саморобним способом зброї не вирішується, а робиться висновок лише стосовно її працездатності».

Усі частини і механізми револьвера, наданого на дослідження, необхідні для проведення пострілів в наявності і взаємодіють правильно.

У результаті вивчення револьвера та конструктивних ознак набоїв необхідних для проведення пострілів з даного револьвера, встановлено, що таких набоїв немає в натурній довідковій колекції НДЕКЦ. Тому з урахуванням конструктивних особливостей камор барабану, будови ствола, розташування бойка курка та згідно п. 7.4.5 Методики ВЗ, були обрані набої-замінювачі – револьверні набої калібру .44 Смит-Вессон.

Далі для вирішення питання про віднесення револьверу, наданого на дослідження, до категорії вогнепальної зброї, була проведена експериментальна стрільба набоями калібру .44 Смит-Вессон двома серіями.

Серія «а» - по 3 постріли набоями, металевий заряд у яких був зменшений наполовину; серія «б» - по 3 постріли набоями з первісною масою порохового заряду – проводились наступним чином:

«а» - набої зі зменшеним порохом зарядом містилися у каморі барабану револьверу, наданого на дослідження. Потім зводився курок, при цьому поворотний механізм повертав барабан та суміщав донце набою з курком. При натиску на спусковий гачок курок зривався з бойового зводу та наносив удар по капсулю, внаслідок чого проходив постріл. Для виконання

наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок та знову настигнути на нього. Постріли з револьверу, наданого на дослідження, проходили безвідмовно, з першого удара бійка, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність для проведення пострілів, револьверу, наданого на дослідження. Кулі вилітали з каналу ствола та з відстані 1 м залишали на перешкоді (сухий сосновій дошці товщиною 25 мм, яка розташована перпендикулярно лінії польоту куль) вм'ятини глибиною від 5 мм до 7 мм. На ведучих частинах куль відображались здвоєні сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола зброї (внаслідок роздуття каналу ствола куля зривалась з нарізів).

Виходячи з даних результатів експериментальної стрільби серії «а», можна зробити висновок про те, що кулі з набоїв зі зменшеним наполовину порохом зарядом, відстріляні з револьверу, наданого на дослідження, не мають достатніх енергетичних характеристик, достатніх для ураження цілі. Після проведення експериментальної стрільби проводилось мікроскопічне дослідження деталей зброї, при цьому тріщин або інших залишкових деформацій, руйнувань деталей конструкції не виявлено.

«б» - набої з первісною масою похового заряду містилися у камори барабана револьвера, наданого на дослідження. Потім зводився курок, при цьому поворотний механізм повертав барабан та суміщав донце набою з курком. При натиску на спусковий гачок, курок зривався з бойового зводу та наносив удар по капсулю, унаслідок чого проходив постріл. Для виконання наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок та знову настигнути на нього. Постріли з револьверу наданого на дослідження, проходили безвідмовно, з першого удара бійка, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність для проведення пострілів револьверу, наданого на дослідження. Кулі вилітали з каналу ствола та з відстані 1 м, наскрізь пробивали перешкоду (суху соснову дошку товщиною 25 мм, яка розташована перпендикулярно лінії польоту куль). На ведучих частинах куль відображались здвоєні сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола зброї (унаслідок роздуття каналу ствола куля зривалась з нарізів).

Виходячи з даних результатів експериментальної стрільби серії «б», можна зробити висновок про те, що кулі з набоїв з первісною масою порохом заряду відстріляні з револьверу, наданого на дослідження, мають достатні енергетичні характеристики, достатні для ураження цілі (здатні заподіяти людині небезпечні для життя або смертельні ушкодження). Після проведення експериментальної стрільби проводилось мікроскопічне дослідження деталей зброї, при цьому тріщин або інших залишкових деформацій, руйнувань деталей конструкції не виявлено.

Таким чином, сукупні результати дослідження та експериментальних пострілів серій «а» та «б» достатні для визнання револьверу, наданого на дослідження, нарізною вогнепальною зброєю, придатною для проведення пострілів.

Результати досліджень свідчать про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на револьвер, є армійським шестизарядним револьвером

системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», номер на рамці ??41. Даний револьвер придатний для проведення пострілів та відноситься до нарізної вогнепальної зброї.

Огляд об'єктів проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1, при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Револьвер системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», дерев'яний футляр та протирки каналів стволів, упаковані в наданий полімерний пакет за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Наданий на дослідження предмет, схожий на револьвер, вилучений 10.02.2001 року на даху домогосподарства гр.Овдійчука Г.О. за адресою пров. Партизанський, 8 у м.Миргороді, є нарізною вогнепальною зброєю

2. Наданий предмет є армійським шестизарядним револьвером системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», номер на рамці ??41.

3. Питання щодо справності револьверу, наданого на дослідження, не вирішувалось, так як згідно п. 2.8 Методики ВЗ «Питання щодо справності переробленої саморобним способом зброї не вирішується, а робиться висновок лише стосовно її працездатності».

Наданий револьвер системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», придатний для проведення пострілів.

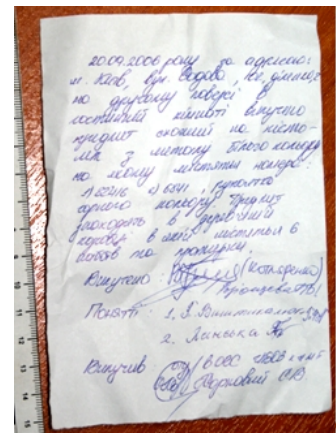
Поверхня револьверу системи Гасера модель 1870, калібру .44 (11 мм), номер на приливі ствола «82416», піддавалась механічній обробці саморобним способом з метою видалення певної частини металу, який піддався корозії. Унаслідок механічної обробки, з певним шаром металу були видалені деякі геометричні особливості рамки, ствола та барабана револьвера. У даному револьвері саморобним способом виготовлений стрижень екстрактора.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

Іл. №1

Іл. №2

Іл. №1,2: Зображення упаковки та паперової бірки предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

Іл. №3: Зображення футляра предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

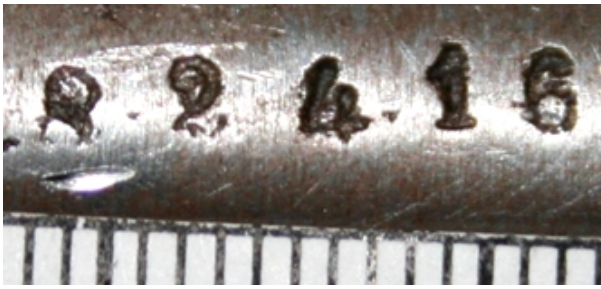

Іл. №4

Іл. №5

Іл. №4, 5: Зображення предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження (ліва та права сторони)

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №6, 7: Збільшене зображення цифрових позначень на предметі, схожому на револьвер, наданому на дослідження

Судовий експерт

2.7. Експертиза мисливської нарізної вогнепальної зброї (мисливський карабін «MERKEL» калібру 9,3 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на мисливський карабін, вилучений 20.04.2009 року під час обшуку в будинку гр.Дендрюка К.И. в с.Романівка, Бортницького р-ну, Чернівецької області.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на експертизу предмет вогнепальною зброєю? Якщо так, то до якого виду, моделі відноситься?

2. Який спосіб виготовлення та чи придатний він для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Охотничье оружие мира. Энциклопедия. Огнестрельное оружие. Охотничьи боеприпасы. Клинковое оружие / [О. Л. Малов, Е. Г. Копейко, Н. В. Аксёнов, А. М. Блюм]. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2006. – 736 с.

3. Сборник справочных материалов по огнестрельному оружию. Часть 2 / [А. В. Кокин, А. А. Комаров, Е. В. Стерхов и др.] ; под ред. А. Г. Лебардина. – М.: ЭКЦ МВД России, 1997. – 179 с.

4. Шунков В. Н. Современное стрелковое оружие: Справ. пособие / Виктор Николаевич Шунков. – Мн.: „Элайда”, 1997. – 256 с. – (В мире техники).

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речовий доказ на дослідження наданий у чохлах зі щільної тканини чорного кольору із кольоровими вставками у вигляді малюнків частин дерев з листям.

Застібка чохла в закритому положенні та перев'язана ниткою білого кольору (див. ілюстрацію №1). Кінці ниток скріплені паперовою біркою. На бірці є (див. ілюстрацію №2): пояснювальні надписи, виконані рукописно барвником синього кольору, а також підписи двох понятих та особи, яка проводила вилучення; а також відбиток круглої печатки «Лабораторія балістичних досліджень».

Візуальним оглядом порушень цілісності упаковки та опечатування не виявлено. При розкритті чохла в ньому знаходився об'єкт, схожий на карабін з оптичним прицілом (див. ілюстрацію №3), що відповідає опису слідчого в постанові про призначення експертизи.

При описі наданих на експертизу об'єктів буде використана термінологія, яка використовується при описі вогнепальної зброї та боєприпасів до неї.

Візуальним оглядом наданого карабіну встановлено, що:

- гільзи або набою в набійнику ствола не виявлено;
- затвор не зведений;
- карабін поставлений на запобіжник.

Наданий карабін (див. ілюстрацію №3) загальною довжиною 1080мм складається зі ствола із ствольною коробкою і прицільними пристосуваннями; кришки ствольної коробки; рами затвора з газовим поршнем; затвора; зворотного механізму; спускового механізму; цівка та приклада. Усі деталі (окрім цівка та приклада) виготовлені зі світло-сірого металу, що притягує магніт, та мають оксидування.

Ствол довжиною 510мм. Діаметр каналу ствола 9,5мм. Діаметр набійника – 12мм. Довжина набійника – 62мм. Зовнішній діаметр ствола в середній частині - 17мм. Канал ствола має чотири нарізи правого нахилу.

На частинах наданого карабіну нанесені маркування, які читаються:

- зліва на ствольній коробці: «Merkel Jagd-und Sportwaffen GmbH Suhl/Germany» (див. ілюстрацію №4);
- зліва на ствольній коробці: «SR1» (див. ілюстрацію №6);
- зліва на кришці ствольної коробки: «SR-01445» (див. ілюстрацію №7);
- зліва на сволі: «SR-01445 Cal. 9,3x62 11AG» та випробувальні клейма заводу-виробника (див. ілюстрацію №5);
- на дерев'яній частині цівка: «Merkel».

Цівка і приклад виготовлені з деревини темно-коричневого кольору і покриті лаком. Руків'я прикладу та цівка з двох сторін мають ромбоподібні насічки. Приклад має руків'я напівпістолетної форми. До задньої торцевої частини прикладу при допомозі двох шурупів прикріплено гумовий тильник чорного кольору. Цівка із зацібкою кнопочного типу.

Прицільні пристосування: мушка та цілик на стволі.

Магазин відсутній. Кнопка магазину знаходиться зліва на ствольній коробці над вікном магазину.

Ударний механізм курково-ударникового типу. Викидач має пластинчасту пружину. Відбивачем є два циліндричні виступи з

напівсферичними головками, які розташовані в лівій частині чашечки затвору. Зусилля на спусковий гачок 1,5 кг.

Кнопка запобіжника розташована на спусковій скобі за спусковим гачком.

До двох антабок на цівку та прикладі прикріплений ремінь, виготовлений зі шкіри коричневого та бордового кольорів.

При неповному розбиранні карабіну встановлено, що всі деталі, властиві нарізній вогнепальній зброї, у наявності.

Карабін оснащений оптичним прицілом «DOCTER» б/н зі змінною оптичною кратністю до 9 крат діаметром вихідної лінзи 42мм (див. ілюстрації №3,8).

При порівнянні розмірних, конструктивних характеристик і маркувальних позначок наданого карабіну з розмірними, конструктивними характеристиками і маркувальними позначками нарізної вогнепальної зброї, наведеної в посібнику «Гвинтівки і автомати» під редакцією А.Б. Жука, «Мисливська вогнепальна зброя вітчизняного виробництва» під редакцією М.Е. Портнова, каталогів фірм-виробників іноземного виробництва встановлено співпадання наданої зброї з мисливською нарізною вогнепальною зброєю – мисливсько-промисловим самозарядним карабіном ««MERKEL» мод. SR1 калібру 9,3мм, штатними набоями до якого є 9,3мм (9,3x62мм) мисливські набої «Маузер».

Характер, ступінь обробки, складність конструкції при наявності маркувальних позначок свідчать про заводське виготовлення наданого карабіну.

Для вирішення питання про придатність для стрільби на ураження проводили експериментальну стрільбу з наданого карабіна трьома 9,3мм (9,3x62мм) мисливськими набоями «Маузер». Стрільба проводилася в сухі соснові дошки товщиною 30мм з дистанції 1 метр. Постріли відбувалися безвідмовно, при першому ж ударі бойка по капсулю набоїв. Після кожного пострілу проводилося ретельне дослідження деталей карабіна. При цьому ніяких порушень цілісності, деформації, порушень порядку взаємодії деталей карабіна встановлено не було. Кулі пробивали навиліт три дошки. Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляних куль вища за граничне значення ($0,5 \text{ Дж/мм}^2$), необхідне для спричинення проникаючого поранення тілу людини і визнання даного карабіна вогнепальною зброєю, придатною для стрільби на ураження (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р., стор. 13).

Результати досліджень конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що наданий об'єкт є мисливською нарізною вогнепальною зброєю – мисливським карабіном «MERKEL» мод. SR1 серії SR № 01445 калібру 9,3мм, який виготовлено заводським способом у Німеччині; наданий карабін придатний для стрільби на ураження 9,3мм (9,3x62мм) мисливськими набоями «Маузер». Карабін оснащений оптичним прицілом «DOCTER» б/н зі змінною оптичною кратністю до 9 крат діаметром вихідної лінзи 42мм.

Огляд об'єктів проводився візуально за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Мисливський карабін «MERKEL» моделі SR1 серії SR № 01445 калібру 9,3мм та оптичний приціл «DOCTER» б/н упаковані в наданий чохол зі щільної тканини чорного кольору із кольоровими вставками частин дерев з листям з біркою за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “НДЕКЦ при УМВС в Н-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **. **. **** року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на мисливський карабін, вилучений 20.04.2009 року під час обшуку у будинку гр.Дендрюка К.И. в с.Романівка, Бортницького р-ну, Чернівецької області є мисливською нарізною вогнепальною зброєю – мисливським карабіном «MERKEL» моделі SR1 серії SR № 01445, калібру 9,3мм.

2. Наданий карабін виготовлено заводським способом у Німеччині. Він придатний для стрільби 9,3мм (9,3х62мм) мисливськими набоями «Маузер».

Карабін оснащений оптичним прицілом «DOCTER» б/н зі змінною оптичною кратністю до 9 крат діаметром вихідної лінзи 42мм.

Судовий експерт _____

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **. **. **** року по кримінальній справі №*****/**.

№1

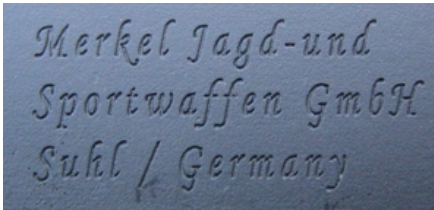

№2

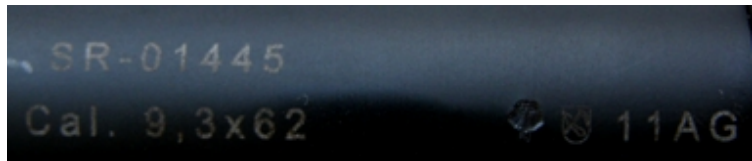
Іл. №1,2. №1-загальний вигляд упаковки наданого предмета, схожого на мисливський карабін; №2- загальний вигляд бірки наданої упаковки (чохла з карабіном)

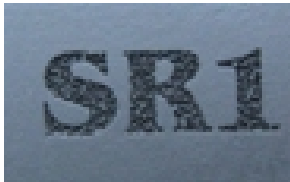
Ілюстрація №3. Загальний вигляд наданого карабіна з оптичним прицілом

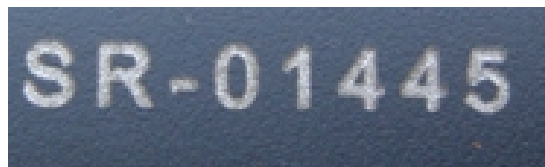
№4

№5

№6 №7 №8

Ілюстрації №4-8. Загальний вигляд маркувань, нанесених на частинах наданого карабіна та оптичного приціла

Судовий експерт _____

2.8. Експертиза гладкоствольної бойової вогнепальної зброї заводського виготовлення (рушниця з ковзаючим ців'єм моделі «VALTRO» 12-го калібру)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на рушницю, вилучений 14.12.2002 року у гр.Філатова А. Б. під час його затримання по вул. Броварський, 3, в смт. Порилів Чернігівської області.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є даний предмет вогнепальною зброєю ?
2. Якщо так, то до якого виду та моделі зброї він відноситься ?
3. Чи справний та придатний для стрільби ?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

7. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична

методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

8. Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / [В. О. Михальов, Я. В. Рибалко, В. Р. Самусь, О. П. Ягодін]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

9. Шунков В. Н. Самозарядные и помповые охотничьи ружья / Виктор Николаевич Шунков. – М.: ООО «Издательский Дом Рученькиных», 2007. – 336 с.

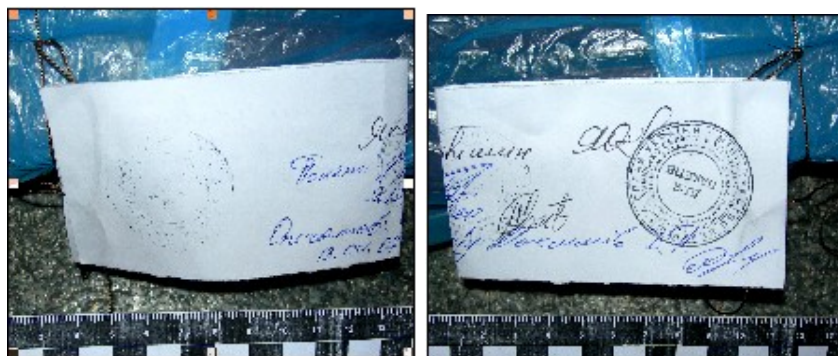
ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт, наданий на дослідження разом з постановою, упакований у два пакети з напівпрозорого полімерного матеріалу синього кольору, горловини яких надіті одна на другу і в середній частині перев'язані ниткою, кінці нитки зав'язані вузлом та заклеєні паперовою біркою (складеним вдвоє папірцем розмірами 105х62мм). На поверхнях бірки розміщені написи: «14.12.2002 Гладкоствольна рушниця «Вальтро» № , вилучена під час затримання у гр.Філатова А.Б. по вул. Броварський, 3, в с.м.т. Порилів Слідчий /підпис/ Поняті 1./підпис/ 2. /підпис/ Опечатав: о/у Мураш Н.Г. /підпис/», виконані від руки стійкими барвниками синього та чорного кольорів та три відтиски круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ» Приполівського РВ, виконані барвником чорного кольору.

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єкту дослідження й запобігання несанкціонованому доступу до них (іл. № 1-3).

Іл. №1.

Іл. №2-3.

При відкритті упаковки встановлено, що в ній знаходиться чохол з шкірозамінника червоно-коричневого кольору з рельєфними написами «PUMP SHOTGUN», всередині якого виявлено предмет, подібний до рушниці з перезарядкою ців'єм, та 3 набой (іл. № 4, 5).

Ил. №4.

Ил. №5.

Так як вилучений предмет за зовнішнім виглядом подібний до рушниці з перезарядкою ців'єм, то в подальшому його опис буде проводитись з використанням найменування частин та деталей зброї даного виду. Курок спущений, набою чи гільзи у набійнику ствола немає, запобіжник у положенні «ввімкнено» (іл. № 6-9).

Ил. №6.

Ил. №7.

Іл. №8.

Іл. №9.

Поверхні механізмів та деталей зброї без пошкоджень корозійного походження, зі слідами мастила. При огляді зброї встановлено, що металеві частини цілі, видимих дефектів не мають. Для подальших досліджень канал ствола зброї було прочищено ватним тампоном, при цьому на поверхні тампону виявлено нашарування речовини темно-коричневого кольору, подібної на сліди кіптяви.

Тампон загорнуто в пакет з білого паперу та вміщено в паперовий конверт, клапани конверту заклеєні та скріплені підписом експерта з відтиском круглої печатки «Для експертних досліджень № 10», на поверхні якого нанесені написи «Тампон, яким прочищено канал ствола зброї «VALTRO» № Р 01673, вилученої 14.12.2002 року під час затримання у гр.Філатова А.Б. по вул. Броварський, 3, в смт. Порилів».

Представлена на дослідження зброя складається з таких основних частин (іл. № 10):

- ствола;
- ців'я з направляючими планками;
- ствольної коробки з підствольним магазином;
- ударно-спускового механізму із запобіжником та подавача набоїв;
- затвора;
- прицільних пристроїв;
- руків'я.

Іл. №10. Загальний вигляд зброї в розібраному стані

Накладка ців'я руків'я та руків'я виготовлені з пластику чорного

кольору, ствольна коробка та спускова скоба виготовлені з металу, що не притягується магнітом, а всі решта деталей виготовлені з металу, що притягується магнітом. На металевих деталях є декоративне захисне лакофарбове покриття чорного кольору.

Маркувальні позначки виявлені на наступних деталях:

- на правій боковій поверхні ствольної коробки вдавнені написи **“VALTRO Made in Itala ”**, а на верхній частині руків'я справа – зображення літери **«S»** з рушницею, нижче - **«SARSILMAZ»** (іл. № 11-13);

Іл. №11-13.

- на лівій боковій поверхні ствольної коробки біля спускової скоби вдавнені написи **“PSF FINITO BD P01873”** та клейма (іл № 14), а на верхній частині руків'я зліва – зображення літери **«S»** з рушницею, нижче - **«SARSILMAZ»**;

Іл. №14.

- на правій боковій поверхні ствола вдавнені написи **“VALTRO CAL. 12/76 ”** (іл. № 15);

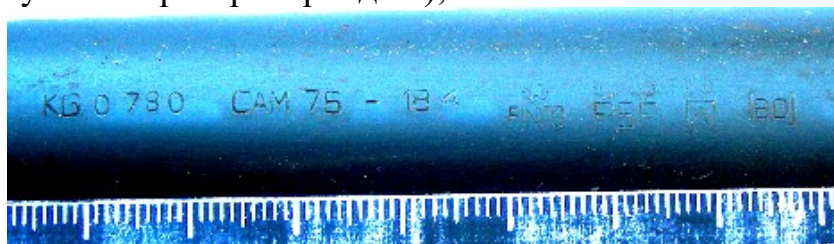
Іл. №15.

- на лівій боковій поверхні ствола вдавнені написи **“002657”** (іл. №16);

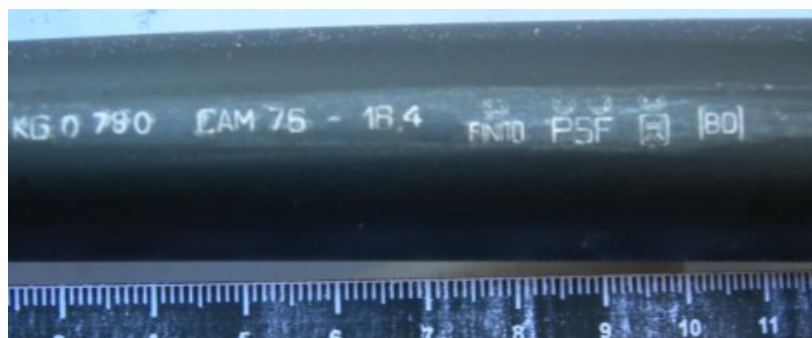

Іл. №16.

- на нижній боковій поверхні ствола вдавнені написи “KG0780 CAM76-18,4 FINITO PSF BD ” та клейма (іл. №17, 18 на іл. № 18 знаки для кращого прочитування протерті крейдою);

Іл. №17.

Іл. №18.

Рушниця характеризується такими параметрами :

⇒ загальна довжина	- 875мм;
⇒ висота	-175мм;
⇒ довжина ствола	-612мм (без дульної насадки);
⇒ діаметр ствола біля дульного зрізу	-21,2мм;
⇒ діаметр каналу ствола на дульному зрізі	-18,2мм;
⇒ діаметр ствола в казенній частині	-31,5мм;
⇒ діаметр набійника	-20,7мм;
⇒ довжина набійника	-76мм;
⇒ діаметр бійка	-2,8мм;
⇒ ємкість магазину	-6 набоїв;
⇒ зусилля спуску	- 2,5кг.

Отже, на даному етапі дослідження можна стверджувати, що даний

предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, яка є характерною лише для одного виду вогнепальній зброї – магазинних гладкоствольних помпових рушниць з повздовжно-ковзаючим затвором та трубчатим підствольним магазином.

Ствол зброї нерухомий, знімний, являє собою циліндричну трубку, що потовщується в казенній частині, з виступом у задній частині, канал ствола гладкий (без нарізів). Ознак вкорочення ствола не виявлено. Ствол фіксується в двох місцях – задньою (казенною) частиною з виступом вставляється в направляючі пази в передній частині ствольної коробки, а з допомогою кільця біля дульного зрізу надівається на передню частину магазину і фіксується різьбовою кришкою магазину (іл. 19). На дульний зріз накручена дульна насадка (іл. № 20).

Іл. №19.

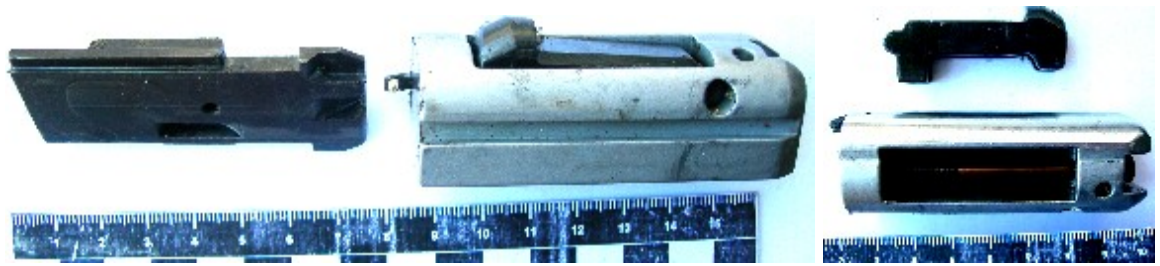

Іл. №20.

Діаметр набійника 20,7мм, що відповідає розміру гільзи набою 12-го калібру до гладкоствольних рушниць (“Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование”, А.И.Устинов .М.1982 с.150).

Затвор поздовжньо-ковзаючий. Являє собою модуль, виготовлений з металів сірого та чорного кольорів, що притягується магнітом, з пазами та отворами. По центру є наскрізний горизонтальний отвір, у якому розміщується бойова личинка зі спіральною бойовою пружиною, ударник, а з правої сторони розміщений зачіп викидача шириною 2,7мм (іл. № 21 -25).

Іл. №21-25.

Прицільні пристосування – прямокутна мушка та прицільна планка.

Магазин рушниць трубчатий, підствольний, ємкістю на шість набоїв, задня частина його вкручена в ствольну коробку, передня частина з допомогою різбової гайки кріпиться до приливу на стволі. Для викидання набою без відстрілювання є відсікач, важіль якого розміщений у передній частині спускової скоби, при натисканні якого, можна викинути набій з набійника без його відстрілу.

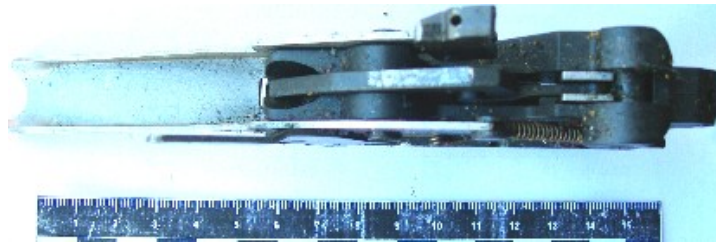
Цівйо знімне, ковзаюче вздовж магазину, у його задній частині прикріплені дві поздовжні тяги, що своїми виступами входять у пази на затворі.

Ствольна коробка являє собою масивну деталь, усередині якої змонтований ударно-спусковий механізм та механізм подавання набоїв. Усередині кришки знаходяться направляючі виступи, по яких рухається затвор, з правої сторони знаходиться вікно для екстракції стріляних гільз, а в піддоні монтується ударно-спусковий механізм з механізмом подавання набоїв. До задньої стінки приєднано пістолетну рукоятку, у передньому торці коробки є два вертикальні отвори – верхній для ствола, нижній для магазина. Знизу ствольна коробка має прямокутне вікно для спорядження магазина.

Ударно-спусковий механізм змонтований на окремій основі і дозволяє виконувати тільки одиночні постріли. Ударний механізм курково-ударникового типу. Курок внутрішній. Зведення курка здійснюється затвором при його русі в заднє положення. Викидач набоїв з одноплечевим зацепом. Відбивач – прямокутний виступ на лівій стінці ствольної коробки. Виймання і викидання стріляної гільзи здійснюється вправо-вгору при русі затвора назад. Бойова пружина вита, циліндрична. Запобіжник неавтоматичний, кнопочний, розміщений у задній частині спускової скоби. У передній верхній частині ударно-спускового механізму змонтований механізм подавання набоїв (іл. № 26-28).

Іл. №26-27.

Іл. №28. Ударно-спусковий механізм з механізмом подавання набоїв

Руків'я пістолетної форми, довжиною 100мм, висотою 155мм та товщиною 36,5мм, з півкруглими виїмками на бокових поверхнях, кріпиться до тильної сторони ствольної коробки за допомогою одного фігурного гвинта (іл. № 29).

Іл. №29.

З метою встановлення стану деталей ударно-спускового механізму було проведено розбирання рушниці. У результаті розбирання і дослідження встановлено, що деталі ударно-спускового механізму в наявності, правильно зібрані, поломок і дефектів не мають, що забезпечує їх надійну безперебійну взаємодію (роботу). При відведенні затвору в заднє положення курок встає на бойовий взвод, надійно фіксує у даному положенні. При досиланні набою у набійник подавач подає набій, а затвор надійно запирає набій у набійнику, при натисканні на спусковий гачок курок зривається з бойового взводу і наносить енергійний удар по бойку, забезпечуючи його вихід з гнізда на величину, достатню для запалювання ініціюючої речовини в капсулях. При постановці рушниці на запобіжник він справно виконує свою роботу – робить неможливим спуск спускового гачка.

Для перевірки правильності взаємодії частин та механізмів рушниці її було споряджено пустими гільзами 12 калібру (без порохового заряду, снаряду та капсуля) для мисливських набоїв у кількості 3 штук, у результаті цього встановлено, що подача набою в набійник здійснюється автоматично (подавачем – при пересуванні затвору в переднє положення).

При порівнянні основних конструктивних даних, розмірів та маркувальних позначок рушниці з довідковими даними встановлено, що вона

є одноствольною магазинною гладкоствольною рушницею з внутрішнім розташуванням курка моделі «VALTRO», № Р 01673, 12-го калібру, ствол № 002657, промислового виробництва (Італія). Так як на момент дослідження рушниця обладнана пістолетним руків'ям, то відповідно до п.2.4. **“Методики встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць”**, затвердженої рішенням засідання секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики (Протокол від 17.11.1999 року), вона набуває якостей багатоцільової вогнепальної бойової зброї і до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць не відноситься (рушниця - гладкоствольна або комбінована стрілецька зброя, яку конструктивно призначено для утримання управління під час стрільби двома руками з утиком прикладу в плече, класичної компоновки. /Класична компоновка передумовлює наявність ложі класичного типу/).

З наданої на дослідження рушниці проведена експериментальна стрільба трьома штатними набоями, яка підтвердила її придатність до проведення стрільби. Постріли здійснювались при першому ударі бойка по капсулях набоїв, яких-небудь затримок або осічок не спостерігалось, що свідчить про достатню міцність її конструкції в цілому та окремих деталей, придатність для проведення пострілів. При цьому пошкоджень та деформацій деталей та частин зброї не виявлено.

Результати досліджень конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що вилучений предмет є вогнепальною зброєю - бойовою гладкоствольною рушницею 12-го калібру з ковзаючим ців'єм і підствольним магазином на 6 набоїв моделі «VALTRO», № Р 01673, 12-го калібру, ствол № 002657, промислового виробництва (Італія), і в представленому стані з пістолетним руків'ям до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць не відноситься. Зброя придатна до стрільби.

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль КЛ2 № 377181, лупа ЛП-3 – 10^x з мірною шкалою, (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 07-8712 від 12.02.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Об'єкти (рушниця, бірка, чохол, ватний тампон, протягнутий через канал ствола, зазначеної рушниці) після дослідження упаковано в пакет, горловина пакету перев'язана ниткою коричневого кольору, кінці нитки зав'язані вузлом та заклеєні біркою з написом “Досліджено згідно висновку експерта № **-*** від **.**.***** к/с №**/***** Рушниця, бірка, чохол, ватний тампон”, підписом експерта з відтиском круглої печатки «Для експертних досліджень НДЕКЦ при УМВС».

ВИСНОВКИ

1. Предмет, вилучений 14.12.2002 року у гр.Філатова А. Б. під час його затримання по вул. Броварський, 3, в смт. Порилів Чернігівської області, є вогнепальною зброєю.

2. Даний предмет є бойовою гладкоствольною рушницею 12-го калібру з ковзаючим ців'єм і підствольним магазином на 6 набоїв моделі «VALTRO», № Р 01673, 12-го калібру, ствол № 002657, промислового виробництва (Італія).

У представленому стані з пістолетним руків'ям зброя до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць не відноситься.

3. Зброя придатна до стрільби.

Судовий експерт _____

2.9. Експертиза гладкоствольної мисливської вогнепальної зброї заводського виготовлення (двоствольна рушниця з вертикальним розміщенням стволів моделі «ИЖ-27» 16-го калібру)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на рушницю № 8706863, у розібраному вигляді, вилучений 01.10.2007 року з автомобіля гр. Гунчука І.А., д.н. АГ 41-87 ВВ, біля приміщення кафе «Червона рута», яке розташоване за адресою: м. Радомишль, вул. Огієнка, 10.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є вилучений предмет, схожий на гладкоствольну рушницю, вогнепальною зброєю?

2. Якщо так, то яка система, модель, калібр? До якого виду зброї відноситься?

3. Чи придатний для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. «Государственный кадастр гражданского и служебного оружия и патронов к нему». – М., 2004. – 386 с.

3. Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / [В. О. Михальов, Я. В. Рибалко, В. Р. Самусь, О. П. Ягодін]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

4. Трофимов В. Н. Отечественные охотничьи ружья. Гладкоствольные. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2004. – 304 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речовий доказ на дослідження наданий упакованим у шкіряний чохол коричневого кольору з чорною каймою та застібкою на клапані. Футляр у зоні клапану навколо обмотаний прозорою безбарвною липкою стрічкою з полімерного матеріалу. З її ж допомогою на чохлі закріплено білу паперову бірку прямокутної форми розмірами 90x135мм (див. ілюстративну таблицю, ілюстрацію №1).

На одній зі сторін бірки є пояснюючі написи, виконані друкованим способом, барвником чорного кольору, що читаються: «Рушниця у розібраному вигляді, вилучена 01.10.2007 року з автомобіля гр. Гунчука І.А., д.н. АГ 41-87 ВВ. Поняті 1. /підпис/ 2. /підпис/ Слідчий /підпис/» (див. ілюстрацію №2).

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й запобігання несанкціонованому доступу до них.

При розкритті футляру в ньому знаходилися предмети, схожі на частини рушниці, що відповідають опису слідчого в постанові про призначення експертизи (див. ілюстрацію №3).

Оскільки по загальному вигляду надані об'єкти схожі на частини мисливської рушниці, то подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань складових частин рушниці.

Для подальшого дослідження було проведено збирання частин в єдине ціле (див. ілюстрації № 4, 5, 6, 7).

При огляді встановлено, що запобіжник у положенні «ввімкнено», у набійниках стволів стріляних гільз чи набоїв немає (див. ілюстрацію № 8).

Поверхні механізмів та деталей зброї з незначними слідами корозії у вигляді невеликої кількості дрібних плям, є сліди мастила. При огляді зброї встановлено, що металеві та дерев'яні частини цілі, видимих дефектів не мають, металеві частини частково вкриті покриттям чорного кольору, яке місцями стерте, рушниця має невеликий люфт.

Представлений на дослідження предмет складається з таких основних частин:

- блоку стволів (два ствола в блоці розміщені вертикально);
- ударного та спускового механізмів;
- ців'я;
- прикладу;
- переносного ремня.

Він характеризується такими основними даними :

– загальна довжина	- 1145мм ;
– довжина стволів	- 725мм ;
– калібр	- 16;
– довжина набійників	- 70мм ;
– діаметр бойків	- 2,5мм ;
– виступання бойків із щитка колодки	- 0мм;
– кут нахилу бойків відносно осі каналу	
– верхнього ствола	- 10 град вверх

- лівого ствола
 - 13 град вправо
 - 20 град вниз
 - 13 град вліво;
- зусилля спуску
 - передній спусковий гачок - 1.2кг;
 - задній спусковий гачок - 1.50 кг;
- прицільні пристосування - прицільна планка та мушка.

Канали стволів для подальшого фізико-хімічного дослідження були прочищені ватними тампонами, при цьому на поверхнях тампонів при візуальному огляді є нашарування речовини темно-сірого кольору, подібні на сліди кіптяви. Тампони загорнуті в клаптики білого паперу з написами „верхній ствол” та „нижній. ствол”, які для збереження поміщено в паперовий конверт з пояснюючим написом на лицевій стороні, виконаний барвником чорного кольору друкованим способом: „Тампони, якими прочищено стволи мисливської рушниці ИЖ-27 16 калібру № 8706863, яка вилучена 01.10.2007 року з автомобіля гр. Гунчука І.А., д.н. АГ 41-87 ВВ, біля приміщення кафе «Червона рута», яке розташоване за адресою: м. Радомишль, вул. Огієнка, 10.”.

Виходячи із проведеного вище дослідження, можна зробити висновок, що даний предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, які є характерною для двоствольних (з вертикальним розташуванням стволів у блоці) мисливських рушниць.

Стволи наскрізні, від’ємні, розташовані у блоці у вертикальній площині, виготовлені з металу темно-сірого кольору, що притягується магнітом. Запирання стволів здійснюється широкою рамкою Перде на гак передньої муфти стволів. Діаметр набійника 18,7мм, що відповідає розміру гільзи набою 16-го калібру до гладкоствольних рушниць (див. ілюстрації № 9, 10, 11).

Стволи зі сторони дульного зрізу мають незначні пошкодження у вигляді невеликих забоїн, що могли виникнути в процесі виробництва чи експлуатації (див. ілюстрацію № 12). Мушка сферична з металу жовтого кольору. Ствольна та прицільна планки коробчаті та прицільна планка виконана з вентиляційними отворами. На прицільній планці є протиблікова насічка з канавкою по середині. Діаметр каналу верхнього ствола на дульному зрізі становить 17,5мм, нижнього – 17,9мм.

Між казенними частинами стволів, у бокових вирізах між ними, знаходиться екстрактор (див. ілюстрацію №13), ствольні трубки у казенній частині з’єднані ствольною муфтою.

У казенній частині на стінці з’єднувальної муфти стволів між стволами знаходяться вдавнені написи друкованими літерами (див. ілюстрацію №19, 14, 15).

На поверхні рушниці знаходяться маркувальні позначення та написи:

– на лівому боці муфти стволів – «17F» - вказуючи на сверловку верхнього ствола та дульне звуження – «чок - 1мм», «17M» - вказуючи на сверловку нижнього ствола та дульне звуження – «напівчок - 0,5мм» (див.

ілюстрацію №14).

– на правому боці ствола - «**16x70 68MPa**» – вказуючи на калібр рушниці та довжину набійника та максимальний тиск порохового заряду при пострілі. а також тавро державної випробувальної станції(див. ілюстрацію № 15)

На передньому підствольному гаці нижнього ствола нанесено тавро «**Знак якості ССРСР**» (див. ілюстрацію №17), а на задньому вибито серійний номер «**8706863**» (див. ілюстрацію №16).

– на відстані 70мм від переднього краю площадок стволів знаходиться малий підствольний гак для кріплення цев'я заціпкою, а на відстані 270мм від дульного зрізу до ствольної планки знизу прикріплено ремінну антабки з кільцем овальної форми .

У процесі подальшого дослідження проводилось неповне розбирання рушниці, у результаті чого встановлено такі особливості (див. ілюстрацію № 20).

Цівко із заціпкою важільного типу, дерев'яне, з металевою основою та заціпкою на зовнішній стороні. Дерев'яна частина має відповідні вирізи на зовнішній та внутрішній сторонах під металеві частини. (див. ілюстрації № 21, 22, 23).

На площині основи читається (див. ілюстрацію №24) цифровий напис: "05863", вказуючи на номер рушниці, деталлю комплекту якої воно є.

Ударні механізми(замки) змонтовані у колодці. Курки внутрішні зворотні. Ударники виконані окремими деталями, також зворотні. Безпосередньо на бокових та нижній стінках колодки є об'ємні (опуклі) малюнки на мисливську тематику (див. ілюстрація №25).

З метою встановлення стану деталей ударно-спускового механізму, а також встановлення наявності маркувальних позначень у процесі подальшого дослідження було проведено повне розбирання рушниці.

Спусковий механізм змонтовано на металевій основі – нижній личині, до якої кріпиться спускова скоба. Складається з упору, двох спускових гачків з кулачками та двопалої пружини спускових гачків. Спускова скоба кріпиться на нижній личині.

Колодка з прямим переднім зрізом (набійним упором, щитком), у передній частині колодка утворює коробку для стволів з товстими бічними стінками, ударники підпружинені, їх бойки не виступають за площину набійного упору колодки, п'ятки ударників виступають над задньою стінкою колодки в середньому на 2-2,3мм. На бокових та нижній стінках колодки є об'ємні (опуклі) малюнки на мисливську тематику. До ложі кріпиться з допомогою центрального стяжного болта через канал у шийці прикладу (див. ілюстрації № 26, 27,28).

Зверху на хвостовику колодки читається вибитий номер: “8705863” (див. ілюстрація № 30), а на поверхні нижньої личини об'ємні написи «ИЖ-27», які вказують на модель (див. ілюстрацію № 29). Ззаду нього на приливі хвостовика змонтовано автоматичний запобіжник, який за допомогою важелів кінематично з'єднаний з курками.

Верхній ключ (важіль затвора) кріпиться до осі поворотного важеля також з допомогою болта.

Приклад (див. ілюстрації № 31-33). До задньої частини колодки з допомогою стяжного горизонтального болта прикріплений дерев'яний приклад. Поверхня приклада покрита прозорим лаком світло-коричневого кольору, крізь який проглядається текстура деревини.

Затильник прикладу конструктивно виконаний у вигляді коричневої пластмасової пластини, прикріплений до задньої частини прикладу двома гвинтами. На затильнику приклада знаходиться об'ємний знак виробника.

У передній частині шийки знаходяться вирізи для розміщення у них колодки зі спусковими механізмами та нижньої личини зі спусковим механізмом та важелем запобіжника (див. ілюстрації № 34, 35)

При порівнянні основних конструктивних та маркувальних позначок досліджуваної зброї з довідковими даними встановлено, що вона є двохствольною мисливською рушницею (бокфлінтом – з вертикальними стволами у блоці) мод. ИЖ-27 № 8706863, 1987 року випуску зі стволами 16-го калібру, промислового виробництва (Іжевський механічний завод. м. Іжевськ, РРФСР), /«Государственный кадастр гражданского и служебного оружия и патронов к нему», стор 83-84 /. (див. ілюстрацію № 36).

Усі деталі ударних та спускового механізмів у наявності, дефектів не мають.

Перевіркою взаємодії частин і механізмів зброї встановлено, що при натискуванні на верхній ключ (при повертанні його вправо) - рушниця відмикається (розламується). У закритому стані механізм замикання забезпечує міцне з'єднання стволів з колодкою та автоматичне спрацювання запобіжника. При відмиканні (“переламуванні”), зведенні курків, натисканні на спускові гачки частини та механізми рушниці працюють чітко, без затримок. При вимкненні запобіжника та наступному натисканні на спускові гачки курки зриваються з бойового взводу, енергійно направляються вперед і наносять удари по бойках, забезпечуючи вихід з гнізда на величину, достатню для запалювання ініціюючого складу капсулів набоїв (у подальшому це було підтверджено експериментальними пострілами). Після удару по бойках курки відходять назад, становлячись у нейтральне положення, а бойки повертаються в початкове положення.

Після цього була проведена експериментальна стрільба зі зброї з кожного ствола трьома штатними набоями 12-го калібру промислового виробництва, спорядженими шротом № 7 (шротини діаметром 2,5мм), яка підтвердила її придатність для проведення пострілів, пошкоджень та деформації частин та деталей не виникало, що свідчить про міцність конструкції рушниці як в цілому, так і окремих її деталей. Постріли здійснювались при перших ударах бойків по капсулях набоїв, будь-яких затримок чи осічок не спостерігалось. Зброя зручна для утримування в руках.

Після цього була проведена перевірка на можливість проведення пострілу із досліджуваної зброї без натискання на спускові гачки, для цього

кожен ствол було заряджено капсульованою гільзою 16 калібру та вимкнено запобіжник, а далі проводились такі експерименти:

- а) зброя кидалась з висоти 1 - 1.5 м на підлогу;
- б) зброю різко струшували, ударяючи тильною стороною приклада до твердої амортизуючої поверхні;
- в) по різноманітних частинах зброї (стволах, колодці, курках, прикладу) наносились удари дерев'яним молотком.

Експеримент показав, що з даної зброї провести постріл без натискування на спусковий гачок неможливо.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що предмет, вилучений 01.10.2007 року з автомобіля гр. Гунчука І.А., д.н. АГ 41-87 ВВ, біля приміщення кафе «Червона рута», яке розташоване за адресою: м. Радомишль, вул. Огієнка, 10, є вогнепальною зброєю – двоствольною мисливською рушницею (бокфлінтом – з вертикальними стволами у блоці) мод. ИЖ-27 № 8706863, 1987 року випуску з стволами 16-го калібру, промислового виробництва (Іжевський механічний завод, м. Іжевськ, РРФСР). Рушниця справна та придатна для стрільби мисливськими набоями 16-го калібру.

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль КЛ2 № 377181, лупа ЛІ-3 – 10^x з мірною шкалою, (свідectво про державну метрологічну повірку № 02-7841 від 02.04.2006р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Об'єкти (частини рушниці) після дослідження упаковано в ту саму упаковку, у якій надавались на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою та зроблено напис рукописним текстом “Мисливська рушниця ИЖ-27 № 8706863. Досліджено згідно висновку експерта №**/** від **.**.**** року». Ватні тампони, протягнуті через канали стволів зазначеної рушниці, упаковані у паперовий конверт за правилами пакування речових доказів.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на п'яти аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на рушницю, який вилучений 01.10.2007 року з автомобіля гр.Гунчука І.А., д.н. АГ 41-87 ВВ, біля приміщення кафе «Червона рута», яке розташоване за адресою: м. Радомишль, вул. Огієнка, 10, є вогнепальною зброєю.

2. Даний предмет є двоствольною мисливською рушницею (бокфлінтом – з вертикальними стволами у блоці) мод. ИЖ-27 № 8706863, 1987 року випуску (на нього вказують перші дві цифри у номері) зі стволами 16-го калібру, промислового виробництва (Іжевський механічний завод, м. Іжевськ, РСФСР).

3. Рушниця справна та придатна для стрільби мисливськими набоями 16-го калібру.

Судовий експерт _____

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Ілюстрація №1-2. Зображення упаковки об'єкта, наданого на дослідження та бірки упаковки

Ілюстрація №3. Зображення об'єктів наданих на дослідження

Ілюстрація №4.

Ілюстрація №5.

Ілюстрація №6.

Ілюстрація №7.

Ілюстрації №№ 4, 5, 6, 7. Зображення об'єкта, наданого на дослідження (у зібраному вигляді)

Ілюстрація № 8. Зображення частини об'єкта, наданого на дослідження, та положення запобіжника

Ілюстрація №9.

Ілюстрація №10.

Ілюстрація № 11.

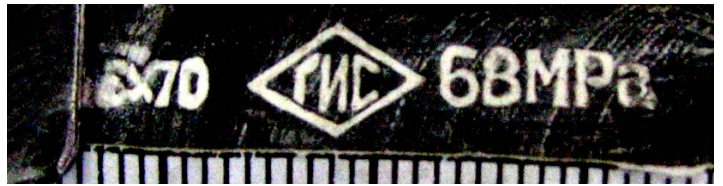
Ілюстрації №№9, 10, 11 Зображення стволів об'єкта, наданого на дослідження

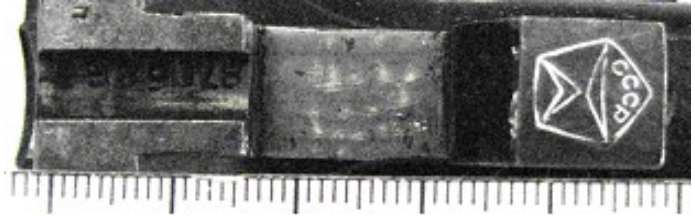
Іл. №12, 13.

Ілюстрація № 12. Зображення дульного зрізу об'єкта дослідження

Ілюстрація № 13. Зображення казенної частини об'єкта дослідження

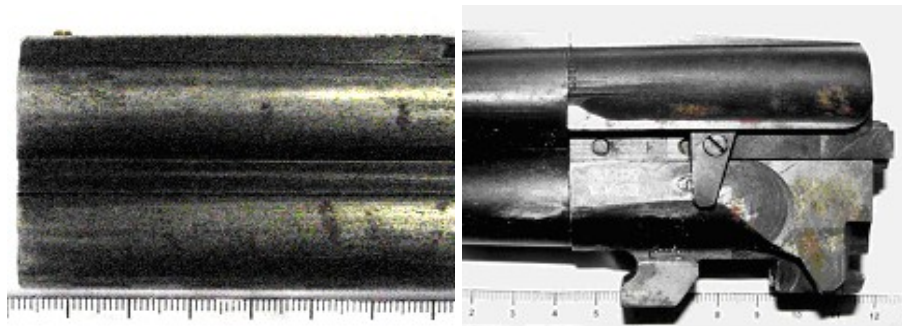

Ілюстрація № 14, 15.

Ілюстрація № 16, 17.

Ілюстрації №№14, 15, 16, 17. Зображення маркувальних позначок на поверхні об'єкта, наданого на дослідження

Ілюстрація № 18. Зображення дульної частини рушниці

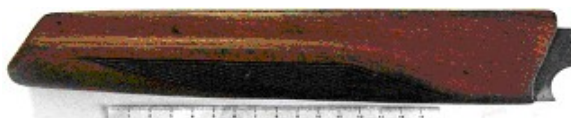
Ілюстрація №19. Зображення частини об'єкта, наданого на дослідження

Ілюстрація №20. Зображення частин рушниці при неповному розбиранні

Ілюстрація №21.

Ілюстрація №22.

Ілюстрація № 21-23. Зображення ців'я рушниці

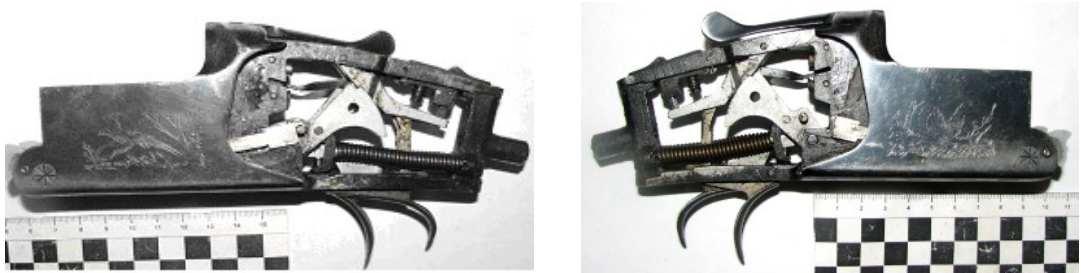

Ілюстрація № 24. Зображення на площині основи рушниці

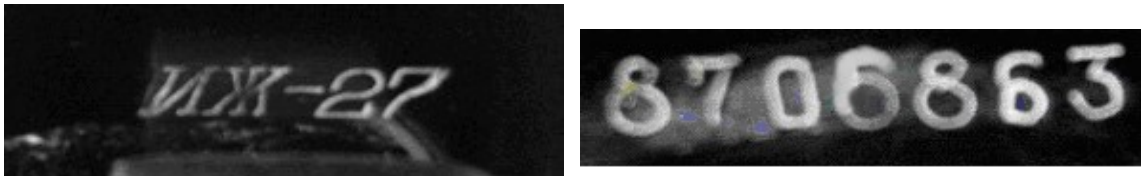

Ілюстрація № 25. Зображення колодки

Ілюстрація № 26. Зображення каналу у шийці прикладу

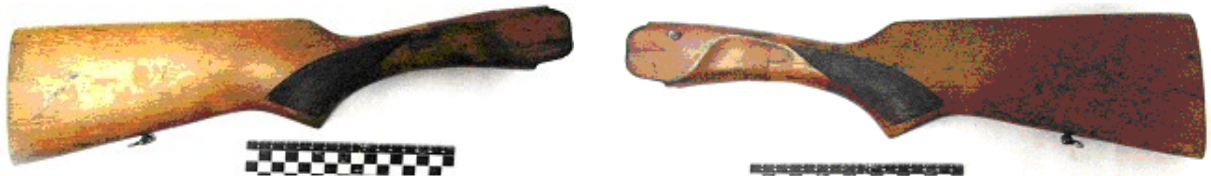

Ілюстрації № 27, 28. Частини спускового механізму

Ілюстрація № 29. Зображення об'ємного напису на поверхні нижньої личини.

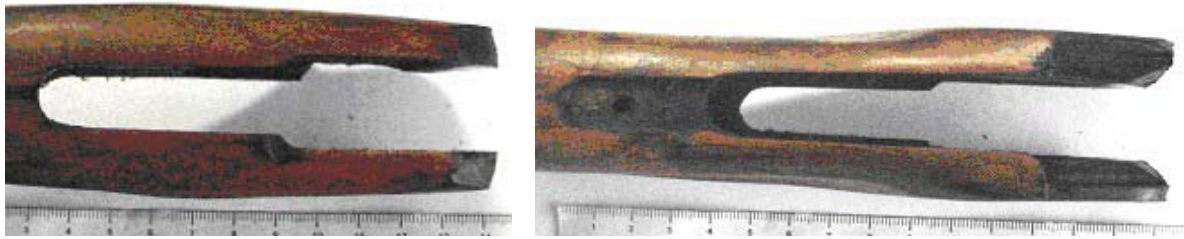
Ілюстрація №30. Зображення номеру, який розташований зверху на хвостовику колодки

Ілюстрація № 31-32. Зображення обох сторін приклада

Ілюстрація № 33. Тильна сторона приклада

Ілюстрація № 34-35. Зображення передньої частини шийки приклада

Ілюстрація № 36. Ілюстрація гладкоствольної мисливської рушниці ИЖ-27 16-го калібру, розміщена на стор. 83 «Государственного кадастра гражданского и служебного оружия и патронов к нему»

Судовий експерт _____

2.10. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї, переробленої із мисливської рушниці (обріз двоствольної куркової мисливської рушниці)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на обріз рушниці, вилучений 22.05.2007 року в ході проведення обшуку за місцем проживання гр.Фоміна М.М. по вул.Артема, 158, кв.19 у м. Маріуполь.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет, схожий на обріз, вогнепальною зброєю?
2. Якщо так, то яка система, модель, калібр? До якого виду зброї відноситься?
3. Чи придатний він для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Клейма на патронах и оружии. Часть 1 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: ТОО „Нормотест-кримтех” ЭКЦ МВД РФ, 1995. – 270 с.

3. Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / [В. О. Михальов, Я. В. Рибалко, В. Р. Самусь, О. П. Ягодін]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

4. Трофимов В. Н. Отечественные охотничьи ружья. Гладкоствольные. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2004. – 304 с.

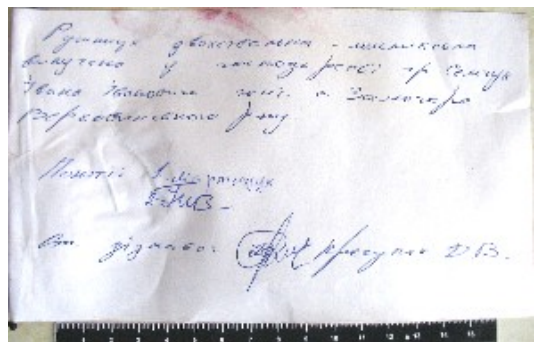
ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт (предмет подібний до обрізу мисливської рушниці), запакований у непрозору плетену багатоколірну сумку та надано для дослідження разом з постановою про призначення експертизи слідчим. Горловина сумки зав'язана та прошита за допомогою товстої чорної нитки. Кінці її зав'язані вузлом та заклеєні на бірці прямокутної форми розмірами 114x168мм за допомогою контрольної марки. На лицевій стороні бірки знаходиться пояснюючий напис „Рушниця, вилучена 22.05.2007 року в ході проведення обшуку за місцем проживання гр.Фоміна М.М. по вул.Артема, 158, кв.19 у м. Маріуполь Поняті: 1. /підпис/ 2./підпис/ Ст. дізнавач /підпис/” виконаний стійким барвником синього кольору рукописним способом (іл. №1, 2). На поверхні контрольної марки знаходиться відтиск круглої печатки «Для пакетів» Маріупольського МВ УМВС в області.

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й запобігає несанкціонованому доступу до них.

Іл. №1, 2.

При відкритті пакету в ньому виявлено три предмети, подібні до складових частин мисливської рушниці (іл. № 3). Кількість об'єктів відповідає опису у постанові про призначення експертизи.

Іл. №3.

Поскільки по загальному вигляду вилучені об'єкти схожі на частини

мисливської рушниці, то подальше їх описування буде проводитися з використанням найменувань складових частин рушниць.

Для подальшого дослідження було проведено збирання частин у єдине ціле (іл. № 4, 5, 6, 7).

Іл. № 4, 5, 6, 7.

При огляді встановлено, що курки спущені, у набійниках стволів стріляних гільз чи набоїв немає (іл. № 8).

Іл. № 8.

Поверхні механізмів та деталей зброї з незначними слідами корозії у вигляді невеликих раковин, є сліди мастила. При огляді зброї встановлено, що металеві та дерев'яні частини цілі, видимих дефектів не мають, металеві частини частково вкриті лакофарбовим покриттям чорного кольору, яке місцями стерте.

Представлений на дослідження предмет складається з таких основних частин:

- блоку стволів (два ствола в блоці розміщені горизонтально);
- ударного та спускового механізмів;
- ців'я;
- приклада.

Він характеризується такими основними даними :

▪ загальна довжина	-882мм ;
▪ довжина стволів	-460мм ;
▪ калібр	-16;
▪ довжина набійників	-65мм ;
▪ діаметр бойків	- 2,4мм ;
▪ виступання бойків із щитка колодки	- 0мм;
▪ передній спусковий гачок	- 1.2кг;
▪ задній спусковий гачок	- 1.50 кг;
▪ прицільні пристосування	- прицільна планка.

Канали стволів для подальшого фізико-хімічного дослідження були прочищені ватними тампонами, при цьому на поверхнях тампонів при візуальному огляді є нашарування речовини темно-сірого кольору, подібні до слідів кіптяви. Тампони загорнуті у відрізки білого паперу з написами „Л. ствол” та „Пр. ствол”, які для збереження вміщено в паперовий конверт з пояснюючим написом на лицевій стороні, виконаним барвником чорного кольору друкованим способом: „Тампони, якими прочищено стволи обрізу 16 калібру № 130382, вилученого 22.05.2007 року в ході проведення обшуку за місцем проживання гр.Фоміна М.М. по вул.Артема, 158, кв.19 у м. Маріуполь”.

Виходячи з попереднього дослідження, можна стверджувати, що даний предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, яка є характерною лише для одного виду короткоствольної вогнепальної зброї – обрізів мисливських рушниць.

Стволи наскрізні, від'ємні, розташовані у блоці в горизонтальній площині, виготовлені з металу темно-сірого кольору, що притягується магнітом. Запирання стволів здійснюється на два підствольних гаки, у вирізи яких входять перемички рамки Перде і верхній поперечний болт Гріннера, що входить у провухину хвостовика прицільної планки та приводиться у рух верхнім ключем Вестля - Річардса. Діаметр набійника 18,7мм, що відповідає розміру гільзи набою 16-го калібру до гладкоствольних рушниць (“Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование”, А.И.Устинов - с.150) (іл. № 9, 9а, 9б).

Іл. № 9, 9а, 9б.

Дульний зріз стволів скошений з нахилом назад. Стволи зі сторони дульного зрізу мають пошкодження у вигляді поздовжніх паралельних трас із заусенцями та щербинами на краях зі свіжим блиском металу з пошкодженнями корозійного походження, а також зі знятою вузькою зовнішньою фасткою, що свідчить про їх зміну (вкорочення) саморобним способом з використання слюсарного інструменту (іл. №10, 11). Мушки на дульному зрізі ствола немає. Діаметр каналів стволів на дульному зрізі становить 17,5мм.

Іл. №10, 11.

Хвостовик прицільної планки із рівною задньою стінкою та округленим кінцем має отвір для входження в нього поперечного болта Гріннера та направляючий паз для екстрактора.

Під казенною частиною стволів, у порожнині між ними, знаходиться екстрактор (іл. №11). На площадках стволів є вдавнені буквенно - цифрові маркування.

На площадці правого ствола читається (фото №12):

- цифровий напис «171170»;
- випробувальні таврування «PV», «LEG» які вказують на випробування рушниці димним порохом та остаточне випробування димним порохом відповідно;
- цифровий напис «16.65», вказуючи на калібр рушниці та довжину набійника.
- випробувальні у вигляді переплєтених літер «LEG», які вказують на первинне випробування ствольних трубок.

На площадці лівого ствола читається (фото №12):

- цифровий напис напис «171170»;
- випробувальні таврування «PV», «LEG», які вказують на випробування рушниці димним порохом та остаточне випробування димним порохом відповідно;

- цифровий напис «16.65», вказуючи на калібр рушниці та довжину набійника.
- буквено-цифровий напис «1 Kg 285» вказуючи на максимальний робочий тиск при пострілі;

Іл. №12.

На відстані 63 мм від переднього краю площадок стволів знаходиться малий підствольний гак для кріплення цев'я заціпкою, а на відстані 60 мм від дульного зрізу до ствольної планки знизу прикріплено ремінну антабки з кільцем овальної форми.

На поверхні нижньої ствольної планки між підствольними гаками та малим підствольним гакком знаходиться цифрове маркування «2864» (іл. №13), а на поверхні нижньої ствольної планки між малим підствольним гакком та ремінною антабкою знаходиться цифрове маркування «130382» (іл. №14).

Іл. №13, 14.

На боковій поверхні лівого ствола, поблизу казенної частини, знаходиться вдавнений, місцями пошкоджений, напис латинськими літерами «J.B. RONCE FUSILIGE» (іл. №15), який вказує на ініціали та прізвище виробника зброї – зброярний майстер Дж. Б. Ронс.

Іл. №15.

У процесі подальшого дослідження проводилось неповне розбирання предмету в результаті чого встановлено такі особливості (іл. № 16).

Іл. №16.

Ців'ю із заціпкою важільного типу, дерев'яне з металевою основою та заціпкою на зовнішній стороні. Дерев'яна частина має відповідні вирізи на зовнішній та внутрішній сторонах під металеві частини (іл. № 17, 18). З лівої сторони від дерев'яної основи за допомогою цвяха та клею прикріплено смужку шкіри коричневого кольору, для кращого прилягання ців'я до стволів.

Іл. №17, 18.

На площині основи з внутрішньої сторони читається (іл. №19) цифровий напис "43232-47", вказуючи на номер рушниці та рік її виготовлення.

Іл. №19.

Ударні механізми (замки) змонтовані на замкових дошках. Замки підкладні, змонтовані у бокових вирізах колодки. Курки зовнішні, зворотні.

Бойки також зворотні. Безпосередньо на бокових та нижній сторонах колодки та спусковій скобі є вдавнені геометричні малюнки (іл. №20).

Іл. №20.

Спусковий механізм змонтовано на металевій основі – нижній личині, до якої кріпиться спускова скоба. Складається з упору, двох спускових гачків з кулачками та двопалої пружини спускових гачків. Спускова скоба кріпиться на нижній личині та пістолетній шийці(іл. №21).

Іл. №21.

Колодка з прямим переднім зрізом (набійним упором), бойки не виступають за площину набійного упору колодки. На бокових поверхнях колодки є вдавнені малюнки. До ложі кріпиться за допомогою трьох вертикальних стяжних болтів (іл. № 22-25).

Зверху на лівій горизонтальній площадці колодки (подушці) читається вибитий номер **“130382”** (іл. №24), а на поверхні правої подушки знаходяться випробувальні таврування - **«PV»**, фігурка у вигляді печатки **«K»**, які вказують на випробування рушниці димним порохом, яке проводилось на випробувальному полігоні в м. Льєж (Бельгія)” та цифри **«11»** і **«7»**.(іл. № 24).

Іл. №22-23.

Іл. №24-25.

Боковини колодки (щоки) з вирізами під виступи замочних дощок та отворами під брандтрубки виконані окремо та припаяні до її основи, на що вказують шви та сліди пайки в них.

Верхній ключ (важіль затвора) кріпиться до осі поворотного важеля також з допомогою болта. Поверхня ключа вкрита нашаруванням дрібних плям іржі та має невеликий люфт.

Приклад (іл. №26, 27, 28, 29). До задньої частини колодки з допомогою стяжних вертикальних болтів закріплений дерев'яний приклад. Уся поверхня приклада вкрита шаром прозорого лаку жовтого кольору, крізь який проглядається текстура деревини.

Затильник приклада конструктивно виконаний у вигляді сталеної пластини, прикріпленої до задньої частини приклада двома гвинтами.

Іл. №26-27.

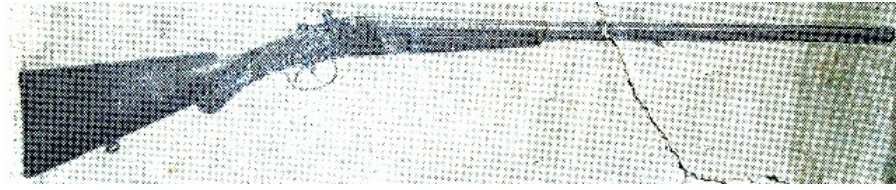
У передній частині шийки знаходяться вирізи для розміщення у них колодки із спусковими механізмами та нижньої личини зі спусковим механізмом та важелем запобіжника (іл. № 28, 29).

Іл. №28-29.

При порівнянні основних конструктивних та маркувальних позначок досліджуваної зброї з довідковими даними встановлено, що вона є основою двохствольної куркової мисливської рушниць № 130382 зі стволами 16-го калібру, промислового виробництва (зброярний майстер Дж. Б. Ронс, м. Льеж(Бельгія)), /Справочно-методическое пособие для экспертов-криминалистов «Клейма на патронах и оружии», 1 том, стор. 168-193/. У даній зброї використано ців'є від рушниць ТОЗ-Б № 43232, промислового

виробництва (Тульський зброярний завод - ТОЗ) 1947 року випуску, аналогічної системи /Трофимов В. Н. Отечественные охотничьи ружья. Гладкоствольные. Справочник, стор.162/ (іл № 30).

Іл. №30.

Для відповіді на поставлені питання експертом було вивчено матеріальну частину даного типу рушниць, а також місця нанесення маркувальних позначень за матеріалами, вміщеними у довідковій літературі (Маклаков Б.О. «Установление мест расположения заводских серий и номеров на гладкоствольных ружьях путем их полной разборки: справочно-методическое пособие для экспертов-криминалистов – г. Донецк.: НИЭКЦ при УМВД Украины в Донецкой области, 2003., 407 ил. »).

У процесі вивчення довідкової літератури встановлено місця розташування маркувань, а також те, що на даному типі рушниць однакові маркування ставились на всіх деталях. Тому з метою встановлення стану деталей ударно-спускового механізму, а також встановлення маркувальних позначень було проведено розбирання ців'я та колодки обріза (іл. № 31).

Іл. №30.

При повному розбиранні було також встановлено, що механізми густо змащені мастилом, на стінках деталей замків та механізмів знаходяться цифрові маркування, а саме:

- на внутрішній стороні нижньої личини, на якій змонтовано спускові механізми, знаходиться цифровий напис «11» та «7»;

- на внутрішній стороні замочних дощок знаходяться цифрові маркування у вигляді ряду цифр: „11" та «7»;
- з внутрішньої сторони на курках є цифрові маркування „74913”;
- з внутрішньої сторони поворотного ключа затвору знаходиться цифровий напис «11» та «7».

У результаті чого встановлено, що всі деталі ударних та спускового механізмів у наявності, поломок і дефектів не мають, цілі, правильно зібрані, що забезпечує їх надійну взаємодію.

Для подальшого дослідження рушницю було знову зібрано.

Перевіркою взаємодії частин і механізмів зброї встановлено, що при натискуванні на верхній ключ (при повертанні його вправо) - обріз відмикається (розламується). У закритому стані механізм замикавання забезпечує міцне з'єднання стволів із колодкою. При відмиканні (“переламуванні”), зведенні курків, натисканні на спускові гачки частини та механізми рушниці працюють чітко, без затримок. При відведенні курків назад вони стають на бойовий звід, надійно фіксуючись у цьому положенні. При натисканні на спускові гачки курки зриваються з бойового взводу, енергійно направляються вперед і наносять удари по бойках, забезпечуючи вихід з гнізда на величину, достатню для запалювання ініціюючого складу капсулів набоїв (у подальшому це було підтверджено експериментальними пострілами). Після удару по бойках курки відходять назад, становлячись у нейтральне положення, а бойки повертаються в початкове положення.

Далі була проведена експериментальна стрільба зі зброї з кожного ствола трьома штатними набоями 16-го калібру промислового виробництва, спорядженими шротом № 7 (шротини діаметром 2,5мм), яка підтвердила її придатність для проведення пострілів, пошкоджень та деформації частин та деталей не виникало, що свідчить про міцність конструкції рушниці як в цілому, так і окремих її деталей. Постріли здійснювались при перших ударах бойків по капсулях набоїв, будь-яких затримок чи осічок не спостерігалось. Зброя зручна для утримування в руках.

Після цього була проведена перевірка на можливість проведення пострілу із досліджуваної зброї без натискання на спускові гачки, для цього кожен ствол обріза було заряджено капсульованою гільзою 16 калібру, правий та лівий курки поставлено на бойовий звід, і проводились такі експерименти:

- а) зброю кидали з висоти 1 - 1.5 м на підлогу;
- б) зброю різко струшували, ударяючи тильною стороною пістолетного руків'я до твердої амортизуючої поверхні;
- в) по різноманітних частинах зброї (стволах, колодці, курках, руків'ї) наносились удари дерев'яним молотком.

Експеримент показав, що з даної зброї провести постріл без натискування на спусковий гачок неможливо.

Укорочення ствола досліджуваної зброї призвело до зміни попередніх конструктивних і балістичних властивостей зброї, яка втратила своє попереднє цільове мисливське призначення і стала якісно новим

нестандартним типом зброї – обрізом, з якостями бойової багатоцільової вогнепальної зброї, призначеної для бойового використання на середніх та близьких дистанціях, в обмеженому просторі, яка до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць не відноситься (Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських /спортивних/ гладкоствольних рушниць. П.2.4).

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що предмет, вилучений 22.05.2007 року в ході проведення обшуку за місцем проживання гр.Фоміна М.М. по вул.Артема, 158, кв.19 у м. Маріуполь, є нестандартною вогнепальною зброєю – обрізом, виготовленим саморобним способом з двохствольної куркової мисливської рушниці № 130382 промислового виробництва (зброярний майстер Дж. Б. Ронс, м. м. Льеж (Бельгія)) зі стволами 16-го калібру. У даній зброї використано ців'є від рушниці ТОЗ-Б № 43232, промислового виробництва (Тульський зброярний завод - ТОЗ) 1947 року випуску, аналогічної системи. Зброя придатна для стрільби мисливськими набоями 16-го калібру.

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль КЛ2 № 375901, лупа ЛІ-3 –10^x з мірною шкалою, (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-9814 від 15.02.200р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери “NICON COOLPIX 7600”, персонального комп'ютера “Celeron TM”, лазерного принтера “SAMSUNG ML-1210” без зміни форм та співвідношення розмірів зображення об'єктів у цілому та його окремих деталей чи рельєфних елементів поверхонь, з використанням масштабної лінійки загальною довжиною 150мм з ціною найменшої поділки в 1мм.

Примітка 1: Обріз, виготовлений саморобним способом з двохствольної куркової мисливської рушниці № 130382 промислового виробництва, упакований у ту саму упаковку у якій надійшов на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для експертних досліджень” НДЕКЦ при УМВС” та зроблено напис рукописним текстом “Висновок експерта №**** від **.**.*****”; ватні тампони, протягнуті через канали стволів обрізу, упаковані за правилами пакування речових доказів.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на обріз рушниці, вилучений 22.05.2007 року в ході проведення обшуку за місцем проживання гр.Фоміна М.М. по вул.Артема, 158, кв.19 у м.Маріуполь, є нестандартною вогнепальною зброєю.

2. Наданий предмет є обрізом, виготовленим саморобним способом з двохствольної куркової мисливської рушниці № 130382 промислового виробництва (зброярний майстер Дж. Б. Ронс, м. м. Льеж (Бельгія)) зі стволами 16-го калібру. У даній зброї використано ців'є від рушниці ТОЗ-Б № 43232, промислового виробництва (Тульський зброярний завод - ТОЗ) 1947 року випуску, аналогічної системи.

3. Зброя придатна для стрільби мисливськими набоями 16-го калібру.

2.11. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї переробленої із газового револьвера (*переробка револьвера моделі “ME. MAGNUM” калібру .380 (9 мм) шляхом видалення зі ствола захисного елемента та встановлення леєра*)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на револьвер, вилучений 20.11.2005 р. при проведенні огляду автомобіля гр-на Филатова К.Б., д.н. 457-58 РН.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет схожий на револьвер, вогнепальною зброєю?

2. Якщо так, то яким способом він виготовлений та чи придатний для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Кононаев А. В. Стреляющие устройства небоевого назначения промышленного изготовления / А. В. Кононаев, В. А. Лесников, В. В. Филиппов. – М.: ЭКЦ МВД России, 1997. – 144 с.

3. Лесников В. А. Криминалистическое исследование „газошумовых” пистолетов, револьверов и патронов к ним: Учебное пособие / В. А. Лесников. – М.: ЭКЦ МВД России, 1995. – 88 с.

4. Методика криміналістичного дослідження газових пістолетів та револьверів / [Бернацький С. Д., Михальов В. О., Прохоров-Лукін Г. В. та ін.]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2000. – 10 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт наданий на дослідження упакованим у прозорий полімерний пакет. Горловина пакету зав'язана та скріплена металевими скобами, під якими закріплений прямокутний фрагмент нелінованого аркушу паперу білого кольору. На фрагменті паперу барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ». Додатково на фрагменті паперу барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Предмет схожий на револьвер №017933, вилучений 20.11.2005 р. при проведенні огляду автомобіля гр-на Филатова К.Б., д.н. 457-58 РН Поняті 1. (підпис) 2. (підпис) о/у ОУР (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1, 2). Упаковка об'єкту не забезпечує достатнього захисту доступу до вмісту, ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений, предмет схожий на револьвер (див. ілюстративну таблицю, іл. №3, 4). Об'єкт відповідає вказаному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім видом об'єкт подібний до вогнепальної зброї – а саме до револьвера, подальший опис буде здійснюватися з використанням найменувань частин і деталей відповідного типу вогнепальної зброї.

Перед проведенням дослідження з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет, схожий на револьвер, був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані, камори барабана пусті.

Для визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик предмета схожого на револьвер, конструктивних і розмірних характеристик деталей, частин і механізмів (вузлів), були вивчені його конструктивні особливості, унаслідок чого встановлено, що він складається з наступних основних частин і механізмів (див. ілюстративну таблицю, іл. №№3,4):

- з рамки зі стволом і основою руків'я;
- замикаючого механізму;
- ударно-спускового механізму;
- барабана;
- руків'я.

Усі частини та деталі предмету, крім стрижня екстрактора (вісі барабану), ударника, з'єднувальних гвинтів, бойової пружини, поворотних деталей замикаючого механізму, виготовлені з металу сірого кольору, який не притягується магнітом. Стрижень екстрактора (вісь барабану), ударник, з'єднувальні гвинти, бойова пружина, поворотні деталі замкового механізму виготовлені з металу сірого кольору, який притягується магнітом. Накладки рукоятки виготовлені з деревини коричневого кольору. Загальна довжина предмету 235 мм, висота предмету 142 мм, товщина в області барабану 38 мм, загальна вага предмету 855 г. Поверхні частин та деталей предмету мають матове покриття.

Рамка револьвера являє собою складну деталь, що закривається з лівої сторони кришкою, які з'єднуються між собою за допомогою двох гвинтів. Нижня відігнута частина рамки утворює основу рукоятки. В основі рукоятки і задній частині рамки містяться деталі замкового механізму.

Ствол закріплений жорстко на передній частині рамки у перерізі по зовнішньому контуру круглої форми довжиною 95,2 мм, під яким розташований «пенал» для розміщення стрижня центрального екстрактора. Зверху над стволом розташована прицільна планка, що вентилюється. У стволі встановлена вставка (леєр) довжиною 99,8 мм, яка складається з двох трубок: внутрішня з металу сірого кольору, який притягується магнітом, зовнішнім діаметром 10,3 мм; зовнішня з металу жовтого кольору, який не притягується магнітом, зовнішнім діаметром 13 мм. Леєр закріплений у стволі тугою посадкою з додатковою фіксацією поперечним гвинтом з правої сторони в передній частині рамки та двома гайками з казенної частини. На

дульному зрізі леєра спостерігаються дрібні хаотично розташовані траси (див. ілюстративну таблицю, іл. №8) та подряпини та додатково на гайках кріплення з казенної частини спостерігаються численні вм'ятини довільної форми та розмірів. Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про саморобний спосіб виготовлення леєра та кріплення його у стволі.

Внутрішня трубка леєру має наскрізний канал циліндричної форми діаметром біля дульного зрізу 8 мм. Нарізи в каналі трубки відсутні. Вхідний та вихідний отвори в каналі леєру ствола співпадають по поздовжнім вісям.

Барабан довжиною 38,2 мм одночасно є набійником і магазином. Барабан має шість камор для поміщення набойів. Камори мають циліндрично-ступінчасту форму, діаметром з казенної частини 9,8 мм на глибину 19,9 мм, діаметром зі сторони ствола 8,1 мм. На зовнішній поверхні барабана виконано шість виїмок. Екстракція стріляних гільз здійснюється вручну за допомогою шомпола центральним екстрактором. На казенній частині барабану навколо отвору для вісі виконані храпові виступи для взаємодії з поворотним зубом замкового механізму. Вхідні та вихідні отвори камор барабану співпадають по поздовжнім вісям. Кнопка замикання барабану знаходиться позаду нього, для відмикання останню необхідно відтягнути в протилежну сторону від барабана. Барабан при цьому відкидається на ліву сторону.

Прицільні пристосування складаються з нерухомої мушки на дульній частині ствола та нерухомого цілика. Замковий механізм конструктивно з'єднаний з ударно-спусковим механізмом та забезпечує поворот барабана при натисканні на спусковий гачок. Тип ударного механізму – курково-ударниковий. Бойок зворотного типу, виконаний окремо від курка та закріплений на рамці. Тип спускового механізму одинарної дії дозволяє проведення пострілів тільки самовзводом. Бійок розташований на центральній вісі камор барабану.

При детальному огляді предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження, встановлено, що на частинах та деталях нанесені наступні маркувальні позначення (див. ілюстративну таблицю, іл. №5,6,7):

- на лівому боці рамки – клеймо випробувальної станції м. Гардоне (Італія, з 1950 року) та інші технічні і випробувальні клейма;
- з лівої сторони на кришці – маркування виробника літери «BBM» вміщені у коло, що розташовані поверх стріли;
- з правої сторони на рамці – позначення моделі «MAGNUM», калібру штатного набою «CAL 380 9mmK», номеру «017933» та країни виробника «MADE IN ITALY».

Виходячи з конструктивних особливостей відповідних деталей і вузлів револьвера форми й розмірів камор барабану, розмірів і особливостей будови каналу ствола, розташування бойка, інших особливостей пристрою запалення металюного заряду, особливостей пристрою замикання барабану, встановлено, що даний предмет призначений для стрільби саморобним або переробленими набоями центрального бою: револьверними набоями з використанням гільзи калібру .380 (9 мм), пістолетними набоями з

використанням гільзи калібру 9 ммР.А.. Захисних елементів у стволі предмета, схожого на револьвер, які б запобігали проведенню пострілів набоями зі шротовим або унітарним снарядами або способом роздільного спорядження, немає.

При порівнянні досліджуваного револьвера зі зразками вогнепальної, газової та пневматичної зброї, даними наведеними в інформаційно-довідковій літературі, а також виходячи з конструктивних особливостей, розмірних характеристик, матеріалу виготовлення, встановлено, що останній є револьвером, виготовленим шляхом переробки газового (сигнального) шестизарядного револьверу калібру .380 (9 мм) моделі «ME Magnum» №017933, виробництва Італії, для стрільби саморобними або переробленими набоями центрального бою. Переробка полягає у видаленні захисних елементів з каналу ствола, які б запобігали проведенню пострілів набоями зі шротовим або унітарним снарядами або способом роздільного спорядження та встановлення леєра з наскрізним каналом діаметром 8 мм.

Згідно п. 2.8 [1] – «Стосовно саморобної та переробленої саморобним або кустарним способом зброї питання про справність не вирішується, а експертом робиться висновок лише стосовно її працездатності». При перевірці взаємодії частин і механізмів револьверу, наданого на дослідження, встановлено, що необхідні для проведення пострілів частини та механізми в наявності та взаємодіють правильно.

Згідно п. 7.3 та 7.3.11 судово-балістичної методики „Встановлення належності об’єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів)”, затвердженої Координаційно-методичною радою ДНДЕКЦ МВС України, протокол №5 від 28.10.2003 року та рішенням секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики, протокол від 03.06.05р.” (Далі – „Методика ВЗ”), для вирішення питання про віднесення наданого на дослідження револьвера №017933 до конкретного типу вогнепальної зброї проводився підбір набоїв з числа наявних у колекції НДЕКЦ. При цьому встановлено, що розмірним та геометричним характеристикам набійника та інших деталей револьвера найбільш відповідають наступні набой:

- шротові калібру 9 ммR GR та .35GR;
- несмертельної дії (споряджені гумовими чи пластизованими кулями) калібру 9 ммR, .35R, .380;
- газові (споряджені речовинами сльозогінно-дратівної дії) калібру 9 ммR, .35R та .380;
- шумові калібру 9 ммR, .380.

Додатково встановлено, що конструкція ствола револьвера №017933 у наданому на дослідження вигляді дозволяє проводити постріли способом роздільного спорядження, шляхом використання револьверного шумового (сигнального) набою та встановлення в канал камери сферичного снаряду зі свинцевого сплаву діаметром 6,5 мм вагою 1,6 г з наступним його піжеванням.

Згідно Примітки п. 2.2 судово-балістичної «Методики

криміналістичного дослідження газових пістолетів та револьверів», затвердженої рішенням секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики. Протокол від 24.05.2000р. (далі – «Методика ГЗ»), у якій сказано: „При наявності сукупності конструктивних елементів, які дозволяють використання набоїв не одного, а декількох видів, за визначальний визнається набій з найбільшою вражаючою дією. Наприклад, якщо конструкція досліджуваного екземпляра дозволяє використання як газових (шумових), так і шротових (кульових) набоїв, то його основне призначення необхідно визначати виходячи з можливості здійснення пострілів шротовим (кульовим) набоем”.

Згідно Примітки 1 Додатку 2 Методики ГЗ „Якщо конструкція зброї не відповідає вимогам п. 4.3.5.1.2., не забезпечує на близьких дистанціях пострілу дію шротового снаряду як монолітного, тому розрахунок питомої кінетичної енергії снаряду проводити як для монолітного, діаметром каналу ствола на дульному зрізі”; п. 4.3.5.1.2. Методики ГЗ - „Здійснити перевірку досліджуваного екземпляра зброї щодо наявності конструктивних елементів, що перешкоджають використанню в ньому кулевого або шротового набою При цьому обов’язковим вважати наявність у револьвера”:

П. 4.3.5.1.2. Методики ГЗ	Револьвер №017933, наданий на дослідження	Результати співставлення
Перетинки у стволі висотою не менш, ніж $\frac{1}{4}$ діаметру каналу ствола та товщиною не менш, ніж 1 мм	Перетинка відсутня	-
Ступінчасте зменшення по діаметру вихідних отворів камор барабану відносно вхідних	Діаметр вхідного отвору камори барабану 9,5 мм, діаметр вихідного отвору 7,5 мм	+
Неспіввісність вихідних отворів камор барабану відносно вхідних	Співвісність вихідних отворів камор барабану відносно вхідних	-

Далі для вирішення питання про придатність револьвера №017933 для стрільби шротовими набоями калібру .35GR, була проведена експериментальна стрільба. П'ять заводських шротових набоїв .35GR були поміщені в камори барабана револьвера №017933, зводився курок і здійснювались постріли в перешкоду із сухої соснової дошки товщиною 25 мм. При стрільбі осічок і затримок не спостерігалось, постріли відбулися з першого наколу капсуля, що свідчить про придатність револьвера №017933 для стрільби шротовими набоями. У процесі експерименту вимірювалася початкова швидкість польоту заряду шроту на відстані 1 м від дулового зрізу револьвера. При стрільбі була отримана середня початкова швидкість польоту п'яти зарядів шроту 250 м/с.

Після проведених пострілів проводилося мікроскопічне дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, залишкових деформацій, руйнувань

конструкції револьверу не виявлено, що досить для визнання револьверу, представленого на дослідження, придатним для неодноразових пострілів шротовими револьверними набоями калібру .35 GR.

Згідно п. 2.4 та 2.4.1. Методики ГЗ „Досліджуваний екземпляр не може бути визнаним газовою зброєю, якщо він відповідає хоча б одній з вимог: дозволяє здійснення пострілів кульовими або шротовими набоями, при цьому снаряду надається питома кінетична енергія понад 0,5 Дж/мм². Розраховуємо питому кінетичну енергію снаряда згідно додатка №2 Методики ГЗ.

Питома кінетична енергія снаряда, відстріляного з наданого револьверу при стрільбі шротовими набоями складає:

$$E_p = E/S;$$

Де: E_p - питома кінетична енергія снаряду, Дж/мм²; E - кінетична енергія снаряду, Дж; S - площа поперечного перерізу снаряда, мм²

$$E = mV^2/2 = 0,0042 \cdot 250^2/2 = 131,25 \text{ Дж};$$

Де: m - маса снаряда, кг; V - швидкість польоту снаряду, м/с.

$$S = D^2 \cdot \Pi/4 = 10^2 \cdot 3,1415/4 = 78,53 \text{ мм}^2$$

Де: D - діаметр снаряда, мм; Π - стала, рівна 3,1415.

Звідси:

Питома кінетична енергія:

$$E_p = E/S = 131,25/78,53 = 1,67 \text{ Дж/мм}^2 \quad (\text{максимально припустима } 0,5 \text{ Дж/мм}^2).$$

Отримане значення питомої кінетичної енергії снаряда більше максимально припустимої величини в 0,5 Дж/мм². Зазначена енергія снаряду, згідно п. 7.4.11 Методики ВЗ, свідчить про те, що снаряд має достатню вражаючу здатність, необхідну для нанесення небезпечних або смертельних для життя людини ушкоджень.

Виходячи з результатів експериментальної стрільби, можна зробити висновок про те, що револьвер моделі «ME. MAGNUM», №017933, у наданому на дослідження вигляді є короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю. Револьвер придатний для неодноразового проведення пострілів.

Таким чином, даний револьвер придатний для проведення пострілів шротовими револьверними набоями калібру .35GR або роздільним спорядженням та відноситься до короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм, вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк

зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Револьвер №017933, упакований у надану упаковку за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на револьвер, вилучений 20.11.2005 р. при проведенні огляду автомобіля гр-на Филатова К.Б., д.н. 457-58 РН, є короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю.

2. Наданий предмет є переробленим саморобним способом газовим шестизарядним револьвером моделі “ME. MAGNUM“ №017933 калібру .380 (9 мм), виробництва Італії. Переробка полягає у видаленні з каналу ствола захисного елемента (стрижня), що повинен перешкоджати проведенню пострілів кулею чи шротом з наступним встановленням у канал ствола лесра.

Револьвер придатний для стрільби шротовими револьверними набоями діаметром до 8 мм або роздільним спорядженням.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1

Іл. №2

Іл. №1,2: Зображення упаковки предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

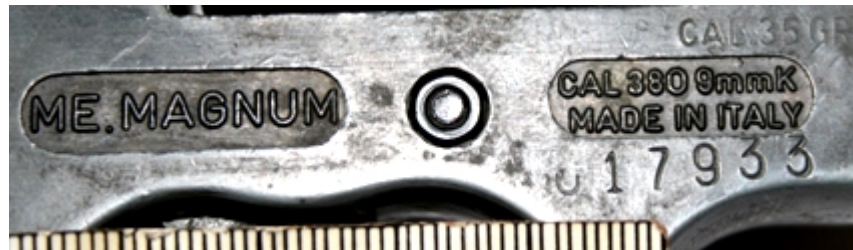

Іл. №3

Іл. №4

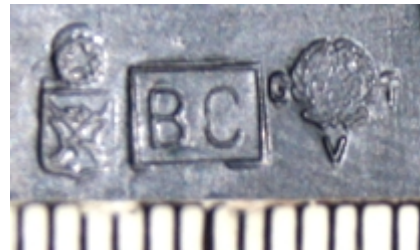
Іл. №3, 4: Зображення предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження (ліва - №3 та права - №4 сторони)

Іл. №5: Збільшене зображення маркувальних позначень на правій стороні рамки предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

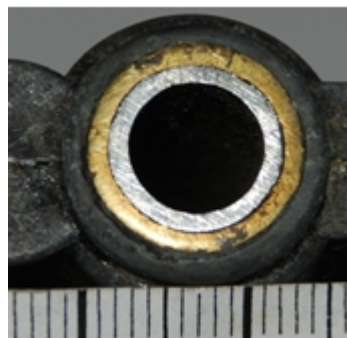

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №6, 7: Збільшене зображення маркувальних позначень на лівій стороні рамки предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

Іл. №8: Зображення дульного зрізу ствола з леером у каналі ствола, предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.12. Експертиза нестандартної вогнепальної зброї, переробленої із газового пістолета (переробка шляхом заміни ствола газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» моделі «HSc. Mod. 84» калібру 8 мм К.)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 27.03.2004 року у кв.58 по вул. Івана Кобзи, 35 у місті Києві.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження пістолет „MAUSER- Werke Oberndorf GmbH" (Німеччина) моделі „HSc. Mod. 84" калібру 8 мм К., номер видалений, вогнепальною зброєю та чи придатний він для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Лесников В. А. Криминалистическое исследование „газошумовых” пистолетов, револьверов и патронов к ним: Учебное пособие / В. А. Лесников. – М.: ЭКЦ МВД России, 1995. – 88 с.

3. Методика криміналістичного дослідження газових пістолетів та револьверів / [Бернацький С. Д., Михальов В. О., Прохоров-Лукін Г. В. та ін.]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2000. – 10 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на пістолет, наданий на дослідження упакованим у непрозорий пакет з полімерного матеріалу білого кольору з різнобарвними написами. Горловина пакету зав'язана ниткою коричневого кольору. Кінці нитки скріплені двома прямокутними фрагментами нелінованого аркушу паперу білого кольору. На одному з більших фрагментів паперу нанесені барвником чорного кольору друковані написи та барвником фіолетового кольору нанесений рукописний текст «ОПЕЧАТАНО «27» 03 2004р. Вилучено за адресою: м. Київ, вул. Івана Кобзи, 35, кв.58: о/у УБОЗ ГУМВС (підпис, прізвище та ініціали)». На меншому з фрагментів паперу барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки «УБОЗ ГУМВС України в м. Києві ДЛЯ ПАКЕТІВ» та барвником фіолетового кольору рукописний напис «Поняті 1. (підпис) 2. (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. № 1).

Упаковка об'єкту виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має. При розкритті упаковки в ній були виявлені: предмет, схожий на пістолет з магазином, предмет циліндричної форми, схожий на дульну частину (див. ілюстративну таблицю, іл. №2). Усі предмети були завернуті у фрагмент тканини.

Об'єкти відповідають вказаному у постанові про призначення балістичної експертизи. Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкти подібні до певного виду вогнепальної зброї – пістолета та набоїв до нього, додаткового дульного пристрою - ПБС, подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей пістолетів, набоїв та додаткових дульних пристроїв.

Перед проведенням дослідження з метою приведення в безпечний для дослідження стан предмет, схожий на пістолет, був оглянутий. У результаті огляду встановлено, що набійник пустий, курок знаходиться в спущеному стані. Предмети схожі на набой були видалені з магазину.

Для можливості проведення в подальшому хімічної експертизи продуктів пострілу канал ствола предмета, схожого на пістолет, був оглянутий та протертий ватним тампоном. При огляді тампону встановлено, що на його поверхні відклалась речовина темно-сірого кольору. Тампон упакований в окремий полімерний пакет.

Для визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик предмета, схожого на пістолет, конструктивних і розмірних характеристик деталей, частин і механізмів (вузлів) була проведена його неповна розборка, при цьому встановлено, що він складається з наступних основних частин і механізмів (див. ілюстративну таблицю, іл. №3):

- рамки зі стволом, основою рукоятки і спусковою скобою;
- кожуха-затвора з ударником, викидачем і запобіжником;
- ударно-спускового механізму;
- зворотної пружини;
- магазину.

Усі частини та деталі предмета (крім ствола, ударника, пружини подавача, бойової пружини, зворотної пружини, відбивача, викидача, корпусу магазину, накладок на рукоятці, курка, гвинтів та вісей, запобіжника), виготовлені з металу сірого кольору, який не притягується магнітом. Ствол, ударник, пружина подавача, бойова пружина, зворотна пружина, відбивач, викидач, корпус магазину, курок, запобіжник виготовлені з металу сірого кольору, що притягується магнітом. Накладки на рукоятці виготовлені з твердого полімерного матеріалу коричневого кольору. Усі частини та деталі предмета (крім ствола) вкриті речовиною сірого кольору.

Загальна довжина предмета 170 мм без предмету циліндричної форми на дульній частині, загальна висота предмета 120 мм, максимальна товщина в області рукоятки 24,8 мм.

Ствол пістолету циліндричної форми, незйомний, зовнішнім діаметром 12,2 мм. Має наскрізний гладкий канал (нарізи відсутні), діаметром у дульного зрізу 7,4 мм. Довжина ствола з набійником складає 97 мм. Набійник циліндричної форми, довжиною 15,6 мм, діаметр на початку набійника 8,4 мм. Знизу набійник має прилив, призначений для направлення подачі набоїв з магазину, з правої сторони набійник має виріз під зачеп викидача. На зовнішній поверхні дульної частини на довжину 15 мм нарізана різьба для

кріплення дульних пристроїв. Вхідний та вихідний отвори каналу ствола співвісні. Канал набійника та канал ствола співвісні. Захисні елементи, що унеможливають здійснення пострілу снарядом (шротом, кулею і т.п.), концентратори напруги тощо, відсутні.

При детальному огляді ствола встановлено, що на всій його поверхні спостерігаються сліди грубої механічної обробки у вигляді концентричних трас різної величини та глибини. На набійнику у верхній частині знаходиться гвинт під хрестоподібний шліц, «шляпка» якого має сліди механічної обробки у вигляді дрібних паралельних трас (див. ілюстративну таблицю, іл. №6). Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок, про саморобний спосіб виготовлення ствола та його кріплення до стійки рамки.

Рамка предмета являє собою складну деталь „Г” – подібної форми, з отворами та пазами, призначена для з’єднання всіх частин і механізмів та разом з основою рукоятки складає одне ціле. У передній частині рамка має: зверху – муфту для кріплення ствола, знизу – вікно для розміщення спускового гачка, який вільно обертається на вісі, та гребня спускової скоби. Знизу в середній частині рамки за допомогою вісі кріпиться спускова скоба, що запобігає випадковому натиску на хвіст спускового гака та відводиться вниз при розборці. У задній частині рамки закріплений курок, який обертається на вісі, з боків виконані прямокутні виступи для направлення руху кожуха затвора; знизу - вікно для бойової пружини. У середній частині рамка має вікно для виходу верхньої частини магазину. Відбивач розташований зліва на рамці у вигляді окремої деталі.

Кожух та затвор складають єдине ціле, більша частина його маси розташована позаду, яка саме й утворює затвор. У передній частині виконаний отвір для направлення кожуха по стволу і канал для розміщення ствола зі зворотною пружиною. З правої сторони виконано вікно для викидання стріляних гільз, за вікном розташований (з виходом зуба зачепу у вікно) одноплечий викидач. У задній частині в затворі виконаний отвір, у якому міститься підпружинений ударник. Позаду зліва розташований запобіжник. З обох сторін у задній частині корпусу кожуха виконані насічки для зручності відведення його рукою. Ударник розташований на центральній вісі набійника, що свідчить про тип запалювання металюного заряду набою – центрального бою.

Робота автоматики предмета заснована на принципі віддачі вільного затвора, затвор не зчіплюється зі стволом. Запирання каналу ствола здійснюється за допомогою маси кожуха-затвора, що підпирається зворотною пружиною. Зворотна пружина надівається на ствол більш вузьким кінцем. Довжина зворотної пружини 85 мм, товщина прута, з якого виготовлена пружина, 1,2 мм.

Ударний механізм курково-ударникового типу з відкритим розташуванням курка, одинарної дії (дозволяє проводити постріли тільки самовзводом). Спусковий механізм з роз’єднувачем. Запобіжник “флажкового” типу, знаходиться на лівій частині кожуха-затвора. Прицільні пристрої складаються з нерухомої мушки та цілика, що розташовані на

кожусі-затворі. На рукоятці предмета є дві накладки, скріплені двома гвинтами.

При детальному огляді предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження, встановлено, що на частинах та деталях нанесені наступні маркувальні позначення: (див. ілюстративну таблицю):

- на лівій стороні кожуха-затвора - позначення торгової марки фірми виробника «MAUSER», моделі «HSc. Mod. 84», калібру штатного набою «cal. 8 mm K», випробувальні, технічні клейма та позначки вірогідного серійного номеру, який піддавався знищенню (іл. №4);

- на правій стороні кожуха-затвора – позначення країни виробника «Made in West-Germany», клейма відповідності вимогам безпеки федеральної служби фізико-технічного контролю (м. Брауншвейг, Німеччина), яке ставиться на зброю самооборони, призначеної для стрільби газовими набоями та сигнальну зброю (клеймо допуску до експлуатації газової та сигнальної зброї) «PTB 335/2» та позначення ліцензії фірми, за якою вироблений предмет «Name und Design unter Lizenz der MAUSER-Werke Oberndorf GmbH» (іл. №5).

Виходячи з конструктивних особливостей відповідних деталей і вузлів предмета, схожого на пістолет, форми й розмірів набійника, розмірів і особливостей будови каналу ствола, розташування ударника, інших особливостей пристрою запалення металюного заряду, особливостей пристрою запирання каналу ствола, згідно наявним маркувальним позначенням, встановлено, що даний предмет призначений для стрільби пістолетними набоями центрального бою калібру 8 ммК.

Виходячи з особливостей конструкції предмета, схожого на пістолет, обробки деталей, способів з'єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм можна зробити висновок про промисловий спосіб виробництва даного пістолету.

Для визначення призначення досліджуваного предмету він порівнювався зі зразками нарізної вогнепальної зброї, газової та сигнальної зброї, технічними параметрами й описами із зображеннями зразків аналогічної зброї, даними, наведеними у довідковій літературі та інформацією з каталогів фірм виробників і реалізаторів, а також виходячи з форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей, наявних маркувальних позначень, матеріалу виготовлення та способу і якості обробки частин і деталей, встановлено, що даний предмет, є напівавтоматичним (самозарядним) пістолетом, виготовленим шляхом переробки саморобним способом шляхом заміни ствола, газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» за ліцензією фірми «MAUSER-Werke Oberndorf GmbH» (Німеччина) моделі «HSc. Mod. 84» калібру 8 мм К., номер видалений. Пістолет перероблений для стрільби переробленими газовими (сигнальними) 8-мм набоями або саморобними набоями.

Згідно вказаних маркувальних позначень пістолет даної моделі призначений для стрільби виключно газовими та шумовими набоями калібру

8 мм Р.А., про що свідчить наявність таких маркувань як «РТВ 335/2» та «8 mm K.».

При перевірці наявності частин і механізмів пістолета, встановлено, що предмет зібраний правильно, усі частини і механізми, необхідні для проведення пострілів є в наявності і взаємодіють правильно.

Предмет циліндричної форми, наданий на дослідження разом з пістолетом, довжиною 126 мм, діаметром 32,1 мм (див. ілюстративну таблицю, іл. №2), складається з корпусу з порожниною, передньої та задньої шайб, виготовлених з металу сірого кольору, що притягується магнітом. Задня шайба незйомна, закріплена за допомогою трьох заклепок.

У внутрішній порожнині корпусу, яка закривається передньою шайбою товщиною 14,7 мм за допомогою двох діаметрально протилежних поперечних штифтів з різьбовим з'єднанням, містяться незйомний циліндр з каналом, прокладка з еластичного матеріалу чорного кольору та кільце з металу сірого кольору, який не притягується магнітом. Задня шайба по центру має наскрізний отвір діаметром 10,9 мм з внутрішньої різьбою, за допомогою якого пристрій кріпиться на ствол. У передній шайбі по центру виконаний наскрізний отвір діаметром 10,2 мм, що призначений для виходу снаряда.

По всій поверхні предмет має сліди грубої механічної обробки у вигляді мілких однорідних концентричних, паралельних між собою та хаотичного розташованих трас різного розміру.

Визначити конструкцію та розмірні характеристик внутрішнього циліндру неможливо у зв'язку з тим, що останній закріплений незйомно. Еластична прокладка товщиною 10,7 мм та діаметром 29,6 мм призначена для обмеження (зменшення) витоку порохових газів у атмосферу. По центру прокладки виконаний наскрізний отвір діаметром приблизно 5 мм). Краї прокладки мають сліди зрізів.

Маркувальні позначення на частинах та деталях предмету відсутні.

При порівнянні конструкції даного предмета з різними додатковими пристосуваннями до вогнепальної зброї, виходячи з даних довідкової літератури, конструктивних особливостей, відсутності маркувальних позначень, способу обробки та якості з'єднання частин предмету, встановлено, що даний предмет до категорії вогнепальної зброї не відноситься; він є дульним пристроєм для зменшення звуку та погашення полум'я пострілу, виготовленим саморобним способом.

Для визначення придатності для проведення пострілів наданого на дослідження пістолету була проведена експериментальна стрільба шротовими набоями роздільного споряджання калібру 6 мм із визначеними показниками. Дані набой по черзі розміщувалися в магазин пістолета, наданого на дослідження, без предмета циліндричної форми на дульній частині. Магазин досилався в рукоятку. Потім затвор відводився у крайнє заднє положення та різко відпускався, при цьому запобіжник знаходився у нижньому положенні і досилався набій у набійник. Вимикався запобіжник при натиску на спусковий гачок, курок зводився самовзводом та наносив

удар по ударнику, останній розбивав капсуль набою і проходив постріл. Після першого пострілу викидання стріляної гільзи відбувалось автоматично. Також додатково встановлено, що після першого пострілу відбулась остаточна деформація (відлам фрагменту) пластинчатої пружини, яка підпирає спускову тягу. Таким чином, після перезарядки курок необхідно рукою відводити у крайнє заднє положення та різко відпускати. Для продовження пострілів необхідно виконати всі вище описані дії у вказаній послідовності. Постріли відбувалися з 2-3 удару бійка по капсулям набоїв. У процесі стрільби вимірювалась швидкість польоту снарядів, середнє значення якої з п'яти пострілів склало – 262,87 м/с.

Після проведених пострілів проводилося мікроскопічне дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, інших (вказаних вище) залишкових деформацій та руйнувань конструкції пістолету не виявлено, що досить для визнання пістолета та набоїв, представлених на дослідження, придатними для неодноразового проведення пострілів, без внесення яких-небудь змін у конструкцію останніх.

Таким чином, у порядку п. 6.4.10. [2], виконується розрахунок питомої кінетичної енергії стріляного снаряда при використанні устаткування (пристроїв) для визначення швидкості польоту снарядів на відстані 1 метр від дулового зрізу ствола зброї, м/с, за формулою:

$$E_{\text{п}} = E/S, \quad \text{де } E - \text{кінетична енергія снаряда, Дж};$$
$$S - \text{площа поперечного перерізу снаряда, мм}^2.$$

Визначається кінетична енергія снаряда (E, Дж) за формулою:

$$E = mv^2/2, \quad \text{де } m - \text{маса снаряда, кг};$$
$$v - \text{швидкість польоту снаряда, м/с};$$
$$E = 0,0009 \cdot 262,87^2 / 2 = 31,09 \text{ Дж}.$$

Обчислюється площа поперечного перерізу снаряда (S, мм²) за формулою:

$$S = \pi d^2/4, \quad \text{де } \pi - \text{стала, що дорівнює } 3,1415;$$
$$d - \text{діаметр снаряда (калібр), мм};$$
$$S = 3,1415 \cdot 6^2 / 4 = 28,2 \text{ мм}^2$$

Звідси питома кінетична енергія снаряда (E_п, Дж/мм²) дорівнює:

$$E_{\text{п}} = E/S = 31,09/28,2 = 1,1 \text{ ж/мм}^2$$

Виходячи з п. 6.4.11.1. [2], якщо отримане значення E_п стріляного снаряда дорівнює або більше 0,5 Дж/мм² (в даному випадку перевищує в два рази) це свідчить про те, що цей снаряд володіє достатньою вражаючою здатністю необхідною для нанесення небезпечних для життя або смертельних ушкоджень.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що наданий на дослідження пістолет відноситься до переробленої короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновки про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет, є напівавтоматичним (самозарядним) пістолетом, виготовленим шляхом переробки саморобним способом шляхом заміни ствола, газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» за ліцензією фірми «MAUSER-Werke Oberndorf GmbH» (Німеччина) моделі «HSc. Mod. 84» калібру 8 мм К., номер видалений. Пістолет перероблений для стрільби переробленими газовими (сигнальними) 8-мм набоями або саморобними набоями. Даний пістолет придатний для проведення пострілів та відноситься до переробленої короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм, вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Пістолет, ПБС та магазин, упаковані в надану упаковку за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 27.03.2004 року у кв.58 по вул. Івана Кобзи, 35 у місті Києві, є короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю – напівавтоматичним (самозарядним) пістолетом, виготовленим шляхом переробки через заміну ствола саморобним способом газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» за ліцензією фірми «MAUSER-Werke Oberndorf GmbH» (Німеччина) моделі «HSc. Mod. 84» калібру 8 мм К., номер видалений.

Пістолет призначений для стрільби переробленими газовими (сигнальними) 8-мм набоями, спорядженими шротинами не більше 7,4 мм. або шляхом роздільного споряджання.

Даний пістолет придатний для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

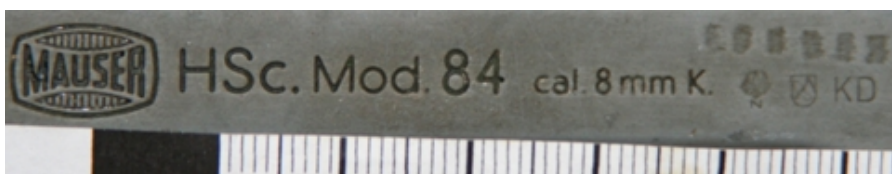
Іл. №1: Зображення упаковки з биркою предмета, схожого на пістолет

Іл. №2: Зображення предметів, наданих на дослідження

Іл. №3: Зображення предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження, після неповної розборки

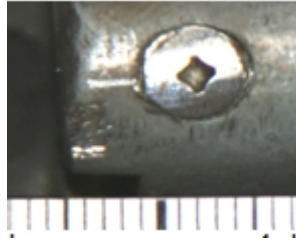

Іл. №4.

Іл. №5.

Іл. №4, 5: Збільшене зображення маркувальних позначень на частинах предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Іл. №6: Збільшене зображення вузла кріплення ствола у муфті рамки в предметі, схожому на пістолет, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.13. Експертиза саморобної вогнепальної зброї (*предмет, виготовлений за типом багатозарядних пістолетів-кулеметів під 9 мм набій зр. 08 „Парабеллум”*)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет-кулемет, вилучений 15.12.2008 року у гр.Загорульського Є. П., що проживає по вул. Старовільський, 15, у м.Мелітополі.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є представлений на дослідження предмет, схожий на пістолет-кулемет, вогнепальною зброєю? Якщо є, то чи придатний він для стрільби, яким – промисловим чи саморобним способом він виготовлений?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Устинов А. И. Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия / Аркадий Иванович Устинов. – М.: НИИМ МООП РСФСР, 1964. – 59 с.

3. Устинов А. И. Самодельное огнестрельное оружие и методика его экспертного определения / Аркадий Иванович Устинов. – М.: ВНИИОП МООП СССР, 1968. – 28 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, наданий на дослідження, упакований у два полімерні пакети. Зовнішній пакет блакитного кольору, внутрішній з написами чорним кольором „lescomte”. Зовнішній пакет зав’язаний ниткою коричневого кольору. Кінці нитки скріплені квадратним фрагментом нелінованого аркушу паперу білого кольору, що зігнутий навпіл. На фрагменті паперу барвником синього кольору нанесений рукописний пояснювальний текст „Предмет, вилучений 15.12.2008 року у гр.Загорульського Є.П. по вул.Старокопчанівський, 15 О/у ВКР Мукаш (підпис) Поняте 1. (підпис) 2.” (див. ілюстративну таблицю, іл. №1-2). На зворотній стороні барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки „ДЛЯ ДОВІДОК” та виконані підписи двох понять. Упаковка об’єктів виключає доступ до вмісту й ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на пістолет-кулемет (див. ілюстративну таблицю, іл. №3).

Оскільки за зовнішнім виглядом об’єкт подібний до певного виду вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводиться з використанням найменувань частин і деталей відповідного типу вогнепальної зброї.

З метою приведення предмету, схожого на пістолет-кулемет, у безпечний для дослідження стан, останній перед проведенням дослідження був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що набійник пустий, курок знаходиться в спущеному стані, а предмети схожі на набой були видалені з магазину.

Наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет-кулемет (див. ілюстративну таблицю, іл. №3-4), складається з наступних основних частин та механізмів:

- ствола зі ствольною коробкою та прицільного пристрою;
- задньої шайби зі зворотною пружиною та направляючим стрижнем;
- затвора з ручкою взведення, ударником та викидачем;
- рамки з ударно-спусковим механізмом та пістолетною рукояткою;
- магазину;
- розрізного фіксуючого штифта ствольної коробки з рамкою.

Усі частини та механізми предмета (крім окремих частин магазину та накладки на рукоятці) виготовлені з металу сірого кольору, який має магнітні властивості та вкритий (крім затвора та зворотної пружини) речовиною темно-бурого кольору.

Ствольна коробка з’єднується з рамкою за допомогою виступу на передній частині рамки і паза на передній частині ствольної коробки, що заходять у зацеп, та штифта, який наскрізь проходить через рамку, і двох проушин у нижній частині ствольної коробки.

Накладка на рукоятці виготовлена з твердого синтетичного матеріалу чорного кольору, який не має магнітних властивостей, та скріплена двома гвинтами. У передній частині має анатомічні вирізи під пальці руки.

Загальна довжина предмета – 296 мм; висота предмета з магазином 220 мм; максимальна товщина в області середньої частини ствольної коробки –

28 мм.

Ствол конусної форми, незйомний, жорстко закріплений у ствольній коробці та фіксований гвинтом. Довжина ствола (з набійником) – 92 мм, зовнішній діаметр ствола в середній частині 20,7 мм. Канал ствола має наскрізний отвір, діаметром з боку дульного зрізу 8,9 мм з шістьма нарізами правого нахилу. Набійник циліндричної форми, діаметром 9,7 мм та довжиною 17,9 мм. На відстань 12,9 мм на дульній частині нарізана гвинтова різьба для можливості кріплення на ствол додаткових дульних пристроїв. Додатково на дульній частині за допомогою тугої посадки та штифта закріплена муфта, на верхній частині якої розташована мушка.

Канал ствола для можливості в подальшому проведення хімічного дослідження був протертий ватним тампоном.

Ствольна коробка довжиною 223 мм у середній частині в поперечному перерізі має чотирикутну форму з закругленими кутами. Має на всю довжину порожнину, по якій рухається затвор. У передній частині з правої сторони розташоване вікно прямокутної форми розмірами 48,4x15,8 мм, призначене для викидання стріляних гільз. З лівої сторони – виконане вікно довжиною 88,3 мм, призначене для направлення руху ручки зведення затвору (у крайній задній точці вікно має колоподібне розширення діаметром 9,9 мм, призначене для від'єднання ручки від затвору, що з'єднуються між собою за допомогою різьбової нарізки). У нижній частині розташовані: вікно прямокутної форми розмірами 148,7x18,1 мм для з'єднання з рамкою та дві проушини з отворами діаметром 5,8 мм, що призначені для фіксуєчого штифта. У задній частині виконаний отвір діаметром 25 мм з внутрішньою різьбою, призначений для з'єднання з шайбою зі стрижнем зворотної пружини. На задній частині зверху розташований цілик, який кріпиться за допомогою з'єднання „ласточкин хвост”.

Затвор довжиною 124,8 мм у поперечному перерізі має форму кола з двома площинами, розташованими знизу та зліва. У передній частині має чашечку діаметром 10 мм для розміщення донця набою, по центру якої розташований отвір для бійка ударника. З правої сторони від повздовжньої вісі затвору розташований паз для двоплечого викидача, останній закріплений на вісі. На нижній частині затвору розташована порожнина прямокутної форми розмірами 37x9 мм, призначена для руху курка. У задній частині виконаний отвір діаметром 13 мм, довжиною 24,8 мм, призначений для руху стрижня зворотної пружини, який закінчується отвором діаметром 7,3 мм, останній з'єднує порожнину для руху курка з вище вказаною. З лівої сторони в затворі виконаний отвір діаметром 5 мм, призначений для з'єднання з ручкою зведення.

По центру задньої шайби виконаний направляючий стрижень ступінчасто-циліндричної форми довжиною 59 мм, діаметром передньої частини 7 мм, діаметр іншої частини 9,4 мм. Загальна довжина шайби з направляючим стрижнем 74,4 мм. На стрижень надягається зворотна пружина спіралевидної форми довжиною 118 мм, виконана з суцільного дроту діаметром 1,1 мм.

Рамка має „Г”-подібну форму з відігнутою назад пістолетною рукояткою. З лівої сторони закривається бічною кришкою, що фіксується гвинтами. У середній частині рамки розміщений ударно-спусковий механізм. У передній частині розташована шахта для поміщення магазину. У задній частині розташована порожнина для проушин ствольної коробки. З лівої сторони над рукояткою розташований запобіжник прапорцевого типу, який також виконує функцію перевідника режиму ведення вогню – задне положення позначка „Z” – відповідає положенню запобігання; нижнє положення позначка „R” – відповідає неперервному вогню; переднє положення позначка „J” – відповідає одиночному вогню.

Кнопка заціпки магазину знаходиться зліва на рамці попереду шахти магазину.

Робота автоматики даного предмету заснована на використанні енергії імпульсу віддачі вільного затвора, що підпирається зворотною пружиною. Ударний механізм курково-ударникового типу. Ударник підпружинений. Прицільні пристрої складаються з нерухомої мушки та рухомого по горизонталі цілика.

Екстракція стріляних гільз здійснюється наверх управо. Відбивання стріляної гільзи здійснюється окремою деталлю на рамці.

Живлення набоями здійснюється зі змінного магазину з дворядним розташуванням набоїв у шахматному порядку на 21 набій.

При розборці предмета, схожого на пістолет-кулемет, наданого на дослідження, встановлено, що на поверхнях задньої шайби, затвора, ствольної коробки, відбивача, у нижній частині рамки та кришки рамки нанесено цифрове позначення у вигляді двох знаків „10”. Випробувальні, технологічні або інші клейма виробника і позначки відсутні.

На внутрішніх та зовнішніх поверхнях частин і деталей предмета спостерігаються сліди грубої механічної обробки у вигляді концентричних трас, груп паралельних трас і подряпин, окремих хаотично направлених трас, подряпин і вм’ятин, різної величини та глибини, також спостерігаються сліди високотемпературного впливу на метал у вигляді напливів металу та зміни його кольору.

Виходячи з відсутності маркувальних позначень, які б свідчили про виробника, випробувальних і технологічних клейм та позначок, якості обробки, зборки деталей та механізмів, можна зробити висновок про те, що даний предмет виготовлений саморобним способом за допомогою металорізучого та іншого обладнання.

При порівнянні предмета, наданого на дослідження, зі зразками саморобної нарізної вогнепальної зброї, даними довідкової літератури, а також виходячи з його форми, конструктивних особливостей, розмірних характеристик, матеріалу виготовлення, можна зробити висновок про те, що даний предмет виготовлений саморобним способом за типом багатозарядних пістолетів-кулеметів під 9 мм набій зр. 08 „Парабеллум”.

Усі необхідні частини і механізми пістолета-кулемета, необхідні для проведення пострілів, у наявності та взаємодіють правильно.

Для визначення придатності пістолета-кулемета, наданого на дослідження, була проведена експериментальна стрільба. Набої калібру 9 мм зр. 08 „Парабеллум” у кількості чотирьох штук по черзі розміщувалися в один з магазинів, наданих на дослідження, останній досилався в шахту рамки до фіксації. Потім затвор відводився у крайню задню точку, при цьому зводився курок та відпускався – набій досилався у набійник. При натиску на спусковий гачок курок зривався з бойового взводу та наносив удар по ударнику, ударник рухався вперед, наколюючи капсуль набою – відбувався постріл. Постріли досліджуваними набоями проходили безвідмовно як в режимі одиночного вогню так і чергами, з першого удару бійка по капсулю набою, осічок та затримок не спостерігалось, стріляна гільза автоматично викидалась, а наступний набій досилався у набійник, що свідчить про придатність наданих на дослідження набоїв і пістолета-кулемета до стрільби. Кулі вилітали з каналу ствола і пробивали наскрізь 2 сухі соснові дошки товщиною 25 мм кожна, розташовані перпендикулярно лінії польоту куль. Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляних куль вища за граничне значення ($0,5 \text{ Дж/мм}^2$), необхідне для спричинення проникаючого поранення тіла людини і визнання даного пістолета-кулемета, придатним для стрільби на ураження (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНІІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р., стор. 13). На ведучих поверхнях куль чітко відображались сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола зброї.

Результати досліджень і експериментів свідчать про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет-кулемет, виготовлений саморобним способом за допомогою металоріжучого обладнання за типом багатозарядних пістолетів-кулеметів під 9 мм набій зр. 08 „Парабеллум”, придатний для проведення пострілів та відноситься до короткоствольної нарізної вогнепальної зброї.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Пістолет-кулемет, упакований у надану упаковку за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в Ч-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет-кулемет, вилучений 15.12.2008 року у гр.Загорульського Є.П., що проживає по вул. Старовільський, 15,

м.Мелітополя, є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю.

Наданий пістолет-кулемет виготовлений саморобним способом за типом багатозарядних пістолетів-кулеметів під 9 мм набій зр. 08 „Парабеллум”. Пістолет-кулемет придатний для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл. №1, 2.

Іл. №1, 2: Зображення упаковки об'єкта, наданого на дослідження та паперової бірки

Іл. №3: Зображення предмета, схожого на пістолет-кулемет, наданого на дослідження
(права сторона)

Іл. №4: Зображення предмета, схожого на пістолет-кулемет, наданого на дослідження
(неповна розборка)

Судовий експерт

2.14. Експертиза атипової вогнепальної зброї (стріляюча ручка калібру 5,6 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет циліндричної форми, вилучений у гр.Мелахова Г.В. під час огляду місця події 22.04.2009 року за адресою м.Овруч, вул.Собольна, 13а, кв.80.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є представлений на дослідження предмет циліндричної форми вогнепальною зброєю? Якщо є, то чи придатний він для стрільби, яким способом виготовлений?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Ладин В. Н. Судебно-баллистическое исследование атипичного ручного огнестрельного оружия и следов его действия / В. Н. Ладин. – К.: ВНИИСЭ, 1967. – 60 с.

3. Устинов А. И. Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия / Аркадий Иванович Устинов. – М.: НИИМ МООП РСФСР, 1964. – 59 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет циліндричної форми наданий на дослідження, упакований у прозорий полімерний пакет. Горловина пакету завернута та скріплена металевими скобами, під якими закріплений прямокутний фрагмент нелінованого аркушу паперу білого кольору. На фрагменті паперу барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ». Додатково на фрагменті паперу барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Предмет, вилучений 22.04.2009 року у гр.Мелахова Г.В. за адресою м.Овруч, вул.Собольна, 13а, кв.80 Поняті: 1. (підпис) 2. (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1, 2). Упаковка об'єкту не забезпечує належний рівень захисту доступу до вмісту, ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет циліндричної форми (див. ілюстративну таблицю, іл. №3).

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний з певним видом вогнепальної зброї – однозарядним пістолетом, подальший його опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей пістолетів.

Перед проведенням дослідження з метою приведення в безпечний для дослідження стан предмет циліндричної форми був оглянутий. У результаті огляду встановлено, що ударник знаходиться в спущеному стані, а набійник пустий.

Предмет циліндричної форми, наданий на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №3, 4), складається з наступних частин та механізмів:

- корпус;
- ствол;
- бойова пружина;
- ударник з ручкою зведення;
- задня шайба.

Загальна довжина предмета в зібраному стані 128 мм. Усі деталі предмета виготовлені з металу сірого кольору, який має магнітні властивості.

Корпус циліндричної форми, довжиною 64,6 мм, діаметром у середній частині 12 мм, у поперечному перерізі має форму кола, призначений для з'єднання всіх частин. Товщина стінки корпусу 1,4 мм. У корпусі на глибину 54,6 мм виконана порожнина, у якій містяться ударник з ручкою зведення і бойова пружина. З однієї сторони в корпусі з внутрішньої сторони діаметром 8,6 мм нарізана гвинтова різьба, що призначена для з'єднання корпусу зі стволом. На відстані 8,5 мм від зрізу отвору призначеного для з'єднання зі стволом у корпусі виконана перетинка, що має ексцентрично розташований наскрізний отвір, який призначений для направлення руху бійка ударника. З протилежної сторони від ствола в корпусі з внутрішньої сторони діаметром 9 мм нарізана гвинтова різьба, що призначена для з'єднання з задньою шайбою, остання виконує функцію упору бойової пружини. Задня шайба в профілі має циліндрично-ступінчасту форму, довжиною 13 мм, діаметром потовщеної частини 12 мм. На ділянці довжиною 6,2 мм нарізана гвинтова різьба, що призначена для з'єднання з корпусом.

На відстані 12,9 мм від зрізу корпусу з отвором, призначеним для з'єднання зі стволом, виконаний виріз „Г” - подібної форми, довжиною 31,2мм, шириною 3 мм, довжиною поперечного елемента вирізу 8 мм. Даний виріз призначений для направлення руху ручки взведення ударника та утримання його у крайній задній точці (зведеному положенні).

Ударник загальною довжиною 25,1 мм складається з хвостової та робочої (бійка) частин. Хвостова частина циліндричної форми діаметром 8,8 мм, у яку упирається бойова пружина. Робоча частина довжиною 6 мм, має трапецевидну форму одна, з граней якої дугоподібну, розташована на торцевій площині ексцентрично повздовжній вісі ударника та призначена для контакту з донною частиною набою. У хвостовій частині виконаний наскрізний отвір діаметром 2,5 мм, у якому на всю його довжину нарізана гвинтова різьба. У даний отвір вкручується ручка зведення ударника. Ексцентричне розташування робочої частини ударника свідчить про тип запалювання набою – кільцевого спалаху.

Ручка взведення ударника являє собою гвинт загальною довжиною 9,3 мм, має циліндрично-ступінчасту форму. На потовщеній частині виконаний поперечний шліц. Бойова пружина довжиною 28 мм, спіралевидна, товщина дрота, з якого виготовлена пружина, 1 мм.

Ствол конічної форми у перерізі має форму кола загальною довжиною

65,5 мм, діаметром у середній частині 10,5 мм. З казенного зрізу нарізана на довжину 8,9 мм гвинтова різьба, призначена для з'єднання з корпусом. Біля різьби спостерігається потовщення до діаметру 12 мм, на якому виконані насічки для зручності маніпулювання стволом. Канал ствола має гладкий наскрізний отвір діаметром з боку дульного зрізу 5,6 мм, діаметром з казенного зрізу 5,9 мм.

При детальному огляді каналу ствола встановлено, що на його внутрішній поверхні відклалась речовина чорного кольору. Канал ствола був протертий ватним тампоном, унаслідок чого на тампоні відклалась речовина чорного кольору. Тампон упакований у полімерний пакет.

Маркувальних позначень на предметі не виявлено. На внутрішніх та зовнішніх поверхнях частин предмету спостерігаються сліди грубої механічної обробки у вигляді концентричних трас різної величини та хаотичних подряпин довільних за величиною, напрямком і глибиною. Виходячи з відсутності маркувальних позначень, наявності слідів грубої механічної обробки, можна зробити висновок про саморобний спосіб виготовлення предмету, наданого на дослідження.

Далі проводився підбір набоїв, які можуть бути використані для проведення пострілів з даного предмету, з числа наявних у колекції НДЕКЦ. При цьому встановлено, що розмірним і геометричним характеристикам набійника та конструкції предмета найбільш відповідає спортивно-мисливський набій кільцевого спалаху калібру 5,6 мм.

При порівнянні досліджуваного предмета, наданого на дослідження, зі зразками саморобної вогнепальної зброї, а також виходячи з конструктивних ознак, матеріалу, розмірних характеристик, відсутності маркувальних позначень, якості обробки та зборки, встановлено, що даний предмет виготовлений саморобним способом за типом однозарядних пістолетів (пістолет-ручка) під спортивно-мисливський набій кільцевого спалаху калібру 5,6 мм. Заряджання даного предмета та екстрагування стріляної гільзи здійснюється вручну.

При перевірці наявності і взаємодії частин предмета, наданого на дослідження, необхідних для здійснення пострілів, встановлено, що всі необхідні частини є в наявності і взаємодіють правильно.

Для вирішення питання про віднесення представленого на дослідження предмета до конкретного виду вогнепальної зброї проводилась експериментальна стрільба наступним чином. Ствол від'єднувався від корпусу. За допомогою ручки ударник зводився в бойове положення. У ствол рукою вставлявся вище вказаний набій, потім ствол з'єднувався з корпусом. При переміщенні ручки ударника по направляючому пазу, остання виходила із зачепу та давала можливість ударнику вільно рухатись вперед, унаслідок чого останній робочою частиною наносив удар по доній частині набою і відбувався постріл. Для проведення наступного пострілу необхідно викрутити ствол з корпусу, вручну екстрагувати гільзу, потім повторити вище зазначені дії спочатку. Постріли відбувалися безвідмовно, з першого наколу, осічок і затримок не спостерігалось. Кулі вилітали з каналу ствола і

пробивали наскрізь одну суху соснову дошку товщиною 25 мм, розташовану перпендикулярно лінії польоту куль. На кулях відображались сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола у вигляді повздовжніх трас і подряпин.

Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що кулі відстріляні з даного саморобного пістолету, володіють енергетичними характеристиками достатніми для ураження цілі (тобто здатністю заподіяти людині небезпечні для життя або смертельні ушкодження). Таким чином, результати дослідження достатні для визнання даного предмету саморобною короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю, придатною для проведення пострілів.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок, що предмет циліндричної форми, виготовлений саморобним способом за типом однозарядних пістолетів (пістолет-ручка) під спортивно-мисливський набій кільцевого спалаху калібру 5,6 мм, придатний для неодноразового проведення пострілів та відноситься до короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Однозарядний пістолет-ручка, упакований у надану упаковку за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Л-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **.**.****року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет циліндричної форми, вилучений у гр. Мелахова Г.В. під час огляду місця події 22.04.2009 року за адресою м.Овруч, вул.Собольна, 13а, кв.80, є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю.

Наданий предмет виготовлений саморобним способом за типом однозарядних пістолетів (пістолет-ручка) під спортивно-мисливський набій кільцевого спалаху калібру 5,6 мм. Даний однозарядний пістолет придатний для стрільби.

Судовий експерт _____

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1

Іл. №2.

Іл. №1, 2: Зображення упаковки предмета циліндричної форми, наданого на дослідження

Іл. №3: Зображення предмета циліндричної форми, наданого на дослідження

Іл. №4: Зображення предмета циліндричної форми, наданого на дослідження в стані повної розборки

Судовий експерт _____

2.15. Експертиза саморобної вогнепальної зброї (двохствольний дульнозарядний шомпольний пістолет калібру 7мм).

На експертизу надано:

1. Предмет, зовні схожий на двохствольний пістолет, який було вилучено при огляді 25.11.07 року у домоволодінні гр.Васьковської М.І. в с.Хотинове, Новоград-Волинського р-ну.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет вогнепальною зброєю? Якщо так, то якою саме?
2. Яким способом виготовлений та чи придатний він для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Устинов А. И. Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия / Аркадий Иванович Устинов. – М.: НИИМ МООП РСФСР, 1964. – 59 с.

3. Устинов А. И. Самодельное огнестрельное оружие и методика его экспертного определения / Аркадий Иванович Устинов. – М.: ВНИИОП МООП СССР, 1968. – 28 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речовий доказ на дослідження наданий у поліетиленовому пакеті жовтого кольору (див. ілюстрацію №1).

Горловина пакета перев'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені паперовою биркою. На бирці є пояснюючі написи, виконані рукописно барвником чорного кольору, нижче підписи двох понять, виконані барвником синього кольору та особи, що склала бірку (див. ілюстрацію №2). Кінці нитки скріплені, приєднані до бірки за допомогою аркуша паперу з відтиском печатки «Для пакетів» Новоград-Волинського МВ. Також на зворотній стороні бірки розташований відтиск печатки «Лабораторія балістичних досліджень» НДЕКЦ при УМВС України в Житомирській області. Частково пакет перемотаний липкою стрічкою «скотч».

Візуальним оглядом порушень цілісності упаковки та її опечатування не виявлено. При відкритті упаковки в ній знаходився об'єкт, схожий на вогнепальну зброю, який відповідає зазначеному в постанові про призначення експертизи.

При описі наданого на експертизу об'єкта буде використана термінологія, яка використовується при описі вогнепальної зброї.

Наданий об'єкт загальною довжиною 460мм (див. ілюстрацію №3) і складається з двох стволів, руків'я, запалюючого механізму, деталей кріплення.

При дослідженні каналу стволів представленої зброї встановлено, що він не заряджений.

Два стволи циліндричної форми загальною довжиною 380мм і виготовлені із металу, який має магнітні властивості та частково покритий іржею. Задні частини стволів сплюснуті та прикріплені до руків'я двома болтами з гайками. Розміри кожного зі стволів: довжина каналу ствола – 360мм, зовнішній діаметр – 12мм; внутрішній діаметр каналу ствола у дульного зрізу – 7мм. Канали стволів гладкі.

На відстані 333мм від дульного зрізу лівого ствола та 343мм від дульного зрізу правого ствола в казенній частині зверху є по одному крізному отвору круглої форми діаметром приблизно 1,5-2мм, який є затравочним та виконаний свердленням стінки ствола (див. ілюстрацію №4).

Прицільні пристосування відсутні.

Руків'я та цівко виготовлені з цілісного шматка деревини світлого кольору з потертостями темного кольору, і мають сліди грубої обробки. Руків'я пістолетної форми. Стволи приєднані до цівки за допомогою: у середній частині – болтів з гайками, у передній частині – металевого хомута з болтом та гайкою.

Принцип запирання - задня сплюснута частина ствола.

Маркувальні позначки на частинах представленої зброї відсутні.

Окрім цього в наданій зброї є (див. ілюстрацію №5):

- два ударники, розташовані з лівої та правої сторони цівка у вигляді загнутої одним полукільцем проволоки діаметром 5мм, який закріплений шарнірно в корпусі цівка разом;

- дві бойові пружини спіралевидної форми, виготовлені зі світло-сірого магнітного металу та закріплені з однієї зі сторін на ударнику, з іншої – за допомогою цвяха на цівку;

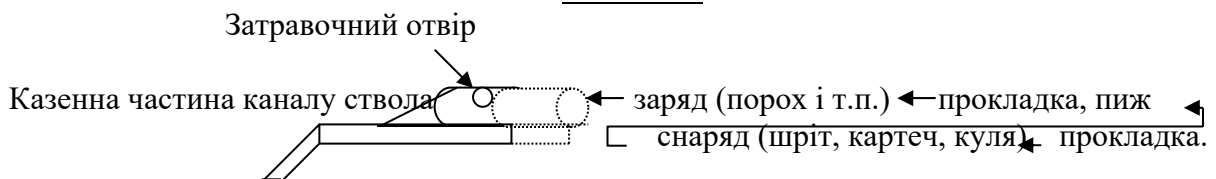
- два спускові гачки, підпружинені за допомогою двох пружин спіралевидної форми, розташовані з лівої та правої сторони ців'я в нижній частині у вигляді загнутого дрота діаметром 5мм, які закріплені шарнірно в деревині цівка.

При порівнянні розмірних та конструктивних характеристик представленого предмету з розмірними і конструктивними характеристиками вогнепальної зброї, наведеної в посібнику А.І. Устінова «Самодельное огнестрельное оружие и методика его экспертного определения», «Винтовки и автоматы» А.Б. Жука встановлено схожість представленого предмету з двохствольною дульнозарядною шомпольною вогнепальною зброєю.

Характер, ступінь обробки, асиметрія окремих деталей, відносна складність конструкції за відсутності маркувальних позначок свідчать про саморобне виготовлення представленої зброї.

Заряджання представленої зброї проводиться з дульної частини за допомогою шомполу. Спочатку у ствол засипається заряд порошу, при його відсутності розкришені сірникові голівки, потім забивається пиж і вставляється снаряд (шріт, картеч, куля діаметром не більш 7мм). Для утримання снаряда (шроту, картечі, кулі) у стволі також може бути накладений пиж або прокладка (див. схему №1).

Схема №1

Для займання заряду:

- закріплюється сірник, головка якого стикається із затравочним отвором; постріл з вказаної зброї проводиться шляхом запалення сірника будь-яким предметом (сигарета, запальничка, сірник і т.п.), що горить або тліючим, або теркою сірникової коробки;

- або шляхом відведення ударника в крайнє заднє положення та його спуску за допомогою спускового гачка; при цьому бойок ударника наносить удар по затравочному отвору, у якому розміщена сірка.

Розташування затравочного отвору на стволі, що дозволяє при заряджанні зброї розміщувати заряд безпосередньо під ним, дає можливість використовувати нескладний запалювальний пристрій, включаючи сірник,

що горить, запальничку, і створює реальну можливість для проведення пострілу.

Для вирішення питання про можливість стрільби з представленої зброї проводили експериментальну стрільбу три рази з кожного ствола. У якості заряду використовували димний порох. Мінімальне навантаження димного пороху визначалося за формулою: $\omega = C/100$, де C – цифрове значення величини площі поперечного перерізу снаряду S , де S – значення площини поперечного перетину снаряда - $\pi d^2/4$ (див. «Експертна практика і нові методи досліджень» ВНІСЕ МЮ СРСР вип. 9, М., 1981р.). Для діаметру каналу ствола 7мм мінімальна маса заряду димного пороху складає 0,2грами. У стволи споряджали 0,2грами димного пороху, накладали паперовий пиж, споряджали заряд картечі діаметром 6,5мм і фіксували повстяним пижем. Стрільба проводилася в сухі соснові дошки товщиною 20мм з дистанції 2 метри. При цьому зброя фіксувалася в пристрої для утримання зброї з дистанційним управлінням стрільбою. Запалення заряду здійснювалось дистанційно за допомогою електрозапалювача. Постріли відбувалися безвідмовно. Після кожного пострілу проводилося ретельне дослідження деталей зброї. При цьому ніяких порушень цілісності, деформації зброї встановлено не було. Картеч пробивала навиліт дві дошки. Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляної картечі вища за граничне значення (0,5 Дж/мм²), необхідне для спричинення проникаючого поранення тіла людини і визнання даної зброї вогнепальною зброєю, придатною для стрільби на ураження (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р., стор. 13).

Результати дослідження конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що наданий об'єкт є гладкоствольною вогнепальною зброєю – двохствольним дульнозарядним шомпольним пістолетом калібру 7мм і не відноситься до категорії мисливської гладкоствольної вогнепальної зброї. Надана вогнепальна зброя виготовлена саморобним способом та придатна для стрільби на ураження з кожного із двох стволів.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Надана саморобна вогнепальна зброя, упакована в поліетиленовий пакет жовтого кольору з біркою; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Л-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта № **** від **. **. **** року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, зовні схожий на двохствольний пістолет, який було вилучено при огляді 25.11.07 року у домоволодінні гр.Васьковської М.І. в с.Хотинове Новоград-Волинського р-ну, є гладкоствольною вогнепальною зброєю – двохствольним дульнозарядним шомпольним пістолетом калібру 7 мм.

Надана вогнепальна зброя виготовлена саморобним способом та придатна для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.

№1

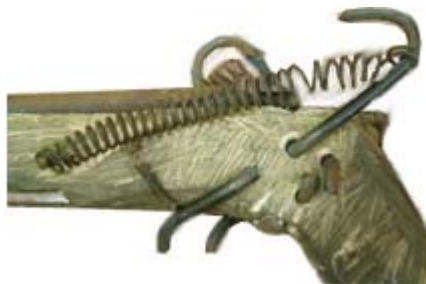

№2

Іл. №1,2. №1-загальний вигляд речового доказу в упакованому стані, наданого на дослідження; №2-загальний вигляд бірки

Іл. №3, 4. Загальний вигляд наданого предмету та запального отвору в казенній частині ствола

Іл. №5. Загальний вигляд ударно-спускового механізму

2.16. Експертиза вогнепальної зброї, призначеної для стрільби набоями, що споряджені металевими снарядами "несмертальної дії" (пістолет моделі "ФОРТ-17Р" калібру 9 мм Р.А.)

На експертизу надано:

1. Предмет схожий на пістолет, вилучений 05.06.2008 року у гр. Підкилимного Л.І.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є вилучений у гр. Підкилимного Л.І. предмет схожий на пістолет, вогнепальною зброєю, якщо так, то до якого виду він належить та чи придатний він для проведення пострілів, у тому числі бойовими набоями чи набоями спорядженими шротом?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Пістолети та револьвери, призначені для відстрілу набоїв, споряджених металевими снарядами "несмертальної дії", та набої до них: Судово-балістичний довідник / [Іщенко А. В., Грищенко О. В., Ігнат'єв І. В., Назаров В. В.]. – К.: "ВАРТА", 2005. – 208 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на пістолет, наданий на дослідження упакованим в один непрозорий полімерний пакет білого кольору. Горловина пакету зав'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені прямокутним фрагментом нелінованого аркушу паперу білого кольору, на якому барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки "ДЛЯ ДОВІДОК" та додатково барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний напис "Вилучено 05.06.08 року в гр-на Підкилимного Л.І. ЖРЗПЗ № від 05.06.08р. Поняті 1. (підпис) 2. (підпис)" (див. ілюстративну таблицю, іл. №1-2). Упаковка предмета, наданого на дослідження, виключає доступ до вмісту та ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на пістолет (див. ілюстративну таблицю, іл. №3,4). Об'єкт відповідає зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний до певного виду вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей відповідного типу вогнепальної зброї.

З метою приведення предмета, схожого на пістолет, у безпечний для дослідження стан, останній перед проведенням дослідження був оглянутий.

У результаті огляду встановлено, що набійник предмета, схожого на пістолет, пустий, курок знаходиться в спущеному стані.

Предмет, схожий на пістолет, наданий на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №5), складається з наступних частин та механізмів:

1. Рамка зі стволом, спусковою скобою та рукояткою.
2. Ударно-спусковий механізм.
3. Кожух-затвор з викидачем, ударником та запобіжником.
4. Зворотна пружина з направляючим стрижнем.
5. Затворна затримка.
6. Магазин.

Усі частини предмета (рамки зі спусковою скобою та з основою рукоятки, спускового гачка, кришки магазину, важеля запобіжника та цілика) виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості, і вкриті речовиною чорного кольору (крім ствола). Загальна довжина предмета 175 мм, загальна висота предмета 130 мм, товщина в області рукоятки 30,2 мм. Спусковий гачок, кришка магазину, важіль запобіжника та цілик виготовлені з твердого полімерного матеріалу чорного кольору.

Ствол циліндричної форми з'єднаний з рамкою способом щільної посадки в муфту рамки з фіксацією хвостовика двома штифтами. Довжина ствола (з набійником) 95,4 мм, зовнішній діаметр ствола 11,8 мм. Канал ствола має гладкий наскрізний отвір внутрішнім діаметром з боку дулового зрізу 5,5 мм. Довжина набійника 19 мм, діаметр набійника 9,6 мм. Знизу набійник має прилив, призначений для направлення подачі набоїв з магазину, з правої сторони набійник має виріз під зачеп викидача.

Для можливості проведення в подальшому хімічного дослідження, канал ствола був протертий ватним тампоном.

Рамка предмета являє собою складну деталь „Г” – подібної форми, з отворами та пазами, призначена для з'єднання всіх частин і механізмів та разом з основою рукоятки складає одне ціле. Виготовлена з твердого полімерного матеріалу чорного кольору. У передній частині рамка має: зверху під стволом – порожнину для зворотної пружини з направляючим стрижнем, знизу – спускову скобу та спусковий гачок. У задній частині рамки змонтовані деталі спускового та ударного механізмів. В середній частині рамка має вікно для виходу верхньої частини магазину. У верхній площині рамки перед курком виконана стійка довжиною 15,5 мм, яка на всю довжину має повздовжні виступи для направлення руху кожух-затвора. У нижній частині основи рукоятки виконаний отвір для поміщення магазину.

Спускова скоба дозволяє вести стрільбу з захватом обома руками. Зліва над спусковим гачком розташована затворна затримка, яка вмикається виступом подавача магазину і утримує кожух-затвор у крайньому задньому положенні при використанні всіх набоїв у магазині.

Кожух та затвор складають єдине ціле (складної форми) з чисельними порожнинами, отворами і пазами, більша частина маси розташована позаду, яка й утворює саме затвор. Ствол не має зчеплення з затвором. У передній

частині кожух має порожнину для поміщення ствола, прилив з отвором для виходу направляючого стрижня зворотної пружини та отвір для направлення руху по стволу. У кожусі-затворі з правої сторони виконано вікно довжиною 25 мм для викидання стріляних гільз. За вікном розташований (з виходом зуба зачепу викидача у вікно) одноплечий викидач. У затворі розміщений підпружинений ударник. На затворі позаду виконані насічки для зручного відведення рукою його назад.

Зворотна пружина з направляючим стрижнем розташовуються під стволом. Довжина зворотної пружини 83 мм, товщина дрота, з якого виготовлена пружина 0,8 мм. Довжина направляючого стрижня 77 мм.

Ударно-спусковий механізм курково-ударникового типу з зовнішнім розташуванням курка, дозволяє вести стрільбу без попереднього зведення курка - самовзводом (подвійної дії). Спусковий механізм з роз'єднувачем. Автоматика предмета працює за принципом використання енергії віддачі вільного затвора. Надійність запирання каналу ствола досягається значною масою вагою затвора та силою зворотної пружини.

Запобіжник «прапорцевого» типу, розташований з лівої сторони на затворі, при вмиканні блокує затвор з рамкою, шептало з курком, ударник, шептало зі спусковим гачком. Крім запобіжника, передбачені інші засоби безпеки:

- якщо затвор не зачинений, то роз'єднувач блокує тягу і не дозволяє зробити постріл, а також не дозволяє перейти на автоматичну стрільбу;
- для усунення випадкового пострілу при зриві курка до постановки його на бойовий взвод або при зніманні з бойового взводу курок автоматично стає на запобіжний взвод;
- штифт у затворі усуває можливість вильоту ударника в бік стрільця.

Кнопка керування магазином знаходиться з лівої сторони рукоятки за спусковою скобою. Прицільні пристосування складаються з рухомих по горизонталі мушки та цілика на кожусі-затворі, закріплених способом „ласточкин хвост”. На тильних сторонах мушки і цілика нанесений барвник, що полегшує прицілювання в темний період доби та при умовах поганого освітлення. Ширина прицільної лінії 11 мм, довжина 129 мм.

Магазин зйомний, коробчатого типу з дворядним розташуванням набоїв у шаховому порядку, ємністю 13 набоїв. Рукоятка представленого предмета, схожого на пістолет, виготовлена суцільно з рамкою, має в задній частині одну накладку.

На представленому на дослідження предметі, схожому на пістолет, нанесені наступні написи і маркувальні позначення (див. ілюстративну таблицю):

- ліворуч на кожусі затвора – позначення моделі, країни виробника, калібру та товарного знаку виробника «ФОРТ-17Р 9ммР.А. ВИРОБЛЕНО В УКРАЇНІ» (іл. №8);
- праворуч на кожусі затвора – позначення серії і номера «Б 2376» та знака ДСТУ у вигляді вписаного у коло трилисника з кодом органу сертифікації 073 (іл. №6);

- на набійнику – позначення серії та номеру «Б 2376» (іл. №7)
- у порожнині кожуха затвора „2206”.

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками вогнепальної, газової та пневматичної зброї, даними наведеними в інформаційно-довідковій літературі, а також виходячи з конструктивних особливостей, розмірних характеристик, маркувальних позначень, матеріалу виготовлення, якості обробки та зборки частин і деталей, встановлений збіг його з пістолетами моделі “ФОРТ-17Р”, калібру 9 мм Р.А., виробництва науково-виробничого об’єднання „Форт” МВС України (м. Вінниця). Пістолет призначений для стрільби набоями „Терен-3Ф”, «ПНД-9П», «ТЕРЕН-3ФП», що споряджені еластичними кулями травмуючої дії. Даний пістолет виготовлений заводським способом.

При перевірці наявності частин і механізмів пістолета, необхідних для проведення пострілів, встановлено, що всі необхідні частини та механізми в наявності і взаємодіють правильно.

Для встановлення придатності представленого на дослідження пістолета серії „Б” №2376 була проведена експериментальна стрільба. Завідомо справні набой «ТЕРЕН-3Ф» у кількості три штуки по черзі містилися в магазин пістолета, наданого на дослідження. Магазин досилався в рукоятку. Потім затвор відводився у крайнє заднє положення та різко відпускався, при цьому зводився курок і досилався набій у набійник. При натиску на спусковий гачок курок наносив удар по ударнику, останній розбивав капсуль Набою і проходив постріл. Після першого пострілу викидання стріляної гільзи і досилання наступного набою в набійник відбувалось автоматично. Для продовження пострілів необхідно відпускати і натискати спусковий гачок. Постріли відбувалися безвідмовно, з першого удару бійка по капсулям набоїв, осічок і затримок не спостерігалось, при цьому еластичні кулі вилітали з каналу ствола, але в перешкоду не заглиблювались, лиш залишали на перешкоді вм’ятини круглої форми глибиною до 3 мм. Результати експериментальної стрільби свідчать про придатність наданого на дослідження пістолета серії „Б” №2376 для проведення пострілів.

Згідно п. 7.3 та 7.3.11 „Судово-балістичної методики „Встановлення належності об’єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів)”. Затвердженої Координаційно-методичною радою ДНДЕКЦ МВС України, протокол №5 від 28.10.2003 року та рішенням секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики, протокол від 03.06.05р.” (Далі – „Методика ВЗ”), для вирішення питання про віднесення наданого на дослідження пістолета серії “Б” №2376 до конкретного типу вогнепальної зброї, проводився підбір набоїв, з числа наявних у колекції НДЕКЦ. При цьому встановлено, що розмірним та геометричним характеристикам набійника та інших деталей пістолета найбільш відповідають наступні набой:

- 9 мм газовий і шумовий пістолетний набой;
- 9 мм пістолетний набій, споряджений кулею травматичної (несмертельної) дії;

- 9 мм шротівий пістолетний набій.

Дані набойі мають гільзу циліндричної форми з кільцевою проточною у денця. Зарядна камера закупорена паперовим пижем. Довжина набойу 21,5 мм, діаметр корпусу і фланця гільзи 9,5 мм. Розміри і конструкція гільз даних набойів аналогічна 9 мм газовому і шумовому пістолетному набойу, а також набойу, спорядженому кулею травматичної (несмертельної) дії. У них міститься металевий заряд вагою 0,2 гр, множинний шротівий заряд з діаметром окремої шротини 1,5 мм, загальною вагою 3,1 гр і паперовий пиж, що закриває зарядну камеру.

- саморобний набій виготовлений шляхом установки в канал ствола з боку набійника кулі пістолетного набойу кільцевого запалення діаметром ведучої частини 5,6 мм зі свинцевого сплаву, вагою 1,82 гр та 9 мм сигнального (шумового) пістолетного набойу, при стрільбі способом роздільного спорядження.

При наявності сукупності конструктивних елементів, які дозволяють використання набойів не одного, а декількох видів, за визначальний визнається набій з найбільшою вражаючою дією, тобто в даному випадку такими будуть: 9 мм шротівий пістолетний набій та саморобний набій, який складається з кулі пістолетного набойу кільцевого запалення діаметром ведучої частини 5,6 мм зі свинцевого сплаву, вагою 1,82 гр та 9 мм сигнального (шумового) пістолетного набойу. Конструкція пістолету дозволяє використання даних набойів без внесення змін у конструкцію пістолета.

Згідно п. 7.4 Методики ВЗ для встановлення придатності пістолета серії "Б" №2376 до здійснення пострілів 9 мм шротівим пістолетними набоями з нього зроблено 5 пострілів.

Усі постріли відбулися з першого накола капсуля. Осічок і затримок не відбувалося. Снаряд шроту вилітав з каналу ствола і з відстані 1 м входив у суху соснову дошку завтовшки 25 мм, при цьому в перешкоді утворився отвір діаметром близько 20-25 мм із нерівними, рваними краями, глибиною близько 10 мм. Шріт усередині каналу ушкодження утворював один суцільний шматок металу, також спостерігались окремі канали ушкодження утворені окремими шротинами глибиною близько 7-10 мм. Після проведених пострілів проводилось мікроскопічне дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, залишкових деформацій, руйнувань конструкції пістолету не виявлено, що досить для визнання пістолета, наданого на дослідження, придатним для неодноразових пострілів шротівими набоями калібру 9 мм без внесення яких-небудь змін у конструкцію пістолета.

Згідно п. 7.4 Методики ВЗ, для встановлення придатності пістолета серії "Б" №2376 до здійснення пострілів саморобними набоями, які складаються з кулі пістолетного набойу кільцевого запалення діаметром 5,6 мм зі свинцевого сплаву, вагою 1,82 гр та 9 мм сигнального (шумового) пістолетного набойу, було зроблено п'ять пострілів. Постріли проводились наступним чином: у канал ствола зі сторони набійника заглиблювалась вказана куля, а потім у набійник ствола досилався завідомо справний 9 мм сигнальний пістолетний набій фірми „RWS”. При натиску на спусковий

гачок, курок зривався з бойового зводу і енергійно спрямовувався вперед, наносив удар по ударнику, останній розбивав капсуль набою і проходив постріл. Усі постріли відбулися з першого накола капсуля. Осічок і затримок не відбувалося. Куля вилітала з каналу ствола та з відстані 2 метри наскрізь пробивала суху соснову дошку товщиною 25 мм, заглиблюючись у наступну мішень на глибину до 10 мм. Стріляна гільза автоматично викидалась. Для проведення наступного пострілу необхідно повторно виконати вище зазначені дії.

Після проведених пострілів проводилося дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, залишкових деформацій, руйнувань конструкції пістолету не виявлено, що досить для визнання пістолета, наданого на дослідження, придатним для проведення неодноразових пострілів саморобними набоями, які описані вище, без внесення яких-небудь змін у конструкцію останнього.

У процесі експерименту вимірювалась початкова швидкість польоту кулі на відстані 1 м від дульного зрізу ствола пістолета. При проведенні пострілів середня початкова швидкість польоту п'яти куль склала 365,6 м/с.

Далі розраховуємо питому кінетичну енергію снаряда. Питома кінетична енергія снаряда, відстріляного з наданого пістолета при стрільби вище вказаними набоями складає:

$$E_p = E/S;$$

Де:

E_p - питома кінетична енергія снаряда, Дж/мм²;

E - кінетична енергія снаряда, Дж;

S - площа поперечного перерізу снаряду, мм²

$$E = mV^2/2 = 0,00182 \cdot 365,6^2/2 = 121,6 \text{ Дж};$$

Де:

m - маса снаряда, кг;

V – початкова швидкість польоту снаряда, м/с.

$$S = \pi D^2 / 4 = 3,1415 \cdot 5,6^2 / 4 = 24,6 \text{ мм}^2$$

Де:

D - діаметр снаряда, мм;

π - стала, рівна 3,1415.

Звідси:

Питома кінетична енергія:

$$E_p = E/S = 121,6/24,6 = 4,9 \text{ Дж/мм}^2 \text{ (мінімальною припустимо } 0,5 \text{ Дж/мм}^2\text{)}.$$

Отримана в результаті розрахунків питома кінетична енергія снаряда значно перевищує нижню межу припустимої питомої кінетичної енергії снаряда. Зазначена енергія снаряду, згідно п. 7.4.11 Методики ВЗ, свідчить про те, що снаряд володіє достатньою вражаючою здатністю необхідною для нанесення небезпечних ушкоджень людині.

Таким чином, виходячи з результатів порівняльного дослідження та результатів експериментальної стрільби, можна зробити висновок про те, що пістолет моделі “Форт-17Р” серії “Б” №2376 є короткоствольною

гладкоствольною вогнепальною зброєю. Пістолет придатний для неодноразового проведення пострілів.

Результати досліджень свідчать про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет, є пістолетом моделі “ФОРТ-17Р”, серії “Б” №2376, калібру 9 мм Р.А., виробництва науково-виробничого об’єднання „Форт” МВС України (м. Вінниця). Пістолет призначений для стрільби набоями „Терен-3Ф”, «ПНД-9П», «ТЕРЕН-3ФП», що споряджені еластичними кулями травмуючої дії. Пістолет придатний для неодноразових пострілів способом роздільного спорядження саморобними набоями, виготовленими шляхом установки в канал ствола з боку набійника кулі пістолетного набою кільцевого запалення діаметром ведучої частини 5,6 мм зі свинцевого сплаву, вагою 1,82 гр та 9 мм сигнального (шумового) пістолетного набою та шротовими пістолетними набоями калібру 9 мм, без внесення яких-небудь змін у конструкцію пістолета і відноситься до короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

Огляд об’єктів проводився візуально за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1, при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.), вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп’ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Пістолет ФОРТ-17Р калібру 9 мм Р.А. серії „Б” №2376 з магазином упакований у наданий полімерний пакет з біркою; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Д-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Висновок експерта №*-*** від **.*.*.*.*року».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 05.06.2008 року у гр. Підкилимного Л.І., є короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю – пістолетом моделі “ФОРТ-17Р”, серії “Б” №2376, калібру 9 мм Р.А., виробництва науково-виробничого об’єднання „Форт” МВС України (м. Вінниця).

Пістолет призначений для стрільби набоями „Терен-3Ф”, «ПНД-9П», «ТЕРЕН-3ФП», що споряджені еластичними кулями травмуючої дії. Також пістолет придатний для неодноразових пострілів способом роздільного

спорядження саморобними набоями та шротовими пістолетними набоями калібру 9 мм, без внесення яких-небудь змін у конструкцію пістолета.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1, 2: Зображення упаковки предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження та паперової бірки на упаковці

Іл. №3

Іл. №4

Іл. №3, 4: Зображення предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження (ліва №3 та права №4 сторони)

Іл. №5: Зображення предмета схожого на пістолет, наданого на дослідження (неповна розборка)

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №8

Іл. №6-8: Збільшені зображення маркувальних позначень на кожусі-затворі (№6, 8) та на набійнику (№7) предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.17. Експертиза сигнального пістолета (*пістолет BLOW Contrast моделі «PR. 06» калібру 9ммРА*)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 18.04.2008 року у гр. Савичева Н.Л.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет схожий на пістолет, вилучений 18.04.2008 року у гр. Савичева Н.Л., вогнепальною зброєю та чи придатний він для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Кононаев А. В. Стреляющие устройства небоевого назначения промышленного изготовления / А. В. Кононаев, В. А. Лесников, В. В. Филиппов. – М.: ЭКЦ МВД России, 1997. – 144 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на пістолет, наданий на дослідження упакованим у непрозорий пакет з полімерного матеріалу білого кольору з написами «Мій домашній магазин СІЛЬПО УНІВЕРСАМ», що виконані на жовтому фоні барвником чорного кольору. Горловина пакету зав'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені квадратним фрагментом нелінованого аркушу паперу білого кольору, що зігнутий навпіл. На фрагменті паперу барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст „стартовий

пістолет BLOW compact PR 06 №6-003535 1 (підпис) 2 (підпис) особа, у якої вилучено (підпис) о/у ВКР (підпис, прізвище та ініціали)» та додатково барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1-3).

Упаковка об'єкту виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має. При розкритті упаковки в ній було виявлено предмет, схожий на пістолет з магазином (див. ілюстративну таблицю, іл. №4, 5).

Об'єкт відповідає зазначеному у постанові про призначення балістичної експертизи.

Оскільки об'єкт має конструктивні ознаки вогнепальної зброї та подібний з певним видом вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей відповідного виду вогнепальної зброї, а саме пістолетуа.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет схожий на пістолет був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані, набійник та магазин пусті. Для можливого проведення надалі хімічного дослідження з метою вирішення питання про те, чи проводились раніше постріли з досліджуваного об'єкта, внутрішня поверхня ствола та набійника були протерті ватним тампоном. На тампоні відклалась речовина темно-сірого кольору. Тампон упакований у полімерний пакет.

Для визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик предмета схожого на пістолет, конструктивних і розмірних характеристик деталей, частин і механізмів (вузлів) була проведена його неповна розборка, при цьому встановлено, що він складається з наступних основних частин і механізмів (див. ілюстративну таблицю, іл. №6):

- рамка зі стволом, спусковою скобою та основою рукоятки;
- кожух-затвор з ударником, викидачем і запобіжником;
- ударно-спусковий механізм;
- зворотна пружина;
- магазин;
- накладки на рукоятці.

Усі частини та деталі предмета (крім леєра ствола, ударника, пружини подавача, корпусу магазину, бойової пружини, зворотної пружини, відбивача, викидача, накладок на рукоятці та гвинтів) виготовлені з металу сірого кольору, який не має магнітних властивостей. Леєр ствола, ударник, пружина подавача, корпус магазину, бойова пружина, зворотна пружина, відбивач та гвинти виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості. Накладки на рукоятці та нижня кришка магазину виготовлені з неметалічного матеріалу чорного кольору. Усі частини та деталі предмету вкриті речовиною чорного кольору.

Загальна довжина предмета 175 мм, загальна висота предмета 115 мм, максимальна товщина в області рукоятки 30,3 мм.

Ствол предмета циліндричної форми незйомний, виготовлений суцільно

з рамкою. На відстані 15,7 мм від дульного зрізу в каналі ствола розташована незйомна втулка з металу сірого кольору, що має магнітні властивості. Довжина ствола з набійником складає 101,9 мм, зовнішній діаметр ствола 12 мм. Набійник циліндричної форми, довжиною 20,5 мм, діаметр на початку набійника 9,6 мм. Знизу набійник має прилив, призначений для направлення подачі набоїв з магазину, з правої сторони набійник має виріз під зачеп викидача. Канал ствола та канал набійника співвісні. На відстані 26 мм від казенного зрізу в набійнику під кутом виконаний наскрізний отвір діаметром 4,3 мм.

Рамка предмету являє собою складну деталь „Г” – подібної форми, з отворами та пазами, призначена для з’єднання всіх частин і механізмів та разом з основою рукоятки складає одне ціле. У передній частині рамка має: зверху – стійку для кріплення ствола, знизу – вікно для розміщення спускового гачка, який вільно обертається на вісі та гребня спускової скоби. Знизу в середній частині рамки за допомогою вісі кріпиться спускова скоба, що запобігає випадковому натиску на хвіст спускового гака та відводиться вниз при розборці. У задній частині рамки закріплений курок, який обертається на вісі, з боків виконані прямокутні виступи для направлення руху кожуха затвора; знизу - вікно для бойової пружини. У середній частині рамка має вікно для виходу верхньої частини магазину. У нижній частині основи рукоятки виконаний отвір для поміщення магазину. З лівої сторони на рамці розташована кнопка управління магазином. Відбивач розташований зліва на рамці у вигляді окремої деталі, що кріпиться до рамки гвинтом, додатково виконує функцію затворної затримки, яка вмикається подавачем магазину при використанні всіх набоїв у останньому.

Кожух та затвор складають єдине ціле (складної форми), з чисельними порожнинами, отворами і пазами, більша частина його маси розташована позаду, яка саме й утворює затвор. У передній частині виконаний отвір для направлення кожуха по стволу і канал для розміщення ствола з зворотною пружиною. З правої сторони виконано вікно для викидання стріляних гільз, за вікном розташований (з виходом зуба зачепу у вікно) двоплечий викидач. У задній частині в затворі виконаний отвір, у якому міститься підпружинений ударник. Позаду зліва розташований запобіжник. З обох сторін у задній частині корпусу кожуха виконані насічки для зручності відведення його рукою. Ударник розташований на центральній вісі набійника, що свідчить про тип запалювання набоїв – центрального бою.

Робота автоматики предмета заснована на принципі віддачі вільного затвора, затвор не зчіплюється зі стволом. Запирання каналу ствола здійснюється за допомогою маси кожуха-затвора, що підпирається зворотною пружиною. Зворотна пружина одягається на ствол більш вузьким кінцем. Довжина зворотної пружини 115 мм, товщина дрота, з якого вона виготовлена, 1 мм.

Ударний механізм курково-ударникового типу з відкритим розташуванням курка подвійної дії (дозволяє проводити постріли без попереднього взведення курка). Спусковий механізм з роз’єднувачем.

Запобіжник “флажкового” типу знаходиться на лівій частині кожуха-затвора, при включеному положенні блокує нанесення удару по хвостовику ударника та роз’єднує спусковий гачок зі спусковою тягою. Прицільні пристосування складаються з нерухомої мушки та цілика, що розташовані на кожусі-затворі. Магазин зйомний, коробчатого типу, з однорядним розташуванням набоїв ємністю на сім набоїв, встановлюється в рукоятку. На рукоятці предмета є дві накладки, скріплені одним гвинтом кожна.

На предметі, що надійшов на дослідження, нанесені наступні маркувальні позначення і написи (див. ілюстративну таблицю):

- на лівій стороні кожуха-затвора позначення моделі та клейма виробника «B BLOW Compact PR. 06» (іл. №9);

- на правій стороні рамки позначення серійного заводського номеру «6-003535» (іл. №7);

- на правій стороні набійника позначення калібру «Cal. 9 mm» (іл. №8).

Виходячи з особливостей конструкції предмета, схожого на пістолет, обробки деталей, способів з’єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм можна зробити висновок про промисловий спосіб виготовлення даного предмета.

Виходячи з конструктивних особливостей відповідних деталей і вузлів предмета схожого на пістолет – форми й розмірів набійника, розмірів і особливостей будови каналу ствола, розташування бойка, інших особливостей пристрою запалення метального заряду, особливостей пристрою запирання каналу ствола – встановлено, що даний предмет призначений для стрільби пістолетними сигнальними набоями калібру 9 ммРА.

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками нарізної вогнепальної зброї, газової та сигнальної зброї, даними і описами зброї в спеціальній інформаційно-довідковій літературі, а також виходячи з форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей, маркувальних позначень, матеріалу виготовлення та способу і якості обробки частин і деталей, встановлений його збіг з напівавтоматичним (самозарядним) сигнальним пістолетом BLOW Compact моделі «PR. 06» №6-003535 калібру 9ммРА виробництва Туреччини. Даний пістолет до вогнепальної зброї не відноситься, переробці не піддавався та призначений для подачі звукових сигналів шляхом відстрілу пістолетних сигнальних набоїв калібру 9 ммРА.

При перевірці наявності та взаємодії частин і механізмів наданого на дослідження пістолета встановлено, що останній зібраний правильно, усі частини та механізми необхідні для проведення пострілів є в наявності і взаємодіють правильно, без дефектів.

Для вирішення питання про придатність пістолета, наданого на дослідження, до стрільби була проведена експериментальна стрільба завідомо справними сигнальними набоями калібру 9 ммРА наступним чином.

Завідомо справні сигнальні набой калібру 9 ммРА по черзі містилися в магазин пістолета, наданого на дослідження. Магазин досилався в рукоятку.

Потім затвор відводився у крайнє заднє положення, при цьому зводився курок та різко відпускався, при цьому досилався набій у набійник. При натиску на спусковий гачок, курок зривався з бойового зводу та наносив удар по ударнику, останній розбивав капсуль набою і проходив постріл. Після першого пострілу викидання стріляної гільзи і досилання наступного набою в набійник відбувалось автоматично. Для продовження пострілів необхідно відпускати і натискати спусковий гачок. Постріли відбувалися безвідмовно, з першого удару бійка по капсулям набоїв, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність для стрільби (подачі звукових сигналів) пістолета наданого на дослідження.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок про те, що наданий на дослідження предмет схожий на пістолет, є напівавтоматичним (самозарядним) сигнальним пістолетом BLOW Compact моделі «PR. 06» №6-003535 калібру 9ммРА виробництва Туреччини. Даний пістолет до вогнепальної зброї не відноситься, переробці не піддавався та призначений для подачі звукових сигналів шляхом відстрілу пістолетних сигнальних набоїв калібру 9 ммРА., придатний для стрільби.

Огляд об'єкту проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1, при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Сигнальний пістолет BLOW Compact моделі «PR. 06» №6-003535 калібру 9ммРА упакований у наданий полімерний пакет за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Д-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено згідно висновку експерта №*-*** від **.**.****року Експерт /підпис/».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений 18.04.2008 року у гр. Савичева Н.Л., є напівавтоматичним (самозарядним) сигнальним пістолетом BLOW Compact моделі «PR. 06» №6-003535 калібру 9ммРА виробництва Туреччини. Даний пістолет до вогнепальної зброї не відноситься, переробці не піддавався та призначений для подачі звукових сигналів шляхом відстрілу пістолетних сигнальних набоїв калібру 9 ммРА., придатний для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл. №1: Зображення упаковки предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Іл. №2

Іл. №3

Іл. №2,3: Зображення паперової бірки з написами та відбитком печатки, упаковки предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Іл. №4

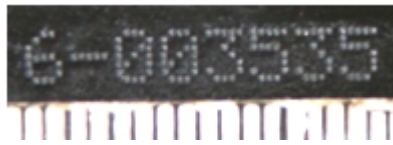

Іл. №5

Іл. №4,5: Зображення предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження (ліва та права сторони)

Іл. №6: Зображення предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження (після неповної розборки)

Іл. №7

Іл. №8

Іл. №9

Іл. №7-9: Збільшене зображення маркувальних позначень на частинах та деталях предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Судовий експерт _____

2.18. Експертиза пневматичного пістолета (пістолет моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет схожий на пістолет з маркуванням «Т 9964740», у магазині якого знаходиться сім предметів сферичної форми, кобура, вилучені у приміщенні пункту охорони магазину «Гіпермаркет» по вул. Скорульського, 60 у м. Києві.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет з маркуванням «Т 9964740», вогнепальною зброєю та чи придатний він для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Трофимов В. Н. Пневматическое оружие. Устройство, эксплуатация, уход. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М: ДАИРС. «Издательский Дом Рученькиных», 2006. – 176 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет схожий на пістолет №Т9964740, у магазині якого знаходиться сім предметів сферичної форми та кобура, надані на дослідження упакованими у прозорий полімерний пакет з: друкованими написами які нанесені барвником синього кольору «НДЕКЦ при УМВС України в К-ий області РЕЧОВІ ДОКАЗИ ФАБУЛА:»; рукописними написами, які нанесені

барвником фіолетового кольору «07.01.05 р. Огляд приміщення пункту охорони «Гіпермаркет» по вул. Скорульського, 60 у м. Києві. Вилучено: - предмет схожий на пістолет. Поняті: 1. (підпис) 2. (підпис) Слідчий». Горловина пакета перев'язана липкою сигнальною стрічкою з написами «РЕЧОВІ ДОКАЗИ», під якою закріплений прямокутний фрагмент аркушу паперу білого кольору. На фрагменті паперу барвником синього кольору нанесений відбиток круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1-2).

Упаковка пошкоджень не має та виключає доступ до її вмісту. При відкритті упаковки в ній було виявлено предмет, схожий на пістолет, у магазині якого знаходиться сім предметів сферичної форми та кобура (див. ілюстративну таблицю, іл. №3).

Об'єкти відповідають вказаному в постанові про призначення судово-балістичної експертизи.

Оскільки за зовнішнім виглядом та конструктивними ознаками предмет схожий з певним видом вогнепальної зброї – пістолетом, подальший його опис буде проводитись з використанням відповідних найменувань частин і деталей пістолетів.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет схожий на пістолет був оглянутий. При зовнішньому огляді встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані, запобіжник у верхньому положенні, а з магазину були видалені сім предметів сферичної форми.

Для визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик предмета схожого на пістолет, конструктивних і розмірних характеристик деталей, частин і механізмів (вузлів) були вивчені його конструктивні особливості, внаслідок чого встановлено, що він складається з наступних основних частин і механізмів (див. ілюстративну таблицю, іл. №4-5):

- кожух-затвор з ударником, викидачем і запобіжником;
- рамка зі спусковою скобою і рукояткою;
- ствол;
- зворотна пружина;
- спусковий механізм;
- магазин з клапаном.

Предмет загальною довжиною 165 мм, висотою 137 мм. Усі частини і деталі предмета (крім накладки на рукоятці) виготовлені з металу сірого кольору, що притягується магнітом, вкритого (крім ствола) покриттям типу «вороніння».

Ствол циліндричної форми, незйомний, довжиною 98 мм, зовнішнім діаметром 12,9 мм, має наскрізний отвір діаметром 4,4 мм із дульного зрізу та 5,5 мм зі сторони казенного зрізу. Канал ствола має шість нарізів правого напрямку.

Кожух та затвор складають єдине ціле. Затвор у внутрішній частині має порожнину для поміщення ствола та верхньої частини магазину з клапаном.

Зворотна пружина розташовується на стволі та одягається на ствол більш вузькою стороною, товщина дрота, з якого виготовлена пружина 1,4 мм. У середній частині кожух-затвор має вікно овальної форми. У задній частині кожух-затвор має ударник. Викидач у кожусі-затворі відсутній.

Рамка являє собою складну деталь «Г» - подібної форми з численними пазами та отворами й призначена для з'єднання всіх частин та механізмів предмета. У передній частині знизу рамки розташована спускова скоба; зверху – прилив, на якому кріпиться ствол. У середній частині рамка має вікно для входження корпусу клапана магазина. У задній частині рамки змонтований ударний механізм.

Спусковий механізм подвійної дії, тобто дозволяє проводити стрільбу як самовзводом, так із попереднім зведенням курка. Запобіжний механізм змонтований зліва на затворі у вигляді “флажкового” запобіжника (нижнє положення – „вогонь”, верхнє положення – запобігання пострілу).

На корпусі предмета, схожого на пістолет, нанесені наступні написи і маркувальні позначення (див. ілюстративну таблицю):

- на кожусі-затворі з правої сторони: позначення країни виробника та клейма виробника «Made in Russia Baikal» (див. іл. №10);
- на затворі з лівої сторони: позначення моделі, калібру штатного снаряду, серії, року випуску та серійного номеру по системі нумерації заводу виробника «MP-654K Cal. 4,5 mm; T9964740» (див. іл. №7,9).
- на рамці з лівої сторони: позначення серії, року випуску та серійного номеру по системі нумерації заводу виробника «T9964740» (див. іл. №6);
- на нижній кришці магазина: позначення року випуску та серійного номеру по системі нумерації заводу виробника «9964740» (див. іл. №8).

Рукоятка предмета, схожого на пістолет, має суцільну накладку з твердого матеріалу чорного кольору, скріплену одним гвинтом.

Виходячи з особливостей конструкції предмета, схожого на пістолет, обробки деталей, способів з'єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм, можна зробити висновок про промисловий спосіб його виробництва.

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками нарізної та гладкоствольної вогнепальної зброї, пневматичної, газової та сигнальної зброї, технічними параметрами і описами із зображеннями зразків аналогічної зброї, даними, наведеними в довідковій літературі та інформацією з каталогів фірм виробників і реалізаторів, а також виходячи з форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей, маркувальних позначень, матеріалу виготовлення та способу і якості обробки частин і деталей, встановлений його збіг з пневматичним багатозарядним пістолетом моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм №T9964740, 1999 року виробництва фірми «Байкал» (Росія). Даний пістолет призначений для стрільби сферичними снарядами типу (ВВ) калібру 4,5 мм та до вогнепальної зброї не відноситься. Пістолет переробці не піддавався.

При перевірці наявності і взаємодії частин і механізмів пістолета, необхідних для проведення пострілу, встановлено, що всі необхідні для здійснення пострілів частини є в наявності і взаємодіють правильно, крім балона зі стисненим повітрям у зв'язку з чим встановити, чи придатний він для проведення пострілів не можливо.

Виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на пістолет, є пневматичним багатозарядним пістолетом моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм №Т9964740, 1999 року виробництва фірми «Байкал» (Росія). Даний пістолет призначений для стрільби сферичними снарядами типу (ВВ) калібру 4,5 мм та до вогнепальної зброї не відноситься. Пістолет переробці не піддавався.

Огляд об'єкту проводився візуально за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Пістолет моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм №Т9964740, кобура, сім предметів сферичної форми упаковані у наданий полімерний пакет за правилами пакування речових доказів.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет, вилучений у приміщенні пункту охорони магазину «Гіпермаркет» по вул. Скорульського, 60 у м. Києві, є пневматичним багатозарядним пістолетом моделі «MP-654K» калібру 4,5 мм №Т9964740, 1999 року виробництва фірми «Байкал» (Росія). Даний пістолет призначений для стрільби сферичними снарядами типу (ВВ) калібру 4,5 мм та до вогнепальної зброї не відноситься. Пістолет переробці не піддавався.

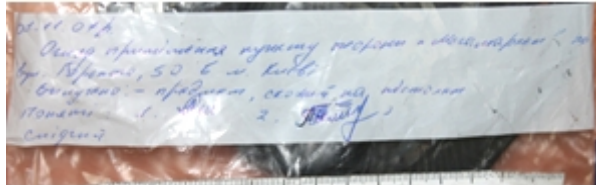
Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1: Зображення упаковки предмета, схожого на пістолет, кобури та семи предметів сферичної форми в магазині предмета, схожого на пістолет, наданих на дослідження

Іл. №2: Зображення фрагменту упаковки з рукописними написами предмета, схожого на пістолет, у магазині якого знаходиться сім предметів сферичної форми та кобура, наданих на дослідження

Іл. №3, 4: Зображення предмета, схожого на пістолет (№4 – з правої сторони), у магазині якого знаходиться сім предметів сферичної форми та кобура, наданих на дослідження

Іл. №5: Зображення предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження, у стані неповної розборки

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №8

Іл. №9

Іл. №10

Іл. №6-10: Збільшене зображення маркувальних позначень на частинах предмета, схожого на пістолет, наданого на дослідження

Судовий експерт _____

2.19. Експертиза револьвера під набої Флобера (револьвер моделі “ARMINIUS HW4” №1464049 калібру 4 ммRZ)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на револьвер, та вісім гільз (знаходились у каморах барабана), вилучені 25.02.2008 року в кімнаті міліції на станції метро «Вирлиця».

На вирішення експертизи поставлене питання:

1. Чи є предмет, схожий на револьвер, що наданий на дослідження, вогнепальною зброєю, спосіб його виготовлення, калібр, чи придатний він для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Револьвери калібру 4 мм (Флобер): Довідник для судових експертів / [А. М. Коструб, І. В. Ігнат'єв, О. В. Коломійцев та ін.]. – К.: ДНДЕКЦ МВС України; ХНДІСЕ МЮ України, 2006. – 22 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкти надані на дослідження упакованими у прозорий полімерний пакет білого кольору. Горловина пакету зав'язана ниткою білого кольору. Кінці нитки скріплені фрагментом нелінованого аркушу паперу білого кольору, на якому барвником синього кольору нанесений відбиток круглої печатки “ДЛЯ ПАКЕТІВ №1” та додатково барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Вирлиця» 25.02.08р. Поняті 1 (підпис) 2 Затриманий (підпис) (підпис)” (див. ілюстративну таблицю, іл.

№1).

Упаковка об'єктів виключає доступ до вмісту та ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній були виявлені предмет, схожий на револьвер, та вісім гільз (див. ілюстративну таблицю, іл. №2).

Об'єкти відповідають вище зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкти подібні до певного виду вогнепальної зброї та частин боєприпасів до неї, подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей вогнепальної зброї та боєприпасів.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет, схожий на револьвер, був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані, а гільзи були видалені з камор барабану.

Предмет схожий на револьвер, що наданий на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №2,3), складається з наступних частин і механізмів:

- рамка зі стволом;
- барабан з екстрактором;
- лічина з деталями замкового механізму;
- накладка на рукоятці.

Предмет, схожий на револьвер, наданий на дослідження довжиною 172 мм, висотою 116 мм, найбільшою шириною (в області барабану) 34,8 мм. Усі поверхні частин та деталей предмету мають покриття чорного кольору. Ствол, вісь барабану (стрижень екстрактора), екстрактор, курок, ударник, спусковий гачок, інші деталі ударно-спускового механізму, вісі та кріпильні гвинти виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості. Усі інші деталі виготовлені з металу сірого кольору, що не має магнітних властивостей.

Ствол циліндричної форми довжиною 63,5 мм, закріплений у рамці тугою посадкою та зафіксований двома штифтами. Канал ствола має наскрізний отвір внутрішнім діаметром зі сторони дульного зрізу 4 мм. У каналі ствола є десять нарізів правого нахилу. Зовнішній діаметр ствола 14 мм. До верхньої частини ствола кріпиться прицільна планка.

Канал ствола для можливості проведення в подальшому хімічного дослідження був протертий ватним тампоном.

Рамка предмета являє собою суцільну складну деталь та призначена для з'єднання всіх частин і механізмів предмета. У середній частині рамки передбачене вікно прямокутної форми для поміщення барабану. У нижній частині міститься лічина, у якій змонтований замковий механізм конструктивно з'єднаний з ударно-спусковим механізмом. Задня відігнута частина нижньої лічини утворює рукоятку, у якій розміщена бойова пружина.

Барабан циліндричної форми довжиною 34,4 мм одночасно є набійником і магазином, відкидається ліворуч. Барабан має вісім камор для

поміщення набоїв. Внутрішня поверхня камор має циліндричну форму, діаметром 5 мм. З казенної частини камори мають виїмки діаметром 6 мм та глибиною 1,3 мм під виступаючі закраїни гільз. На зовнішній поверхні барабана виконано вісім виїмок для зменшення ваги. Барабан міститься у вікно рамки та обертається в ньому на вісі екстрактора, яка виконує одночасно функцію стрижня екстрактора. Барабан відкидний. Екстракція стріляних гільз здійснюється вручну за допомогою екстрактора. Кнопка замикання барабана знаходиться на лівій задній частині рамки.

Спусковий механізм дозволяє виконувати постріли шляхом натиску на спусковий гачок без попереднього зведення курка - самовзводом (подвійної дії), тип ударного механізму – курково-ударникового типу. Бійок зміщений відносно повздовжньої осі камор барабана вгору приблизно на 3 мм. Замковий механізм конструктивно з'єднаний з ударно-спусковим механізмом і забезпечує поворот барабана при зведенні курка. Прицільні пристосування складаються з нерухомої мушки на дульній частині ствола та прорізи на верхній частині рамки.

Рукоятка предмета, схожого на револьвер, має одну суцільну накладку з деревини, що вкрита речовиною коричневого кольору, скріплена одним гвинтом у нижній частині.

На поверхнях частин і деталей предмета нанесені наступні маркувальні позначення:

- на правому боці рамки – серійний заводський номер “1464049”, позначення фірми та країни виробника «WEINRAUCH MELLRICHSTADT MADE IN GERMANY», клеймо допуску ручної вогнепальної зброї та вкладних стволиків «PTB692» вписане у квадрат (див. ілюстративну таблицю, іл. №4);

- на відкідній «серьге» позначення моделі “HW 4” (див. ілюстративну таблицю, іл. №4);

- на лівій стороні рамки маркування стрілкової зброї, кінетична енергія яка не перевищує 7,5 Дж «F» (вписане у п'ятикутник) (див. ілюстративну таблицю, іл. №5) та товарний знак фірми виробника;

- на лівій стороні ствола та барабані позначення калібру «4 mm Randzunder №7» (див. ілюстративну таблицю, іл. №5);

- на внутрішній стороні відкідної «серьги» позначення серійного заводського номеру «1464049».

При порівнянні досліджуваного предмета зі зразками нарізної вогнепальної зброї, газової та сигнальної зброї, даними і описами зброї в спеціальній інформаційно-довідковій літературі, а також виходячи з форми, розмірних характеристик, конструктивних особливостей, маркувальних позначень і матеріалу виготовлення та способу і якості обробки частин і деталей, встановлений його збіг з револьвером моделі “ARMINIUS HW4” №1464049 калібру 4 ммRZ, виробництва Німеччини. Даний револьвер виготовлений заводським способом та призначений для проведення пострілів набоєм Флобера калібру 4 мм кільцевого спалаху.

Усі частини і механізми револьвера, що надійшов на дослідження, необхідні для проведення пострілів у наявності і взаємодіють правильно.

Для вирішення питання про віднесення револьверу, наданого на дослідження, до категорії вогнепальної зброї та визначення придатності даного револьверу для проведення пострілів була проведена експериментальна стрільба.

Завідомо справні набойи Флобера кільцевого спалаху містилися в камери барабану револьверу №1464049. Потім зводився курок і натискався спусковий гачок. При натиску на спусковий гачок курок наносив удар по бійку, останній запалював металъну суміш, унаслідок чого проходив постріл. Постріли з револьверу №1464049, наданого на дослідження, проходили безвідмовно, з першого удара бійка, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність для проведення пострілів револьверу №1464049.

У процесі експерименту вимірювалась початкова швидкість польоту куль на відстані 1 м від дульного зрізу ствола револьверу. При проведенні пострілів середня початкова швидкість польоту п'яти куль склала 138 м/с.

Далі розраховуємо питому кінетичну енергію снаряда. Питома кінетична енергія снаряда, відстріляного з револьверу №1464049 при стрільби вище вказаними набоями складає:

$$E_p = E/S;$$

Де:

E_p - питома кінетична енергія снаряда, Дж/мм²;

E - кінетична енергія снаряда, Дж;

S - площа поперечного перерізу снаряду, мм²

$$E = mV^2/2 = 0,00048 * 138^2 / 2 = 4,57 \text{ Дж};$$

Де:

m - маса снаряда, кг;

V – початкова швидкість польоту снаряда, м/с.

$$S = D^2 * \pi / 4 = 4,2^2 * 3,14 / 4 = 13,84 \text{ мм}^2$$

Де:

D - діаметр снаряда, мм;

π - стала, рівна 3,14.

Звідси:

Питома кінетична енергія:

$$E_p = E/S = 4,57 / 13,84 = 0,33 \text{ Дж/мм}^2 \text{ (мінімальна величина 0,5 Дж/мм}^2\text{)}.$$

Отримана в результаті розрахунків питома кінетична енергія снаряда нижче мінімальної величини питомої кінетичної енергії, необхідної для нанесення небезпечних для життя та здоров'я людини пошкоджень.

Таким чином, виходячи з результатів експериментальної стрільби та результатів дослідження, можна зробити висновок про те, що револьвер моделі “ARMIHIUS HW4” №1464049 не відноситься до вогнепальної зброї.

Результати досліджень і експериментів свідчать про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на револьвер, є револьвером моделі “ARMIHIUS HW4” №1464049 калібру 4 ммRZ виробництва Німеччини.

Даний револьвер виготовлений заводським способом, призначений для стрільби набоями Флобера кільцевого спалаху калібру 4 мм, не відноситься до вогнепальної зброї та придатний для проведення пострілів.

Огляд об'єкту проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.), вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Револьвер “ARMINIUS HW4” №1464049, вісім стріляних гільз набоїв калібру 4 мм; тампон, протягнутий через ствол револьвера, упаковані в первинну упаковку за правилами пакування речових доказів.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на револьвер, вилучений 25.02.2008 року в кімнаті міліції на станції метро «Вирлиця», до вогнепальної зброї не належить.

Предмет є револьвером моделі “ARMINIUS HW4” №1464049 калібру 4 ммRZ виробництва Німеччини. Даний револьвер виготовлений заводським способом, призначений для стрільби набоями Флобера кільцевого спалаху калібру 4 мм, придатний для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **. **. **** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1: Зображення упаковки предмета, схожого на револьвер та восьми гільз, наданих на дослідження

Іл. №2, 3: Зображення лівої сторони предмета, схожого на револьвер та восьми гільз, наданих на дослідження (іл.2) та правої сторони наданого предмета (іл.3)

Іл. №4: Збільшене зображення маркувальних позначень на правій стороні предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

Іл. №5: Збільшене зображення маркувальних позначень на лівій стороні предмета, схожого на револьвер, наданого на дослідження

Судовий експерт _____

2.20. Експертиза масо-габаритного макета (макет автомата системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі «АКМС»)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на автомат з магазином, вилучені 14.08.2004 року в ході досудового слідства у гр. Підлучного Л.Д.

На вирішення експертизи поставлене питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет, схожий на автомат, вогнепальною зброєю та чи придатний він для проведення пострілів?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речовий доказ на дослідження наданий упакованим (див. ілюстрацію №1) у чохол, виготовлений із тканини фіолетового та сірого кольорів. Застібка чохла перев'язана ниткою темно-синього кольору. Кінці нитки скріплені паперовою біркою. На бірці є (див. ілюстрації №2) пояснюючі написи, виконані рукописно та машинописно барвниками синього й чорного кольорів відповідно, нижче підписи двох понять, спеціаліста та слідчого. Візуально цілісність пакування та опечатування не порушена.

Об'єкт відповідає зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім видом об'єкт подібний до вогнепальної зброї – а саме до автомата, подальший опис буде здійснюватися з використанням найменувань частин і деталей автоматів.

З метою приведення предмета, схожого на автомат, у безпечний для дослідження стан, останній перед проведенням дослідження був оглянутий. У результаті огляду встановлено: набійник предмету, схожого на автомат, пустий, курок знаходиться в спущеному стані, у магазині набої відсутні.

Наданий на дослідження предмет, схожий на автомат (див. ілюстративну таблицю, іл. №3-4), складається з наступних основних частин та механізмів:

- ствола зі ствольною коробкою та прицільним пристосуванням;
- кришки ствольної коробки;
- затворної рами з газовим поршнем;
- затвора;
- зворотного та ударно-спускового механізмів;
- газової трубки зі ствольною накладкою;
- ців'я;
- рамочного складного прикладу;
- шомпола.

Усі частини та механізми предмета, крім ців'я, ствольної накладки, магазину та рукоятки виготовлені з металу сірого кольору, який має магнітні властивості та вкритий речовиною чорного кольору. Ців'є, рукоятка та ствольна накладка виготовлені з деревени, що вкрита речовиною коричневого кольору. Магазин виготовлений з твердого полімерного матеріалу коричневого кольору. Ців'є кріпиться до предмета з однієї сторони за допомогою тугої посадки, з іншої – за допомогою хомута.

Загальна довжина предмета – 636 мм; довжина з розкладеним рамочним

прикладом – 880 мм, максимальна товщина в області ців'я – 42,8 мм; товщина в області ствольної коробки – 34 мм

Ствол незйомний, циліндрично-ступінчастої форми, жорстко закріплений у ствольній коробці та фіксований штифтами. Довжина ствола предмета (з набійником) – 412 мм, зовнішній діаметр ствола в середній частині 15 мм. Канал ствола має наскрізний отвір, діаметром з боку дульного зрізу 7,5 мм з чотирма нарізами правого нахилу. З казенної частини ствол має потовщення, що й утворює набійник. Набійник конусної (пляшкоподібної) форми. На дульну частину стола за допомогою тугої посадки та фіксуючого штифта закріплена муфта, яка є деталлю для прицільного пристрою (мушки і намушника). З дульної частини на стволі виконана зовнішня різьба, яка призначена для кріплення на ствол дульних пристроїв (накручена шайба). Також на стволі знаходиться хомут для кріплення ців'я.

У ствольній коробці розміщені ударно-спусковий та зворотний механізми, затворна рама і затвор, знизу до неї прикріплена за допомогою одного гвинта пістолетна рукоятка, спускова скоба із зачіпкою магазину. З правої сторони на ній розташований перевідник режиму ведення вогню – автоматичний - непереривний (середнє положення), по одному пострілу (нижнє положення), котрий також виконує функцію запобіжника (саме верхнє положення). Зверху ствольна коробка закривається зйомною кришкою. Кнопка управління магазином знаходиться попереду спускової скоби, перед якою також розміщене вікно прямокутної форми для магазину. Позаду на ствольній коробці виконаний вузол, за допомогою якого кріпиться складний рамочний приклад (складається донизу ствольної коробки). У затворну раму міститься затвор, що обертається в ній. Зверху в затворну раму вставляється зворотний механізм, що складається з пружини, направляючих скоб та упору з кнопкою.

Робота автоматики даного предмета заснована на використанні енергії порохових газів, які відводяться з каналу ствола до газового поршню затворної рами. Запирання каналу ствола здійснюється бойовими виступами затвору, що обертається навколо повздовжньої вісі. Ударний механізм куркового типу. Спусковий механізм дозволяє вести вогонь як одиночними пострілами так і чергами. Прицільні пристрої складаються з секторного прицілу (розбитого на шкали по 100 метрів до 1000 метрів) та рухомої мушки. Живлення набоями здійснюється зі змінного коробчатого магазину з дворядним розташуванням набоїв у шахматному порядку на тридцять набоїв. Магазин складається з корпусу, подавача, пружини подавача з виступом та кришки.

Екстракція стріляних гільз здійснюється вверх вправо.

При розборці предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження, встановлено, що на поверхнях частин і деталей нанесені наступні маркувальні позначення у вигляді втиснених та опуклих знаків (див. ілюстративну таблицю):

- з лівої сторони на ствольній коробці – зображення фірмового знака виробника (стріли в трикутнику), року випуску «1964», серії «EP», номеру

«3602» та літер «ММГ» (іл. №5);

- на кришці ствольної коробки – позначення серії та номера «ЕР 3602» (іл. №6);

- на затворній рамі – позначення серії та номера «ЕР 3602» (іл. №7);

- на газові трубі знизу – позначення серії та номера «ЕР 3602»;

- також інші технологічні клейма та позначки.

Виходячи з наявності маркувальних позначень, якості обробки та зборки деталей та механізмів предмета, схожого на автомат, можна зробити висновок про те, що даний предмет виготовлений заводським способом.

При порівнянні предмета, наданого на дослідження, зі зразками військової нарізної вогнепальної зброї, даними довідкової літератури, а також виходячи з його форми, конструктивних особливостей, розмірних характеристик, матеріалу виготовлення і маркувальних позначень, встановлений його збіг з автоматом системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі АКМС (модернізований зі складним прикладом) серії «ЕР» №3602, випуску 1964 року, виробництва колишнього СРСР.

При детальній розборці та огляді частин і механізмів автомата, наданого на дослідження, встановлено, що в його конструкцію внесені наступні зміни:

- видалений газовий поршень;

- у затворі видалений ударник, викидач та зпиляна під кутом передня частина затвора (видалений набійний упор);

- зточена ударна частина курка;

- виконаний сегментний виріз у задній частині набійника;

- у нижній частині ствола виконані два повздовжні вирізи шириною по 2,5 мм та довжиною 25 мм кожний;

- видалений вузол кріплення багнет-ножа;

- видалені загини в магазині.

Вище зазначені конструктивні зміни не дозволяють проводити постріли будь-якими набоями з автомату серії «ЕР» №3602, наданого на дослідження.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження та базуючись на даних довідкової літератури, можна зробити висновок про те, що наданий на дослідження предмет, схожий на автомат, є макетом масо-габаритним автомата системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі «АКМС» серії «ЕР» №3602, не придатний для проведення пострілів та не відноситься до вогнепальної зброї.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «NIKON COOLPIX 5700» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 1,8» та лазерного принтера «HP LaserJet 1320».

Примітка 1: Макет автомата «АКМС» серії „ЕР” №3602 калібру 7,62 мм, магазин, упаковані в надану первинну упаковку з біркою; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Т-ий області”

та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.**.**** року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах паперу.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на автомат, вилучений 14.08.2004 року в ході досудового слідства у гр. Підлужного Л.Д., до вогнепальної зброї не належить.

Предмет є макетом масо-габаритним автомата системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі «АКМС» серії «ЕР» №3602. До стрільби не придатний.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №№1, 2: Зображення упаковки та паперової бірки предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження

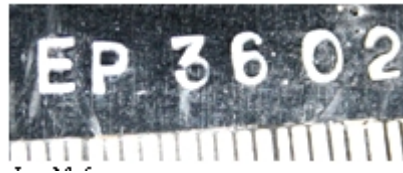
Іл. №3: Зображення предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження

Іл. №4: Зображення предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження (неповна розборка)

Іл. №5

Іл. №6

Іл. №7

Іл. №5-7: Збільшене зображення маркувальних позначень на ствольній коробці (№5), кришці ствольної коробки (№6) та затворній рамі (№7) предмета, схожого на автомат, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.21. Експертиза навчально-розрізної зброї, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан у промислових умовах (пістолет-кулемет ППС-42)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет-кулемет, вилучений під час огляду автомобіля гр-на.Т.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий пістолет-кулемет вогнепальною зброєю?
2. Якщо так, то яка його модель, зразок, вид калібру?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт, упакований в газетний папір, надано на дослідження в НДЕКЦ при УМВС України в П-ій області ініціатором. При цьому частина об'єкта залишена відкритою. Верх упаковки перев'язаний ниткою білого кольору, кінці якої зав'язані вузлом і закріплені на паперовій бірці білого кольору прямокутної форми розмірами 148x210мм з допомогою металевих скобок. На бірці знаходиться пояснюючий напис: «Речовий доказ, вилучений під час огляду автомобіля гр-на.Т. Присутні 1. /підпис/ 2./підпис/ Опечатав в.о. нач

ВДІМ /підпис/», виконаний стійким барвником чорного кольору рукописним способом.

Упаковка не порушена та забезпечує зберігання об'єктів дослідження й запобігає несанкціонованому доступу до них (див. іл. № 1).

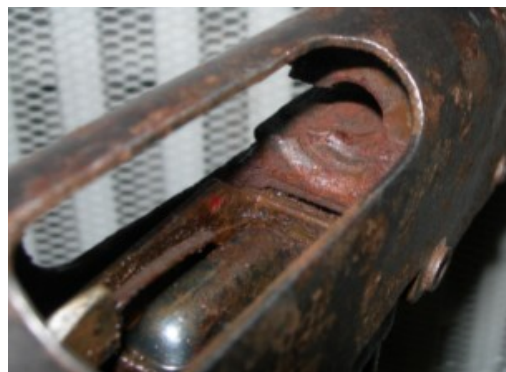
Іл. №1.

При відкритті упаковки шляхом розрізання нитки виявлено (іл. № 2) предмет, подібний до пістолета-кулемета з магазином у зборі.

Іл. № 2.

Оглядом вилученого предмета встановлено, що набійник ствола пустий, магазин вставляється в ручку, фіксується защіпкою, у магазинах набої відсутні. Поверхні частин та механізмів зброї чисті, присутні сліди мастила (іл. № 3).

Іл. 3. Вид на казенну частину ствола пістолета-кулемета, набійник та передній зріз затвору. Затвор у крайньому задньому положенні

Фото № 4, 5. Загальний вигляд пістолета-кулемета

Пістолет характеризується наступними тактико-технічними даними:

- Загальна довжина пістолета/в розкладеному виді - 622/907мм .
- Висота пістолета/з магазином - 150/250 мм .
- Довжина ствола - 274 мм .
- Довжина прицільної лінії - 380мм .
- Калібр - 7,62мм .
- Маса з порожнім магазином - 2900 г .
- Зусилля на спусковий гачок - 2,4 кг .
- Кількість і напрямлення нарізів - 4 шт правого

нахилу.

- Місткість магазина - 35 набоїв.

Отже, на даному етапі дослідження можна стверджувати, що даний предмет має необхідну сукупність конструктивних елементів, ознак та розмірних даних, яка є характерною лише для одного виду короткоствольної вогнепальної зброї – автоматичних нарізних пістолетів-кулеметів середнього калібру.

Для подальшого криміналістичного і фізико-хімічного дослідження пістолет-кулемет було розібрано на складові частини, а канал ствола прочищений ватним тампоном. Тампон загорнуто в аркуш паперу з написами барвником синього кольору: „Тампон, яким прочищено ствол пістолета-кулемета, який вилучений під час огляду автомобіля гр-на.Т. ” .

Іл. № 6.

Представлений на дослідження пістолет являє собою конструкцію, яка складається з наступних основних частин та механізмів (іл. №6):

- ствола зі ствольною коробкою та рукояткою із заціпкою магазину;
- складного приклада;
- остова пістолета-кулемета;

- ударно-спускового механізму;
- важільного запобіжника;
- магазина;
- затвора;
- зворотно-бойового механізму з демпфером віддачі.

Усі частини пістолета-кулемета, крім затильника рукоятки, виготовлені з металу сірого кольору, який має магнітні властивості, покриті захисним покриттям чорного кольору.

Ствольна коробка являє собою продовгувату деталь у вигляді великого жолоба у хвостовій частині якого знаходиться виступ для входження в нього заціпки остова для запирання пістолету-кулемету при збиранні. Передня частина з допомогою двох заклепок та зварного шва кріпиться до кожуха ствола. Посередині ствольної коробки зверху прикріплено перекидний приціл, що має два положення приціла – на 100м та 200м. Також у хвостовій частині до бічних стінок ствольної коробки кріпиться поворотний вузол відкидного прикладу з фіксатором у складеному та розкладеному положеннях. У передній частині зверху справа ствольна коробка має прорізане овальне вікно для екстракції стріляних гільз (іл. №3) та довгий виріз справа внизу стінки для руху у ньому рукоятки затвора. Ствол з коробкою з'єднані нерухомо.

Зверху на стінці ствольної коробки знаходиться маркування:

буквено-цифровий напис **УЧ ВО 136**, вказуючи на призначення пістолета-кулемета як учебного та серію та номер виробу (іл. №7).

Іл. № 7.

З лівої сторони ствольна коробка має великий овальний отвір розмірами 19,3x79,5мм, у якому можна спостерігати казенну частину ствола та передню частину затвора при запиранні його стволом, а також виріз у казенній частині ствола на всю довжину набійника, прямокутної форми розмірами 8x30,5мм (іл. №7).

Іл. № 8.

Остов пістолета-кулемета являє собою жолоб швеллерного профілю, у якому змонтовано спусковий механізм та запобіжник. У передній частині знизу до остову кріпиться за допомогою зварювання горловина магазину із зачіпкою магазину. У хвостовій частині до нього кріпиться пістолетна рукоятка та спускова скоба. У цьому ж місці ствольна коробка та остов утворюють овальний виріз розмірами 17,3x100мм (у даному місці вирізано верх стінки остова та низ стінки коробки), у якому можна спостерігати частини спускового механізму та їх взаємодію у роботі із затвором (іл. №9).

З протилежної сторони також є виріз розмірами 7x44мм для демонстрації роботи запобіжника (іл. №10).

Іл. № 9.

Іл. №10.

Ударний механізм – ударникового типу, зворотно-бойова пружина вита петлева, циліндрична, розміщена у ствольній коробці на направляючій з демпфером на кінці.

Затвор – масивна металева деталь циліндричної форми з ударником, викидачем.

Прицільні пристосування – мушка та цілик на кришці ствольної коробки.

Екстракція гільзи здійснюється двоплечевим викидачем зі спіральною пружиною, розміщеним з правої сторони затвора через відповідний кожух. Зачіп викидача розміщений справа, прямокутної форми. Відбивач розміщений на рамці у вигляді зуба-виступа зліва внизу, форма робочої поверхні прямокутна. Діаметр бойка ударника – 2,1мм, кінчик сферичної форми.

Ствол являє собою циліндричну трубку з прямокутним потовщенням у казенній частині, на якому розміщений пази для входження виступів затвора. Ствол виготовлений з металу сірого кольору, довжина його (разом з набійником) 274мм. Канал ствола має чотири нарізи правого нахилу, калібр 7,62мм. Ствол розміщується нерухомо, закріплений у ствольній

коробці та навколо має перфорований кожух ствола, що закінчується дульним гальмом-компенсатором.

Принцип роботи автоматики – віддача масивного затвора при нерухомому стволі. Механізм запирання – масивний кожух-затвор, що підпирається зворотною пружиною. Передній зріз затвору – чашка затвору має сліди обробки.

Магазин секторний коробчатий, дворядний, змінний, на 35 набоїв. Складається з коробки, подаючої пружини, подавача та кришки магазину. Коробка магазину профільна, зроблена по формі Набою і має загини для утримання і направлення набоїв при досиланні, виготовлена з листової сталі товщиною 0,5мм; подаюча пружина вита коробчата; подавач складної форми виготовлений з металу сірого кольору, розміщується всередині коробки і рухається всередині магазину. Знизу пружина впирається в кришку магазину, закріплену в коробці магазину шляхом запресовки у бічних пазах. Кришка виготовлена у формі плоскої пластини з бічними пазами. Магазин вставляється знизу в горловину і кріпиться там за допомогою зачіпки. Для демонстрації внутрішньої будови магазину з лівої сторони у його стінці зроблено два круглі отвори.

Спосіб виготовлення та з'єднання деталей, якість їх обробки, наявність маркувальних позначок дозволяє зробити висновок про те, що пістолет-кулемет виготовлений промисловим способом.

При порівнянні зовнішнього вигляду, будови та розмірних характеристик пістолета-кулемета з довідковими даними (А.И. Устинов “Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах”. ВНИИ МВД СССР, М., 1973. Т-2, с.64-69; А.Б.Жук „Справочник по стрелковому оружию”. М.1993) (іл. №11) встановлено, що вилучений предмет є пістолетом-кулеметом ППС-42 промислового виробництва (СРСР), № ВО136, кал. 7.62мм під набій ТТ. У представленому стані даний пістолет-кулемет є навчально-розрізною зброєю – зброєю, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан у промислових умовах, основні деталі якої мають спеціально виконані вирізи, призначені для забезпечення наочності при вивченні порядку взаємодії деталей та вузлів, на які також нанесене відповідне маркування (**УЧ - учбовий**).

Іл. №11.

При проведенні досліджень застосовувалися лінійка металева ГОСТ 427-75, штангенциркуль КЛ2 № 375901, лупа ЛІ-3 –10^x з мірною шкалою, (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-5274 від 24.11.2008р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням

цифрової фотокамери “NICON COOLPIX 7600”, персонального комп'ютера “CeleronTM”, лазерного принтера “CANON LASER SCHOT LBR 1120” без зміни форм та співвідношення розмірів зображення об'єктів у цілому та його окремих деталей чи рельєфних елементів поверхонь, з використанням масштабної лінійки загальною довжиною 150мм з ціною найменшої поділки в 1мм.

Примітка 1. Пістолет-кулемет після дослідження упакований у ту саму упаковку, у якій надався на дослідження, чисту сторону бірки опечатано печаткою “№ 01 НДЕКЦ при УМВС в П-ий області” та зроблено напис рукописним текстом “Висновок спеціаліста №*** від **.**.**** року.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, вилучений під час огляду автомобіля гр-на.Т., до вогнепальної зброї не належить.

2. Даний предмет є пістолетом-кулеметом ППС-42 промислового виробництва (СРСР), № ВО136, кал. 7.62мм під набій ТТ.

У представленому стані даний пістолет-кулемет є навчально-розрізною зброєю – зброєю, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан у промислових умовах, основні деталі якої мають спеціально виконані вирізи, призначені для забезпечення наочності при вивченні порядку взаємодії деталей та вузлів, на які також нанесене відповідне маркування (УЧ – учбовий).

Судовий експерт

2.22. Експертиза набоїв до вогнепальної зброї (5,6мм спортивно-мисливські набойі кільцевого запалення та мисливський набій 16 калібру)

На експертизу надано:

1. Десять предметів схожих на набойі, вилучені 15.07.2007 року під час проведення обшуку у будинку №74 по вул. Шемшуна у с.Різнячне, де проживає гр.Корпунчук В.М.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи відносяться вилучені із помешкання гр.Корпунчук В.М. 10 набойів до бойових? Якщо так, то якого вони калібру, яким способом виготовлені і чи придатні для стрільби на ураження?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

2. Дворянский И. А. Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах. Судебно-баллистический справочник / Иосиф Абрамович Дворянский; [под ред. и с предисловием А. И. Устинова]. – Том 1. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1972. – 440 с.

3. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

4. Патроны к стрелковому оружию / [А. В. Коломийцев, И. С. Собакарь, В. Г. Никитюк, В. В. Сомов]. – Харьков: ХНИИСЭ им. Засл. проф. Н. С. Бокариуса, 2003. – 336 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речові докази на дослідження надані упакованими в прозорий поліетиленовий пакет (див. ілюстрацію №1). Горловина пакету перев'язана ниткою білого кольору. Кінці нитки скріплені паперовою биркою, на якій є (див. ілюстрацію №2) пояснюючі надписи, виконані рукописно барвником чорного кольору, нижче підписи двох понятих та слідчого, спеціаліста НДЕКЦ; кінці нитки приєднані до бірки за допомогою наклеєного аркуша паперу з відтиском круглої печатки «Для довідок».

Візуальним оглядом порушень цілісності упаковки та її опечатування не виявлено. При розкритті пакету в ньому знаходились десять об'єктів, схожих на набої.

При описі, наданих на експертизу, об'єктів буде використана термінологія, яка використовується при описі боєприпасів.

Надані дев'ять набоїв (див. ілюстрацію №3) загальною довжиною 25,4 мм складаються з гільзи, кулі, порохового заряду, ударного складу. Для дослідження конструкції і складових частин один набій із числа наданих набоїв піддавався демонтажу (див. ілюстрацію №4).

Гільзи набоїв циліндричної форми, виготовлені з сірого металу, який притягує магніт. Розміри гільз: довжина - 15,5мм; діаметр дульця - 5,6мм, корпусу - 5,6мм; діаметр закраїни - 6,9мм.

На денній частині гільз набоїв маркування відсутні.

Кулі безоболонкові із закругленим кінчиком, виготовлені з металу сірого кольору, що не притягується магнітом. На ведучих частинах куль є по три кільцеві жолобки. Діаметр ведучої частини куль - 5,7мм. Кріплення куль у гільзах здійснюється сегментальним обтиском дульця гільз.

Ударний склад запресований у донну частину гільз.

Візуальним оглядом дефектів дев'яти набоїв не виявлено.

При порівнянні розмірних і конструктивних характеристик, наданих дев'яти об'єктів з розмірними і конструктивними характеристиками боєприпасів, наведеними в посібнику «Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах» під редакцією А.І. Устинова, встановлено схожість наданих об'єктів з боєприпасами, а саме з 5,6мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення, які застосовуються до нарізної спортивно-мисливської зброї калібру 5,6мм.

Характер, ступінь обробки, складність конструкції свідчать про заводське виготовлення наданих дев'яти набоїв.

Для вирішення питання про придатність до стрільби чотирма набоями із числа наданих дев'яти набоїв калібру 5,6 мм проводили експериментальну стрільбу із пістолета «Вальтер-олімпік» калібру 5,6мм у суху соснову дошку (орієнтація волокон деревини поперечна) завтовшки 20мм з дистанції 2 метрів.

У результаті експериментальної стрільби встановлено, що осічок, затримок пострілів не відбувалося; кулі пробili дошку навиліт.

Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляних куль вища за граничне значення ($0,5 \text{ Дж/мм}^2$), необхідне для спричинення проникаючого поранення тіла людини і визнання наданих десяти набоїв боєприпасами, придатними для стрільби (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р.).

Результати дослідження конструкції, порівняння й експериментальної стрільби свідчать про те, що надані дев'ять об'єктів є боєприпасами - 5,6мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення, які виготовлено заводським способом та застосовуються для нарізної спортивно-мисливської зброї калібру 5,6мм; надані набойки придатні для стрільби на ураження.

Наданий один об'єкт загальною довжиною 65 мм складається із гільзи, снаряда, порохового заряду, капсуля, прокладок і пажів (див. ілюстрацію №5).

Циліндрична гільза складається з пластмасового корпусу червоного кольору і металевої основи. Розміри гільзи: довжина – 65мм; діаметр корпусу – 18мм; діаметр закраїни – 20мм.

На денній частині гільзи механічним способом виконані маркування (див. ілюстрацію №6) «16» та зірочки.

На боковій поверхні трубки гільзи набоя барвником чорного кольору нанесене маркування «SAGA».

У якості снаряда в набойку використовується шріт діаметром 7мм.

Кріплення снаряду в набойку здійснюється за допомогою прокладки із полімерного матеріалу. Гільза набоя споряджена капсулем «Жевело».

При візуальному огляді наданого об'єкту дефектів не виявлено.

При порівнянні розмірних і конструктивних характеристик наданого об'єкту з розмірними і конструктивними характеристиками боєприпасів, наведеними в посібнику «Патроны и их криминалистическое исследование» під редакцією А.І. Устінова і М.М. Блюма, встановлено схожість наданого об'єкту з боєприпасами до мисливської гладкоствольної вогнепальної зброї – мисливським набоем 16 калібру.

Характер, спосіб спорядження, складність конструкції при наявності маркувань свідчать про заводське виготовлення наданого набоя.

Для вирішення питання про придатність до стрільби наданим набоем після його монтажу з верхнього ствола двоствольної мисливської рушницької моделі «Іж-27» 16 калібру проводили експериментальну стрільбу. Стрільба проводилась у сухі соснові дошки товщиною 20мм з дистанції 2 метри.

Постріл відбувся безвідмовно, при першому ж ударі бойка по капсулю набою. Шріт пробивав навиліт одну дошку. Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляного снаряду вища за граничне значення ($0,5 \text{ Дж/мм}^2$), необхідне для спричинення проникаючого поранення тіла людини і визнання наданого набою боєприпасом, придатним для стрільби (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНДІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р., стор. 13).

Результати дослідження конструкції, порівняння та експерименту свідчать про те, що наданий об'єкт є боєприпасом - мисливським набоем 16 калібру для стрільби з мисливської гладкоствольної вогнепальної зброї 16 калібру; наданий набій виготовлений заводським способом та придатний для стрільби.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: П'ять 5,6 мм спортивно-мисливські набої кільцевого запалення упаковані в прозорий поліетиленовий пакет з біркою; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в Т-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.**.****року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: Чотири 5,6мм спортивно-мисливські набої кільцевого запалення та один мисливський набій 16 калібру із числа наданих десяти набоїв, використано при проведенні експериментальної стрільби.

Примітка 3: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші.

ВИСНОВКИ

1. Надані десять предметів, схожих на набої, вилучені 15.07.2007 року під час проведення обшуку у будинку №74 по вул. Шемшуна у с.Різнячне, де проживає гр.Корпунчук В.М., є боєприпасами, а саме:

– дев'ять предметів, схожих на набої, є 5,6мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення, які виготовлено заводським способом та які застосовуються для нарізної спортивно-мисливської зброї калібру 5,6мм; надані дев'ять набоїв придатні для стрільби;

– один предмет, схожий на набій, є мисливським набоем 16 калібру для стрільби з мисливської гладкоствольної вогнепальної зброї 16 калібру; наданий набій виготовлений заводським способом та придатний для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

№1

№2

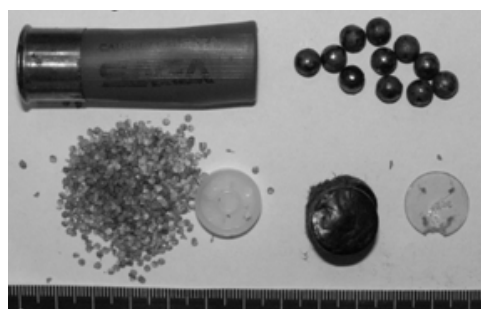
Іл. №1,2. №1-загальний вигляд упаковки з біркою та речовими доказами, наданими на дослідження; №2 - загальний вигляд бірки наданої упаковки

Іл. №3. Загальний вигляд наданих предметів, схожих на набої

Іл. №4. Загальний вигляд одного із предметів, схожих на набої, калібру 5,6 мм у демонтованому вигляді

Іл. №5. Загальний вигляд одного предмета, схожого на набій, калібру 16 мм у демонтованому вигляді

Іл. №6. Донна частина предмета, схожого на набій 16 калібру

Судовий експерт

2.23. Експертиза набоїв до вогнепальної зброї (*гвинтівочні набої калібру 7,62 мм*)

На експертизу надано:

1. Два предмети, схожі на набої, вилучені в ході огляду речей гр. Кречетова П.П.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи відносяться вилучені предмети до бойових припасів? Якщо так, то якого вони калібру та чи придатні для стрільби?

2. У якій зброї можуть використовуватись та чи можливе їх використання у гвинтівці Мосіна?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

2. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Речові докази на дослідження надані упакованими в непрозорий пакет, виготовлений з полімерного матеріалу (див. ілюстрацію №1). Горловина пакету перев'язана ниткою білого кольору. Кінці нитки скріплені паперовою биркою, на якій є (див. ілюстрацію №1) пояснюючі надписи, виконані рукописно барвником синього кольору, нижче підписи двох понятих, о/у ВКР та спеціаліста; кінці нитки приєднані до бірки за допомогою наклеєного аркуша паперу з відтиском круглої печатки «Для довідок» (див. ілюстрацію №2).

Візуальним оглядом порушень цілісності упаковки та її опечатування не виявлено. При розкритті пакету в ньому знаходились десять об'єктів, схожих на набої.

При описі наданих на експертизу об'єктів буде використана термінологія, яка використовується при описі боєприпасів.

Надані два набої (див. ілюстрацію №3) загальною довжиною 77мм складаються з гільзи, порохового заряду, кулі і капсуля. Для дослідження конструкції і складових частин один набій піддавався демонтажу. (див. ілюстрацію №4).

Пляшкоподібні гільзи з виступаючим фланцем виготовлені: одна - зі світло-сірого металу, що притягується магнітом і плакована томпаком червоного кольору, одна – із жовтого немагнітного металу. Розміри гільз: довжина - 54мм; діаметр дульця гільзи - 8,5мм; довжина дульця - 10мм; довжина ската - 4,5мм; діаметр корпусу в середній частині - 12мм; діаметр фланця - 14,3мм.

На денній частині гільз виконані маркування:

- на одній - «188 75»,
- на другій - «188 58».

Кулі оболонкові з гострою вершинкою. Діаметр ведучої частини кулі - 7,8мм. Кулі кріпляться в гільзах за допомогою тугої посадки. Головна частина кулі одного набою пофарбована барвником сірого кольору.

Гільзи набоїв споряджені капсулями «ЦБВ».

При візуальному огляді дефектів двох набоїв не виявлено.

При порівнянні розмірних і конструктивних характеристик наданих двох об'єктів з розмірними і конструктивними характеристиками боєприпасів, наведеними в посібнику А.І. Устінова і М.М. Блюма «Патроны и их криминалистическое исследование», встановлено схожість наданих набоїв з боєприпасами – 7,62мм (7,62x54мм) гвинтівочними набоями.

Характер, ступінь обробки, складність конструкції за наявності маркувальних позначок свідчать про заводське виготовлення наданих двох набоїв.

Для вирішення питання про придатність для стрільби на ураження одним набоем з числа наданих двох, проводилась експериментальна стрільба з магазинної гвинтівки Мосіна серії АК № 471 1944 р.в. калібру 7,62мм у сухі соснові дошки (орієнтація осі каналу ствола до волокон деревини поперечна) товщиною по 30мм з дистанції 2 метрів. Постріл відбувся безвідмовно, при першому ж ударі бойка по капсулю набоем. Куля пробивала навиліт дві дошки. Це свідчить про те, що питома кінетична енергія вистріляної кулі вища за граничне значення (0,5 Дж/мм²), необхідне для спричинення проникаючого поранення тіла людини і визнання наданих двох набоїв боєприпасами, придатними для стрільби на ураження (див. Збірка коментованих висновків експертів. Випуск 2. ВНІІСЕ МЮ СРСР, М., 1988р., стор. 13).

Результати дослідження конструкції, порівняння і експериментальної стрільби свідчать про те, що надані два об'єкти є боєприпасами - 7,62мм

(7,62x54мм) гвинтівочними набоями, які виготовлено заводським способом. Надані два набой придатні для стрільби. Надані набой можуть використовуватись з гвинтівками: АВ, АВЛ, БИ-7,62, МЦ-13, МЦ13-1, МЦ13-3, МЦ-17, МЦ17-2, Зеніт, Зеніт-2, Зеніт-5, ЦВ-50, ЦВ-55, ЦВ-56, Тайфун-7,62, Тайфун-1. Можуть бути використані також з відповідною військовою і мисливською зброєю, у тому числі і до магазинної гвинтівки Мосіна калібру 7,62мм.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм. Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Один 7,62мм гвинтівочний набій, упакований в наданий пакет з биркою.

Примітка 2: Один 7,62мм гвинтівочний набій із числа наданих двох, використано при проведенні експериментальної стрільби.

Примітка 3: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші.

ВИСНОВКИ

1. Надані два предмета, схожі на набой, вилучені в ході огляду речей гр. Кречетова П.П., є боєприпасами – 7,62мм (7,62x54мм) гвинтівочними набоями, які виготовлено заводським способом. Набой для стрільби придатні.

2. Надані набой можуть використовуватись з гвинтівками: АВ, АВЛ, БИ-7,62, МЦ-13, МЦ13-1, МЦ13-3, МЦ-17, МЦ17-2, Зеніт, Зеніт-2, Зеніт-5, ЦВ-50, ЦВ-55, ЦВ-56, Тайфун-7,62, Тайфун-1; можуть бути використані також з відповідною військовою і мисливською зброєю, у тому числі і в магазинній гвинтівці Мосіна калібру 7,62мм.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл.№1.

Іл.№2.

Іл.№1, 2: Загальний вигляд упаковки об'єктів, що надані на дослідження

Іл. №3.

Іл. №4.

Іл. №8, 9. №3 - загальний вигляд наданих двох предметів, схожих на набої; №4 - загальний вигляд складових частин одного предмета, схожого на набій у демонтованому вигляді

Судовий експерт

2.24. Експертиза набоїв до газової (сигнальної) та короткоствольної шротової вогнепальної зброї (револьверні та пістолетні газові (сигнальні) набої калібру 9 мм Р.А. та шротові револьверні набої калібру .35GR)

На експертизу надано:

1. 40 (сорок) предметів, схожих на набої, вилучених 21.04.2005 року під час обшуку домогосподарства гр. Рутнака Т.М.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є надані предмети боєприпасами? Який їх калібр та чи придатні для стрільби на ураження?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

2. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

3. Михальов В. О. Спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами слезоточивої та дратівної дії / Михальов В. О., Бернацький С. Д., Сіденко Ю. Г. – К.: РВВ МВС України, 2000. – 16 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

10 предметів, схожих на набої, надані на дослідження упакованими в прозорий полімерний пакет типу «файл». Горловина пакету завернута та скріплена металевими скобами, під якими закріплений прямокутний фрагмент нелінованого аркушу паперу білого кольору. На фрагменті паперу

барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ». Додатково на фрагменті паперу барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Вилучено 21.04.2005 року під час обшуку домогосподарства гр.Рутнака Т.М. Поняті 1. (підпис) 2. (підпис), о/у ВКР (підпис), слідчий (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1, 2).

Упаковка об'єктів не виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній були виявлені 10 предметів схожих на набої (див. ілюстративну таблицю, іл. №5).

30 предметів, схожих на набої, надані на дослідження упакованими в прозорий полімерний пакет типу «файл». Горловина пакету завернута та скріплена металевими скобами, під якими закріплений прямокутний фрагмент нелінованого аркушу паперу білого кольору. На фрагменті паперу барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ». Додатково на фрагменті паперу барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Вилучено 21.04.2005 року під час обшуку домогосподарства гр.Рутнака Т.М. Поняті 1. (підпис) 2. (підпис), о/у ВКР (підпис), слідчий (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. №3, 4). Попередньо предмети поміщені у футляри з прозорого полімерного матеріалу.

Упаковка об'єктів не виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній були виявлені 30 предметів, схожих на набої (див. ілюстративну таблицю, іл. №7).

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкти подібні до певного виду набоїв, подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей набоїв.

10 (десять) набоїв однотипні (див. ілюстративну таблицю, іл. №7), револьверного типу. Складаються з капсульованих гільз, металюного заряду та металюного снаряду (порошкоподібної речовини). Гільзи циліндричної форми з виступаючими фланцями, з металю, що не має магнітних властивостей. Капсуля десяти предметів з металю сірого кольору, інших десяти предметів – з металю червоного кольору. Наявність капсулів свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. Дульця гільзи десяти предметів закриті полімерними заглушками жовтого кольору з хрестоподібними насічками, дульця інших десяти предметів завальцовані у вигляді «зірочки».

На денцях гільз предметів нанесені наступні маркування у вигляді втиснених знаків «PTS * CS * 9mm» - 10 предметів; «WADIE 9mm CS» - 10 предметів.

При порівнянні даних предметів, схожих на набої, наданих на дослідження, зі зразками боєприпасів до вогнепальної, газової та пневматичної зброї, описами зразків боєприпасів у довідково-інформаційній літературі, а також виходячи з маркувальних позначень, особливостей конструкції, матеріалів та частин, встановлено, що дані предмети є револьверними газовими набоями калібру 9 мм. Дані набої до боєприпасів не належать, виготовлені заводським способом.

20 (двадцять) набоїв (див. ілюстративну таблицю, іл. №7) пістолетного типу. Складаються з капсульованої гільзи, металюного заряду та металюного снаряду (порошкоподібної речовини). Гільзи циліндричної форми: десять з кільцевою проточкою у донця та не виступаючим фланцем; десять без проточки з виступаючим фланцем. Гільзи виготовлені з металу жовтого кольору, що не має магнітних властивостей. Капсуля предметів з металу сірого кольору. Наявність капсуля свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. Дульця гільз набоїв закриті полімерними заглушками жовтого кольору з хрестоподібними насічками.

На донцях гільз предметів нанесені наступні маркувальні у вигляді втиснених знаків «WADIE 9mmP.A. CS».

При порівнянні даних предметів, схожих на набої, наданих на дослідження, зі зразками боєприпасів до вогнепальної, газової та пневматичної зброї, описами зразків боєприпасів у довідково-інформаційній літературі, а також виходячи з маркувальних позначень, особливостей конструкції, матеріалів та частин, встановлено, що дані предмети є пістолетними газовими набоями калібру 9 мм P.A.. Дані набої до боєприпасів не належать, виготовлені заводським способом.

6 (шість) набоїв однотипні (див. ілюстративну таблицю, іл. №5), револьверного типу. Складаються з капсульованих гільз та металюного заряду. Гільзи циліндричної форми з виступаючими фланцями, з металу, що не має магнітних властивостей. Капсуля набоїв з металу червоного кольору. Наявність капсулів свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. Дульця гільз набоїв завальцовані у вигляді «зірочки».

На донцях гільз предметів нанесені наступні маркування у вигляді втиснених знаків «PTS 9mm Knall».

При порівнянні даних предметів схожих на набої, наданих на дослідження, зі зразками боєприпасів до вогнепальної, газової та пневматичної зброї, описами зразків боєприпасів у довідково-інформаційній літературі, а також виходячи з маркувальних позначень, особливостей конструкції, матеріалів та частин, встановлено, що дані предмети є револьверними сигнальними набоями калібру 9 мм. Дані набої до боєприпасів не належать, виготовлені заводським способом.

Для встановлення придатності наданих 36 набоїв для стрільби, була проведена експериментальна стрільба з відповідної для них зброї (з колекції НДЕКЦ). Для цього з кожної групи набоїв відбиралось по 3 штуки. Постріли даними набоями проходили безвідмовно, з першого наколу капсулів, що свідчить про придатність їх до стрільби.

4 (чотири) набої однотипні (див. ілюстративну таблицю, іл. №5), револьверного типу. При демонтуванні одного довільно обраного набоя встановлено, що він складається з капсульованої гільзи, металюного заряду, двох прокладок та множинного металюного снаряду (шроту) (див. ілюстративну таблицю, іл. №6). Гільзи циліндричної форми з виступаючими фланцями та проточкою у донця. Виготовлені з металу жовтого кольору, що не має магнітних властивостей. Капсуля виготовлені з металу сірого кольору.

Наявність капсулів свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. Метальний заряд сухий, розсипчастий у вигляді пластин круглої форми темно-сірого кольору, загальною вагою 0,16 г, при піднесенні до розпеченої голки останні спалахували та згорали. Метальний снаряд являє собою мілкий шріт діаметром окремої шротини 1,4 мм, який виготовлений з металу сірого кольору, що не має магнітних властивостей. Загальна вага металюного снаряду (шроту) 1,69 г. Між металюним зарядом та металюним снарядом розташована прокладка. Дульця гільз набоїв закриті прокладками із зовнішньою стороною зеленого кольору. Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що дані набої, надані на дослідження, мають призначення ураження цілі.

Довжина гільз набоїв по 19,3 мм, діаметр гільз 9,4 мм, діаметр виступаючих фланців 11 мм, товщина фланців 1,3 мм, діаметр проточки 8,9 мм, внутрішній діаметр дульця гільз 6,4 мм.

На бокових поверхнях гільз предметів нанесені наступні маркувальні позначення у вигляді втиснених знаків «CAL 35R GR BX».

При порівнянні даних предметів, схожих на набої, наданих на дослідження, зі зразками боєприпасів до вогнепальної, газової та пневматичної зброї, описами зразків боєприпасів у довідково-інформаційній літературі, а також виходячи з маркувальних позначень, особливостей конструкції, матеріалів та частин, встановлено, що дані предмети є шротовими револьверними набоями калібру .35GR. Дані набої виготовлені заводським способом.

При детальному огляді набоїв, наданих на дослідження, встановлено, що механічних та корозійних пошкоджень на зовнішніх поверхнях частин даних набоїв не виявлено. Хімічних змін металюного заряду та ініціюючого складу в капсулях (нальоту або кристалів на гільзі та по її краях) не виявлено. Загальна геометрія набоїв не змінена. Демонтований набій був знову зібраний.

Для встановлення придатності наданих на дослідження чотирьох набоїв для стрільби та згідно п. 6.4 судово-балістичної «Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності для стрільби», яка затверджена Координаційно-методичною радою ДНДЕКЦ МВС України, протокол №7 від 15.04.2004 року та рішенням секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики, протокол від 24.05.2006р. (далі – «Методика БП»), була проведена експериментальна стрільба двома набоями та проведений розрахунок питомої кінетичної енергії. Вище вказані набої містилися в камери барабану переробленого саморобним способом газового револьверу моделі “ME. MAGNUM“ №29808 калібру .380 (9 мм), який знаходиться в колекції НДЕКЦ. Зводився курок та натискався спусковий гачок, при цьому курок зривався з бойового зводу і наносив удар по ударнику, останній розбивав капсуль набоя та проходив постріл у перешкоду з сухої соснової дошки товщиною 25 мм. Для продовження пострілів необхідно відпускати і натискати спусковий гачок. Постріли відбувалися безвідмовно, з першого

удару бійка по капсулям набоїв, осічок і затримок не спостерігалось, що свідчить про придатність даних чотирьох набоїв для стрільби. У процесі експерименту вимірювалася початкова швидкість польоту заряду шроту на відстані 1 м від дулового зрізу револьвера. При стрільбі була отримана середня початкова швидкість польоту чотирьох зарядів шроту 248 м/с. Після проведених пострілів проводилося дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, залишкових деформацій, руйнувань конструкції револьверу не виявлено.

Далі, згідно пункту 6.4.10. «Методики БП», розраховуємо питому кінетичну енергію снаряда за наступною формулою:

$E_p = E/S$, де: E - Кінетична енергія снаряда, Дж; S - площа поперечного переріза снаряда, мм^2

$E = m V^2/2$ де: m - маса снаряда, кг; V - швидкість польоту снаряда, м/с;

$S = \pi D^2/4$, де: π - стала, 3,1415; D - діаметр снаряда (калібр), мм;

Звідси:

$E_p = 2 m V^2 / \pi D^2 = 2 * 0,00169 \text{ кг} * 248^2 \text{ м/с} / 3,1415 * 10^2 \text{ мм} = 0,66 \text{ Дж/мм}^2$.

Отримане значення питомої кінетичної енергії снаряда перевищує максимально припустиму величину в 0,5 Дж/мм². Зазначена енергія снаряду, згідно п. 6.4.11.1 методики, свідчить про те, що снаряд має достатню вражаючу здатність для нанесення небезпечних або смертельних для життя людини ушкоджень.

Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що набої, надані на дослідження, мають здатність ураження цілі із забезпеченням снаряду (шроту), що входить до конструкції набоїв, енергетичних характеристик, достатніх для ураження цілі (здатністю заподіяти людині небезпечні для життя або смертельні ушкодження) та відносяться до боєприпасів короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити наступні висновки, що з числа предметів наданих на дослідження:

- 10 предметів є револьверними газовими набоями калібру 9 мм, до боєприпасів не належать, придатні для стрільби;
- 20 предметів є пістолетними газовими набоями калібру 9 мм Р.А., до боєприпасів не належать, придатні для стрільби;
- 6 предметів є револьверними сигнальними набоями калібру 9 мм, до боєприпасів не належать, придатні для стрільби;
- 4 предмета є шротовими револьверними набоями калібру .35GR, відносяться до боєприпасів до короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї, придатні для стрільби.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.), вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський

номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Сім револьверних газових набоїв калібру 9 мм, Сімнадцять пістолетних газових набоїв калібру 9 мм Р.А., три револьверні сигнальні набой калібру 9 мм та два шротіві револьверні набой калібру .35GR упаковані в упаковки, у яких вони надійшли на дослідження; чисту сторону бірок опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в М-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.**.**** року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: Три револьверні газові набой калібру 9 мм, три пістолетні газові набой калібру 9 мм Р.А., три револьверні сигнальні набой калібру 9 мм та два шротіві револьверні набой калібру .35GR використані при проведенні експериментальної стрільби.

Примітка 3: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші.

ВИСНОВКИ

1. З числа наданих сорока предметів, схожих на набой, які вилучені 21.04.2005 року під час обшуку домогосподарства гр.Рутнака Т.М.:

- 10 (десять) предметів до боєприпасів не належать – є револьверними газовими набоями калібру 9 мм; набой придатні для стрільби;
- 20 (двадцять) предметів до боєприпасів не належать – є пістолетними газовими набоями калібру 9 мм Р.А.; набой придатні для стрільби;
- 6 (шість) предметів до боєприпасів не належать – є револьверними сигнальними набоями калібру 9 мм; набой придатні для стрільби;
- 4 (чотири) предмета є боєприпасами до короткоствольної гладкоствольної вогнепальної зброї – шротівими револьверними набоями калібру .35GR; набой придатні для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл. №1

Іл. №2.

Іл. №1, 2: Зображення упаковки частини предметів, схожих на набої, наданих на дослідження

Іл. №3.

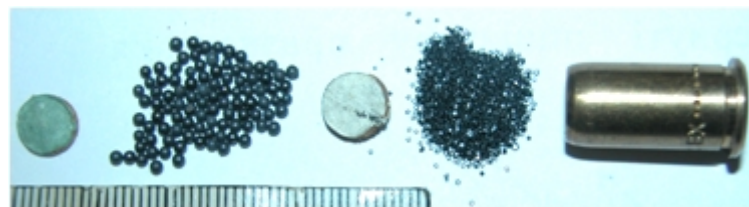

Іл. №4.

Іл. №2, 3: Зображення упаковки частини предметів, схожих на набої

Іл. №5: Зображення частини предметів, схожих на набої, наданих на дослідження

Іл. №6: Зображення одного з предметів з маркуванням «CAL 35R GR BX», наданого на дослідження після демонтажу

Іл. №7: Зображення частини предметів, схожих на набої, наданих на дослідження з коробками

Судовий експерт

2.25. Експертиза саморобних набоїв до вогнепальної зброї (виготовлені за типом пістолетних набоїв калібру 8 мм К)

На експертизу надано:

1. Шість предметів, схожих на набої, вилучені 15.10.2007 року під час обшуку у кв.120 по вул.Коцюбинського, 85 у м.Новоград-Волинський.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є надані предмети боєприпасами? Який їх калібр та чи придатні вони для стрільби?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

2. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмети надані на дослідження упакованими в непрозорий пакет з полімерного матеріалу білого кольору з різнобарвними написами. Горловина пакету зав'язана ниткою коричневого кольору. Кінці нитки скріплені двома прямокутними фрагментами нелінованого аркушу паперу білого кольору. На одному з більших фрагментів паперу нанесений барвником чорного кольору друкований напис та барвником фіолетового кольору нанесений рукописний текст „УМВС України в К-ий області ОПЕЧАТАНО «15» 10 2007р. Вилучено за адресою: м. Новоград-Волинський, вул. Коцюбинського, 85, кв.120 Поняті:

1. (підпис) : о/у ВКР (підпис, прізвище та ініціали) (фрагмент прізвища та ініціали, підпис)». На меншому з фрагментів паперу барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки «НДЕКЦ при УМВС України в К-ий області ДЛЯ ПАКЕТІВ» та додатково барвником фіолетового кольору рукописний напис «1. (підпис) 2. (підпис)» (див. ілюстративну таблицю, іл. №№ 1-3).

Упаковка об'єктів виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має. При розкритті упаковки в ній були виявлені шість предметів, схожих на набої (див. ілюстративну таблицю, іл. №4).

Об'єкти відповідають вказаному у постанові про призначення балістичної експертизи. Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкти подібні до певного виду набоїв, подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань частин і деталей набоїв.

Шість набоїв, наданих на дослідження (див. ілюстративну таблицю, іл. №4), однотипні, пістолетного типу, загальною довжиною 21 мм. При демонтажі одного довільно обраного набою, встановлено, що останній складається з капсульованої гільзи, металюного заряду та металюного снаряду (кулі). Зверху металюний снаряд залитий речовиною, схожою на парафін (див. ілюстративну таблицю, іл. №6).

Гільзи циліндричної форми з кільцевою проточкою у донця та неvistупаючим фланцем, виготовлені з металю жовтого кольору, що не притягується магнітом, споряджені капсулями з металю жовтого кольору. У внутрішній частині донця спостерігається один запальний отвір. Дульця гільз завальцовані. Наявність капсуля свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. Довжина гільз 19,9 мм, діаметр корпусу гільз 8 мм, діаметр фланців 8 мм, товщина фланців 1 мм, діаметр проточок 7,3 мм, діаметр капсульних гнізд 5 мм, вага гільз 2,86 г.

Металюний снаряд сферичної форми діаметром 6 мм, вагою 0,9 г, виготовлений з металю сірого кольору, який притягується магнітом. Маркувальні позначення на металюному снаряді відсутні.

Речовина металюного заряду суха, розсипчаста, у вигляді гранул сірого кольору довільної форми загальною вагою 0,37 г. При проведенні термічної реакції, під час якої до вказаних гранул підносились розпечена голка, останні спалахували та згорали.

Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що дані предмети надані на дослідження, мають призначення ураження цілі.

На денці предметів нанесені наступні маркувальні позначення у вигляді втиснених знаків – позначення виробника гільз та їх калібру „УМА 8 mm K” (див. ілюстративну таблицю, іл. №5).

При порівнянні досліджуваних предметів зі зразками боеприпасів до вогнепальної, газової, сигнальної та пневматичної зброї, даними наведеними у інформаційно-довідковій літературі, та виходячи з конструктивних особливостей, форми, розмірних характеристик, наявних маркувальних позначень, встановлено, що дані предмети виготовлені саморобним способом за типом пістолетних набоїв калібру 8 мм К шляхом спорядження заводської

гільзи від сигнального (шумового) набою калібру 8 мм К виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» (Німеччина), металним зарядом та металним снарядом сферичної форми (кулею) діаметром 6 мм.

Згідно п. 3.1., належність об'єкта до боєприпасів вогнепальної стрілецької зброї визначається за наявністю в нього сукупності наступних загальних криміналістичних ознак:

- призначення для ураження цілі снарядом, що отримав спрямований рух у результаті пострілу з вогнепальної стрілецької зброї (далі – «призначення для ураження цілі») – дана ознака встановлена;

- придатність для ураження цілі (придатність об'єкта для ураження цілі визначається за наявністю можливості проведення ним пострілу з вогнепальної стрілецької зброї з забезпеченням снаряду, що входить до конструкції об'єкту, енергетичних характеристик, достатніх для ураження цілі);

- призначення конструкції для одноразового використання – дана ознака встановлена (у гільзі наявний капсуль, який дозволяє провести ініціацію металного заряду тільки один раз).

Згідно п. 6.4.1. «Придатність досліджуваного об'єкта, що має конструктивні ознаки боєприпасів вогнепальної стрілецької зброї, для ураження цілі визначається за результатами проведення експериментальної стрільби».

Для визначення придатності для проведення пострілів наданих на дослідження набоїв, була проведена експериментальна стрільба двома набоями. Дані набой по черзі містилися в магазин до переробленого газового пістолета виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» №2414, який знаходиться у колекції НДЕКЦ при УМВС. Магазин досилався в рукоятку. Потім затвор відводився у крайнє заднє положення та різко відпускався, при цьому запобіжник знаходився у нижньому положенні і досилався набій у набійник. Вимикався запобіжник, при натиску на спусковий гачок, курок зводився самовзводом та наносив удар по ударнику, останній розбивав капсуль Набою і проходив постріл. Після першого пострілу викидання стріляної гільзи відбувалось автоматично. Також додатково встановлено, що після першого пострілу відбулась остаточна деформація (відлам фрагменту) пластинчатої пружини яка підпирає спускову тягу. Таким чином, після перезарядки курок необхідно рукою відводити у крайнє заднє положення та різко відпускати. Для продовження пострілів необхідно виконати всі вище описані дії у вказаній послідовності. Постріли відбувалися з 2-3 удару бійка по капсулям набоїв. У процесі стрільби вимірювалась швидкість польоту снарядів, середнє значення якої з п'яти пострілів склало – 262,87 м/с.

Після проведених пострілів проводилося дослідження деталей зброї, при цьому тріщин, інших (вказаних вище) залишкових деформацій та руйнувань конструкції пістолету не виявлено, що досить для визнання пістолета та набоїв, представлених на дослідження, придатними для неодноразового проведення пострілів, без внесення яких-небудь змін у конструкцію останніх.

Таким чином, у порядку п. 6.4.10. [2], виконується розрахунок питомої кінетичної енергії стріляного снаряда при використанні устаткування (пристроїв) для визначення швидкості польоту снарядів на відстані 1 метр від дулового зрізу ствола зброї, м/с, за формулою:

$$E_n = E/S, \quad \text{де } E - \text{кінетична енергія снаряда, Дж;} \\ S - \text{площа поперечного перерізу снаряда, мм}^2.$$

Визначається кінетична енергія снаряда (E , Дж) за формулою:

$$E = mv^2/2, \quad \text{де } m - \text{маса снаряда, кг;} \\ v - \text{швидкість польоту снаряда, м/с;} \\ E = 0,0009 \cdot 262,87^2/2 = 31,09 \text{ Дж.}$$

Обчислюється площа поперечного перерізу снаряда (S , мм²) за формулою:

$$S = \pi d^2/4, \quad \text{де } \pi - \text{стала, що дорівнює } 3,1415; \\ d - \text{діаметр снаряда (калібр), мм;} \\ S = 3,1415 \cdot 6^2/4 = 28,2 \text{ мм}^2$$

Звідси питома кінетична енергія снаряда (E_n , Дж/мм²) дорівнює:

$$E_n = E/S = 31,09/28,2 = 1,1 \text{ ж/мм}^2$$

Виходячи з п. 6.4.11.1. [2], якщо отримане значення E_n стріляного снаряда дорівнює або більше 0,5 Дж/мм² (у даному випадку перевищує в два рази) це свідчить про те, що цей снаряд володіє достатньою вражаючою здатністю необхідною для нанесення небезпечних для життя або смертельних ушкоджень.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що надані на дослідження шість предметів схожі на набої, виготовлені саморобним способом за типом пістолетних набоїв калібру 8 мм К, шляхом спорядження заводських гільз від сигнальних (шумових) набоїв калібру 8 мм К, виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» (Німеччина), металним зарядом та металним снарядом сферичної форми (кулею) діаметром 6 мм. Дані набої придатні для стрільби та відносяться до боєприпасів до вогнепальної зброї.

Огляд об'єктів проводився візуально за допомогою вимірювальної лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

При проведенні експертизи використовувались наступні вимірювальні інструменти: штангенциркуль ШЦ-1 №В55501 ГОСТ 166-89 з точністю вимірювання 0,1мм та лінійка металева ГОСТ 427-75 довжиною 55 см з точністю вимірювання 1мм (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.), вимірювальний комплекс ИБХ – 371 (заводський номер №НЕ032, свідоцтво про державну атестацію №05-4478 від 02 листопада 2008 року ДП «Харківський регіональний НВЦ стандартизації, метрології та сертифікації», виробник ТОВ «ЛАТЕК»). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального

комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Чотири набойі, надані на дослідження, упаковані в наданий пакет з биркою; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в К-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.**.****року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: Два набойі із числа наданих шести, використано при проведенні експериментальної стрільби.

Примітка 3: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші.

ВИСНОВКИ

1. Шість предметів, схожих на набойі, які вилучені 15.10.2007 року під час обшуку у кв.120 по вул.Коцюбинського, 85 у м.Новоград-Волинський, є боєприпасами.

Надані набойі виготовлені саморобним способом за типом пістолетних набойів калібру 8 мм К шляхом спорядження заводських гільз від сигнальних (шумових) набойів калібру 8 мм К виробництва фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» (Німеччина) металним зарядом та металним снарядом сферичної форми (кулею) діаметром 6 мм. Дані набойі придатні для стрільби.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл.№1.

Іл.№2.

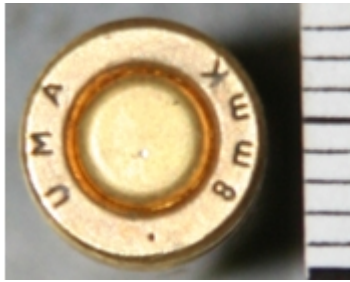
Іл.№3.

Іл. №1: Зображення упаковки з биркою предметів, наданих на дослідження

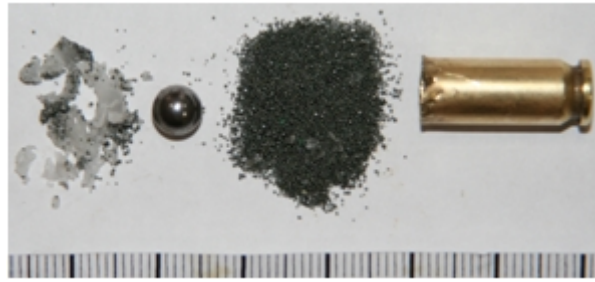
Іл. №№2,3. Зображення паперової бірки упаковки предметів наданих на дослідження з написами та печаткою

Іл. №4: Зображення шести предметів, схожих на набої, наданих на дослідження

Іл. №5

Іл. №6

Іл. №№5, 6: Збільшене зображення маркувальних позначень (№5) на денці одного з предметів, схожих на набої, наданих на дослідження, та предмету після демонтажу (№6)

Судовий експерт

2.26. Експертиза встановлення характеру пошкодження (*вогнепальне пошкодження на колесі автомобіля*)

На експертизу надано:

1. Переднє ліве колесо від автобусу „Богдан” д.н.з. АА 5471 АН, вилучене при ОМП 14.04.2005 року.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є ушкодження на колесі, яке було вилучено при ОМП 14.04.2005 року на пл. Космонавтів у м. Каховка, якщо є, то який їх характер?
2. Снарядом якого виду, калібру було утворено вищевказане ушкодження?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2: Заключение по судебно-баллистической и судебно-трасологической экспертизам / [отв. ред. В. И. Нусбаум, Н. П. Майлис]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1988. – 82 с.
2. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.
3. Тихонов Е. Н. Судебно-баллистические исследования огнестрельного оружия, патронов-заменителей и следов их применения. (Методическое

ДОСЛІДЖЕННЯ

Колесо надане на дослідження без упаковки. До диску колеса ниткою білого кольору прикріплена бірка з фрагменту нелінованого аркушу паперу білого кольору прямокутної форми, що зігнутий навпіл. На фрагменті паперу барвниками чорного та синього кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «Ліве переднє колесо автобусу д/з АА 5471 АН, вилучене при ОМП 14.04.2005 року. Слідчий СВ (підпис) Кіреєва О.Ю. Поняті: 1) (підпис) 2) (підпис)»(див. іл. таблицю, іл. №3,4).

Надане на дослідження колесо складається з однокомпонентного диска з золотником та ніпелем та пневматичної безкамерної шини. Для зручності дослідження колесо було бортоване (див. іл. таблицю, іл. №1,2).

Диск діаметром 468 мм, шириною 226 мм. Зовнішній діаметр шини 750 мм, ширина профілю шини 210 мм, ширина профілю обода 160 мм, посадочний діаметр обода 440 мм. Малюнок протектору шини складається з чотирьох канавок, краї яких мають зубчасту форму.

На шини нанесені наступні маркувальні позначення (див. іл. таблицю, іл. №5-9) та інші маркування.

При детальному огляді шини встановлено, що із зовнішньої сторони шини на відстані 40 мм від літери «Т» напису «TRIANGLE» та на відстані 85 мм від протектора розташоване наскрізне пошкодження – умовно позначене №1, канал якого проходить під кутом та закінчується у внутрішній порожнині шини. Зовні пошкодження (див. іл. таблицю, іл. №10) має овальну форму розмірами 2х5 мм. Діаметр каналу пошкодження на початку 2 мм. Пошкодження на внутрішній поверхні шини (див. іл. таблицю, іл. №11) рваної форми 10х30 мм, краї нерівні та з металевими елементами корду вивернуті у їзову камеру. При зведенні країв отвору спостерігається дефект «мінус матеріалу» на площині 10х20 мм. При огляді даного пошкодження був виявлений деформований фрагмент металу невизначеної форми, найбільшими розмірами 7х12 мм (див. іл. таблицю, іл. №14, 15 – лівий фрагмент), який притягується магнітом та вкритий речовиною світло-червоного кольору. Вага виявленого фрагменту 1,1 г. Краї фрагменту металу завернуті всередину, між ними знаходяться частини гумоподібної речовини чорного кольору. Маркування на фрагменті металу відсутні.

На відстані 300 мм від пошкодження №1 по хорді в їзовій камері спостерігаються два ушкодження – умовно позначені №2, одне є «сліпим», одне є наскрізним, мають рвану форму, краї нерівні та з металевими елементами корду завернуті у середину каналу (див. іл. таблицю, іл. №13). Канал наскрізного ушкодження проходить під кутом та закінчується на протекторі шини. Пошкодження на протекторі (див. іл. таблицю, іл. №14) має рвану форму розмірами 10х8 мм. Краї пошкодження та металеві елементи корду вивернуті назовні. В ушкодженні, що є «сліпим», при огляді був виявлений деформований фрагмент металу невизначеної форми,

найбільшими розмірами 9x14 мм (див. ілюстративну таблицю, іл. №14, 15 – правий фрагмент), який притягується магнітом та вкритий речовиною світло-червоного кольору. Вага виявленого фрагменту 2,7 г. Краї фрагменту металу вивернуті у різні сторони. Фрагмент металу має нашарування речовини чорного кольору. Маркування на фрагменті металу відсутні. При огляді даного фрагменту металу встановлено, що на останньому спостерігаються сліди від внутрішньої поверхні каналу ствола зброї у вигляді двох полів нарізів правого нахилу. Інші сліди полів нарізів перекриті слідами деформації.

При порівнянні методом зіставлення конструктивних ознак (форми, кольору, матеріалу, розмірів) металевих об'єктів виявлених у пошкодженнях шини з довідковими даними різних зразків частин боєприпасів вогнепальної стрілецької зброї та конструктивно подібних до неї виробів, а також зі зразками натурної криміналістичної колекції, встановлено, що дані предмети є фрагментами оболонки (стріляної кулі) вірогідно набою калібру 7,62x39.

Дати відповідь на питання у категоричній формі не можливо у зв'язку із сильною фрагментацією об'єктів.

Виходячи з вище викладеного, можна зробити висновок про те, що на шині колеса, наданого на дослідження, є ушкодження, які утворилися при пострілі з вогнепальної зброї кулею вірогідно набою калібру 7,62x39.

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок про те, що:

- на шині колеса, наданого на дослідження, є ушкодження, які утворилися при пострілі з вогнепальної зброї;
- ушкодження на шині колеса, наданого на дослідження, утворені кулею, вірогідно, набою калібру 7,62x39.

Огляд об'єктів проводився візуально за допомогою лупи ЛП-1-3Х, вимірювальної лупи ЛІ-3-10х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

Виміри основних розмірних характеристик проводилися за допомогою штангенциркуля ШЦ-1-125-0,1-1, №Ч280501, ДСТ 166-89, металевої вимірювальної лінійки ДСТ 427-75, рулеткою при умовах експлуатації - УХЛ 4.2. за ДСТ 166-89, електронними терезами ЕИП-21 (свідectво про державну метрологічну повірку № 01-7415 від 02.07.2005р.). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Колесо, яке надійшло на дослідження, упаковане в поліетиленовий пакет чорного кольору, горловина якого перев'язана ниткою. Кінці нитки оклеєні біркою, на яку нанесений відтиск печатки “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в 3-ій області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.**.****року. Експерт /підпис/». Фрагменти кулі упаковані у паперовий конверт, клапан конверту опечатаний зазначеною печаткою НДЕКЦ при УМВС в 3-ій області та

виконано напис «Досліджено. Висновок експерта № **** від **.*.*.*.*року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на трьох аркушах.

ВИСНОВКИ

1. На шині, наданого на дослідження, переднього лівого колеса від автобусу „Богдан” д.н.з. АА 5471 АН, яке було вилучене при ОМП 14.04.2005 року, є ушкодження, які утворилися при пострілі з вогнепальної зброї.

2. Ушкодження на шині переднього лівого колеса, наданого на дослідження, утворені кулею, вірогідно, набою калібру 7,62x39.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

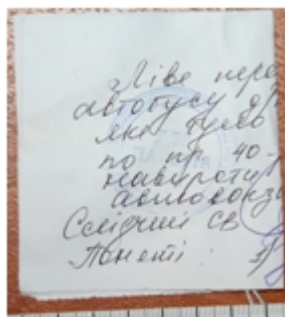
до висновку експерта №*/*** від **.*.*.*.*року по кримінальній справі №*****/**.

Іл.: №1.

Іл.: №2.

Іл.: №3.

Іл.: №4.

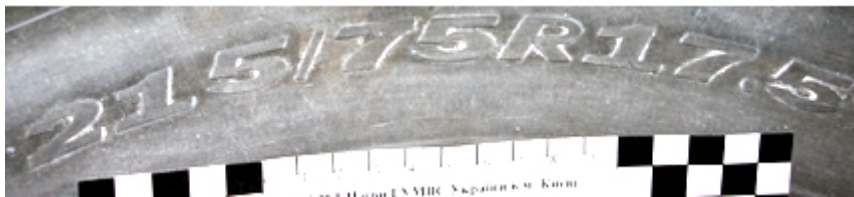
Іл. №1-4: Зображення колеса (№1,2) наданого на дослідження після проведення борткування останнього та бірки (№3,4), яка була прикріплена до його диску

Іл.: №5.

Іл.: №6.

Іл.: №7.

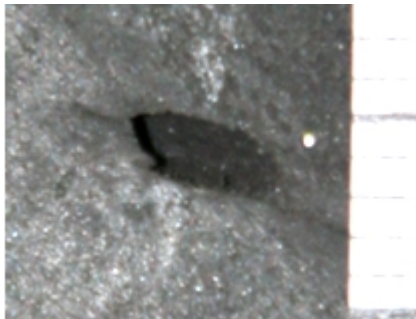

Іл.: №8.

Іл.: №9.

Іл. №5-9: Зображення частини маркувальних позначень на бічній поверхні ската колеса, наданого на дослідження

Іл.: №10.

Іл.: №11.

Іл. №10,11: Збільшене зображення пошкодження (вхідного отвору - №10) на зовнішній поверхні та пошкодження (вихідного отвору - №11) на внутрішній поверхні ската колеса

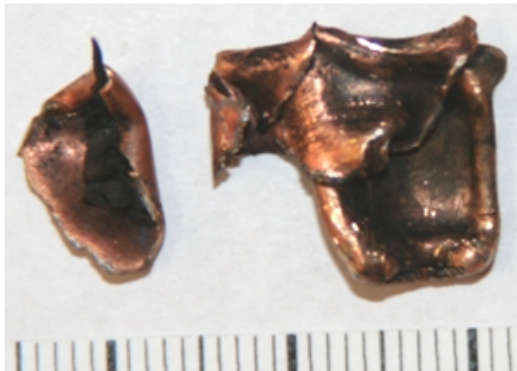

Іл.: №12.

Іл.: №13.

Іл. №12,13: Збільшене зображення пошкодження (двох вхідних отворів - №12) на внутрішній поверхні та пошкодження (вихідного отвору - №13) на зовнішній поверхні (протектору) ската колеса

Іл.: №14.

Іл.: №15.

Іл. №14,15: Збільшене зображення фрагментів оболонки кулі, вилучених з вихідного та вхідних пошкоджень на внутрішній стороні ската колеса, наданого на дослідження

Судовий експерт

2.27. Експертиза визначення можливості пострілу без натискання на спусковий гачок (на прикладі гладкоствольного самозарядного пістолета калібру 9 мм Р.А. моделі «ВІЙ»)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет, з маркуванням «ВІЙ ПН 002947» з магазином, вилучений 04.08.2008 року у гр. Ромашина К.І.
2. Паспорт на 9 мм пістолет для відстрілу гумових набоїв не смертельної дії «ВІЙ» № ПН 002947 на 23 аркушах.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Які зусилля необхідні при натисканні на спусковий гачок наданого на дослідження пристрою "Вій" № ПН 002947 для проведення пострілу?
2. Чи можливий мимовільний постріл з наданого на дослідження пристрою «ВІЙ» № ПН 002947 без натискання на спусковий гачок при струсі пристрою «ВІЙ» № ПН 002947 у процесі боротьби?

Для вирішення питань, поставлених перед судовим експертом, відповідно до ст. 13 Закону України “Про судову експертизу”, ст. 77 КПК України 28.09.2008 на адресу органу, який призначив експертизу, було направлено клопотання № 45 про надання додаткових матеріалів, необхідних для дачі висновку, а саме:

1. Оригінал або копію протоколу відтворення обстановки та обставин події за участю обвинуваченого.

У відповідь на порушене клопотання 03.10.2008 додатково надійшло:

1. Копія протоколу відтворення обстановки та обставин події від 10 вересня 2008 року, складеного слідчим СВ Курташівського РВ капітаном міліції Борченком І.М.

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Пістолети та револьвери, призначені для відстрілу патронів, споряджених металевими снарядами "несмертельної дії", та набої до них: Судово-балістичний довідник / [Іщенко А. В., Грищенко О. В., Ігнат'єв І. В., Назаров В. В.]. – К.: "ВАРТА", 2005. – 208 с.

2. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2: Заключение по судебно-баллистической и судебно-трасологической экспертизам / [отв. ред. В. И. Нусбаум, Н. П. Майлис]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1988. – 82 с.

3. Теоретические и методические основы судебно-баллистической экспертизы. Методическое пособие для экспертов / [А. С. Лазари, М. Н. Ростов, Е. И. Стащенко и др.] ; под ред. Х. М. Тахо-Годи. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1984. – 185 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмети надані на дослідження упакованими в прозорий полімерний пакет блакитного відтінку. Горловина пакету зав'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені двома нелінованими фрагментами паперу білого кольору. На більш цупкому фрагменті паперу прямокутної форми барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «04.08.08 Вилучено: пістолет ПМ «Вій» ПН 002947 Слідчий: (підпис) Поняті: 1) (підпис) 2) (підпис)». На меншому фрагменті паперу квадратної форми барвником блакитного кольору нанесений відбиток круглої печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ №1» (див. ілюстративну таблицю, іл. №1).

Упаковка пошкоджень не має та виключає доступ до її вмісту. При відкритті упаковки в ній було виявлено предмет, схожий на пістолет з магазином, та паспорт на 9 мм пістолет для відстрілу гумових набоїв несмертельної дії «ВІЙ» № ПН 002947 на 23 аркушах (див. ілюстративну таблицю, іл. №2).

Об'єкти відповідають вказаному в постанові про призначення судово-балістичної експертизи.

Паспорт заповнений на виріб з номерними позначеннями «ПН 002947» з трикутним штампом «ОТК», датою виготовлення «20.11.06р.» та іншими реквізитами.

Оскільки за зовнішнім виглядом та конструктивними ознаками предмет схожий з певним видом вогнепальної зброї – пістолетом, подальший його опис буде проводитись з використанням відповідних найменувань частин і деталей пістолетів.

Перед проведенням дослідження, з метою приведення в безпечний для дослідження стан, предмет схожий на пістолет був оглянутий. При зовнішньому огляді встановлено, що курок знаходиться в спущеному стані,

запобіжник у верхньому положенні, магазин та набійник пусті.

Для можливості проведення в подальшому хімічної експертизи слідів пострілу був оглянутий канал ствола предмета, схожого на пістолет, та протерта ватним тампоном його внутрішня поверхня. При огляді тампону встановлено, що на його поверхні відклалась речовина темно-сірого кольору та окремі частинки зеленого кольору квадратної або неправильної прямокутної форми, схожі на порох. Тампон упакований у полімерний пакет.

Для відповіді на питання «Які зусилля необхідні при натисканні на спусковий гачок наданого на дослідження пристрою "Вій" № ПН 002947, для проведення пострілу?» були проведені десятикратні заміри зусилля необхідного для зведення та спуску курка самовзводом так і при попередньому його зводі, за допомогою динамометру «ДПУ-0,02-2УХЛ4,2», дія якого направлена перпендикулярно лінії, що з'єднує центр вісі спускового гачка та його хвостової частини в момент пострілу. У результаті чого встановлено, що для зведення та спуску курка самовзводом у пристрої моделі "ВІЙ" № ПН 002947 необхідне зусилля у 7,6 кг (середнє значення); для спуску курка при попередньому його зводі в пристрої моделі "Вій" № ПН 002947 необхідне зусилля у 1,8 кг (середнє значення).

Для відповіді на питання «Чи можливий мимовільний постріл з наданого на дослідження пристрою «ВІЙ» № ПН 002947 без натискання на спусковий гачок при струсі пристрою «ВІЙ» № ПН 002947 в процесі боротьби?» був вивчений стан частин ударно-спускового механізму даного пристрою, у результаті чого встановлено:

- робочі грані шептала, бойового та запобіжного зводів курка без закруглень, мало зношені;

- з'єднання робочих граней шептала й бойового зводу, шептала та запобіжного зводу забезпечують надійне утримання курка на бойовому та запобіжному зводі, для перевірки цього на курок, який знаходився на бойовому та запобіжному зводі з максимальним зусиллям рукою прикладалось навантаження, направлене в площину дії курка на ударник, при цьому зриву курка з бойового та запобіжного зводу не відбувалось;

- бойова пружина, що призначена для приведення в дію курка, важеля зводу та спускової тяги, ціла, без пошкоджень, пружна, обмеженість дії даної пружини не виявлена;

- робочі гарні запобіжника мало зношені, стан роботи останнього забезпечує надійне блокування курка від контакту з задньою частиною ударника у включеному положенні та неможливість зводу курка;

- частини ударно-спускового механізму та запобіжного механізму зібрані правильно та взаємодіють чітко й правильно.

Далі для вирішення вище вказаного питання проводились експерименти з урахуванням даних, викладених у протоколі відтворення обстановки та обставин події від 10 вересня 2008 року, наступним чином: капсульована гільза, штатного, завідомо справного набою «Терен-3П» без снаряду та метального заряду, розміщувалась у набійник пістолета, наданого на дослідження, з останнім проводились наступні дії:

- пістолет піддали струсу у горизонтальній та вертикальній площинах, утримуючи його у руці з наростаючою амплітудою зі зведеним курком – наколу капсуля й пострілу не відбувалось;

- пістолет піддавався струсу шляхом нанесення ударів дерев'яним молотком з наростаючим зусиллям по різних частинах зброї (по дульній частині ствола, курку, запобіжнику, бічних та тильній частині пістолета) при виключеному запобіжнику та спущеному курку й розташуванні курка на запобіжному і бойовому зводі – наколу капсуля й пострілів не відбувалось.

Таким чином, враховуючи справність запобіжної системи і результати експериментів, можна зробити висновок про те, що постріл з наданого на дослідження пістолета моделі «ВІЙ» № ПН 002947 без натискання на спусковий гачок при струсі у горизонтальній та вертикальній площинах, утримуючи його у руці, та при струсі шляхом нанесення ударів по різних частинах зброї при спущеному курку й розташуванні курка на запобіжному і бойовому зводі не можливий.

Виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок про те, що:

- для зведення та спуску курка самовзводом у пристрої моделі "ВІЙ" № ПН 002947 необхідне зусилля у 7,6 кг (середнє значення); для спуску курка при попередньому його зводі в пристрої моделі "ВІЙ" № ПН 002947 необхідне зусилля у 1,8 кг (середнє значення);

- постріл з наданого на дослідження пістолета моделі «ВІЙ» № ПН 002947 без натискання на спусковий гачок при струсі у горизонтальній та вертикальній площинах, утримуючи його у руці, та при струсі шляхом нанесення ударів по різних частинах зброї при спущеному курку й розташуванні курка на запобіжному і бойовому зводі не можливий.

Огляд об'єкта проводився візуально за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

Виміри основних розмірних характеристик об'єктів проводилися за допомогою штангенциркуля ШЦ-1-125-0,1-1, №К14132, ДСТ 166-89, металевої вимірювальної лінійки ДСТ 427-75, вимірювальної лупи ЛП-3-10х (свідцтво про державну метрологічну повірку № 03-7491 від 08.12.2005 р.). Вимірювання зусилля спуску курка визначалось за допомогою динамометра «ДПУ-0,02-2УХЛ4,2» №2176 (ГОСТ 13837-79). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Пістолет моделі «ВІЙ» № ПН 002947 та технічний паспорт, упаковані разом з биркою в наданий поліетиленовий пакет за правилами пакування речових доказів.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші паперу.

ВИСНОВКИ

1. Для зведення та спуску курка самовзводом у пристрої моделі "ВІЙ" ПН №002947, який вилучений 04.08.2008 року у гр. Ромашина К.І., необхідне зусилля у 7,6 кг (середнє значення); для спуску курка при попередньому його зводі - необхідне зусилля у 1,8 кг (середнє значення).

2. Постріл з наданого на дослідження пістолета моделі «ВІЙ» № ПН №002947 без натискання на спусковий гачок при струсі у горизонтальній та вертикальній площинах, утримуючи його у руці, та при струсі шляхом нанесення ударів по різних частинах зброї при спущеному курку й розташуванні курка на запобіжному і бойовому зводі не можливий.

Судовий експерт _____

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл.: 1.

Іл.: 2.

Іл. №1-2: Зображення упаковки предмета, схожого на пістолет та паспорта, наданих на дослідження (№1); зображення предмета, схожого на пістолет (ліва сторона) з магазином та паспорта (№2)

Судовий експерт _____

2.28. Експертиза встановлення напрямку та кута викидання гільзи (на прикладі пістолета „Форт 17Р”)

На експертизу надано:

1. Пістолет моделі “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, калібру 9 мм Р.А., вилучений 14.05.2003 року під час огляду присадибної ділянки Бащука Р.Б.
2. Матеріали кримінальної справи №24-1485 у двох томах.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи можливо встановити, у якому напрямку та під яким кутом викидається гільза з пістолету “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475 при положенні

останнього під час проведення пострілу згідно матеріалів кримінальної справи?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Пістолети та револьвери, призначені для відстрілу патронів, споряджених металевими снарядами "несмертельної дії", та набой до них: Судово-балістичний довідник / [Іщенко А. В., Грищенко О. В., Ігнат'єв І. В., Назаров В. В.]. – К.: "ВАРТА", 2005. – 208 с.

2. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2: Заключение по судебно-баллистической и судебно-трасологической экспертизам / [отв. ред. В. И. Нусбаум, Н. П. Майлис]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1988. – 82 с.

3. Теоретические и методические основы судебно-баллистической экспертизы. Методическое пособие для экспертов / [А. С. Лазари, М. Н. Ростов, Е. И. Стащенко и др.] ; под ред. Х. М. Тахо-Годи. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1984. – 185 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Пістолет моделі "ФОРТ-17Р", серії "К" №1475, калібру 9 мм Р.А., наданий на дослідження упакованим в один непрозорий полімерний пакет білого кольору. Горловина пакету зав'язана ниткою чорного кольору. Кінці нитки скріплені прямокутним фрагментом нелінованого аркушу паперу білого кольору, на якому барвником блакитного кольору нанесені два відбитки круглої печатки "ДЛЯ ДОВІДОК" та додатково барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний напис "Вилучено 14.05.03 року в гр-на Башука Р.Б. ЖРЗПЗ № від 13.05.03р. Поняті 1. (підпис) 2. (підпис) Досліджено згідно висновку спеціаліста №145 від 15.05.03" (див. іл. таблицю, іл. №1-3).

При розкритті упаковки в ній був виявлений предмет, схожий на пістолет (див. ілюстративну таблицю, іл. №4,5).

Об'єкт відповідає зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Оскільки за зовнішнім виглядом об'єкт подібний до певного виду вогнепальної зброї, подальший його опис буде проводитися з використанням найменувань частин і деталей відповідного типу вогнепальної зброї.

З метою приведення пістолету в безпечний для дослідження стан, останній перед проведенням дослідження був оглянутий. Результатом огляду встановлено, що набійник предмету схожого на пістолет пустий, курок знаходиться в спущеному стані.

Предмет схожий на пістолет, наданий на дослідження, складається з наступних частин та механізмів:

- рамка зі стволом, спусковою скобою та рукояткою;
- ударно-спусковий механізм;
- кожух-затвор з викидачем, ударником та запобіжником;
- зворотна пружина з направляючим стрижнем;
- затворна затримка;

➤ магазин.

Усі частини предмета (рамки зі спусковою скобою та з основою рукоятки, спускового гачка, кришки магазину, важеля запобіжника та цілика) виготовлені з металу сірого кольору, що має магнітні властивості, і вкриті речовиною чорного кольору (крім ствола). Загальна довжина предмета 175 мм, загальна висота предмета 130 мм, товщина в області рукоятки 30,2 мм. Спусковий гачок, кришка магазину, важіль запобіжника та цілик виготовлені з твердого полімерного матеріалу чорного кольору.

На представленому на дослідження пістолеті нанесені наступні написи і маркувальні позначення:

- ліворуч на кожусі затвора – позначення моделі, країни виробника, калібру та товарного знаку виробника «ФОРТ-17Р 9ммР.А. ВИРОБЛЕНО В УКРАЇНІ»;

- праворуч на кожусі затвора – позначення серії і номеру «К 1475» та знаку ДСТУ з кодом органу сертифікації 073;

- на набійнику – позначення серії та номеру «К 1475».

Для відповіді на питання «Чи можливо встановити, у якому напрямку та під яким кутом викидається гільза з пістолету моделі “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, калібру 9 мм Р.А. при положенні останнього під час проведення пострілу згідно матеріалів кримінальної справи?» з метою з’ясування положення пістолета під час проведення пострілу, були вивчені матеріали кримінальної справи №24-1485. У пункті №4 відповідей висновку експерта №41-мк (судово-медичний експерт-криміналіст Федько П.Р.) зазначено: «Враховуючи положення, з якого здійснений постріл (уприутул), слід вважати, що направлення осі каналу ствола зброї буде відповідати напрямку ходу раневого каналу, який відходить від вхідного вогнепального поранення на шкірі, розташованого в правій частині голови (канал поранення проходить у напрямку ззаду- вперед дещо зверху вниз та дещо справа-наліво)».

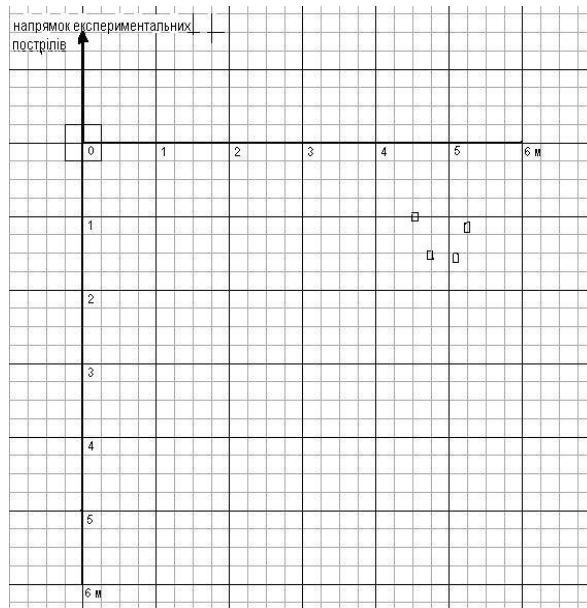
Таким чином, з урахуванням того, що з матеріалів кримінальної справи не відомо, у якому положенні знаходився пістолет під час пострілу – у вертикальній чи горизонтальній площинах – а напрямок каналу рани зазначений у п. 4 висновку експерта №41-мк, зорієнтований відносно правої частини голови, експериментальні постріли були проведені при положенні зброї, аналогічному тому при якому зброя використовується для проведення експериментів, описаних у довідковій літературі – у вертикальній площині, при цьому осьова лінія ствола зброї (лінія вогню) в момент пострілу розташована горизонтально та на відстані (висоті) 170 см від поверхні, що приблизно відповідає висоті лінії прицілювання при довжині тіла 183 см. Поверхня являє собою рівну площину, покриту дрібним піском, який виключає подальше переміщення гільз після падіння.

Для проведення експерименту були використані чотири пістолетні набойки калібру 9 мм Р.А. з маркуванням гільз, аналогічних тій, набій якої був використаний для проведення пострілу. Точкою орієнтування напрямку викиду гільз вважається отвір у кожусі-затворі пістолета (позначка «0»), через який відбувається ежекція гільз після пострілу (дивись схему №1).

У результаті проведеної експериментальної стрільби встановлено, що пістолет моделі “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, калібру 9 мм Р.А., під час пострілів здійснює ежекцію стріляних гільз за напрямком: вправо-назад (вправо на відстань від 4,5 до 5,5 м і назад на відстань від 1 до 2 м) та під кутом 100-110° за дугоподібною траєкторією (кут викидання вказаний від осі каналу ствола за годинниковою стрілкою), дивись схему №1.

Схема №1

Розташування гільз після пострілів з пістолету “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475

Таким чином, виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок, що:

- пістолет “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, під час пострілів здійснює ежекцію стріляних гільз за напрямком: вправо-назад (вправо на відстань від 4,5 до 5,5 м і назад на відстань від 1 до 2 м) та під кутом 100-110° за дугоподібною траєкторією при положенні зброї у вертикальній площині, при цьому осьова лінія ствола зброї (лінія вогню) в момент пострілу розташована горизонтально та на відстані (висоті) 170 см від поверхні, що приблизно відповідає висоті лінії прицілювання при довжині тіла 183 см, так як з матеріалів кримінальної справи невідомо, у якому положенні знаходився пістолет під час пострілу – у вертикальній чи горизонтальній площинах.

Огляд об'єктів проводився візуально при штучному і природному освітленні. Вимірювання проводилися за допомогою металевої вимірювальної лінійки Р5УЗК ДСТУ4179-2003 (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 03-7491 від 08.12.2005 р.). Вимірювання діапазону кулової величини проводилося за допомогою кутоміру типу 1-5 (ГОСТ 5378-88). Фіксація та друк зображень проводилися з використанням цифрової фотокамери «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL» при природному освітленні, персонального комп'ютера «Intel Pentium 4 - 2,2» та лазерного принтера «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Пістолет “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, упакований у наданий пакет за правилами пакування речових доказів; чисту сторону бірки опечатано печаткою “Для пакетів НДЕКЦ при УМВС в П-ий області” та зроблено напис рукописним текстом «Досліджено. Висновок експерта №**** від **.**.****року. Експерт /підпис/».

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на одному аркуші.

ВИСНОВКИ

1. Пістолет моделі “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, калібру 9 мм Р.А., вилучений 14.05.2003 року під час огляду присадибної ділянки Бащука Р.Б., під час пострілів здійснює ежекцію стріляних гільз за напрямком: вправо-назад (вправо на відстань від 4,5 до 5,5 м і назад на відстань від 1 до 2 м) та під кутом 100-110° за дугоподібною траєкторією при положенні зброї у вертикальній площині, при цьому осьова лінія ствола зброї (лінія вогню) в момент пострілу розташована горизонтально та на відстані (висоті) 170 см від поверхні, що приблизно відповідає висоті лінії прицілювання при довжині тіла 183 см, так як з матеріалів кримінальної справи невідомо, у якому положенні знаходився пістолет під час пострілу – у вертикальній чи горизонтальній площинах.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл.:1.

Іл.:2.

Іл.:3.

Іл. №1-3: Зображення упаковки, наданого на дослідження предмета, схожого на пістолет та паперової бірки

Іл. №4

Іл. №5

Іл. №4,5: Зображення пістолета моделі “ФОРТ-17Р”, серії “К” №1475, калібру 9 мм Р.А., вилученого 14.05.2003 року під час огляду присадибної ділянки Бащука Р.Б. (ліва №4 та права №5 сторони)

Судовий експерт

2.29. Експертиза встановлення тотожності конкретного екземпляра вогнепальної зброї за стріляними з нього кулями (на прикладі пістолета «CRVENA ZASTAVA» модель 70 калібру 7,65 мм)

На експертизу надано:

1. Предмет, схожий на пістолет «CRVENA ZASTAVA» серії «В» №125253, який 10.11.2002 було вилучено у Портнова Г.М.
2. Два предмети, схожі на кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є наданий на дослідження предмет, зовні схожий на пістолет, а саме – предмет «CRVENA ZASTAVA» серії «В» №125253 – вогнепальною зброєю, його система модель, калібр зброї?
2. Чи є два надані на дослідження предмети, зовні схожі на кулі, що були вилучені з тіла Картавіна Д.Т., кулями та частинами яких набоїв вони є?
3. Чи відстріляні дані два предмети, зовні схожі на кулі, що були вилучені з тіла Картавіна Д.Т., з одного і того ж предмета, зовні схожого на пістолет «CRVENA ZASTAVA» серії «В» №125253, який надано на дослідження?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.

2. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

3. Дворянский И. А. Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах. Судебно-баллистический справочник / Иосиф Абрамович Дворянский; [под ред. и с предисловием А. И. Устинова]. – Том 1. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1972. – 440 с.

4. Ермоленко Б. Н. Отождествление нарезного огнестрельного оружия по пулям: Методическое пособие / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1969. – 56 с.

5. Комаринец Б. М. Идентификация огнестрельного оружия по выстреленным пулям: Методика криминалистической экспертизы. Вып. №3 / Борис Максимович Комаринец. – М.: Из-во „Московская правда”, 1961. – 315 с.

6. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Предмет, схожий на пістолет «CRVENA ZASTAVA» серії «В» №125253, який 10.11.2002 було вилучено у Портнова Г.М., надійшов на дослідження упакованим у прозорому полімерному пакеті, горловина якого прошита та перев'язана ниткою чорного кольору, кінці якої склеєні двома відрізкамі паперу, один з пояснювальними написами та підписами від імені двох понятих та слідчого, другий з відбитком печатки «ДЛЯ ПАКЕТІВ» Саричівського РВ УМВС України в Т-ій області (див. іл. таблицю, іл. №1).

Упаковка виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має, при її відкритті виявлено предмет, схожий на пістолет серії «В» №125253. Об'єкт відповідає опису в постанові про призначення експертизи.

У результаті огляду встановлено: предмет наданий на дослідження має конструктивні ознаки вогнепальної зброї, унаслідок чого подальший опис буде здійснюватися з використанням назв частин зброї; затвор знаходиться в крайньому передньому положенні, курок у передньому положенні, магазин порожній; набій у набійнику відсутній (див. іл. таблицю, іл. №2).

Пістолет має наступні частини і механізми: рамка з рукояткою і спусковою скобою, ствол, кожух-затвор з втулкою ударником та викидачем, зворотній механізм, колодка ударно-спусковий механізм, затворна затримка, магазин, накладок рукоятки.

Довжина пістолета 177 мм, висота 115 мм.

Ствол кріпиться до рамки сухарним з'єднанням, циліндричної форми довжиною 107 мм, зовнішнім діаметром у середній частині 12,6 мм. Канал ствола має 6 нарізів правого нахилу, діаметр у нарізній частині 7,7 мм, набійник конусної форми, діаметр у казенній частині 8,6 мм. Дульна частина має зовнішню різьбу діаметром 12 мм на довжину 9 мм, ствол подовжений

саморобним способом з використанням зварки та наступної обробки токарним верстатом, про що свідчать напливи металу та концентричні траси.

Автоматика пістолета заснована на принципі віддачі вільного затвора, запирання каналу ствола здійснюється за допомогою ваги кожуха-затвора, що підпирається зворотною пружиною. Ударний механізм куркового типу, спусковий механізм з роз'єднувачем. Запобіжник прапорцевий. Викидач – одноплечий, відбивач – виступ колодки. Прицільні пристосування мушка та цілик на затворі. Магазин зйомний коробчатого типу, встановлюється в рукоятку і фіксується заціпкою, що розташована зліва біля спускової скоби.

Усі деталі пістолета, крім накладок, виготовлені з металу сірого кольору що притягується магнітом, кожух-затвор та ствол мають покриття сріблястого кольору, інші чорного кольору. Накладки виготовлені з неметалічного матеріалу чорного кольору.

На поверхнях предмета нанесені маркування у вигляді втиснених знаків:

- на кожуху зліва „CRVENA ZASTAVA – Cal 7,65 mm Mod. 70”;
- на кожуху справа „B №125253 MADE IN YUGOSLAVIA”;
- на рамці справа „125253” ;
- на набійнику справа „125253” ;
- на лівій накладці номограма „CZ”;
- також іспитові і технічні клейма на різних частинах.

Виходячи з конструктивних особливостей відповідних деталей і вузлів об'єкта (форми й розмірів набійника, розмірів і особливостей будови каналу ствола, розташування бійка, інших особливостей пристрою запалення металюного заряду, особливостей пристрою запирання каналу ствола), даний пістолет призначений для стрільби 7,65 мм набоями «Браунінг».

При перевірці наявності частин і механізмів пістолета, наявності їх дефектів і неправильної взаємодії встановлено, що предмет зібраний правильно, усі частини і механізми, необхідні для проведення пострілів, є в наявності і взаємодіють нормально.

Виходячи з особливостей конструкції предмета, обробки деталей, способів з'єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності і змісту маркувальних, номерних та інших виробничих, експлуатаційних позначок і клейм, можна зробити висновок про промисловий спосіб виготовлення предмета, ствол подовжений саморобним способом для кріплення дульних пристроїв на різьбу M12.

Встановлені конструктивні ознаки об'єкта порівнювались методом зіставлення з довідковими даними різних зразків вогнепальної зброї та конструктивно подібних до неї виробів, а також зі зразками натурної криміналістичної колекції зброї, при цьому встановлено: наданий пістолет є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю, самозарядним пістолетом „CRVENA ZASTAVA Mod. 70” калібру 7,65 мм «Браунінг», виробництва Югославії, ствол подовжений саморобним способом для кріплення дульних пристроїв на різьбу M12.

Для вирішення питання про придатність наданого пістолета для стрільби

здійснювалась експериментальна стрільба. У магазин пістолета містилось три штатні набої з відомими балістичними характеристиками, затвор відводився в крайнє заднє положення і відпускався, при цьому набій досилався в набійник. Натискався спусковий гачок, бойок наколював капсуль набою, відбувся постріл з першого наколу капсуля. Куля вилітала зі ствола, гільза викидалась, наступний набій досилався в набійник, після відпускання і повторного натискання на спусковий гачок відбувався наступний постріл. Постріли повторювались 3 рази, при цьому затримок не спостерігалось. На кулях чітко відображались нарізи.

Дві предмета, схожі на кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т. (див. іл. таблицю, іл.№3), надійшли на дослідження упакованими в паперовий конверт, на лицьовій стороні якого наклеєний відрізок паперу з друкованим текстом, виконаним барвником чорного кольору: «2 кулі кал. 7,65 мм (Бр), які вилучені за фактом вбивства гр. Картавіна Д.Т. 10.11.2002 по вул. П.Косиріна, Експерт: (підпис) Н.П. Новорська», клапан конверту опечатано відбитком круглої печатки «ДЛЯ ДОВІДОК ТА ЕКСПЕРТИЗ» відділу крим.експертиз НДЕКЦ при УМВС України в Т-ий області.

Упаковка виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має, при її відкритті виявлено два предмети, схожі на кулі. Об'єкти відповідають опису в постанові про призначення експертизи.

У результаті огляду встановлено, що два предмети, надані на дослідження, мають конструктивні ознаки частин набоїв до вогнепальної зброї, унаслідок чого подальший їх опис буде здійснюватися з використанням назв частин відповідних набоїв.

Дві кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т. (див. іл. таблицю, іл.№4), однотипні оболонкові, оживальної форми, з закругленою вершиною. Діаметр ведучої частини кулі 7,8 мм, довжина кулі 14,4 мм, вага 4,6 гр. Оболонка з металу, що притягується магнітом, має покриття металом жовтого та сріблястого кольору, у донній частині сердечник з м'якого металу сірого кольору, що не притягується магнітом. Кріплення кулі круговим обтиском. На ведучій частині куль відобразились шість нарізів правого напрямку.

Порівнянням досліджуваних куль зі зразками частин боєприпасів до вогнепальної зброї, за конструкцією, розмірами і видом матеріалів, встановлено, що надані кулі є стріляними кулями калібру 7,65 мм «Браунінг».

При дослідженні слідів каналу ствола зі застосуванням мікроскопів МБС-10 і МС-1 при збільшенні до 24 крат встановлено, що на ведучій частині куль відобразилось 6 полів нарізів правого нахилу, середньою шириною 1,2 мм. Ведучі (бойові) та відомі (холості) грані нарізів середньо виражені. Сліди полів нарізів складаються з груп трас і окремих трас, що йдуть під кутом до подовжньої осі куль (вторинні сліди) і груп трас (валиків і борозенок), що знаходяться ліворуч від вторинних слідів і подовжньої осі, що йде паралельно кулі (первинні сліди). Мікрорельєф у вторинних і первинних

слідах досить стійкий, траси не змінюють свою форму протягом довжини сліду і виражені досить повно, виявлений комплекс особливих ознак утворює достатню сукупність для ідентифікації по них конкретного екземпляра зброї.

Судячи з форми, ступеню виразності і взаємного розташування слідів від частин зброї, надані кулі стріляні зі зброї під набій калібру 7,65 мм «Браунінг», що має середньо зношений канал ствола.

Для вирішення питання, чи стріляні надані куля і гільза з описаного вище пістолета серії «В» №125253, з нього здійснено 6 пострілів штатними набоями у водяний кулеуловлювач і отримано 6 гільз і 6 куль.

При дослідженні слідів каналу ствола на отриманих 6 експериментальних кулях із застосуванням мікроскопів МБС-10 і МС-1 при збільшенні до 24 крат встановлено, що на ведучій частині куль відобразилось 6 полів нарізів правого нахилу, середньою шириною 1,2 мм. Ведучі (бойові) та відомі (холості) грані нарізів середньо виражені. Сліди полів нарізів складаються з груп трас і окремих трас, що йдуть під кутом до подовжньої осі куль (вторинні сліди) і груп трас (валиків і борозенок), що знаходяться ліворуч від вторинних слідів і подовжньої осі, що йде паралельно кулі (первинні сліди). Мікрорельєф у вторинних і первинних слідах досить стійкий, траси не змінюють свою форму протягом довжини сліду і виражені досить повно, виявлений комплекс особливих ознак утворює достатню сукупність для ідентифікаційного дослідження.

У процесі порівняльного дослідження слідів від частин зброї на 2-х кулях, наданих на дослідження, та кулях, експериментально відстріляних з пістолета серії «В» №125253, за допомогою мікроскопів МБС-10, МСК-1 у косо падаючому світлі при 6-24 кратному збільшенні встановлений збіг наступних ознак:

- загальних - ступеня зносу каналу ствола, кількості, ширині слідів нарізів каналу ствола, їхнього взаємного розташування, ступеня виразності первинних і вторинних слідів;

- особливих - форми, розмірів і взаємного розташування валиків і борозенок у вторинних (що утворилися при проходженні кулі через канал ствола) слідах (зображення 5).

Поряд із зазначеними збігами виявлені незначні розходження, що пояснюються деформацією кулі при проходженні через канал ствола, нагріванням ствола, зіткненням з перешкодою після вильоту з каналу ствола, кількістю пороху в заряді й ін.

Установлені збіги стійкі, утворюють індивідуально-характерну сукупність, властиву тільки одному екземпляру вогнепальної зброї і достатні для висновку про те, що дві кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т., стріляні з пістолета „CRVENA ZASTAVA Mod. 70” серії «В» №125253 калібру 7,65 мм.

Огляд проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопа МБС-10 при штучному і природному освітленні в різних режимах.

Вимір основних розмірних характеристик проводився за допомогою штангенциркуля ШЦ-1-125-0,1-1, ГОСТ 166-89, металевою вимірювальною

лінійкою ГОСТ 427-75, рулеткою, терезами при умовах експлуатації - УХЛ 4.2. за ГОСТ 166-89 (свідоцтво про державну метрологічну повірку № 03-7491 від 08.12.2005 р.). Зображення за правилами масштабної фотозйомки отримані за допомогою цифрового фотоапарата «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL», для ідентифікаційного дослідження використовувалась установка «Рикошет», з наступним друком на принтері «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: Пістолет „CRVENA ZASTAVA Mod. 70” серії «В» №125253, та надані дві кулі калібру 7,65мм «Браунінг» упаковані в упаковки, у яких вони надійшли на дослідження за правилами пакування речових доказів.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах.

ВИСНОВКИ

1. Предмет, схожий на пістолет «CRVENA ZASTAVA» серії «В» №125253, який 10.11.2002 було вилучено у Портнова Г.М., є короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю – самозарядним пістолетом „CRVENA ZASTAVA Mod. 70”, серія «В» №125253 калібру 7,65 мм «Браунінг», виробництва Югославії, ствол подовжений саморобним способом для кріплення дульних пристроїв на різьбу М12. Пістолет для стрільби придатний.

2. Два предмети, зовні схожі на кулі, що були вилучені з тіла Картавіна Д.Т., є стріляними кулями калібру 7,65 мм «Браунінг».

3. Дві кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т., стріляні з пістолета „CRVENA ZASTAVA Mod. 70” серії «В» №125253 калібру 7,65 мм, який 10.11.2002 було вилучено у Портнова Г.М.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №*/*** від **.**.**** року по кримінальній справі №*****/**.

Іл.: 1.

Іл.: 2.

Іл.: 1-2. Зображення упаковки наданого на дослідження предмета, схожого на пістолет та паперової бірки (іл.1); предмет, схожий на пістолет «CRVENA ZASTAVA» модель 70 калібру 7,65 мм, серії «В» №125253 виробництва Югославії, який 10.11.2002 було вилучено у Портнова Г.М. (іл.2)

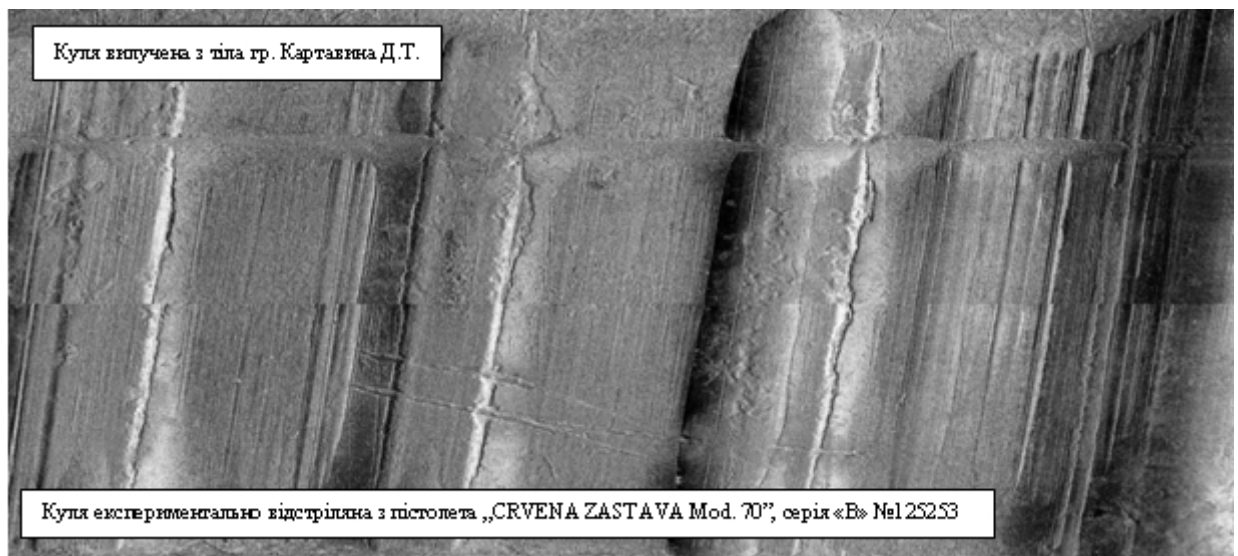

Іл.: 3.

Іл.: 4.

Іл.: 3-4. Загальний вигляд упаковки об'єктів, що надані на дослідження (іл.3); два предмета, схожі на кулі калібру 7,65мм «Браунінг», вилучені з тіла гр. Картавіна Д.Т. (іл.4)

Іл.:5. Суміщення фрагментів розгорток бічної поверхні куль

Судовий експерт _____

2.30. Експертиза встановлення тотожності гільз, стріляних з одного екземпляра вогнепальної зброї

На експертизу надано:

1. П'ять предметів, схожих на гільзи, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві.
2. Вісім предметів, схожих на гільзи, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк.

На вирішення експертизи поставлені питання:

1. Чи є вилучені 06.07.1999 та 09.07.1999 під час огляду місць події 13 предметів, схожих на гільзи, боєприпасами?

2. Чи не відстріляні вищевказані предмети, схожі на гільзи, із одного екземпляра зброї?

При проведенні експертного дослідження використовувалися такі інформаційні джерела:

1. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.

2. Комаринец Б. М. Криминалистическое отождествление огнестрельного оружия по стреляным гильзам / Борис Максимович Комаринец. – М.: ННИК ГУ милиции МВД СССР, 1955. – 387 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

П'ять предметів, схожих на гільзи, надані на дослідження упакованими в конверт прямокутної форми з паперу білого кольору. Клапан конверту заклеєний та додатково скріплений прямокутним фрагментом нелінованого паперу білого кольору на якому барвником блакитного кольору, нанесений відбиток круглої печатки „ДЛЯ ДОВІДОК”. На цій же стороні конверту барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст „П'ять гільз вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві Поняті 1) 2) (підпис) (підпис) (підпис) Слідчий Остапенко В.К.” (див. іл. таблицю, іл. №1).

Упаковка предметів наданих на дослідження виключає доступ до вмісту та ушкоджень не має.

При розкритті упаковки в ній були виявлені п'ять предметів, схожих на гільзи (див. іл. таблицю, іл. №2). Об'єкти відповідають зазначеному в постанові про призначення експертизи.

Вісім предметів, схожих на гільзи, вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, надані упакованими у поштовий конверт білого кольору прямокутної форми. Клапан конверту заклеєний. На лицьовій стороні конверту барвником фіолетового кольору нанесений рукописний пояснювальний текст «09.07.1999 ОМП Адреса: вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк. Вилучено: вісім гільз жовтого кольору 1) (підпис) 2) (підпис)» (див. іл. таблицю, іл. №3). Клапан конверту заклеєний та додатково скріплений прямокутним фрагментом нелінованого паперу білого кольору на якому барвником блакитного кольору, нанесений відбиток круглої печатки „ДЛЯ ДОВІДОК”.

Упаковка об'єктів виключає доступ до вмісту, ушкоджень не має. При розкритті упаковки в ній було виявлено вісім предметів, схожих на гільзи (див. іл. таблицю, іл. №4). Об'єкти відповідають зазначеному у постанові про призначення балістичної експертизи.

Оскільки об'єкти мають конструктивні ознаки частин боєприпасів до вогнепальної зброї, подальший їх опис буде проводитись з використанням найменувань частин набоїв до вогнепальної зброї.

П'ять гільз, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім гільз, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, однотипні, пістолетного типу, циліндричної форми з кільцевою проточкою і не виступаючим фланцем. Виготовлені з металу жовтого кольору, що не притягується магнітом. Споряджені капсулем з металу сірого кольору. Капсуля вкриті герметизаційним лаком червоного кольору. Спосіб кріплення з кулею – суцільний обтиск (туга посадка). Зарядні камори пусті та окопчені. Наявність капсулів свідчить про тип запалювання металюного заряду – центрального бою. На капсулях предметів спостерігаються вм'ятини.

Висота гільз 18,8 мм, діаметр корпусу у дульця 9,6 мм, діаметр корпусу у проточки 9,9 мм, діаметр проточки 8,6 мм, діаметр фланця 9,9 мм. На донці гільз нанесено маркувальне позначення у вигляді втиснених знаків «9 mm LUGER S&B». Виходячи з особливостей конструкції предметів, обробки деталей, способів з'єднання деталей, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних позначень свідчить про промисловий спосіб виробництва предметів.

При порівнянні досліджуваних предметів зі зразками частин боєприпасів до вогнепальної, газової, сигнальної та пневматичної зброї, даними наведеними в інформаційно-довідковій літературі, та виходячи з конструктивних особливостей, форми, розмірних характеристик, наявних маркувальних позначень, встановлено, що дані предмети до боєприпасів не належать, вони є частинами (стріляними гільзами промислового виробництва) 9 мм набоїв „Парабелум”.

При дослідженні слідів від зброї на гільзах, наданих на дослідження, із застосуванням мікроскопів МБС-10 і МС-1 при штучному та природному освітленні зі збільшенням до 56 крат встановлено:

- на капсулях ексцентрично розташований статичний слід - вм'ятина напівсферичної форми, що в плані має форму кола діаметром 2 мм з нерівностями на дні – слід залишений бойком;
- з внутрішньої сторони фланця розташований статичний слід, залишений зацепом викидача (виражений нечітко);
- з краю на донці розташований статичний слід у вигляді вм'ятини, формою наближеної до прямолінійної довжиною близько 0,5 мм – слід залишений відбивачем;
- на донці розташовані численні хаотично розташовані статичні та динамічні сліди у вигляді вм'ятин та подряпин різних за формою та розмірами – вірогідніше залишені набійним утиком.

Кут між відбивачем та зацепом викидача складає близько 175°.

Сліди бійка, чашечки затвора і відбивача в сукупності виражені досить чітко, характеризуються формою, глибиною, місцем розташування і взаємним розташуванням слідів щодо центру капсуля, ступенем їх

виразності, а також розташуванням у них нерівностей, виступів, поглиблень, форм ліній, що індивідуалізують бійок, чашечку затвора та відбивач зброї. Унаслідок чого виявлений комплекс ознак, утворює індивідуально-характерну сукупність достатню для висновку про придатність слідів на даних гільзах для ідентифікації по них конкретного екземпляра зброї. Слід зачепу викидача відобразився нечітко, у сліді не виявлена достатня сукупність індивідуальних ознак для ідентифікації конкретного екземпляра зброї.

З метою відповіді на питання „Чи не відстріляні вищевказані предмети, схожі на гільзи, із одного екземпляра зброї?“, проводилось порівняльне дослідження слідів від частин зброї на п'яти гільзах, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, зі слідами від частин зброї на восьми гільзах, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, за допомогою мікроскопа МСК-1 зі збільшенням до 56 крат. У результаті чого встановлений збіг наступних ознак:

- загальних - взаємного розташування слідів від бійка, чашечки затвора і відбивача та їх форми;
- індивідуальних - форми, розмірів і взаємного розташування нерівностей у слідах відбивача й чашечки затвора (див. іл. таблицю, іл. №5, позначки №1-9).

В ілюстративній таблиці на іл.№5 літерами: «А» - позначений збільшений фрагмент денця однієї з гільз, виявлених та вилучених 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, «Б» - позначений збільшений фрагмент денця однієї з гільз, виявлених та вилучених 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк.

Встановлені збіги стійкі, суттєві, утворюють індивідуально-характерний комплекс ознак, властивий тільки одному екземпляру зброї і достатні для висновку про те, що п'ять гільз, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім гільз, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, стріляні з одного екземпляра зброї.

Поряд з перерахованими збігами ознак встановлені незначні розходження, що можуть бути пояснені недоліками конструкції зброї і різними умовами здійснення пострілу (кількості порохового заряду в набої, положенням набою в набійнику, тиском газів, черговістю пострілів, різної твердістю матеріалу гільз та капсулів, різною глибиною посадки капсуля в денці гільз) та ін.

Виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновки про те, що надані на дослідження:

- п'ять предметів, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім предметів, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, до боєприпасів не належать; вони є частинами (стріляними гільзами

промислового виробництва) 9 мм набоїв „Парабелум”;

- п'ять гільз, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім гільз, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 в м. Луцьк, стріляні з одного екземпляра зброї.

Огляд об'єктів проводився візуально, за допомогою лупи ЛП-1-3Х, мікроскопів МБС-10, МС-1 при штучному і природному освітленні.

Виміри основних розмірних характеристик об'єктів проводилися за допомогою штангенциркуля ШЦ-1-125-0,1-1, №К14132, ДСТ 166-89, металевої вимірювальної лінійки ДСТ 427-75, рулеткою при умовах експлуатації - УХЛ 4.2. за ДСТ 166-89, вимірювальної лупи ЛП-3-10х, мікроскопу МСК-1 (свідчення про державну метрологічну повірку № 05-3745 від 09.04.2006 р.).

Зображення за правилами масштабної фотозйомки отримані за допомогою цифрового фотоапарата «OLYMPUS SP-500 6.0 MEGAPIXEL», для отримання зображень слідів на досліджуваних гільзах використовувалась установка «Рикошет» з наступним друком на принтері «SAMSUNG ML-1210».

Примітка 1: П'ять гільз, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві та вісім гільз, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, упаковані за правилами пакування речових доказів в упаковки, у яких вони надійшли на дослідження.

Примітка 2: До висновку експерта додається ілюстративна таблиця на двох аркушах.

ВИСНОВКИ

1. П'ять предметів, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім предметів, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, до боєприпасів не належать – вони є частинами (стріляними гільзами промислового виробництва) 9 мм набоїв „Парабелум”.

2. П'ять гільз, які вилучені 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві, та вісім гільз, які вилучені 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк, стріляні з одного екземпляра зброї.

Судовий експерт

ІЛЮСТРАТИВНА ТАБЛИЦЯ

до висновку експерта №/*** від **. **. ***** року по кримінальній справі №*****/**.*

Іл.: 1.

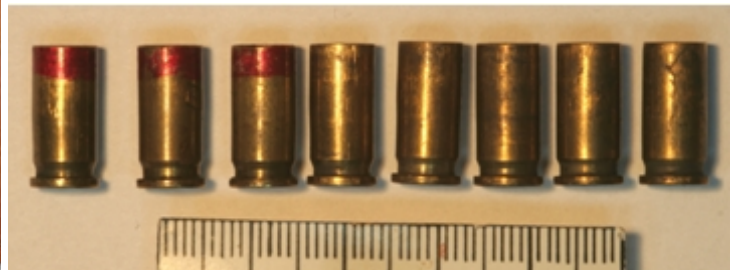

Іл.: 2.

Іл.: 1-2. Зображення упаковки наданих на дослідження п'яти предметів, вилучених 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві (іл.1); п'ять предметів, схожих на гільзи, які знаходились у середині упаковки (іл.2)

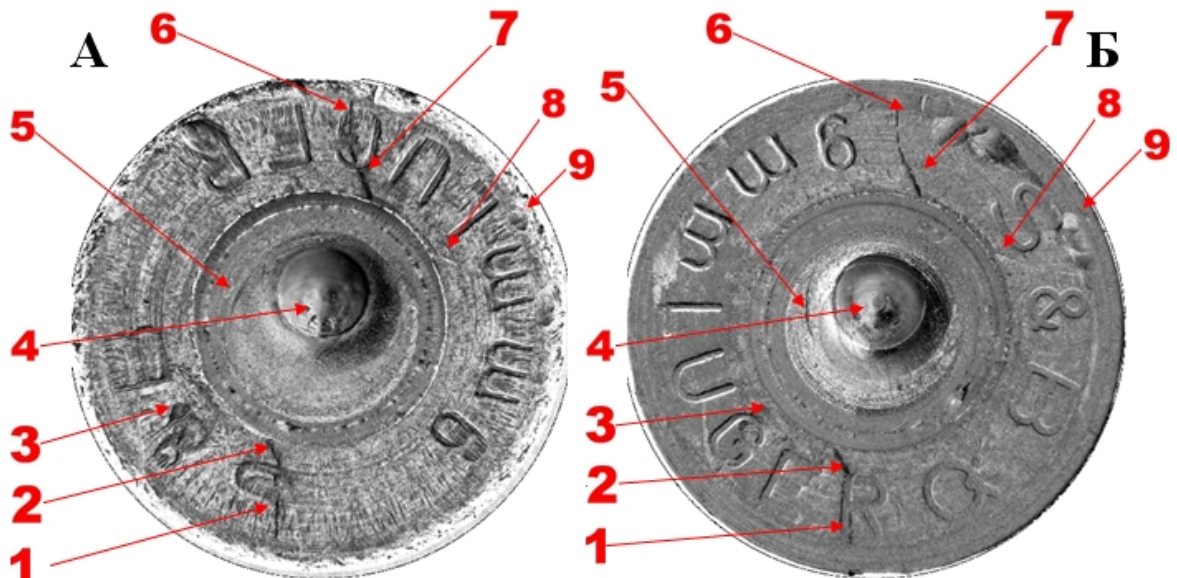

Іл.: 3.

Іл.: 4.

Іл.: 3-4. Зображення упаковки наданих на дослідження восьми предметів, вилучених 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк (іл.1); вісім предметів, схожих на гільзи, які знаходились у середині упаковки (іл.2)

Іл. №5: Збільшені зображення денця однієї з п'яти гільз, вилучених 06.07.1999 року під час ОМП біля кінотеатру „Зоря” по вул. Гарматній, 47 у м. Немішаєві (позначка «А») та однієї з вісьми гільз, вилучених 09.07.1999 року під час ОМП по вул. Лепса, 47, кв.68 у м. Луцьк (позначка «Б»)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляков А. Л. Оружиеведение: Часть 3. Судебная баллистика: Учебное пособие / Беляков А. Л., Матюшенков А. Н., Попова Т. В. – Челябинск : Челябинский юридический институт МВД России, 2004. – 178 с.
2. Бергер В. Е. Образцы экспертных заключений. Баллистика / В. Е. Бергер, Я. Р. Рыбалко. – К.: РИО МВД УССР, 1988. – 172 с.
3. Біленчук П. Д. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброезнавство. Підручник / П. Д. Біленчук, А. В. Кофанов, В. Ф. Сулява ; За редакцією проф. П.Д.Біленчука. – К.: Міжнародна агенція “BeeZone”, 2003. – 384 с.
4. Благовестов А. И. Стрелковое оружие: Революеры, пистолеты, пистолеты-пулеметы, винтовки, автоматы, пулеметы, гранатометы (Справочник) / Александр Иванович Благовестов. – Мн.: Попурри, 1997. – 464 с.
5. Благовестов А. И. То, из чего стреляют в СНГ: Справочник стрелкового оружия / Александр Иванович Благовестов; [под общ. ред. А.Е. Тараса]. – Мн.: Харвест, 1999. – 656 с. – «Коммандос».
6. Блюм М. М. Охотничье ружьё: Справочник / [М. М. Блюм, И. Б. Шишкин]. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экология, 1994. – 288 с.: ил.
7. Боевое огнестрельное оружие. Справочник эксперта-криминалиста / [Н. М. Макаров, С. И. Стройков, М. М. Фещенок и др.] ; под общ. ред. Н. В. Мартыникова. – М.: ГУ ЭКЦ МВД России, 2002. – 177 с.
8. Болотин Д. Н. История советского стрелкового оружия и патронов / Давид Наумович Болотин. – СПб.: ПОЛИГОН, 1995. – 304 с.
9. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / [розр. Д. Ю. Гамов]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 32 с.
10. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби: методика / Д. Ю. Гамов. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 29 с.
11. Гамов Д. Ю. 26-мм сигнальні пістолети: Довідник для судових експертів / Гамов Д. Ю., Єсін І. А., Кріулін К. В. – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 30 с.
12. Глозов О. М. Осмотр огнестрельного оружия следователем: Учебное пособие / Ольгерд Михайлович Глозов. – Л.: Ин-т. усовершенств. следственных работников, 1984. – 40 с.: ил.

13. Голенев В. С. Справочное пособие для экспертов по пулям к охотничьим гладкоствольным ружьям / В. С. Голенев . – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1980. – 60 с.

14. Гусаров В.П. Возможности судебно-баллистической экспертизы охотничьих нарезных ружей и боеприпасов: Учебное пособие по спецкурсу «Криминалистическая экспертиза» / Василий Петрович Гусаров. – М.: РИО ВЮЗИ, 1985. – 32 с.

15. Гущин В. Ф. Идентификация гладкоствольных ружей по следам на снарядах / Василий Фёдорович Гущин. – К.: РИО МВД УССР, 1973. – 31 с.

16. Гущин В. Ф. Криминалистическое исследование причин и условий выстрелов из охотничьих ружей без нажатия на спусковой крючок: Методическое пособие / Василий Фёдорович Гущин. – К.: РИО МООП УССР, 1967. – 36 с.

17. Дворянский И. А. Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах. Судебно-баллистический справочник / Иосиф Абрамович Дворянский; [под ред. и с предисловием А. И. Устинова]. – Том 1. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1972. – 440 с.

18. Дворянский И. А. Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах: Судебно-баллистический справочник / И. А. Дворянский, А. И. Устинов. – Том 2. – М.: РИО ВНИИ МВД СССР, 1973. – 428 с.

19. Дворянский И. А. Судебно-баллистическая экспертиза. Вып. 2: Установление места производства выстрела при больших дистанциях стрельбы / Иосиф Абрамович Дворянский. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1976. – 64 с.

20. Деякі зразки малокаліберних мисливських карабінів калібру .22LR, їх сліди на кулях та гільзах: Довідник для судових експертів-балістів / [І. В. Ігнат'єв, О. С. Павленко, А. О. Ранчинська, Н. О. Тарасова]. – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 21 с.

21. Ермоленко Б. Н. Определение расстояния выстрела из дробового оружия и кинетической энергии снаряда / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1974. – 52 с.

22. Ермоленко Б. Н. Отождествление нарезного огнестрельного оружия по пулям: Методическое пособие / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1969. – 56 с.

23. Ермоленко Б. Н. Теоретические и методические проблемы судебной баллистики / Борис Николаевич Ермоленко. – К.: РИО МВД УССР, 1976. – 152 с.

24. Жбанков В. А. Получение образцов для сравнения при экспертном отождествлении орудий взлома и огнестрельного оружия по их следам / Виктор Андреевич Жбанков. – М.: НИ и РИО Высшей школы МВД СССР, 1971. – 27 с.

25. Жук А. Б. Революеры и пистолеты / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1983. – 303 с.
26. Жук А. Б. Винтовки и автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1987. – 222 с.
27. Жук А. Б. Справочник по стрелковому оружию. Революеры, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулемёты, автоматы / Александр Борисович Жук. – М.: Воениздат, 1993. – 735 с.
28. Закутский Д. М. Охотничье огнестрельное оружие отечественного производства (1968 - 1986 гг.): Учебное пособие / [Д. М. Закутский, В. А. Лесников, В. В. Филиппов]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1988. – 56 с.
29. Зброя підрозділів спеціального призначення / [В. М. Грицак, Ю. М. Голуб, О. В. Ильїн та ін.]; за ред. В. М. Грицака. – К.: „Імідж-Принт”, 2008. – 272 с.
30. Клейма на патронах и оружии. Частина 1 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: ТОО „Нормотест-кримтех” ЭКЦ МВД РФ, 1995. – 270 с.
31. Клейма на патронах и оружии. Частина 2 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: Можайск-Терра, 1996. – 264 с.
32. Клейма на патронах и оружии. Частина 3 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: Можайск-Терра, 1997. – 368 с.
33. Клейма на патронах и оружии. Частина 4 / [Е. В. Шаульский, А. Г. Лебардин, П. В. Бердник, В. А. Гуздуп]. – М.: Можайск-Терра, 2000. – 368 с.
34. Коленціонок В. С. Боєприпаси та їхні компоненти вітчизняного та іноземного виробництва для мисливської гладкоствольної та нарізної зброї: Посібник для експертів і судово-слідчих робітників / В. С. Коленціонок, О. І. Лішутанов. – Одеса: Астропринт, 2002. – 88 с.
35. Комаринец Б. М. Криміналістическе отождествление огнестрельного оружия по стреляным гильзам / Борис Максимович Комаринец. – М.: ННИК ГУ милиции МВД СССР, 1955. – 387 с.
36. Комаринец Б. М. Идентификация огнестрельного оружия по выстреленным пулям: Методика криміналістической экспертизы. Вып. №3 / Борис Максимович Комаринец. – М.: Из-во „Московская правда”, 1961. – 315 с.
37. Комаринец Б. М. Судебно-баллистическая экспертиза: Учебно-методическое пособие / Борис Максимович Комаринец. – М.: ВНИИСЭ СССР, 1974. – 166 с.
38. Комплексное судебно-баллистическое исследование боеприпасов к охотничьим гладкоствольным ружьям. Учебно-методическое пособие для экспертов / [А. С. Лазари, Л. Ф. Потапова, М. Н. Ростов и др.]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1979. – 146 с.

39. Кононаев А. В. Стреляющие устройства небоевого назначения промышленного изготовления / А. В. Кононаев, В. А. Лесников, В. В. Филиппов. – М.: ЭКЦ МВД России, 1997. – 144 с.

40. Кофанов А. В. Визначення відстані пострілу при стрільбі з газових пістолетів і револьверів: метод. посіб. / А. В. Кофанов, В. В. Назаров. – К.: Знання України, 2008. – 59 с.

41. Кофанов А. В. Криміналістичне дослідження гладкоствольної вогнепальної зброї. Монографія / Андрій Віталійович Кофанов. – К.: Видавництво «КІЙ», 2005. – 192 с.

42. Кретьова З. А. Конструктивные особенности новых моделей охотничьих ружей и криминалистическая оценка признаков следов на стреляных в них гильзах. Методическое пособие для экспертов / З. А. Кретьова, Т. В. Толстухина. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1981. – 30 с.

43. Криминалистическая экспертиза. Выпуск V (Раздел 6: Судебная баллистика. Раздел 7: Отождествление личности по внешним признакам) / [В. С. Аханов, А. Н. Вакуловский, П. Ф. Силкин и др.] – М.: НИИРЮ Высшей школы МООП СССР, 1967. – 180 с.

44. Криминалистические экспертизы. Характеристики экспертных методик. Библиография: Учеб. пособие / [Беляева Г. А., Зайцев В. Ф., Кантор И. В.]. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1990. – 116 с.

45. Криміналістична техніка: Навч. посібник / [Арешонков В. В., Ганжа І. М., Літвінова О. В. та інш.] ; за ред. А. В. Кофанова. – К.: «КІЙ», 2006. – 456 с.

46. Криминалистическое исследование огнестрельного оружия. Методическое пособие для экспертов, следователей и судей / [И. В. Горбачев, В. И. Каледин, Ю. В. Мишин и др.]; под. ред. Е. И. Сташенко, А. И. Устинов. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1987. – 152 с.

47. Криминалистическое исследование охотничьего огнестрельного оружия / [И. В. Писаренко, Н. П. Молибога, Г. П. Василенко, П. Д. Биленчук]. – К.: РЮО МВД УССР, 1987. – 176 с.

48. Криминалистическое оружиеведение. Генезис современности / [В. Ю. Владимиров, Р. В. Бабаханян, Н. В. Голубев, Д. А. Валетов]. – СПб.: Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2005. – 504 с.

49. Кубицкий Ю. М. Судебная баллистика / Ю. М. Кубицкий. – М.: РЮО ВЮЗИ, 1956. – 104 с.

50. Кузнецов А. А. Криминалистическое исследование оружия, боеприпасов и следов их применения: Учебное пособие / Александр Алексеевич Кузнецов. – Луганск.: Ред.-изд. отдел ЛИВД МВД Украины, 1996. – 52 с.

51. Кузьминский А. В. Оружие для охотника (Практическое пособие) / А. В. Кузьминский. – Мн.: Харвест, 1998. – 448 с.
52. Кустанович С. Д. Судебная баллистика / Семён Давыдович Кустанович. – М.: Госюриздат, 1956. – 408 с.
53. Ладин В. Н. Судебно-баллистическое исследование атипичного ручного огнестрельного оружия и следов его действия / В. Н. Ладин. – К.: , 1967. – 60 с.
54. Лесников В. А. Криминалистическое исследование „газошумовых” пистолетов, револьверов и патронов к ним: Учебное пособие / В. А. Лесников. – М.: ЭКЦ МВД России, 1995. – 88 с.
55. Лесников В. А. Криминалистическое исследование пуль и гильз в случаях использования нештатных патронов: Учебное пособие / В. А. Лесников. – М.: ЭКЦ МВД России, 1995. – 24 с.
56. Маклаков Б. О. Криміналістичне дослідження маркувальних позначень на пістолях ТТ виробництва СРСР, Польщі та Китаю: Методичні рекомендації / Маклаков Б. О., Ковальов В. В., Павленко О. С. – К.: Експертна служба МВС України, 2006. – 13 с.
57. Манкевич С. А. Определение направления и дистанции выстрела по внешней баллистике дробового заряда: Методические рекомендации / С. А. Манкевич, А. Т. Молдавер. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1977. – 17 с.
58. Маркевич В. Е. Ручное огнестрельное оружие. История развития со времен возникновения до середины XX века / В. Е. Маркевич. – СПб/М: Полигон, 1996. – 582 с.
59. Маркевич В. Е. Охотничье и спортивное стрелковое оружие. История развития за период с 1886 г. по 1941 г. / В. Е. Маркевич. – СПб/М.: Полигон, 1996. – 384 с.
60. Материальная часть стрелкового оружия. Книга первая / [под ред. А. А. Благоднарова]. – М.: ОБОРОНГИЗ НКАП, 1945. – 564 с.
61. Материальная часть стрелкового оружия. Книга вторая / [под ред. А. А. Благоднарова]. – М.: ОБОРОНГИЗ НКАП, 1946. – 832 с.
62. Методика криміналістичного дослідження газових пістолетів та револьверів / [Бернацький С. Д., Михальов В. О., Прохоров-Лукін Г. В. та ін.]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 2000. – 10 с.
63. Методика криміналістичного дослідження шротових пістолетів та револьверів / [Прохоров-Лукін Г. В., Самусь В. Р., Ягодін О.П. та ін.]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.
64. Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / [В. О. Михальов, Я. В.

Рибалко, В. Р. Самусь, О. П. Ягодін]. – К.: Відділ науково-методичного забезпечення ДНДЕКЦ МВС України, 1999. – 8 с.

65. Методические рекомендации по судебно-баллистической экспертизе / [Сонис М. А., Пчелинцев А. М., Полуэктова Г. М. и др.]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1979. – 28 с.

66. Митричев В. С. Криминалистическое исследование боеприпасов к охотничьим ружьям: Методические рекомендации / В. С. Митричев, М. Н. Ростов. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1979. – 34 с.

67. Михайлов Л. Е. Стрелковое оружие. Терминологический словарь: около 1100 терминов, иллюстрации / Лев Евгеньевич Михайлов. – М.: РУССО, 1998. – 176 с.

68. Михальов В. О. Спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії / Михальов В. О., Бернацький С. Д., Сіденко Ю. Г. – К.: РВВ МВС України, 2000. – 16 с.

69. Мураховский В. И. Оружие пехоты. Справочник / В. И. Мураховский, С. Л. Федосеев. – М.: Арсенал-пресс, 1992. – 390 с.

70. Носко Ю. Л. Устойчивость и идентификационная значимость признаков современного боевого огнестрельного оружия и их отображений на выстреленных пулях и гильзах / Ю. Л. Носко; под общ. ред. Е. И. Стащенко. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1981. – 26 с.

71. Огнестрельное оружие / [ред. группа: М. Аксёнова, С. Кузнецов, Е. Евлахович и др.] – М.: Мир энциклопедий Аванта+, Астрель, 2007. – 180, [4] с.: ил.- (Самые красивые и знаменитые).

72. Окремі зразки мисливських карабінів, їх сліди на кулях та гільзах: Довідник для судових експертів-балістів (частина II) / [І. В. Ігнат'єв, О. С. Павленко, Н. О. Тарасова та ін.]. – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2006. – 24 с.

73. Охотничье огнестрельное оружие отечественного производства. Справочное методическое пособие / [Портнов М. Э., Потолицын А. С., Устинов А. И., Филиппов В. В.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1969. – 220 с.

74. Охотничье оружие мира. Энциклопедия. Огнестрельное оружие. Охотничьи боеприпасы. Клинковое оружие / [О. Л. Малов, Е. Г. Копейко, Н. В. Аксёнов, А. М. Блюм]. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2006. – 736 с.

75. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование / [М. М. Блюм, А. С. Волнов, А. В. Жук и др.]. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 296 с.

76. Патроны к стрелковому оружию / [А. В. Коломийцев, И. С. Собакаръ, В. Г. Никитюк, В. В. Сомов]. – Харьков: ХНИИСЭ им. Засл. проф. Н. С. Бокариуса, 2003. – 336 с.

77. Пістолети та револьвери, призначені для відстрілу патронів, споряджених металевими снарядами "несмертальної дії", та набой до них:

Судово-балістичний довідник / [Іщенко А. В., Грищенко О. В., Ігнат'єв І. В., Назаров В. В.]. – К.: "ВАРТА", 2005. – 208 с.

78. Плескачевский В. М. Криминалистическое оружиеведение: Справочник / В. М. Плескачевский, С. Н. Юхин. – М.: Юриспруденция, 2002. – 128 с.

79. Плескачевский В. М. Оружие в криминалистике: понятие и классификация / Вадим Михайлович Плескачевский. – М.: Спарк, 2001. – 343 с.

80. Порядок проведения та оформлення експертних досліджень: Метод. рекомендації / [В. С. Печніков, В. В. Назаров, В. І. Пашенко та ін.]. – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2005. – 18 с.

81. Пощастьев Ф. В. Пули для гладкоствольных охотничьих ружей: Справочник / Филипп Владимирович Пощастьев. – Мн.: ФилСерв плюс, 2003. – 96 с.

82. Разумов Э. А. Осмотр места происшествия / Э. А. Разумов, Н. П. Молибога. – К.: РИО МВД Украины, 1994. – 672 с.

83. Револьверы калибра 4 мм (Флобер): Довідник для судових експертів / [А. М. Коструб, І. В. Ігнат'єв, О. В. Коломійцев та ін.]. – К.: ДНДЕКЦ МВС України; ХНДІСЕ МЮ України, 2006. – 22 с.

84. Руденко Ф. А. Оружие и боеприпасы / Ф. А. Руденко, В. Ю. Семашко. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 255, [1] с. – (Охота в России).

85. Ручкин В. А. Криминалистическая экспертиза оружия и следов его применения: Вопросы теории, практики и дидактики / Виталий Анатольевич Ручкин. – М.: Московский психолого-социальный ин-т, 2003. – 344 с.

86. Ручкин В. А. Оружие и следы его применения. Криминалистическое учение / Виталий Анатольевич Ручкин. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2003. – 352 с.

87. Саврань Л. Ф. Методика определения минимальной убойной силы стандартного и атипичного огнестрельного оружия и боеприпасов: Пособие для экспертов / Л. Ф. Саврань; [отв. ред. Е. И. Стащенко]. – М.: ВНИИСЭ СССР, 1979. – 59 с.

88. Сборник комментированных заключений экспертов. Выпуск 2: Заключения по судебно-баллистической и судебно-трасологической экспертизам / [отв. ред. В. И. Нусбаум, Н. П. Майлис]. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1988. – 82 с.

89. Сборник справочных материалов по огнестрельному оружию. Часть 2 / [А. В. Кокин, А. А. Комаров, Е. В. Стерхов и др.] ; под ред. А. Г. Лебардина. – М.: ЭКЦ МВД России, 1997. – 179 с.

90. Стащенко Е. И. Отождествление канала ствола огнестрельного оружия по выстреленной пуле (Механизм образования следов и устойчивость признаков). Учебно-методическое пособие / Евгений Иванович Стащенко. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1973. – 117 с.

91. Стащенко Е. И. Словарь основных терминов теории и практики судебно-баллистической экспертизы / Евгений Иванович Стащенко. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1984. – 78 с.

92. Судебные экспертизы (Возможности, подготовка материалов, назначение, оценка) / [И. П. Кононенко, Г. М. Надгорный, М. Я. Сегай и др.]. – К.: РИО МВД УССР, 1981. – 412 с.

93. Тихонов Е. Н. Судебно-баллистическая экспертиза. Учебное пособие / Евгений Николаевич Тихонов. – Барнаул: Из-во Алтайского государственного университета, 1991. – 53 с.

94. Тихонов Е. Н. Судебно-баллистические исследования огнестрельного оружия, патронов-заменителей и следов их применения. (Методическое пособие для экспертов-криминалистов) / Евгений Николаевич Тихонов. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1974. – 95 с.

95. Теоретические и методические основы судебно-баллистической экспертизы. Методическое пособие для экспертов / [А. С. Лазари, М. Н. Ростов, Е. И. Стащенко и др.] ; под ред. Х. М. Тахо-Годи. – М.: ВНИИСЭ МЮ СССР, 1984. – 185 с.

96. Трофимов В. Н. Комбинированные охотничьи и спортивные гладкоствольные ружья. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2005. – 208 с.

97. Трофимов В. Н. Отечественные охотничьи ружья. Гладкоствольные. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2004. – 304 с.

98. Трофимов В. Н. Отечественные охотничьи ружья. Нарезные. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «ДАИРС», 1999. – 352 с.

99. Трофимов В. Н. Охотничье оружие. Устройство, неисправности, уход (справочник) / Владимир Николаевич Трофимов. – [3-е изд.]. – М.: «ДАИРС», 2000. – 320 с.

100. Трофимов В. Н. Охотничьи боеприпасы и снаряжение патронов к охотничьим ружьям / Владимир Николаевич Трофимов. – Мн.: ООО «СЛК», 1996. – 320 с.

101. Трофимов В. Н. Пневматическое оружие. Устройство, эксплуатация, уход. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: ДАИРС. «Издательский Дом Рученькиных», 2006. – 176 с.

102. Трофимов В. Н. Пули для пневматического оружия. Справочник / Владимир Николаевич Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2005. – 160 с.

103. Трофимов В. Н. Современные охотничьи боеприпасы для гладкоствольного оружия. Пули. Пулевые патроны. Справочник / В. Н. Трофимов, А. В. Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2007. – 368 с.

104. Трофимов В. Н. Современные охотничьи боеприпасы для нарезного оружия. Пули мира и отечественные патроны. Справочник / В. Н. Трофимов, А. В. Трофимов. – М.: «Издательский Дом Рученькиных», 2001. – 352 с.

105. Устинов А. И. Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия / Аркадий Иванович Устинов. – М.: НИИМ МООП РСФСР, 1964. – 59 с.

106. Устинов А. И. Самодельное огнестрельное оружие и методика его экспертного определения / Аркадий Иванович Устинов. – М.: ВНИИОП МООП СССР, 1968. – 28 с.

107. Федоренко Ю. І. Ідентифікація нарізної вогнепальної зброї методом реєстрації розсіяного корпускулярного випромінювання: Практ. посіб / Федоренко Ю. І., Массальський Г. Е., Пающик І. І. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2001. – 72 с.

108. Филиппов В. В. Методика определения модели огнестрельного оружия по следам на пулях и гильзах / Вадим Васильевич Филиппов. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1971. – 40 с. – (из серии „Библиотечка эксперта”).

109. Филиппов В. В. Современное отечественное ручное огнестрельное оружие военных образцов и патроны к нему: Справочное пособие / В. В. Филиппов, Б. А. Титоренко, А. А. Комаров. – М.: ЭКЦ МВД России, 1996. – 176 с.

110. Филиппов В. В. Условия выстрела и следы на пулях (Криминалистическое значение условий выстрела при идентификации оружия по пулям) / Вадим Васильевич Филиппов ; [под. ред. А. И. Устинова]. – М.: ВНИИОП МООП СССР, 1967. – 48 с.

111. Чулков И. А. Идентификация гладкоствольного огнестрельного оружия по следам на снарядах: Лекция / Чулков И. А., Зайцев В. Ф., Латышов И. В. – Волгоград: Волгогр. акад. МВД России, 2000. – 32 с.

112. Чулков И. А. Криминалистическое исследование патронов стрелкового огнестрельного оружия: Лекция / И. А. Чулков, И. И. Никитин. – Волгоград: Волгогр. акад. МВД России, 2001. – 24 с.

113. Шевченко Б. И. Идентификация оружия по пуле в судебной баллистике: Лекция / Борис Иванович Шевченко. – М.: Из-во МГУ им. М. В. Ломоносова, 1962. – 48 с.

114. Шунков В. Н. Двустольные охотничьи ружья мира / Виктор Николаевич Шунков. – М.: ООО «Издательский Дом Рученькиных», 2008. – 320 с.

115. Шунков В. Н. Самозарядные и помповые охотничьи ружья / Виктор Николаевич Шунков. – М.: ООО «Издательский Дом Рученькиных», 2007. – 336 с.

116. Шунков В. Н. Современное стрелковое оружие: Справ. пособие / Виктор Николаевич Шунков. – Мн.: „Элайда”, 1997. – 256 с. – (В мире техники).

117. Хартинк А. Е. Винтовки и карабины: Энциклопедия / А. Е. Хартник. – Лисе (Словения): Райсинта, 1998. – 316 с.

118. Хартинк А. Е. Пистолеты и револьверы: Энциклопедия / А. Е. Хартник. – Лисе: Райсинта, 1999. – 400 с.

119. Ружья охотничьи гладкоствольные. Общие технические требования: ГОСТ 18406-79. – [Действующий от 1980-07-01]. – М.: Государственный комитет СССР по управлению качеством продукции и стандартам, 1979. – 4 с.

120. Патроны спортивные и охотничьи 12, 16 и 20 калибров с пластмассовыми гильзами: ГОСТ 23569-79Е. – [Действующий от 1980-01-01]. – М.: Государственный комитет СССР по управлению качеством продукции и стандартам, 1979. – 18 с.

121. Оружие спортивное и охотничье. Методы оценки уровня качества: ГОСТ 28072-89. – [Действующий от 1990-01-01]. – М.: Государственный комитет СССР по управлению качеством продукции и стандартам, 1989. – 67 с.

122. Оружие стрелковое. Термины и определения: ГОСТ 28653-90. – [Действующий от 1991-07-01]. – М.: Государственный комитет СССР по управлению качеством продукции и стандартам, 1990. – 79 с.

123. Наказ МВС України від 30.08.1999 № 682 “Про затвердження Настанови про діяльність експертно-криміналістичної служби МВС України” // .

124. Наказ МВС України від 20.01.2004 № 55 “Про затвердження Інструкції з оформлення документів у системі МВС України”.

125. Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 “Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз”.

ДОДАТОК 1. ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАНЬ ВИСНОВКІВ СУДОВО-БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Вогнепальна зброя промислового виробництва:

 Надана гвинтівка, вилучена ..., є вогнепальною зброєю – 7,62мм магазинною гвинтівкою Мосіна зразка 1891/30 серії БМ №1058, виробництва Російської імперії. Гвинтівка до стрільби придатна.

 Наданий автомат, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – 5,45-мм автоматом конструкції Калашникова (АК-74) №245688, виробництва СРСР. Автомат до стрільби придатний.

 Наданий пістолет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – капсульним солдатським пістолетом зразка 1854 р. калібру 7 ліній (17,5 мм) виробництва Тульського збройового заводу. Пістолет до стрільби придатний.

 Надана рушниця, вилучена ..., є вогнепальною зброєю – бойовою гладкоствольною рушницею 12 калібру мод. Benelli M4 Super 90 №05265, 1999 року випуску, виробництва Італії. Рушниця до стрільби придатна.

 Надана рушниця, вилучена ..., є вогнепальною зброєю – самозарядною гладкоствольною мисливською рушницею 12 калібру моделі ТОЗ-87 №0845, виробництва Тульського збройового заводу. Рушниця до стрільби придатна.

 Наданий пістолет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – 7,62-мм пістолетом зразка 1930/33 р. конструкції Токарева (ТТ) № ИК 685, 1943 року випуску, виробництва СРСР. Пістолет несправний (корозія деталей, відсутній спусковий гачок зі спусковою тягою, магазин, накладки рукоятки), але придатний до проведення одиночних пострілів. Для проведення пострілу необхідно, утримуючи заряджений і поставлений на бойовий взвод пістолет в одній руці, пальцем іншої руки натиснути на нижній кінець шептала, розташований з нижнього боку колодки ударно-спускового механізму.

 Наданий пістолет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – пістолетом “Beretta” моделі 92 FS Compact калібра 9x19 №3250, виробництва Італії. Пістолет розукомплектований (відсутні зворотно-бойова пружина та магазин) і до проведення пострілів у наданому вигляді непридатний.

 Наданий пістолет, вилучений ..., є короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю – пістолетом моделі “ФОРТ-17Р”, серії “Б” №5641, калібру 9 мм Р.А., виробництва науково-виробничого об’єднання „Форт” МВС України (м. Вінниця).

Вогнепальна зброя промислового виробництва з окремими конструктивними змінами, внесеними саморобним способом:

 Наданий пістолет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – 9-мм пістолетом “Глок-17” мод. L №27841 австрійського виробництва,

переробленим саморобним способом для стрільби 9-мм набоями до пістолета конструкції Макарова (ПМ). Пістолет до проведення пострілів придатний.

 Наданий пістолет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – 5,6-мм спортивним пістолетом МЦ конструкції Марголіна № БР 974, 1962 року випуску, виробництва СРСР. До конструкції пістолета саморобним способом внесені зміни з метою зменшення його габаритних розмірів: ствол укорочений до залишкової довжини 90 мм, повністю вилучений стояк з прицілом. Пістолет до стрільби придатний.

Вогнепальна зброя, виготовлена шляхом переробки саморобним способом промислової вогнепальної зброї, зброї іншого виду або пристроїв спеціального, виробничого, господарсько-побутового призначення:

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – обрізом, виготовленим саморобним способом з одноствольної мисливської рушниці 12 калібру моделі Іж-18 № 02981, 1964 року випуску, шляхом укорочування ствола до залишкової довжини 310 мм й відпилювання приклада до шийки ложі. Обріз до проведення пострілів придатний.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – однозарядною гвинтівкою, виготовленою шляхом переробки саморобним способом 4,5-мм пневматичної гвинтівки Іж-38 № 3568742 російського виробництва для стрільби 5,6-мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення. Гвинтівка придатна до проведення пострілів.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – самозарядним пістолетом, виготовленим шляхом переробки саморобним способом газового пістолета фірми «Umarex Sportwaffen GmbH & Co. KG» моделі «HSc. Mod. 84» № 01452 калібру 8 мм К., виробництва Німеччини. Пістолет перероблений для стрільби переробленими газовими (сигнальними) 8-мм набоями або саморобними набоями. Пістолет придатний до проведення пострілів.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – переробленим саморобним способом газовим револьвером моделі “ME. MAGNUM” №1452 калібру .380 (9 мм), виробництва Італії. Переробка полягає у видаленні з каналу ствола захисного елемента, що повинен перешкоджати проведенню пострілів кулею чи шротом з наступним встановленням у канал ствола леєра. Пістолет придатний до проведення пострілів.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – атиповим однозарядним пістолетом у вигляді ручки, виготовленим саморобним способом під спортивно-мисливський набій кільцевого запалення калібру 5,6 мм. Пістолет придатний до проведення пострілів.

Вогнепальна зброя, виготовлена саморобним способом з використанням деталей і частин промислової зброї:

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – самозарядним пістолетом, виготовлений саморобним способом із наслідуванням конструкції 5,6-мм спортивного пістолета МЦ конструкції Марголіна. Затвор пістолета виготовлений промисловим способом і є частиною 5,6-мм спортивного пістолета МЦ конструкції Марголіна № МР8541. Пістолет виготовлений для стрільби 5,6-мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення. Пістолет придатний до проведення пострілів.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – одностовольною гладкостовольною мисливською рушницею, виготовленою саморобним способом із використанням затвора одностовольної мисливської гвинтівки конструкції Бердана зразка 1891-1914 р. №035287. Рушницю виготовлено для стрільби набоями 16 калібру до гладкостовольної мисливської зброї. Рушниця придатна до проведення пострілів.

Вогнепальна зброя, виготовлена саморобним способом:

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – двостовольним дульнозарядним шомпольним пістолетом, виготовленим саморобним способом. Діаметр каналу ствола пістолета 7 мм. Пістолет придатний до проведення пострілів.

 Наданий предмет, вилучений ..., є вогнепальною зброєю – пістолетом-кулеметом, виготовленим саморобним способом і призначеним для стрільби 9-мм набоями до пістолета конструкції Макарова (ПМ). Пістолет-кулемет придатний як до проведення одиночних пострілів, так і до стрільби чергами.

Частини вогнепальної зброї:

 Наданий предмет, вилучений ..., є частиною вогнепальної зброї – стволом 7,62-мм пістолета-кулемета «ППШ-41» №2541 виробництва СРСР. До стрільби (проведення пострілів) дана частина вогнепальної зброї не придатна.

 Наданий предмет, вилучений ..., є частиною вогнепальної зброї – дуловим пристроєм ПБС (прилад безшумної стрільби) промислового виробництва фірми «Night», призначеним для використання з самозарядним пістолетом «Heckler&Koch» мод.23 калібру .45, виробництва Германії.

Об'єкти, які виготовлені чи перероблені саморобним способом, що мають ряд ознак вогнепальної зброї, але не є вогнепальною зброєю:

 Наданий предмет, вилучений ..., виготовлений саморобним способом за типом одноствольних дульнозарядних пістолетів із гнотовим запаленням, вогнепальною зброєю не є через відсутність необхідної надійності конструкції: у процесі експериментальної стрільби відбулося руйнування казенної частини ствола.

 Наданий сигнальний револьвер мод. РС-22 № 41254 російського виробництва 1994 року випуску, вилучений ..., перероблений саморобним способом для стрільби 5,6 мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення. Даний револьвер дозволяє проводити постріли вказаними набоями, однак вогнепальною зброєю не є, тому що в нього відсутній пристрій запирання каналу ствола (набійний упор) та при пострілах відбувається розрив дна гільз набоїв, внаслідок чого стріляні снаряди не отримують достатньої питомої кінетичної енергії.

Зброя, що має окремі ознаки вогнепальної зброї, але заснована на інших принципах дії:

 Наданий пістолет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є 9-мм газовим револьвером моделі «ME. MAGNUM» №1985, виробництва Італії, випуску 1993 року. Револьвер переробці не піддавався.

 Наданий пістолет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є 4,5-мм пневматичним пістолетом «MP-654K» № 048795, виробництва фірми «Байкал» (Росія). Даний пістолет призначений для стрільби сферичними снарядами типу (BB) калібру 4,5 мм. Пістолет переробці не піддавався.

Об'єкти виробничого й спеціального призначення:

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є сигнальним пістолетом BLOW Compact моделі «PR. 06» №8-007491 калібру 9ммРА, виробництва Туреччини.

 Наданий предмет до вогнепальної зброї не належить – є сигнально-освітлювальним 26-мм пістолетом мод. LP зразка 1942 року № 147819 німецького виробництва.

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є будівельно-монтажним пістолетом мод. СМП-1 виробництва СРСР. Номер пістолета знищений шляхом зпилювання.

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є масо-габаритним макетом автомата системи Калашникова калібру 7,62 мм моделі «АКМС» серії «ЕР» №5741. Даний автомат не придатний для проведення пострілів та переробці не піддавався.

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є револьвером, призначеним для стрільби набоями Флобера кільцевого

спалаху калібру 4 мм, моделі “ARMINIUS HW4” №31789 калібру 4 ммRZ, виробництва Німеччини.

Об’єкти господарсько-побутового призначення:

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є побутовою газовою запальничкою іноземного виробництва, що має форму самозарядного пістолета.

 Наданий предмет, вилучений ..., до вогнепальної зброї не належить – є іграшкою китайського виробництва, що має форму револьвера. Конструкція іграшки дозволяє робити звукову імітацію пострілів з використанням пістонів.

Об’єкти, стосовно яких неможливо вирішити питання про належність їх до вогнепальної зброї:

 Наданий предмет, вилучений ..., виготовлений саморобним способом за типом одноствольних дульнозарядних пістолетів із гнотовим запаленням. Даний пістолет до проведення пострілів непридатний: у каналі ствола міститься предмет, видалити який без ушкодження конструкції пістолета неможливо. У зв'язку з неможливістю проведення експериментальної стрільби та визначення питомої кінетичної енергії стріляного снаряда, відповісти на питання щодо відношення до вогнепальної зброї цього пістолета у наданому вигляді неможливо.

Боєприпаси промислового виробництва:

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – 7,65-мм пістолетними набоями «Парабелум», виробництва Німеччини. Набої до стрільби придатні.

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами до гладкоствольної мисливської зброї – набоями «Рекорд» 12 калібру, виробництва Червонозаводського хімічного заводу (Росія). Три набої споряджені кулями «Стрела», вісім набоїв споряджені шротом № 3 (3,5 мм). Набої до стрільби придатні.

 Надані десять предметів, які вилучені ..., є боєприпасами – 5,6-мм спортивно-мисливськими набоями кільцевого запалення виробництва СРСР. Вісім набоїв до стрільби придатні, два набої до стрільби не придатні внаслідок розкладання ініціюючого складу.

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – 7,62-мм гвинтівочними набоями зразка 1908 р., виробництва Царської Росії. Набої до стрільби непридатні внаслідок значних корозійних змін.

Боєприпаси промислового виробництва з окремими конструктивними змінами, внесеними саморобним способом:

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – 7,62-мм проміжними набоями зразка 1943 року виробництва СРСР випуску 1981 року. До конструкції куль наданих набоїв саморобним способом внесені зміни: вершини куль зрізані на 3 мм з метою підвищення їх зупиняючої дії. Набої до стрільби придатні.

Боєприпаси промислового виробництва, перероблені саморобним способом:

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – 7,62-мм пістолетними набоями зр.1930 р. виробництва СРСР випуску 1949 р., переробленими саморобним способом шляхом обкочення їхніх гільз для стрільби з 7,62-мм револьвера «Наган» зр.1895 р. Набої придатні до стрільби, у тому числі і з наданого з ними 7,62-мм револьвера «Наган» зр.1895 р. № ПЛ274, 1943 р. випуску.

Боєприпаси, виготовлені саморобним способом, у тому числі і з використанням частин набоїв промислового виробництва, набоїв до пристроїв спеціального, виробничого, господарсько-побутового призначення:

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами, виготовленими саморобним способом з використанням гільз з капсулями 9-мм газових пістолетних набоїв італійського виробництва, порохового заряду і круглих саморобних куль калібру 9 мм. Набої придатні до стрільби з наданого переробленого 9-мм газового пістолета «ME. MAGNUM» німецького виробництва.

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – 6-мм кульовими набоями, виготовленими саморобним способом з використанням набоїв кільцевого запалення до будівельно-монтажного пістолета МЦ-52-1. Набої придатні до стрільби з наданого саморобного однозарядного пістолета.

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – кульовими набоями, виготовленими саморобним способом за типом коротких набоїв калібру 9 мм Браунінга. Набої придатні до стрільби з вогнепальної зброї промислового виробництва, призначеної для стрільби 9-мм короткими набоями «Браунінг», а також зі зброї саморобної або переробленої саморобним способом для стрільби такими набоями.

 Надані предмети, вилучені ..., є боєприпасами – кульовими набоями, виготовленими саморобним способом шляхом переснарядження зі збільшенням навіски порохового заряду довгих набоїв Флобера кільцевого запалювання калібру 4 мм виробництва підприємства Selier&Bellot (Чеська Республіка).

Частина боєприпасів, елемент заряджання:

 Наданий предмет, вилучений ..., є частиною боєприпасів - кулею 9-мм пістолетного набою «Браунінг» зразка 1903 р. До стрільби (проведення пострілів) дана частина боєприпасів не придатна.

 Надані гільзи 12 калібру та капсулі типу ЦБО, вилучені ..., є частинами боєприпасів та призначені для спорядження набоїв до гладкоствольної мисливської зброї. До стрільби (проведення пострілів) дані частини боєприпасів не придатні.

Набої, що мають окремі ознаки боєприпасів вогнепальної зброї, але призначені для зброї інших принципів дії або ж до зброї, яка не відноситься до категорії вогнепальної:

 Надані предмети, вилучені ..., до боєприпасів не належать – є 9-мм газовими револьверними набоями італійського виробництва, призначеними для стрільби з газових револьверів. Згідно маркувальних позначень, набої споряджені речовиною дратівної дії CS.

 Надані предмети, вилучені ..., до боєприпасів не належать – є 9-мм револьверними набоями АЛ-9Р вітчизняного виробництва, спорядженими снарядами не смертельної дії – гумовими кулями.

 Надані набої, вилучені ..., до боєприпасів не належать – є пневматичними набоями типу «эйр-картридж» промислового виробництва, призначеними для стрільби з 4,5-мм пневматичних револьверів виробництва німецької фірми «Куно Мельхер КГ» (торгова марка «МЕ»).

 Надані предмети, вилучені ..., до боєприпасів не належать – є довгими набоями Флобера кільцевого запалювання калібру 4 мм виробництва фабрики Rheinisch – Westfalische Sprengstoff A.G., Нюрнберг, Німеччина (фірма Dynamit Nobel), призначеними для тренувальної та розважальної стрільби.

Набої, не призначені для ураження цілі:

 Наданий предмет, вилучений ..., до боєприпасів не належить – є холостим проміжним набоем зразка 1943 р. до 7,62-мм автоматів конструкції Калашникова виробництва СРСР.

 Надані предмети, вилучені ..., до боєприпасів не належать – є набоями до будівельно-монтажного пістолета МЦ-52-1.

Об'єкти господарсько-побутового призначення:

 Наданий предмет, вилучений ..., до боєприпасів не належить – є брелоком для ключів, виготовленим саморобним способом з використанням стріляної кулі й гільзи 5,45-мм військового набою.

Об'єкти, стосовно яких неможливо вирішити питання про належність до боєприпасів:

Надані предмети, вилучені ..., виготовлені саморобним способом за типом кульових набоїв вогнепальної зброї, які є боєприпасами. Вони не мають близьких за конструкцією аналогів серед набоїв промислового виробництва. Зброя, для стрільби з якої вони виготовлені, експертові не надана. Без проведення експериментальної стрільби та визначення питомої кінетичної енергії стріляного снаряда відносно цих набоїв неможливо вирішити питання щодо їх належності до боєприпасів.

ДОДАТОК 2. СЛОВНИК СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ТЕРМІНІВ

А

АВТОМАТ – 1. Ручна автоматична стрілецька зброя у вигляді полегшеної автоматичної гвинтівки безперервного або комбінованого вогню зі скороченим стволом під так званий проміжний набій, що конструктивно задовольняє вимогам високої маневреності при стрільбі з рук, має змінний магазин великої ємкості (не менше 20 набоїв) і володіє достатньо великою дальністю ефективної стрільби ($\approx$ до 300 м). 2. Широко розповсюджена назва всіх пістолетів-кулеметів, що застосовувалися під час другої світової війни.

АВТОМАТИЧНА ГВИНТІВКА – стрілецька довгоствольна зброя з повною автоматизацією перезарядження, підготовки, а також проведення пострілу, і за рахунок цього дозволяє вести автоматичну стрільбу. Розрізняють автоматичні гвинтівки одиночного (самозарядні), комбінованого і серійного вогню.

АВТОМАТИЧНИЙ ПІСТОЛЕТ – автоматична стрілецька вогнепальна зброя одиночного (рідше безперервного) вогню, конструкція якої задовольняє вимогам готовності до негайного відкриття вогню однією рукою, високої надійності, великої зупиняючої дії кулі і максимальної зручності носіння при собі (у кобурі).

АВТОМАТИЧНА ЗБРОЯ – вогнепальна зброя, у якій усі операції перезарядження і проведення чергового пострілу виконуються автоматично за рахунок енергії порохових газів або інших джерел енергії. Подача набоїв здійснюється з магазинів (магазинна) або гнучких ланцюгових стрічок (стрічкова). Стрільба з автоматичної зброї може вестись як одиничними пострілами, так і чергами. Автоматична зброя поділяється на автоматичні пістолети, пістолети-кулемети, автомати, автоматичні гвинтівки і карабіни.

АВТОМАТНИЙ НАБІЙ – набій зменшеної потужності в порівнянні з гвинтівочним набоем і збільшеної у порівнянні з пістолетним; з'явився під час другої світової війни і спочатку називався проміжним.

АНТАБКА – деталь на стрілецькій зброї для кріплення рушничного ремня; може мати вид прорізу, виконаного безпосередньо в цівку або прикладі.

АНТИКВАРНА ЗБРОЯ – старовинна зброя, часто прикрашена різьбленням, інкрустацією, гравіюванням і є такою, що представляє значну цінність для історії, колекціонерів та музеїв.

Б

БАЛІСТИЧНА ХВИЛЯ – зона ущільненого повітря, що утворюється при польоті снаряда (кулі) з надзвуковою швидкістю. Балістична хвиля має вигляд конуса, що розподіляє збуджене і незбуджене повітря. У зоні ущільненого повітря має місце стрибок тиску від 6 до 9 атм. При зустрічі з

перешкодою балістична хвиля руйнується з виділенням тепловій енергії, частина якої нагріває кулю.

БАЛІСТИЧНИЙ КОЕФІЦІЄНТ – $C = \frac{id^2}{q} 10^3$, величина, що враховує

всі постійні для даного снаряда (кулі) параметри – калібр d , масу q , коефіцієнт форми i – та характеризує його балістичні властивості. Наприклад, чим менше балістичний коефіцієнт, тим менше прискорення сили опору повітря. Величина балістичного коефіцієнту пропорційно обернена до маси снаряда – з двох снарядів однакової форми і одного і того ж калібру більшою дальністю польоту володіє снаряд, що має більшу масу.

БАРАБАН – деталь револьвера, яка являє собою циліндр з каморами, що обертається для розміщення набоїв або зарядів з кулями. Камори (гнізда) барабана є набійниками ствола револьвера.

БЕЗДИМНИЙ ПОРОХ – метальна вибухова речовина, що складається в основному з желатинованої нітроклітковина. Розрізняють дві групи – піроксилінові і нітрогліцеринові бездимні порохи. У порівнянні з димним порохом бездимний надає снаряду більшу початкову швидкість і не утворює диму при стрільбі, оскільки продукти пострілу не містять твердих частинок. Перший бездимний порох, піроксиліновий, був винайдений у 1884 році французом Ж.Вьєлем.

БЕЗОБОЛОНКОВА КУЛЯ – куля повністю виготовлена з однорідного матеріалу, застосовується для спортивної стрільби і полювання на крупного звіра; унаслідок великої питомої ваги і пластичності забезпечує нормальну траєкторію польоту і необхідну кучність стрільби. Як матеріал для виготовлення, найбільш поширений свинець або сплав свинцю з сурмою, раніше також застосовувалися томпак і металокерамічні сплави.

БЕЗПЕРЕРВНА СТРІЛЬБА – автоматична стрільба зі стрілецької зброї, тривалість якої визначається кількістю набоїв у магазині або в набійній стрічці.

БЕЗФЛАНЦЕВИЙ НАБІЙ – тип набою без фланцю (закраїни), але з проточкою у донній частині гільзи. Така форма гільзи виключала можливість затримок при стрільбі, що пов'язані із зчепленням верхнього набою в магазині із нижнім.

БОЙОК – конструктивний елемент курка, передня частина ударника або окрема деталь, що завдає удару по капсулю-спалахувачу. Поперечний перетин бійка круглий, квадратний, прямокутний, овальний або трапецієвидний, торцева поверхня плоска або сферична. Слід бійка на гільзі відображає його загальні ознаки.

БІЧНА ДІЯ КУЛІ ПО ЦІЛІ – здатність кулі заподіювати пошкодження перешкоді, значно більшої за розміром, ніж діаметр самої кулі. Пов'язано із зміною положення кулі в результаті втрати нею стійкості в щільнішому середовищі, яким є, наприклад, тіло людини.

БОЄПРИПАСИ – 1. Спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілей в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту. 2. Предмети озброєння і спорядження, які можуть метати снаряди, призначені для ураження цілі. Боєприпасами визнаються набой до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби у зібраному вигляді, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху. Набой до гладкоствольної мисливської зброї, а також набой, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, не є предметом злочинів, передбачених статтями 262, 263 Кримінального кодексу України (*Вісник Верховного Суду України, № 4 (32), 2002 р.*).

БОЙОВА ГРАНЬ НАРІЗУ – грань нарізу, що взаємодіє з ведучою частиною кулі під час її руху по каналу ствола (видна з казенної частини каналу). Саме за рахунок взаємодії з бойовою гранню нарізу куля отримує обертальний рух.

БОЙОВА ЛИЧИНКА – так називалася передня рухома частина подовжньо-ковзаючих затворів, яка закривала набійник і утримувала в ньому набій; це власне і є затвор.

БОЙОВА ПРУЖИНА – пружина ударного механізму, енергія якої безпосередньо передається на ударник або курок для розбиття капсуля-спалахувача.

БОЛТОВИЙ ЗАТВОР – застаріла назва затворів, замикання яких проводиться поворотом самого затвора.

БРАНДТРУБКА – трубка, що вкручується в казенну частину ствола капсульної зброї в області затравочного отвору; служить для підведення променя полум'я від капсуля-спалахувача до порохового заряду.

БРОНЕБІЙНА КУЛЯ – спеціальна куля зі сталевим, карбідовольфрамовим або іншим твердим сердечником, призначена для ураження легкоброньованих цілей.

В

ВЕДУЧА ЧАСТИНА КУЛІ – циліндрична або конічна частина (частини) кулі, що забезпечує врізання у наріз каналу ствола, правильний рух кулі по каналу ствола і обтюрацію порохових газів. На поверхні ведучої частини кулі утворюються сліди елементів будови нарізної частини стінок каналу ствола (полів нарізу, дна нарізу, країв газовідвідних отворів, їх мікрорельєфу), що є основною інформацією для встановлення системи, зразка, моделі зброї й ототожнення конкретного екземпляра.

ВЕРШИНА КУЛІ – передня точка головної частини кулі, закруглена або плоска.

ВЕРШИНА МУШКИ – верхня площина пенькової мушки механічного прицілу.

ВИВІДНЕ ВІКНО – отвір витягнутої форми в стінці ствольної коробки, у затворі, через яке зі зброї видаляється гільза після пострілу або набій при розрядці зброї. У деяких системах стрілецької вогнепальної зброї гільзи при виведенні зі зброї вдаряються в ребро вивідного вікна. Сліди від вивідного вікна є ознаками системи стрілецької зброї і можуть бути використані для її ототожнення.

ВИДИ НАБОЇВ – 1) за призначенням (бойові, спортивні, мисливські, учбові будівельно-монтажні); 2) за зброєю, у якій використовуються (до гвинтівок, автоматів, пістолетів, револьверів, мисливських карабінів, мисливських гладкоствольних рушниць, стартових безствольних стріляючих пристроїв, будівельно-монтажних пістолетів); 3) за розташуванням спалахуючого складу (центрального бою, кільцевого займання, шпилькові); 4) за кількістю елементів, що метаються, і їх розмірами (кульові, шротового снаряду).

ВИКИДАЧ – деталь викидаючого механізму стрілецької зброї, за допомогою якої гільза або набій витягуються з набійника; точніше його треба назвати вигягувачем гільзи, оскільки самостійно викинути гільзу з середини затворної коробки він не може, і для цього використовується додаткова деталь, яка називається відбивачем. Конструктивне положення відбивача на затворі (справа, зліва) є ознакою системи, зразка, моделі стрілецької зброї.

ВИКИДАЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що витягує гільзу або набій з набійника.

ВИКРОШУВАННЯ КАНАЛУ СТВОЛА – руйнація поверхні каналу ствола, що полягає у відшаровуванні частин металу в результаті термічної й ерозійної дії порохових газів під час пострілу.

ВИЛКА – 1. Деталь у механізмах зброї, що має вид латинської букви «V». 2. Розкид точок падіння (недолітів і перелітів) відносно цілі; після аналізу і коректування прицілу переходять до стрільби на ураження.

ВИХІДНА ВОГНЕПАЛЬНА РАНА (ОТВІР) – рана в місці, де вогнепальний снаряд або його частини (рідше порохові гази) покидають тіло; рана в термінальному кінці раневого каналу.

ВИХІДНИЙ КІНЕЦЬ ДОТИЧНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ РАНИ – місце завершального контакту снаряда з тілом при утворенні дотичної рани.

ВІДБИВАЧ – деталь відбиваючого механізму стрілецької зброї, що видаляє гільзу або набій за межі зброї. Може бути окремою деталлю відбиваючого механізму, або виступаючим елементом ствольної коробки, рамки стрілецької зброї.

ВІДБИВАЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм, що забезпечує видалення гільзи або набою за межі зброї після витягання з набійника.

ВІДКАТ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – переміщення стрілецької зброї під дією сил, що виникають при пострілі. Залежно від найменування деталі, що переміщується, або пристрою розрізняють: відкат ствола, відкат затвора, відкат рами затвора, відкіт рухомої системи.

ВІДПОВІДНІ СЛІДИ – сліди каналу ствола на експериментальних зразках куль, утворені однією і тією ж слідоутворюючою поверхнею – полем, нарізом. Вивчення даних слідів дозволяє виділити в них стійкі ознаки, що відображають особливості мікрорельєфу слідоутворюючих поверхонь каналу ствола зброї, що надана на експертизу.

ВІДСТАНЬ ПОСТРІЛУ – відстань від дульного зрізу вогнепальної зброї до об'єкта, що уражається (цілі). При пострілі зблизька може бути встановлено з точністю до 0,01 м, при пострілі з далекої відстані – з точністю від 0,1 до 5-10 м.

ВІЗУВАННЯ – метод візуального або інструментального визначення траєкторії польоту снаряда (напрямку, кута пострілу) відносно предметів на місці події, місцевості чи магнітного азимута із подальшим з'ясуванням місця, звідки був проведений постріл.

ВКЛАДНИЙ СТОЛ – ствол меншого калібру, що вкладається у ствол більшого калібру. Вкладний ствол з нарізним каналом ствола використовується для кульової стрільби з гладкоствольної мисливської зброї, виготовляється заводським способом для деяких зразків мисливських рушниць, може бути виготовлений кустарно.

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – предмети, що мають необхідні елементи конструкції (ствол, механізм закривання ствола та ударно-спусковий механізм) і призначені для нанесення ушкоджень цілі снарядами, які приводяться у рух газами при горінні пороху (його замінниками), мають достатню кінетичну енергію та здатні здійснювати більше одного пострілу, не руйнуючись при цьому. За способом виготовлення вогнепальна зброя буває заводською, кустарною та саморобною.

Основні частини і механізми вогнепальної зброї – ствол та механізм, що його замикає, ударно-спусковий механізм. Багатозарядна вогнепальна зброя має також магазин із механізмом, що подає набої, або барабан із механізмом його обертання, механізм екстракції гільз, прицільні пристосування і ложу (рамку). Більшість моделей зброї оснащуються запобіжними механізмами і сигнальними пристосуваннями, мають оптичні (допоміжні) пристрої для стрільби по віддалених цілях для підвищення точності прицілювання.

ВСТАНОВЛЕННЯ ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ – завдання, що вирішується шляхом визначення родової (групової) приналежності або ідентичності (тотожності) досліджуваного об'єкта. У судово-балістичних дослідженнях – встановлення особливостей, обумовлених технологією виготовлення деталей саморобної вогнепальної зброї, окремих компонентів спорядження мисливських набоїв, особливостей спорядження набоїв і їх

сумісного зберігання, комплектації і часу виготовлення. Джерелом походження може бути завод, майстерня, конкретна особа.

ВТОРИННІ СЛІДИ ПОЛІВ НАРІЗІВ – динамічні відтиски на ведучій частині кулі: смугасті заглиблення при малому зносі каналу ствола, групи трас (борозенок і валиків) – при середньому і сильному. Утворюються від поверхні полів нарізу при поступально-обертальному русі кулі в каналі ствола, розташовуються під кутом до її поздовжньої осі. Вторинні сліди полів нарізу відображають будову стінок каналу ствола (кількість нарізів, їх ширину, крок і напрям нарізки) й індивідуальний характер мікрорельєфу поверхні полів; є одним з основних джерел ідентифікаційної інформації, необхідної для встановлення групи стрілецької зброї й ототожнення конкретного екземпляра зброї за стріляними снарядами.

ВТУЛКА ХОЛОСТОЇ СТРІЛЬБИ – циліндроконічна втулка з різьбленням і отвором менше калібру зброї, що накручується на дульний кінець ствола, призначена для необхідного характеру виходу порохових газів з каналу ствола при стрільбі холостими набоями і забезпечує автоматизування роботи зброї.

ВУЗОЛ ЗАМИКАННЯ – сукупність деталей, що забезпечують утримання гільзи в набійнику, закривання каналу ствола і замикання затвора або ствола при пострілі.

Г

ГАЗОБАЛОННА ЗБРОЯ – пневматична стрілецька зброя, у якій елементи, що метаються, викидаються за рахунок розширення заздалегідь стислого, зрідженого або кристалічного газу, що знаходиться у спеціальних балонах.

ГАЗОВА ЗБРОЯ – вид зброї несмертельної дії, призначеної для тимчасового виводу з ладу живої сили противника шляхом викидання газодимної хмари із суміші речовин сльозогінної чи подразнюючої дії за рахунок згоряння пороху або речовини, яка його замінює. Призначена для проведення пострілів газовими набоями. Поширення одержали газові пістолети і револьвери. Калібри: 5,6 (РФ); 6; 7,62 (РФ); 8; 9; 11,43 мм.

ГАЗОВА КАМЕРА – окрема деталь або збірка, у середині якої відбувається розширення порохових газів, що відводяться зі ствола, які впливають на провідну ланку автоматики. У газовій камері вміщується газовий поршень.

ГАЗОВИЙ НАБІЙ – унітарний набій, призначений для тимчасового виводу з ладу живої сили, складається з гільзи, метального заряду, капсуля і снаряда, що є сумішшю речовин сльозогінної та подразнюючої дії, а також інших елементів, які забезпечують його герметичність та боєздатність. Призначений для проведення пострілів із газової зброї. Споряджається кристалічним порошком (кристалами білого, жовтого, коричневого кольорів)

0-хлорбен-зіліденмалононотрила (CS), хлорацетофенону (CN) або капсаїцином.

ГАЗОВИЙ ПІСТОЛЕТ – індивідуальний засіб активної оборони. Для проведення пострілів використовуються набої зі сльозогінним, подразнюючою дією газом. Можуть бути одно- і багатозарядні. Основна відмінність газового пістолета від револьвера – наявність обертового барабана в останнього, який виконує функції набійника та магазину водночас, у пістолеті ці функції розділені.

ГАЗОВІДВІДНИЙ ОТВІР – отвір, що з'єднує порожнину каналу ствола з газовою камерою стрілецької зброї, служить для відведення порохових газів, що призводять у дію автоматику стрілецької зброї.

ГВИНТІВКА – нарізна індивідуальна стрілецька вогнепальна зброя, конструктивно призначена для утримання й управління при стрільбі двома руками з упором прикладу в плече. За призначенням поділяються на бойові (для ураження живої сили супротивника), спеціального призначення і спортивні (для навчання і спортивних змагань по стрільбі). Сучасні бойові гвинтівки – автоматичні багатозарядні калібру від 5,45 до 8,00 мм.

ГІДРОДИНАМІЧНА ДІЯ КУЛІ НА ЦІЛЬ – явище, що викликає обширні руйнування тканин організму, розміри яких у 20 разів перевищують діаметр кулі. Проявляється при попаданні кулі, яка рухається зі швидкістю 700 м/с і більше, у багаті рідиною області тіла людини або тварини.

ГІЛЬЗА НАБОЮ – (від нім. „оболонка“), основний елемент (деталь) спорядження набою, який слугує для розміщення і збереження від дії зовнішніх впливів порохового заряду, кріплення капсуля та кулі, для розміщення набою в набійнику вогнепальної зброї й обтюрації порохових газів при пострілі. Разом із пороховим зарядом і закріпленням одиничним або множинним снарядом (куля, шріт) у дульці гільзи складає унітарний набій стрілецької зброї.

Гільзи за устроєм можуть бути цілісні та комбіновані (із металевим дном і картонним корпусом, полімерні, металеві); за призначенням до зброї – револьверні, пістолетні, „проміжні“, гвинтівкові та рушничні; за устроєм фланця (наявності закраїни) – із закраїною, напівзакраїною, беззакраїни, із закраїною та додатковою проточкою (проміжні). За формою розрізняють циліндричні, конічні і гільзи пляшкоподібної форми.

Гільзи набоїв є носієм слідів, що утворюються від деталей зброї при її заряджанні, пострілі і викиданні гільзи, і джерелом інформації для встановлення системи, зразка, моделі стрілецької зброї, з якої вона стріляна, а також ототожнення конкретного екземпляра.

ГЛИБИНА НАРІЗУ – відстань по діаметру каналу ствола між полем нарізу і його дном.

ГЛУШНИК ЗВУКУ ПОСТРІЛУ – дульний пристрій стрілецької зброї, що зменшує силу звуку і вихід полум'я при пострілі. Глушником простого

типу є металева трубка з отвором, прикритим гумовою мембраною. Зменшення тиску газів у глушнику забезпечується їх розширенням і зменшенням температури.

ГОЛОВНА ЧАСТИНА КУЛІ (ОЖИВАЛЬНА) – передня частина кулі від вершини до ведучої частини. Залежно від виду вогнепальної зброї або спеціального призначення кулі може бути загострена, закруглена, напівсферична або плоскоконічна. Куля, початкова швидкість якої в два і більше разів перевищує швидкість звуку, як правило, має загострену головну частину. Форма головної частини кулі може бути ознакою для встановлення виду набою і його призначеності для стрільби зі зброї визначених системи, моделі, зразка.

ГОМОГЕННИЙ МЕТАЛ – однорідне відкладення розпиленого металу на перешкоді під час пострілу. Походить від матеріалу каналу ствола, поверхні снаряду та елементів спорядження набою.

ГРАНЬ НАРІЗУ – бічна стінка нарізу. Розрізняють бойову (ведучу) грань нарізу і холосту грань нарізу. Прямолінійність відтиску стінки грані нарізу є ознакою малозношеного ствола нарізної стрілецької зброї. Відхилення від прямолінійності (скругленість) вказують на зношеність або дефекти грані нарізу.

Д

ДАЛЬНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ СТРІЛЬБИ – відстань, на якій ціль може бути уражена з конкретної зброї із заданою вірогідністю.

ДАЛЬНІСТЬ ПОЛЬОТУ СНАРЯДА – відстань від точки вильоту до точки падіння кулі, залежить від початкової швидкості кулі і її балістичного коефіцієнта.

ДЕРИВАЦІЯ – відхилення кулі від площини стрільби, що викликається обертальним рухом кулі (праворуч - при правій, ліворуч - при лівій нарізці каналу ствола), дією на неї опору повітря і кривизною траєкторії.

ДЕТОНАЦІЯ – процес хімічного перетворення твердої або рідкої вибухової речовини в газоподібну, у результаті механічної, теплової або іншої дії (удар, іскра й ін.).

ДЕФОРМАЦІЯ КУЛІ – зміна форми кулі як вид пластичної деформації в результаті її взаємодії з перешкодою; крайні ступені – розриви, фрагментація, руйнування.

ДИМНИЙ ПОРОХ – порох, при горінні якого виділяються у великій кількості тверді залишки (дим); є механічною сумішшю селітри (75%), вугілля (15%) і сірки (10%).

ДИСТАНЦІЯ СТРІЛЬБИ – відстань, на яку ведеться стрільба в даних умовах. Оптимальна дистанція стрільби для всіх шротових рушниць – 35 м, за якої до цілі долітає найбільша кількість шротин. Вбивча сила залежить від номера шроту, його діаметра, довжини ствола тощо.

ДІЙСНА ДАЛЬНІСТЬ СТРІЛЬБИ – відстань, на якій зберігаються уражаючі властивості або забійна дія кулі, достатні для надійного ураження відповідної цілі.

ДІЯ УШКОДЖУВАЛЬНИХ ЧИННИКІВ ПОСТРІЛУ – процес дії ушкоджувальних чинників пострілу, що призводить до пошкодження біологічних і (або) небіологічних об'єктів.

Дія кулі:

1) пробивна – контактна руйнуюча дія високоенергетичної кулі на тканині, що виражається в утворенні дефекту шкіри, кістки або іншої біологічної тканини;

2) клиновидна – контактна розривна (що розсовує, розшаровує тканини) дія кулі, що утворює невелику рану без дефекту шкіри;

3) забиваюча контактна дія кулі на вильоті, що утворює невеликий синець або садно, рідко – поверхневу рану;

4) дробляча – дія високоенергетичної кулі на кістку, що призводить до множинних локальних і конструкційних переломів, що включають контактні дефекти кістки, множинні осколки кісток і тріщини (вогнепальний перелом);

5) гідродинамічна – дія високоенергетичної кулі на паренхіматозний орган (головний мозок, печінку, нирку і т. п.), а також наповнений рідким або напіврідким вмістом порожнистий орган, що призводить до руйнування органу в результаті обширної ексцентричної дії.

ДОВЖИНА КАНАЛУ СТВОЛА – відстань від казенного до дульного зрізу ствола зброї.

ДОДАТКОВІ СЛІДИ ПОСТРІЛУ – відкладаються (залишаються) на перешкоді під час пострілу з вогнепальної зброї й утворюються за рахунок дії сили тиску газів, високої температури, мастила, кіптяви, порошинок і продуктів згорання металюого і капсульного зарядів, металевих часточок з каналу ствола і снаряда. При цьому можуть бути наявні розриви матеріалу об'єкта (механічна дія порохювих газів), що уражається пострілом, обпалення (термічна дія), потрапляння незгорілих порошинок, шматочків металю, оболонок куль, гільз, відкладення кіптяви пострілу. Різновидом додаткових слідів є „поясок обтирання” і „штанц-марка”.

ДУЛЬНА ЕНЕРГІЯ – кінетична енергія снаряда (кулі) у дульного зрізу вогнепальної зброї.

ДУЛЬНА ЧАСТИНА СТВОЛА – передня частина ствола, прилегла до дула. На дульній частині ствола знаходиться мушка, до неї можуть кріпитися багнет, полум'ягасник, глушник звуку пострілу й ін. пристосування.

ДУЛЬНИЙ КОМПЕНСАТОР – спеціальний пристрій, що закріплюється в дульній частині ствола, призначений для зміни напрямку перебігу витікаючих зі ствола порохювих газів з метою зменшення

перекидаючого моменту, що виникає при віддачі; служить і для часткового зменшення віддачі, тобто виконує роль дульного гальма.

Е

ЕЖЕКТОР – деталь або збірка, яка з відкриванням рушниці викидає стріляну гільзу або невистріляний набій.

ЕКСТРАКТОР – 1) Деталь або збірка, яка за відкривання рушниці витягає з набійників(ка) гільзи і набої; 2) Прилад для витягання з набійника застряглого набою або гільзи.

Ж

ЖИВУЧІСТЬ ЗБРОЇ – здатність зброї зберігати бойові й експлуатаційні характеристики за будь-яких умов стрільби; характеризується граничним числом пострілів зі зброї, після якої вказані характеристики стають нижче потрібних.

ЖИВУЧІСТЬ СТВОЛА – здатність ствола зберігати бойові й експлуатаційні характеристики за будь-яких умов стрільби; характеризується граничним числом пострілів, після якого зменшується початкова швидкість кулі і погіршується кучність стрільби в порівнянні з тактико-технічними вимогами до даного виду зброї.

З

ЗАБІЙНА ДІЯ КУЛІ – здатність кулі уражати живі цілі на необхідній відстані; залежить від швидкості кулі, її форми і здібності до деформації при влученні в живу тканину.

ЗАГИНИ МАГАЗИНА – борти верхньої частини бічних стінок магазина, що виключають можливість випадання набоїв з магазина і додають правильний напрям руху набою при його досиланні в набійник. Загини магазина залишають на поверхні гільз сліди, які можуть бути використані як ознаки для встановлення системи, зразка та моделі зброї, а також і для ототожнення конкретного екземпляра магазина. За слідами загину магазина можна судити про те, у якому ряду (правому або лівому) знаходився набій, що необхідно для визначення кількості пострілів, проведених зі зброї, вирішення інших питань.

ЗАМИКАЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що замикає казенну частину ствола.

ЗАПАЛЬНИЙ ОТВІР – отвір у перегородці гільзи для передачі струменю вогню від капсуля-запальника до порохового заряду.

ЗАПАЛЬНИЙ СТРИЖЕНЬ – деталь капсульної зброї із запальним каналом, що вкручується в казенну частину ствола; служить для надягання капсуля-спалахувача, як ковадло для його розбиття і для підведення струменю полум'я через запальний отвір до порохового заряду.

ЗАПОБІЖНИЙ ЗВІД – виступаючий елемент конструкції поверхні курка (ударника), за яку він утримується шепталом у положенні, що виключає його переміщення вперед від випадкових ударів по курку ззаду або натиснення на спусковий гачок. Знос грані запобіжного зводу призводить до неміцного зчеплення з шепталом, у результаті при ударі по курку може відбутися постріл, не пов'язаний з натисненням на спусковий гачок.

ЗАТВОР – пристрій стрілецької зброї, що безпосередньо закриває казенну частину ствола у момент пострілу; залежно від характеру руху розрізняють подовжньо-ковзаючі, поперечно-рухомі, такі, що коливаються і нерухомі затвори. Передня поверхня затвора - набійний упор - утворює на зовнішній стороні дна гільзи і капсулі сліди, що індивідуалізують конкретний екземпляр зброї.

ЗАТВОРНА ЗАТРИМКА – деталь, що безпосередньо утримує рухому систему автоматики стрілецької зброї або окремі її елементи від руху вперед.

ЗАТВОРНА КОРОБКА – корпусна деталь або збірка, призначена для прямого руху затвора або рухомої системи і що є основою для збірки зброї.

ЗАТРАВОЧНИЙ ОТВІР – отвір у стінці ствола, призначений для передачі зовнішнього імпульсу вогню заряду металевий вибухової речовини (пороху або запальної маси сірникових головок), що знаходиться в каналі ствола дульнозарядної вогнепальної зброї.

ЗАЧЕП ВИКИДАЧА – виступаюча частина викидача, якою зачеплюється стріляна гільза при витяганні з набійника після пострілу або набій при розрядці зброї. Сліди зацепу викидача використовуються для встановлення системи, моделі стрілецької зброї й ототожнення конкретного екземпляра.

ЗБРОЯ НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ ДІЇ – зброя (або пристрої), конструктивно призначена для тимчасового виводу людини зі стану, при якому можливий активний напад чи захист. При використанні цієї зброї зведена до мінімуму вірогідність летальних наслідків або нанесення необоротних пошкоджень.

ЗВЕДЕННЯ КУРКА АБО УДАРНИКА – процес постановки названих деталей ударних механізмів на бойовий звід, тобто переміщення їх за допомогою затвора або рами затвора до зачеплення з шепталом спускового механізму.

ЗВОРОТНІЙ МЕХАНІЗМ – механізм призначений для переміщення рухомих систем у крайнє переднє положення з досиланням набою у набійник.

ЗВОРОТНЬО-БОЙОВА ПРУЖИНА – пружина зворотнього механізму, яка, крім повернення рухомих частин автоматики в переднє положення, приводить у дію ударний механізм.

ЗВОРОТНЯ ПРУЖИНА – пружина зворотнього механізму призначена для приведення ланок автоматики стрілецької автоматичної зброї в переднє положення, що забезпечує замикання каналу ствола.

ЗНОС КАНАЛУ СТВОЛА – зміна розмірів каналу ствола внаслідок ерозії, дії гарячих порохових газів і елементів, що метаються, при їх русі по каналу.

ЗРАЗОК СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – стрілецька зброя певного виду і системи, конструкція і бойові якості якого відповідають основним тактико-технічним вимогам, що пред'являються до стрілецької зброї під час її розробки і на подальший період (наприклад, 7,62-мм гвинтівка зразка 1891-1930 рр. або револьвер системи Наган зразка 1895 р.).

ЗУПИНЯЮЧА ДІЯ КУЛІ – характеристика, що визначає проміжок часу між попаданням кулі набою стрілецької зброї в живу ціль і втратою цією цілью боєздатності. Зупиняюча дія кулі тим сильніше, чим менше часу проходить з моменту попадання кулі в живий організм до моменту розладу його функцій. За інших рівних умов зростає зі збільшенням калібру зброї.

I

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ЗА СЛІДАМИ НА СНАРЯДАХ ТА ГІЛЬЗАХ – це встановлення наявності або відсутності тотожності зброї, із якої на місці події відстріляні снаряди (кулі, шріт та ін.) та стріляні гільзи, і зброї, виявленої на місці події або вилученої у підозрюваних чи обвинувачуваних осіб.

Процес ідентифікації заключається у виявленні і встановленні збігів і розходжень загальних та індивідуальних ознак вогнестрільної зброї, що відобразились у вигляді слідів на вистріляних снарядах та стріляних гільзах, і в науковому поясненні результатів проведеного порівняльного дослідження.

Ідентифікація вогнепальної зброї має свою специфіку, що істотно впливає на практику проведення експертиз та на методику дослідження, а саме:

- утворення слідів на снарядах і гільзах відбувається в момент пострілу і визначається суто балістичними чинниками – рухом снаряду, тиском порохових газів у каналі ствола зброї й ін.;

- сліди на снарядах і гільзах утворюються у вкрай короткий час, вирішальним для їх виникнення та відтворення є великі швидкості руху (кулі, шроту) по внутрішній поверхні ствола, деталей зброї, що утворюють сліди на гільзах і т.д.).

Об'єктами ідентифікації є вогнепальна зброя і боєприпаси; отже, без серйозного знання експертом матеріальної частини вогнепальної зброї і внутрішньої балістики неможливо проведення експертизи.

Багато особливостей є в методиці та техніці дослідження, у поводженні зі зброєю, у проведенні експериментів та виконанні вимірів тощо.

ІДЕНТИФІКУЄМИЙ ОБ'ЄКТ – об'єкт, тотожність або родова (групова) приналежність якого повинна бути встановлена в ході дослідження.

У судово-балістичній експертизі ідентифікуєними об'єктами є: конкретний екземпляр зброї, інструменти, за допомогою яких виготовлялася зброя, боєприпаси, пристосування для спорядження набоїв, ціле, встановлюване по його частинах (наприклад, частини пижа, що розділився при пострілі), матеріал, з якого виготовлялися кулі, пижі, прокладки.

ІДЕНТИФІКУЮЧИЙ ОБ'ЄКТ – об'єкт, що відобразив ознаки, властиві об'єкту, що ідентифікується, у момент його взаємодії з ним, є засобом ототожнення (ідентифікації) іншого (що ідентифікується) об'єкту. У судово-балістичній експертизі ідентифікуючими об'єктами є зразки (кулі, гільзи, отримані при експериментальній стрільбі), об'єкти невідомого походження, пов'язані з подією (кулі, гільзи, шріт, пижі, виявлені на місці події), що розслідується, інструменти, за допомогою яких виготовлялися боєприпаси або зброя.

ІНЕРЦІЙНИЙ ЗАТВОР – подовжньо-ковзаючий затвор не зчеплений зі стволом при пострілі, що одержує вільний рух назад під тиском порохових газів через дно гільзи і назад силою зворотної пружини.

К

КАЗЕННА ЧАСТИНА СТВОЛА – задня частина ствола, у якій знаходиться набійник або зарядна камера; назва пов'язана з тим, що на зовнішній поверхні саме цієї частини ставилися клейма державних, тобто казенних заводів-виробників зброї.

КАЗЕННИЙ ЗРІЗ СТВОЛА – задній торець ствола стрілецької зброї.

КАЗЕННИК – окрема деталь, що закріплюється на казенній частині ствола і призначена для зчеплення із затвором.

КАЛІБР – величина, що характеризує діаметр направляючої частини каналу ствола. Визначається: у нарізної зброї – відстанню між протилежними полями нарізу (нарізом), у гладкоствольного – числом круглих куль рівної ваги, відлитих з 1 фунта англійського свинцю (напр. 12, 20, 28 і тому подібне); у куль (снарядів) – найбільшим поперечним діаметром. Калібр усіх зразків нарізної зброї обчислюється в міліметрах, у США й Англії – у долях дюйма.

КАЛІБР МИСЛИВСЬКОЇ ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ЗБРОЇ – числова величина, рівна кількості круглих куль, які можна виготовити з одного англійського фунта свинцю. Може бути виражений в одиницях метричної системи мір, тоді він відповідає діаметру круглої кулі (наприклад, для кулі 12 калібру – 18,4 мм, 16 калібру – 16,8 мм). Фактичного діаметру каналу ствола не відображає.

КАНАВКА КУЛІ – кільцеве поглиблення на ведучій частині кулі для кріплення її в дульце гільзи.

КАНАЛ СТОЛА – внутрішня частина ствола від дульного до казенного зрізу, що включає набійник, кульний вхід і гладку або нарізну його частину.

КАПСАЦИН – кристалічна порошкоподібна речовина дратівної дії, жовто-коричневого кольору, якою споряджаються газові набої. Під час пострілу, за рахунок дії високої температури згорання металюого заряду та тиску, трансформується з кристалічного у газоподібний стан.

КАПСУЛЬ – металевий (частіше латунний) ковпачок, на дні якого запресований ударний склад, закріплений фольговим кружком. Є складовою частиною набою до стрілецької зброї; діє від удару бійка і запалює пороховий заряд. Капсулі поділяються на капсулі-спалахувачі (засіб займання порохового заряду) і капсулі-детонатори (засіб виклику детонації розривних зарядів, артилерійських снарядів, мін і так далі).

КАРАБІН – гвинтівка, укорочена в цілях зменшення маси і для зручності поводження із нею. Розрізняють неавтоматичні і автоматичні (самозарядні) карабіни. Нині для полювання й самозахисту дозволено придбання карабінів військового зразку, у які внесені незначні зміни (відсутній штик, зпаяна прицільна планка тощо).

КАРТЕЧ – 1. Крупний мисливський шріт діаметром від 5,25 до 10 мм; 2. Чавунні або свинцеві кулі різних розмірів і форм, що застосовувалися для спорядження артилерійських снарядів.

КЕРНІННЯ – спосіб жорсткого кріплення кулі з гільзою за допомогою 2-3 точкових поглиблень, нанесених одночасно на дульце (корпус) гільзи і кулю спеціальним інструментом – керном. Характерний для набоїв до зброї певних систем, тому наявність керніння може служити ознакою, побічно вказуючою на систему зброї, з якої стріляна куля (гільза).

КІНЕТИЧНА ЕНЕРГІЯ СНАРЯДА (КУЛІ) – механічна енергія рухомого твердого тіла – снаряда (кулі); обчислюється так само, як кінетична енергія точки з масою, рівній масі всього тіла.

$$E = \frac{mv^2}{2g}$$
, де m – маса кулі, v – швидкість, g – прискорення сили тяжіння, рівне 9,81 м/с².

КІПТЯВА ПОСТРІЛУ – комплекс речовин (продукти згорання порохового заряду, мастила, частинок металу оболонок і сердечників куль, гільз, залишків складу капсулів-спалахувачів), які відкладаються на поверхні об'єкта при його ураженні зі стрілецької вогнепальної зброї з близької відстані.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – розділення зброї на класи, види, групи за призначенням, ступенем автоматизації, принципом дії автоматики тощо. Виділяється: за призначенням – бойова, спортивна, мисливська, учбова зброя; за ступенем автоматизації – самозарядна,

автоматична, неавтоматична; за характером ведення вогню – одиночного, безперервного, комбінованого вогню; за джерелом енергії для метання снаряда – вогнепальна, пневматична, електрична; за характером обслуговування – індивідуальна, групова; за кількістю стволів – одноствольна, двоствольна, багатоствольна; за калібром зброї – зброя малого, нормального, крупного калібру; за конструктивними особливостями внутрішнього устрою ствола – нарізна, гладкоствольна; за способом використання у військах – ручна, станкова; за видом цілей, що уражаються – протипіхотна, протитанкова; за способом управління й утримання зброї під час стрільби – пістолет, пістолет-кулемет, револьвер, гвинтівка, карабін, автомат, кулемет.

КЛЕЙМА – умовні знаки і написи, що наносяться на деталі зброї, і що дають уявлення про завод-виробник, рік випуску, партії тощо; найчастіше наносяться на казенну частину ствола.

КОЛИВНИЙ ЗАТВОР – затвор, який при закриванні і відкритті каналу ствола обертається навколо нерухомої осі, перпендикулярної осі каналу ствола.

КОМБІНОВАНА ДІЯ КУЛІ – ушкоджуюча дія куль спеціального призначення, яка надає разом з основною ударною (механічною), ще й термічну і хімічну дію.

КОМБІНОВАНА РУШНИЦЯ – мисливська рушниця двоствольна або багатоствольна, у якої, крім гладкого ствола (стволів), є нарізний ствол (стволи).

КОМПРЕСОР – пристрій у пневматичній зброї, у якому перед пострілом стискається повітря, необхідне для викидання кулі зі ствола.

КОНТАКТНІ ПЛЯМИ – сліди у вигляді об'ємних сферичних відтиснень на поверхні шроту, картечі, що з'являються в результаті інерційного стиснення множинного снаряда у момент пострілу.

КОНТЕЙНЕР – елемент спорядження газового (іноді шротового) набою, у якому зберігається речовина дратівної дії чи шрот. Під час пострілу верхня частина контейнера розривається, від неї відокремлюються окремі фрагменти.

КОРОТКИЙ ХІД СТВОЛА – відкат ствола стрілецької зброї на відстань, меншу довжини набою. Короткий хід ствола з одночасним зсувом ствола у вертикальній площині вниз обумовлює специфічну форму сліду бійка на капсулі гільзи, стріляної, наприклад, у пістолеті Токарева (ТТ), Браунінга зразка 1930/1935 рр., Кольта зразка 1911 р. тощо.

КУЛЕМЕТ – стрілецька автоматична зброя, що встановлюється при стрільбі на спеціально сконструйованій для нього основі або підтримувана сошками і призначена для тривалого безперервного вогню.

КУЛЕУЛОВЛЮВАЧ – пристрій у тирах, стрільбищах, дослідницьких і учбових лабораторіях, призначений для уловлювання або перехоплення елементів, що метаються, при стрільбі. У експертній роботі використовується для мінімізації деформації досліджуваних об'єктів.

КУЛЯ – снаряд для стрільби з бойової, мисливської і спортивної стрілецької зброї, розрізняють звичайні, спеціальні й кулі для мисливської зброї. Калібр кулі до нарізної вогнепальної зброї від 5,45 до 14,5 мм, конструктивно в них розрізняють головну, ведучу і хвостову частини. На ведучій частині кулі залишаються сліди від стінок каналу ствола, у яких відбиваються конструктивний устрій каналу (поля нарізу) і мікрорельєф стінок.

КУРКОВИЙ МЕХАНІЗМ – ударний механізм стрілецької зброї, у якому частина деталей, зокрема курок, з бойовою пружиною розміщена поза затвором і не супроводжує затвор і раму затвора в їх русі.

КУРОК – деталь куркового ударного механізму стрілецької зброї, що передає енергію пружини ударникові, бійку. Капсуль пістолетного набою запалюється при енергії курка 0,02-0,03 кг/см, гвинтівочного або мисливського – 0,07-0,08 кг/см.

Л

ЛОЖА – частина зброї (напр. гвинтівки, рушниці), призначена для зручності утримання і використання, а також забезпечення з'єднання всіх частин зброї в єдине ціле; може бути єдиною, такою, що складається з цівки, шийки і прикладу, і роздільною, коли цівко і приклад виконані окремо.

М

МАГАЗИН СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – пристосування в стрілецькій зброї для розміщення набоїв, їх переміщення і забезпечення наряду при досиланні в набійник; приєднується до зброї при підготовці до стрільби. Розрізняють відокремлені і невідокремлені магазини; круглі, барабанні, дискові і коробчаті; прямі, гвинтові, секторні; підстволні, бічні, надствольні, серединні і прикладні; однорядні, багаторядні і з шаховим розташуванням набоїв.

МАЛИЙ КАЛІБР – калібр стрілецької нарізної зброї до 6,5 мм.

МАРКУВАЛЬНІ ПОЗНАЧЕННЯ – букви, цифри, умовні знаки, написи на стрілецькій і мисливській зброї, набоях (товарний знак, випробувальні, контрольні або службові клейма, номер екземпляра зброї, фірма-виробник).

МЕТАЛІЗАЦІЯ – відкладення металу плакировки або свинцю з поверхні ведучої частини кулі на поверхню каналу ствола при стрільбі. Є одним з чинників, що змінюють мікрорельєф слідоутворюючих поверхонь стінок каналу ствола. Найактивніше виявляється на поверхні полів, прилеглих до граней нарізу, і в кутах нарізів.

МЕХАНІЗМ ВИДАЛЕННЯ ГІЛЬЗИ – механізм, що забезпечує витягання гільзи або набою з набійника і їх виведення зі зброї.

МЕХАНІЗМ ВІДМИКАННЯ – механізм, що забезпечує розчеплення затвора зі стволом або ствольною коробкою після пострілу.

МЕХАНІЗМ ЗАМИКАННЯ – сукупність деталей для зчеплення затвора зі стволом (ствольною коробкою) перед пострілом.

МЕХАНІЗМ ЗАТРИМКИ ЗАТВОРА – механізм стрілецької зброї, що забезпечує утримання рухомої системи або окремих її елементів від руху вперед після того, як будуть витрачені набої в магазині.

МЕХАНІЗМ НАВЕДЕННЯ – механізм, що забезпечує надання стволу необхідного положення при прицілюванні; розрізняють механізм горизонтального і вертикального наведення.

МЕХАНІЗМ ПЕРЕЗАРЯДЖЕННЯ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує його перезарядження без здійснення пострілу.

МЕХАНІЗМ СТРАГУВАННЯ – механізм стрілецької зброї, що зрушує гільзу або набій для полегшення їх витягання з набійника.

МИСЛИВСЬКА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – це зброя з гладкими, нарізними або комбінованими каналами стволів, у якій використовується кінетична енергія згоряння пороху для кидання одиничного або множинного снаряда і яка застосовується для спортивного або аматорського, а також промислового (значно рідше) полювання. У даний час у криміналістичній науці і слідчій практиці мисливська вогнепальна зброя класифікується за такими основними ознаками: а) будова каналів стволів; б) застосовуваний снаряд; в) комплектування стволів у рушниці; г) кількість стволів; д) спосіб заряджання; е) розташування капсуля й ударника; ж) будова механізмів; з) кількість зарядів; е) будова замикаючого механізму; к) розташування і форма магазину; л) розташування приводу або важеля замикаючого механізму системи; м) принцип дії перезаряджаючого механізму; н) будова з'єднання ствола зі ствольною коробкою тощо. Найбільш повно методику дослідження мисливської вогнестрільної зброї розкрив Самсонов Г.А. у 1954 році у дисертаційному дослідженні «Судебно-баллистические исследования гладкоствольных ружей, боевых припасов к ним и следов действия этого оружия».

«МІНУС ТКАНИНИ» – відсутність частини матеріалу (речовини) ураженого об'єкту, яка вибивається снарядом (кулею) стрілецької вогнепальної зброї, що має швидкість, близьку до швидкості звуку або таку, що її перевищує. «Мінус тканина» є ознакою вхідного вогнепального пошкодження.

МІРАЖ – явище, що виникає за інтенсивної стрільби, коли над розжареними стволами утворюються помітні висхідні потоки розрідженого повітря. Міраж заважає точному і швидкому прицілюванню.

МОНТАЖНИЙ НАБІЙ – спеціальний холостий набій для стрільби з монтажного (будівельного) пістолета при забиванні цвяхів, дюбелів й інших деталей у будівельні конструкції.

МОНТАЖНИЙ (БУДІВЕЛЬНИЙ) ПІСТОЛЕТ – пістолет, призначений для забивання в будівельні конструкції цвяхів, дюбелів й інших деталей із застосуванням монтажних набоїв.

МУФТА ХОЛОСТОЇ СТРІЛЬБИ – циліндрова втулка з отвором, що калібрується, яка нагвинчується на дульну частину ствола для створення при холостій стрільбі повного ефекту пострілу і роботи автоматики.

МУШКА – деталь прицільного пристосування стрілецької зброї у вигляді циліндрика (прядиво) або кільця. Розміщується на дульній частині ствола, служить для додання правильного положення ствола стрілецької зброї при його наведенні на ціль.

Н

НАБІЙ – сукупність снаряда (кулі), порохового заряду, капсуля-спалахувача, об'єднаних в одне ціле за допомогою гільзи.

НАБІЙ З ПРИВЕДЕНИМ ЗАРЯДОМ – набій із зменшеним навішуванням пороху, який використовується для моделювання заданих умов стрільби при випробуваннях зброї або умов виникнення пошкоджень при проведенні експертних або слідчих експериментів.

НАБІЙ КІЛЬЦЕВОГО ЗАПАЛЮВАННЯ – спортивний або мисливський набій, у якому запалювальний склад розташований у кишенці фланця гільзи по колу, а ковадлом для розбиття ударного складу служить стінка гільзи (наприклад, 5,6-мм набій). Був запропонований Флобером і зберігся до наших днів.

НАКОНЕЧНИК КУЛІ – деталь, що додає вершині спеціальних куль необхідний зовнішній контур. Покращує коефіцієнт форми снаряда. Виготовляється в основному з легких металів і сплавів, пластмас.

НАПІВАВТОМАТИЧНА ЗБРОЯ – вогнепальна зброя, у якій частина операцій по підготовці пострілу (напр. відкриття затвора, викидання гільзи) відбувається за рахунок енергії порохових газів, а операції (напр. заряджання набоїв, закривання затвора), що залишилися, здійснюються стрільцем вручну.

НАПІВВІЛЬНИЙ ЗАТВОР – поздовжньо-ковзаючий затвор, що закриває ствол за рахунок кінематичного передаточного механізму і не має жорсткого зв'язку зі стволом у процесі пострілу.

НАПІВОБОЛОНКОВА КУЛЯ – куля, сердечник якої поміщений в оболонку, що повністю або частково залишає відкритою головну частину кулі, чим забезпечується більший уражаючий ефект унаслідок деформації оголеної частини кулі при попаданні у ціль.

НАРІЗ – спеціальні канавки на внутрішній поверхні каналу ствола, виконані по гвинтовій лінії і призначені для додання снаряду (кулі) обертального руху для забезпечення його стійкого польоту на траєкторії. Форма нарізу (прямокутна, трапецевидна, сегментна), їх кількість, напрям нарізки, правий або лівий, ширина і крок гвинтової нарізки є ознаками для встановлення системи і моделі нарізної вогнепальної зброї, з якого стріляна досліджувана куля.

НАРІЗНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – вид стрілецької вогнепальної зброї, у якої канал ствола має гвинтові нарізи для додання кулі обертального руху.

НЕСПРАВНІСТЬ ЗБРОЇ – невідповідність зброї хоч би одній з вимог технічної документації. У криміналістиці – неможливість зробити постріл з конкретного екземпляра зброї через ті або інші несправності.

НОМЕР ШРОТУ – умовне числове позначення, що повинно відповідати встановленому ДСТУ діаметру шроту. У СРСР випускався шріт п'ятнадцяти номерів. Діаметр найбільшого за розміром дробу (№ 0000) – 5,00 мм, найменшого (№ 11) – 1,50 мм. Діаметр шроту кожного номера відрізняється від сусідніх на 0,25 мм.

О

ОБОЛОНКА КУЛІ – зовнішня деталь кулі для розміщення всіх складових частин, що додає кулі необхідні зовнішні контури, забезпечує її врізання в наріз каналу ствола й обтюрацію порохових газів. Оболонка кулі – основна якісна характеристика, що визначає призначення і відношення кулі до певного типу. Оболонки куль до стрілецької, спортивної і мисливської нарізної зброї виготовляються зі сталі, плакованої томпаком, латуні, мельхіору.

ОБОЛОНКОВА КУЛЯ – куля, сердечник якої поміщений в оболонку, що повністю закриває головну частину кулі.

ОБРІЗ – вогнепальна зброя, виготовлена з бойової або спортивної гвинтівки, мисливської рушниць шляхом укорочення (відрізання) частини ствола і прикладу в цілях прихованого носіння.

ОБТЮРАЦІЯ – здатність кулі (снаряда), пижа перешкоджати прориву порохових газів між поверхнями кулі, пижа і стінками каналу ствола. Ступінь обтюрації залежить від конструкції кулі, матеріалу пижа, осалки, зносу стінок каналу ствола конкретного екземпляра зброї.

ОСИП ШРОТУ – сукупність пошкоджень на перешкоді (ураженому об'єкті) від окремих шротин, які є складовими множинного снаряда шроту мисливського набою. Осип шроту – результат розсіювання елементів снаряда (шротин, картечі) мисливського набою після його вильоту з каналу ствола. Розсіювання шроту, картечі в основному підкоряється закону нормального кругового розподілу на площині (розподіл Релея), тому розмір (діаметр)

осипу шроту є однією з основних характеристик при встановленні відстані пострілу.

II

ПЕРВИННІ СЛІДИ ПОЛІВ НАРІЗІВ – динамічні відтиснення на ведучій частині кулі у вигляді груп трас (борозенок і валиків), що утворюються від мікронерівностей ребер холостих граней нарізу при необертальному русі кулі у момент її врізання (форсування) в поля нарізу. Траси первинних слідів нарізів розташовуються паралельно подовжній осі кулі, є одним з основних джерел ідентифікаційної інформації для ототожнення зброї за стріляними кулями.

ПЕРЕВІДНИК ВОГНЮ – деталь спускового механізму стрілецької зброї, при дії стрільця на яку змінюється вид вогню. Перевідник виду стрільби може виконувати також функції запобіжника.

ПЕРЕВІРЯЄМИЙ ОБ'ЄКТ – досліджуваний при проведенні судово-балістичної експертизи об'єкт, щодо якого висунута слідча версія про причетність до події, що розслідується. Такими об'єктами можуть бути: зброя, вилучена у різних осіб, кулі або гільзи, виявлені на різних місцях подій тощо.

ПЕРЕДЧАСНИЙ ПОСТРІЛ – постріл проведений до моменту додання стрілецькій або мисливській зброї правильного положення в просторі щодо точки прицілювання. Причиною передчасного пострілу є незнання стрільцем особливостей дії спускового механізму конкретного екземпляра зброї.

ПИТОМА КІНЕТИЧНА ЕНЕРГІЯ – кількість кінетичної енергії снаряда (кулі), яка припадає на одиницю площі (мм^2) об'єкта, що уражається. Визначається за формулою $E_{\text{уд}} = E/S$, де E – кінетична енергія кулі, S – площа поперечного перетину кулі. Питома кінетична енергія, що дорівнює $0,5 \text{ Дж/мм}^2$, здатна заподіяти тілу людини проникаюче пошкодження; є критерієм забійної дії кулі.

ПІСТОЛЕТ – ручна індивідуальна короткоствольна стрілецька зброя ближнього бою, керована й утримувана при стрільбі однією рукою. Конструкція сучасних пістолетів забезпечує готовність до швидкого відкриття вогню, надійність, велику зупиняючу дію, максимальну зручність для носіння при собі. Пістолети бувають неавтоматичні й автоматичні, одно- і багатозарядні (з ємкістю магазину від 5 до 20 набоїв). Сучасні пістолети мають калібр від 5,45 до 11,56 мм.

ПІСТОЛЕТ-КУЛЕМЕТ – ручна автоматична зброя, що утримується при стрільбі двома руками і призначена для ураження цілі на дистанціях до 200 м, іншими словами це автомат, що стріляє пістолетними набоями. Уперше з'явився під час першої світової війни, широко застосовувався в другій світовій війні.

ПОДАВАЧ – деталь механізму подачі набоїв, що безпосередньо переміщає набій у магазині або стрічку з набоями до приймального вікна.

ПОДАЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що переміщає набої в положення, яке передує витяганню або досиланню набою зі стрічки або магазину. Розрізняють стрічковий і магазинний подаючі механізми.

ПОДОВЖНЬО-КОВЗАЮЧИЙ ЗАТВОР – затвор, який після відмикання в процесі відкриття і закривання зворотно-поступально рухається вздовж осі каналу ствола.

ПОРОХ – металеві вибухова речовина, при згоранні якої утворюється велика кількість газів з високою температурою і високим тиском, які, розширюючись у каналі ствола, виштовхують елементи, що метаються, з необхідною початковою швидкістю. Розрізняють димний і бездимний порох.

ПОСТРІЛ БЕЗ НАТИСНЕННЯ НА СПУСКОВИЙ ГАЧОК – постріл з вогнепальної зброї, що має істотні дефекти або конструктивну недосконалість деталей ударно-спускового механізму (знос шептала, бойового зводу, контакт відкритого курка з бійком тощо), і що відбувся в результаті зовнішньої дії на зброю (удар по зброї, її падіння тощо).

ПОСТРІЛ У ПРИТУЛ – у судово-балістичній експертизі постріл з вогнепальної зброї при більш менш щільному контакті дульного зрізу ствола зброї, дульного гальма або полум'ягасника з поверхнею об'єкта, що уражається.

ПОСТРІЛ З БЛИЗЬКОЇ ВІДСТАНІ – постріл з вогнепальної зброї з відстані, при якій на об'єкті, що уражається, утворюються додаткові сліди пострілу.

ПОСТРІЛ З ДАЛЕКОЇ ВІДСТАНІ – постріл з вогнепальної зброї з відстані, при якій на об'єкті, що уражається, утворюється тільки основний слід пострілу.

ПОЧАТКОВА ШВИДКІСТЬ – швидкість руху снаряда (кулі) біля дульного зрізу ствола вогнепальної зброї (м/с), яка дещо вище за дульну швидкість і менше швидкості до кінця періоду післядії. Одна з основних балістичних характеристик, що визначає дальність польоту снаряда (кулі), його кінетичну енергію і пробивну здатність. На величину початкової швидкості впливає швидкість горіння порохового заряду і його стан (зволоженість, старіння тощо).

ПРИДАТНІСТЬ ДО СТРІЛЬБИ – практична можливість багатократного проведення пострілів з конкретного екземпляра зброї, зокрема способами, що дозволяють здійснювати постріл за наявності якої-небудь несправності механізму зброї (наприклад, при зламаній бойовій пружині шляхом удару по курку ззаду).

ПРИЦІЛ – пристрій, що забезпечує необхідні кути прицілювання. Може бути механічним (відкритим, постійним, перекидним, секторним, стоечним, діоптричним), коліматорним і оптичним.

ПРОБИВНА ДІЯ СНАРЯДА – здатність кулі пробивати різні перешкоди. Залежить від властивостей перешкоди, кінетичної енергії кулі у момент зустрічі з перешкодою, її калібру, маси і конструкції. Зростає зі збільшенням швидкості польоту кулі і, отже, її кінетичної енергії.

ПРОДУКТИ ПОСТРІЛУ – комплекс речовин, що викидаються з каналу ствола стрілецької вогнепальної зброї при пострілі з нього. Включають продукти згорання порохового заряду, мастила, крапель мастила, частинок металу оболонок і сердечників куль, гільз, складу капсулів-спалахувачів.

ПРОМІЖНИЙ НАБІЙ (заст.) – автоматний набій, що займає за потужністю проміжне положення між гвинтівочними і пістолетними набоями, наприклад 7,62-мм набій зр. 1943 р. – потужніший, ніж 7,62-мм пістолетний набій, і менш потужний, ніж 7,62-мм гвинтівочний набій.

ПРУЖИННИЙ ЗАТВОР – затвор стрілецької зброї, у якій замикання каналу ствола здійснюється за рахунок енергії пружини (у мисливських рушницях, наприклад, у рушниці ІЖ-К).

Р

РАМКА – основна корпусна деталь пістолетів, револьверів й інших видів зброї, що має багато різних пазів, вирізів, вікон для кріплення решти деталей і механізмів.

РЕВОЛЬВЕР – індивідуальна неавтоматична багатозарядна вогнепальна зброя. За призначенням виділяють бойові (зброя нападу і самооборони), поліцейські, мисливські, спортивні, цивільні. Більшість сучасних зразків калібру - від 5,6 до 11,56 мм. Магазин револьверу виконаний у вигляді барабана з каморою (гніздами), що є набійниками. Револьвер у якому обертання барабана, зведення і спуск курка здійснюється одним прийомом (при натисненні на спусковий гачок), називають самозвідним.

РОЗДУТТЯ СТВОЛА – залишкова деформація, локальне розширення каналу ствола по колу. Виникає у випадку, коли величина тиску порохових газів перевищує розрахункову міцність ствола (при попаданні у ствол сторонніх предметів: паклі, ганчірок, землі тощо). Про роздуття ствола на стріляних кулях може свідчити здвоєння всіх вторинних слідів полів нарізу.

РУКОЯТКА – окрема деталь або частина деталі, призначена для утримування зброї при стрільбі, для перенесення, зручності розбирання або збірки.

РУЧНИЙ КУЛЕМЕТ – кулемет, призначений для стрільби з сошок з упором прикладу в плече.

РУШНИЦЯ – індивідуальна ручна вогнепальна зброя, що утримується при стрільбі двома руками з опорою в плече; у даний час цей термін закріпився за гладкоствольною мисливською зброєю, а рушниці з нарізними стволами називаються гвинтівками.

С

САМОЗАРЯДНА ЗБРОЯ – автоматична зброя, у якої конструкція спускового механізму дозволяє вести стрільбу тільки одиночними пострілами.

САМОРОБНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя довільної конструкції, деталі і механізми якої виготовлені без дотримання технічних умов з різних підручних матеріалів вручну або з використанням металоріжучого верстатного устаткування загального (не збройного) призначення. Конструктивно виготовляється з імітацією моделей зброї заводського виготовлення або маскується під предмети іншого призначення (авторучку, тростину, парасольо й інші), іноді комбінується з холодною зброєю. Заряджається або з дула, або з казни. Саморобну зброю, що заряджається з дула, постріл у якій відбувається внаслідок займання (підпалу) заряду металеві речовини через запальний отвір, називають «поджигами» або «самопалами». Казнозарядна саморобна вогнепальна зброя виготовляється під унітарні набой різни калібрів та призначення. Розбиття капсуля набой відбувається внаслідок дії ударного механізму ударникового, куркового або курково-ударникового типу. За рідкісним винятком, ця зброя неавтоматична, однозарядна (пістолет). Багатозарядною саморобною вогнепальною зброєю майже завжди є револьвер.

СЕРДЕЧНИК КУЛІ – найбільш масивна частина кулі, що розташована в її центрі і забезпечує пробивну і забійну дію снаряда (кулі). Сердечник буває свинцевим з домішкою сурми або сталевим. Деталлю кулі зі сталевим сердечником є свинцева сорочка – еластичний прошарок між сердечником і оболонкою. За технічними даними і конструктивними особливостями сталевого сердечника можна встановити вид набой, частиною якого була куля, що руйнувалася.

СИГНАЛЬНИЙ НАБІЙ – набій з елементом, що метається з сигнального складу, який використовується для подачі сигналів, цілевказування, взаємодії між підрозділами.

СЛІД – фіксоване відображення зовнішніх властивостей будови об'єкта (зброї), що ідентифікується, в ознаках, які відбилися в ідентифікуючому об'єкті (кулі, гільзі тощо), або віддзеркалення властивостей явищ, що супроводжують дію одного об'єкта на іншій: сліди, що відображають зовнішню будову – відтиски динамічні і статичні; сліди, що відображають властивості явищ – зміна властивостей поверхні перешкоди в результаті дії газів високої температури або руйнування її під дією газів високого тиску і тому подібне.

СЛІД БІЙКА – статичне відтиснення, що утворюється від удару бійка, а також під тиском порохових газів при пострілі. Розташовується на поверхні капсуля-спалахувача або на краю дна гільзи набоїв кільцевого запалення. Є вм'ятиною, форма, розміри і мікрорельєф якої відображає поверхню ударної частини бійка. Форма і розміри сліду бійка використовуються як ознаки для встановлення системи, моделі і зразка стрілецької зброї, у якій стріляна гільза. Мікрорельєф дна і стінок сліду служить для ототожнення конкретного екземпляра зброї.

СЛІД ГАЗОВІДВІДНОГО ОТВОРУ – динамічне відтиснення нерівностей країв газовідвідного отвору на ведучій частині кулі. За слідом газовідвідного каналу визначають групу стрілецької зброї, у якої автоматика перезарядження заснована на використанні енергії порохових газів, що відводяться через газовідвідний отвір. У різних екземплярах зброї газовідвідні отвори можуть розташовуватися порізно щодо поля нарізу. Ця ознака може бути використаний як диференціююча при дослідженні великої кількості зброї, що перевіряється.

СЛІД ВІДБИВАЧА ГІЛЬЗИ – статичне або комбіноване (статико-динамічне) відтиснення, що утворюється при ударі гільзи, яка витягується з набійника, по відбивачу. У сліді відбивача відтворюються форма і мікрорельєф контактної поверхні відбивача, що є джерелом ідентифікаційної інформації для встановлення групової приналежності зброї і ототожнення конкретного екземпляра, у який був стріляний набій і частиною якого є стріляна гільза. Оскільки механізм утворення сліду нестабільний, розміри і взаємне розташування деталей мікрорельєфу сліди відбивача можуть значно варіювати.

СЛІД НАБІЙНОГО УПОРУ – статичне відтиснення поверхні набійного упору затвора, колодки рушниці на поверхні капсуля і дна гільзи, що утворюється у момент розвитку пострілу в результаті тиску порохових газів на перегородку донної частини гільзи. Сліди набійного упору – одне з основних джерел ідентифікаційної інформації для встановлення групової приналежності і ототожнення конкретного екземпляра зброї за стріляною гільзою.

СЛІДИ ПОЛІВ НАРІЗІВ – динамічні відтиснення на поверхні ведучої частини кулі, що розташовані під кутом до її поздовжньої осі, у вигляді смугоподібних заглиблень або груп трас. За моментом утворення виділяють первинні і вторинні сліди полів нарізів. Кількість слідів, їх ширина, напрям і кут нахилу відображають конструктивні дані нарізної частини каналу ствола. Є джерелом ідентифікаційної інформації для встановлення групової приналежності і ототожнення конкретного екземпляра зброї.

СЛІДИ ПОСТРІЛУ – відображення дії пострілу з вогнепальної зброї на ураженому об'єкті у вигляді: а) механічних пошкоджень матеріалу (речовини) об'єкта – пробоїн, заподіяних снарядом (кулею); розривів матеріалу, утворених пороховими газами високого тиску; б) обпалення

матеріалу об'єкта, заподіяного дульним полум'ям; в) входження (відкладення) мікроскопічних частинок продуктів пострілу в матеріал об'єкта; г) характерних слідів на руці, що тримала зброю – це можуть бути залишки пороху, садно між вказівним і великим пальцями від затвора при пострілі з близької відстані.

СЛУЖБОВА ЗБРОЯ – зброя, призначена для використання посадовими особами державних органів і працівниками юридичних осіб, яким законодавством України дозволено носіння, зберігання та застосування вказаної зброї в цілях самооборони або для використання покладених на них законом обов'язків із захисту життя і здоров'я громадян, власності, з охорони природи і природних ресурсів, цінних і небезпечних вантажів, спеціальної кореспонденції. До службової зброї належить вогнепальна гладкоствольна і нарізна короткоствольна зброя вітчизняного виробництва з дульною енергією не більш як 300 Дж, а також вогнепальна гладкоствольно-довгоствольна зброя. Нарізна службова зброя повинна відрізнятись від бойової ручної стрілецької зброї типами і тактико-технічними характеристиками набоїв, а від цивільної – слідами на кулі та гільзі.

СПЕЦІАЛЬНА КУЛЯ – куля, конструкція якої дозволяє отримати який-небудь додатковий або особливий ефект, наприклад, позначити траєкторію кулі, підпалити легкозаймисті речовини, приспати на якийсь час тварину. За призначенням такі кулі бувають трасуючими, запальними, бронебійними, бронебійно-запальними.

СПОРТИВНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, для основних конструктивних елементів якої правилами стрілецьких змагань встановлені певна форма і розміри, призначена для високоточної стрільби і така, що відрізняється найбільш ретельним виготовленням, високою кучністю, точністю і стабільністю стрільби.

СПУСКОВИЙ ГАЧОК – деталь спускового механізму стрілецької зброї, на яку тисне стрілець для здійснення пострілу.

СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ – пристрій управління початком і закінченням стрільби, що забезпечує утримання курка або ударника в зведеному положенні і звільнення їх у потрібний момент; розрізняють спускові механізми одиночного, автоматичного, серійного і комбінованого вогню.

СТАРТОВИЙ ПІСТОЛЕТ – безствольне або ствольне стріляюче пристосування, призначене для подачі звукового сигналу на початок старту спортивного змагання. Вогнепальною зброєю не є.

СТВОЛ – одна з основних деталей зброї, у якій кулі надається рух з необхідною швидкістю і яка визначає напрям цього руху. Канал ствола стрілецької (окрім мисливської гладкоствольної) зброї має гвинтоподібну нарізку правого або лівого напрямку. По напрямку нарізки, кількості, кроку і ширині нарізу можна встановити, до якої групи (системи, зразку, моделі)

зброї відноситься конкретний екземпляр, а за мікрорельєфом слідоутворюючих поверхонь стінок каналу ствола – індивідуалізувати його.

У двоствольних рушницях із горизонтальним сполученням стволів канал правого ствола може бути циліндричної форми або мати форму циліндра з напором, а лівого – з чоком різної величини. За вертикального сполучення канал нижнього ствола може мати форму – циліндра або циліндра із напором, а канал верхнього має чок. У задній частині стволів (казенній) є розширення – набійник завдовжки 65 або 70 мм. У казенній частині набійника в спеціальному заглибленні знаходиться екстрактор.

СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – сукупність ствольної металевий зброї, що включає пістолети, гвинтівки, кулемети і їх різновиди, призначена для ураження цілей на відстанях до 1 км за допомогою елементів (стріл, куль, дробу, картечі, гранат), що метаються, які викидаються зі ствола за рахунок енергії стислого газу або порохового заряду. За джерелом енергії буває вогнепальною, газобалонною, пневматичною, механічною, електричною.

СТРІЛЯЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм, що забезпечує спрацьовування капсуля-спалахувача за рахунок якої-небудь дії на нього (напр. тертям, ударом, нагріванням); у стрілецькій зброї застосовуються в основному стріляючі механізми ударної дії.

СУДОВА БАЛІСТИКА (балістика – німецька Ballistik, від грец. кидаю, метаю) – галузь криміналістичної техніки, що вивчає вогнепальну зброю, бойові припаси до неї, сліди їх дії, засоби і методи збирання і дослідження цих об'єктів, а також інші технічні питання, що виникають при розслідуванні злочинів, пов'язаних із вогнепальною зброєю і бойовими припасами (їх застосуванням, носінням, зберіганням, виготовленням і збутом).

Об'єкти дослідження балістики: ручна вогнепальна зброя, окремі частини і приладдя зброї, бойові припаси, перепони зі слідами застосування зброї, засоби й інструменти, які були застосовані для спорядження набоїв або виготовлення снарядів, предмети зі слідами збереження зброї, а також об'єкти разової дії, що стріляють, і деякі об'єкти господарсько-побутового та культурного призначення (стартові і будівельно-монтажні пістолети, пістолети-ракетниці), сконструйовані та діючі за принципом вогнепальної зброї.

Термін «балістика» має на даний час у криміналістичній експертизі умовне значення, оскільки наукову основу балістики складають не тільки дані зовнішньої і внутрішньої балістики, але й зброєзнавства та інших галузей знання. Висловлюється пропозиція про його заміну терміном „криміналістичне зброєзнавство“ (В. М. Плєскачевський), „криміналістичне дослідження зброї, боєприпасів і слідів їх застосування“ (В. С. Аханов), „криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство“ (А. В. Кофанов), „криміналістична вогнестрільна армологія“ (В. В. Арешонков), однак через традицію продовжує використовуватися в науковій і навчальній літературі застарілий термін.

СУДОВО-БАЛІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА – вид криміналістичної експертизи, предметом якої є встановлення фактів, пов'язаних із застосуванням (використанням) вогнепальної зброї. Вирішує наступні ідентифікаційні, діагностичні та ситуаційні задачі: встановлення групової належності зброї і бойових припасів; ідентифікація зброї, бойових припасів та інструментів (за стріляними снарядами (кулями, шротом і гільзами тощо); стану вогнепальної зброї; встановлення обставин проведеного пострілу (місця, послідовності, відстані, способів і технічних умов); виявлення знищених знаків на зброї; встановлення можливості проведення пострілу при визначених обставинах і самого факту проведення пострілів, їх кількості, часу пострілу; визначення джерела походження набоїв і компонентів їх спорядження й інші.

Застосовувані методи: мікроскопія і мікрофотографія, методи розгортки бічної поверхні кулі, лазерного сканування, радіоізотопні, фізико-хімічні методи дослідження металів, вибухових речовин, продуктів пострілу тощо.

В існуючій практиці експерти-балісти проводять також дослідження холодної зброї, хоча нерідко цим займаються й експерти-трасологи.

Т

ТРАЕКТОРІЯ ПОЛЬОТУ СНАРЯДА (КУЛІ) – лінія, що описується центром тяжіння кулі (снаряда) при її польоті в повітрі від точки вильоту до точки падіння.

ТРАСУЮЧА КУЛЯ – спеціальна куля, що має в хвостовій частині трасер – спеціальний склад, що займається при пострілі і дає при горінні видиме на траєкторії польоту кулі світіння. Призначена для коректування стрільби.

ТРИВАЛІСТЬ ПОСТРІЛУ – проміжок часу з моменту запалення заряду до вильоту кулі з каналу ствола. У сучасних зразках вогнепальної зброї варіює від 0,001 до 0,004 с.

У

УДАРНА ДІЯ КУЛІ – механічна дія кулі на ушкоджені тканини. Розрізняють пробивну, розривну, забиваючу, дроблячу і гідродинамічну дію. Гідродинамічна – дія кулі, яка володіє великою кінетичною енергією, на паренхіматозний орган або наповнений рідким (напіврідким) вмістом порожнистий орган з утворенням, крім вхідного і вихідного отворів, обширних розривів його тканин. Дробляча – дія кулі, яка володіє високою кінетичною енергією, на кістку з локальним порушенням кісткової тканини в проекції контакту кулі з кісткою і прилеглий зоні з утворенням кісткового дефекту, оточеного осколками. Клиновидна – дія кулі, що має відносно невелику кінетичну енергію, що приводить до розшарування, розриву, розсовування м'яких тканин. Пробивна – дія кулі, яка володіє високою кінетичною енергією, що приводить до утворення дефекту шкіри, кістки і інших тканин. Забиваюча – дія кулі, яка володіє малою кінетичною енергією, що призводить до утворення саден, синців, поверхневих забитих ран.

УДАРНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує спрацьовування ударного складу капсуля-спалахувача за допомогою удару.

УДАРНИЙ МЕХАНІЗМ КУРКОВОГО ТИПУ – ударний механізм, у якому необхідна для розбиття капсуля-спалахувача енергія передається бійку або ударникові від бойової або поворотної пружини через проміжну ланку, яка називається курком, а також у якій частина деталей, зокрема курок, з бойовою пружиною розміщені поза затвором або рамою затвора і не супроводжують затвор і раму затвора в їх русі.

УДАРНИК – основна деталь ударного механізму стрілецької зброї, що передає енергію удару бійку для розбивання капсуля набою. Приводиться в рух бойовою пружиною або ударом курка. Передній кінець ударника, що безпосередньо діє на капсуль набою, називається бійком.

УДАРНИКОВИЙ МЕХАНІЗМ – ударний механізм стрілецької зброї, у якому всі деталі, що передають енергію удару, розміщуються в затворі і (або) на рамі затвора та супроводжують затвор і (або) раму затвора в їх русі.

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, конструктивно об'єднуючий спусковий і ударний механізми.

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ З САМОВЗВОДОМ – механізм, у якому курок зводиться натисненням на спусковий гачок.

УЧБОВИЙ НАБІЙ – набій, що не має порохового заряду, ударного складу, призначений для навчання прийомам поводження зі зброєю, – заряджанню, розряджанню.

УШКОДЖУВАЛЬНА ДІЯ ПОРОХОВИХ ГАЗІВ – здатність порохових газів заподіювати пошкодження:

1) механічна – здатність порохових газів викликати локальні руйнування, розшарування, розриви і поверхневі пошкодження тканин;

а) пробивна – приводить до руйнування шкіри (іноді внутрішніх тканин) в місці контакту дульного зрізу зброї і поверхні частини тіла, що ушкоджується;

б) розривна – призводить до розривів, розшарувань і відшаровувань тканин у зоні вхідної рани і по ходу раневого каналу;

в) забивна – призводить до виникнення осаднень і поверхневих крововиливів навколо вхідної рани;

2) термічна – здатність порохових газів викликати обпалення ворсу одягу, пушкового волосся, іноді поверхневий опік шкіри навколо вихідної рани;

3) хімічна – здатність порохових газів викликати утворення карбоксигемоглобіну, карбоксиміоглобіну, метгемоглобіну в пошкоджених тканинах початкової частини раневого каналу;

4) комбінована – сукупна механічна, термічна і хімічна дія порохових газів.

ФРАГМЕНТАЦІЯ КУЛІ – розділення кулі на складові елементи або руйнування на осколки в результаті взаємодії з біологічною або небіологічною перешкодою, можлива фрагментація несправної кулі при проходженні по каналу ствола і після її виходу за межі каналу ствола.

Х

ХВОСТОВА ЧАСТИНА КУЛІ – задня конусна частина кулі від ведучої частини до заднього торцевого краю, покращує зовнішні балістичні характеристики кулі. Довжина хвостової частини кулі й величина її конусності можуть бути використані як ознаки для встановлення виду набою і його приналежності для стрільби зі стрілецької зброї певних видів, систем, зразків, моделей.

ХОЛОСТА ГРАНЬ НАРІЗІВ – грань нарізів, що не взаємодіє активно з ведучою частиною кулі при її русі по стволу, і яка є протилежною бойовій грані нарізів каналу ствола. При форсуванні полів нарізів ребра холостої грані нарізів утворюють первинні сліди полів нарізу.

ХОЛОСТИЙ ПОСТРІЛ – постріл з вогнепальної зброї без викидання зі ствола елемента, що метається, призначений для імітації звуку пострілу і роботи автоматики.

ХОЛОСТИЙ НАБІЙ – набій із зарядом пороху, але без кулі або з кулею, що руйнується при пострілі, призначений для імітації стрільби і роботи автоматики під час спортивних змагань, різних навчань або маневрів.

Ц

ЦИВІЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, призначена для використання громадянами з метою самооборони, для занять спортом і полювання. Цивільна вогнепальна зброя не може бути пристосована для ведення вогню чергами та вміщувати в магазині (барабані) більш як два набої.

ЦИВІЛЬНА ЗБРОЯ САМООБОРОНИ – вогнепальна гладкоствольно-довгоствольна зброя, у тому числі споряджена набоями травматичної (несмертельної) дії, що відповідають нормам Міністерства охорони здоров'я України; вогнепальна безствольна зброя вітчизняного виробництва з набоями травматичної, газової та світлозвукової дії, що відповідають нормам Міністерства охорони здоров'я України; газова зброя: газові пістолети і револьвери – у тому числі набої до них, механічні розпилювачі, аерозольні та інші пристрої; електрошокові пристрої та іскрові розрядники вітчизняного виробництва, чий вихідні параметри відповідають вимогам державних стандартів України та нормам Міністерства охорони здоров'я України.

ЦИВІЛЬНА МИСЛИВСЬКА ЗБРОЯ – вогнепальна зброя з нарізними стволами; вогнепальна гладкоствольна, у тому числі з довжиною нарізної частини не більше 140 мм; вогнепальна комбінована (нарізна та гладкоствольна), у тому числі з вкладними нарізними стволами; пневматична з дульною енергією не більш як 25 Дж; холодна клинкова.

ЦІВКО – деталь стрілецької зброї, що охоплює ствол знизу і захищає руку стрілка від опіків, а також призначена для з'єднання з колодкою і зведення внутрішніх курків. Кріпиться циліндр до стволів заскочкою із кноповим приводом у передній їхній частині або спеціальним важелем у середній частині.

Ч

ЧАШКА ЗАТВОРА – невелике циліндрове поглиблення на передньому торці дзеркала затвора з отвором для проходу бійка, що служить для розташування донної частини гільзи.

ЧОК – конічне або параболічне звуження у внутрішній частині гладкого каналу ствола мисливської рушниці в дульній частині. Чок покращує кучність при стрільбі шротом або картеччю. Розрізняють повний (перепад діаметрів 1 мм), сильний (перепад діаметрів 1,25 мм) і слабкий (перепад діаметрів 0,25 мм) чоки.

Ш

ШУМОВИЙ НАБІЙ – призначений для створення звукового ефекту стрільби. Він складається з гільзи, заряду, капсуля, а також інших елементів, що забезпечують його герметичність та боєздатність.

**«НАУКОВА БІБЛІОТЕКА КРИМІНАЛІСТА»
презентує підручники, монографії, навчальні
посібники в таких галузях знань:**

- Серія „Людина, право, суспільство”
- Серія „Економіка, фінанси, право”
- Серія „Безпека людини, суспільства, держави”
- Серія „Національна і міжнародна безпека”
- Серія „Міжнародне співробітництво”
- Серія „Мас-медіа”
- Серія „Криміналістична освіта XXI століття”
- Серія „Криміналістична наука в цивільному, арбітражному та кримінальному процесі”
- Серія „Міжнародна і вітчизняна злочинність”
- Серія „Запобігання, протидія, розслідування злочинів”
- Серія „Автоматизація, комп’ютеризація, інформатизація”
- **Серія „Збросзнавство і мисливствознавство”**
- Серія „Культура, мистецтво, право”
- Серія „Власність, земля, право”
- Серія „Криміналістичне забезпечення”
- Серія „Електронна фотографія”

ЗБРОЄЗНАВСТВО І МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО

➡ *А. Кофанов, В. Арешонков* **СУДОВО-БАЛІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА**

- А. Кофанов, О. Кобилянський, В. Індюкова
ЗАРОДЖЕННЯ, ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ
СУДОВОЇ БАЛІСТИКИ
- А. Кофанов, В. Індюкова
КРИМІНАЛІСТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБІГУ ЗБРОЇ
- А. Кофанов, В. Арешонков
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ
СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ
СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
- А. Кофанов, В. Арешонков
НАБОЇ ДО ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА ЇХ
СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ
- А. Кофанов, О. Кобилянський, В. Індюкова
ВИЗНАЧЕННЯ ВІДСТАНІ ПОСТРІЛУ ЗА
УШКОДЖЕННЯМИ НА ТІЛІ ЛЮДИНИ
- А. Кофанов, В. Арешонков
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ
САМОЗАРЯДНОЇ (АВТОМАТИЧНОЇ) ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
- А. Кофанов, В. Арешонков
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
- П. Біленчук, А. Кофанов, О. Кобилянський
УКРАЇНСЬКЕ МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО
(МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО В УКРАЇНІ)
- А. Кофанов, В. Назаров
ВИЗНАЧЕННЯ ВІДСТАНІ ПОСТРІЛУ ПРИ СТРІЛЬБІ З
ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
- А. Кофанов
КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗБРОЄЗНАВСТВО
- А. Кофанов
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Навчально-практичне видання

Андрій Віталійович КОФАНОВ
Віталій Володимирович АРЕШОНКОВ

СУДОВО-БАЛІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Навчально-практичний посібник

В авторській редакції

Не для комерційного розповсюдження

Підписано до друку 01.02.1010. Формат 60х84 1/16.

Умов. друк. арк. 22,79. Друк офсетний.

Тираж 500 прим. Зам. № 1096.

Віддруковано в приватній друкарні «Тріада С».

Свідоцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК 945 від 12.06.02.

Україна, 11500, м. Коростень, вул. Жовтнева, 52
тел.: (04142) 5-000-3, e-mail: triadas-kor@bigmir.net

www.triadas.com.ua